

זוהר לעם

בלק

קבלה לעם
www.kab.co.il

תוכן עניינים

3	פרשת בלק
3	הציפור
6	סיחון ועוג
7	וינאני את יהושוע הכוהן הגדול
8	והתאספו בני הישיבה לעיין בדינו
8	יגער בך השטן
9	הילד
23	וישלח מלאכים אל בלעם
23	ונזרח משעיר למו
25	ארץ יראָה וּשְׁקָטָה
25	ה' אלקי אתה אָרוממך
26	ואת בלעם בן בעור הרגו בחרב
27	שומע אַמְרֵי אֵל
27	צְלִיָּה שֶׁהִפִּיל אֶת בִּלְעָם
30	תפילה למשה, תפילה לדוד, תפילה לעני
30	ד' דרכים: עניים, חסידים, עבדים, בעלי קידוש השם
32	גם ציפור מצאה בית
33	אם לא תדעי לך, היפה בנשים
36	כה אמר ה'
37	לכה נא אָרָה לִי
38	ואתה אל תירא עבדי יעקב
39	בלק בא לק, בלעם בל עם
40	לינו פה הלילה
40	מי האנשים האלה עימך
41	לעושה נפלאות גדולות לבדו
42	שיר זכר, שירה נוקבא
42	הצעקות של החמור שאומר שירה
43	מעין גנים
43	כי תצור אל עיר ימים רבים
44	וינא את הנשים ואת הילדים
47	מה עשיתי לך ומה הלאיתיך
47	ומגבעות אשורנו, ואושיט פסיעה לחוץ
48	ראש, גזע ושביל
49	ה' בוקר תשמע קולי
50	בנו של רבי יוסי מפקיעין
51	ה' ממית ומחיה
51	יסור יִסְרְנֵי יְהוָה
52	אבינו מת במדבר
53	על י"א (11) דברים נגעים באים
53	עינו של דוד ועינו של בלעם
54	רע עין
54	ויבוא אלקים אל בלעם, ממונה היה
56	ותנא האתון את מלאך ה'
56	עזא ועזאל נופל וגלוי עיניים
57	ותנא האתון את מלאך ה'
62	וייקח בלק את בלעם
66	עזא ועזאל
67	בזמן של מלך המשיח

פרשת בלק

הציפור

נעשו למוח הימין של הציפור. והוא חכמה דקליפה ההיא.

ואח"ז ממשיכים מוח השמאל אל הציפור, שע"י כשפים ולחשים, הם מדביקים את הציפור בעזאל, שנקרא גלוי עיניים, הארת הג"ר דחכמה דשמאל, שנפל להרי חושך. ומשם נמשך אל הציפור מוח השמאל, שמשמשים עימו מלמעלה למטה כדרך החיצוניים. ואחר שהמשיכו אל הציפור ב' מוחות אלו, אז הציפור מגלה להם כל מה שרוצים.

ונאמר, בן ציפור ממש, כי כשפיו היו בכמה מינים של אותה ציפור, הן במינים דמוח הימין והן במינים דמוח השמאל. לקח הציפור, ודפק עם עשב. עשב, דינים דמנעולא, שנותנים להם אחיזה במלכות בלבד. והיה מקשקש ומכה בעשב הזה לעורר הדין במלכות. ואח"כ מפריח העשב אל אוויר הבינה, כדי לפגום הבינה ע"י העשב.

וכדי שמעשיו יצליחו, עשה מעשים ולחש לחשים, כי אפילו בכשפים, בלי התעוררות של מטה אין הוא יכול לפעול כלל למעלה, על דרך שהוא בקדושה, והתעוררות של מטה צריכה להיות ע"י מעשה ודיבור.

וע"י זה שעשה מעשים ולחש לחשים, אותה ציפור הייתה באה, ובפיה אותו העשב, שהשיגה הציפור את העשב מאוויר הבינה, וע"י זה ינקה בפיה ונאחזה בו"ק דבינה. ומצפצפת לפניו, ששמחה על קבלתה. אמנם מחמת החיסרון של הג"ר שגרם לה, נבחן, שהכניס אותה ע"י מעשיו בגבול, כמו בכלוב, שאינה יכולה להתפשט כחפצה. הקטיר לפניה קטורת, שהקטורת עושה לה נחת רוח, והציפור מגלה לו כמה דברים שהם מבחינת מוחין אלו דו"ק.

ובכדי להשלים אותה בג"ר צריך להמשיך לה מוח השמאל. ומתוך שהשמאל דקדושה אינו מאיר מלמעלה למטה. וכל תאוות החיצוניים היא רק להמשיך השמאל מלמעלה למטה. לפיכך שולח את הציפור לעזאל, שבהרי חושך. שהחכמה שבו היא מלמעלה למטה. ועושה כשפיו, ההתעוררות של מטה, ואז, והציפור מצפצפת ופורחת ומשוטטת אל גלוי עיניים, שהוא עזאל שבהרי חושך, ומודיע לה, משפיע לה מהארת השמאל שלו.

והציפור, אחר שקיבלה מוח השמאל מעזאל, חזרה ובאה אל בלק, והוא משתמש עימה, ומקבל ממנה כל מה שרוצה. וכל דבריו היו בציפור ההיא, שהיה משתמש עימה תמיד.

1. ויִרָא בַלַק בֶּן צִיפּוֹר אֶת כָּל אֲשֶׁר עָשָׂה יִשְׂרָאֵל לְאַמּוֹרֵי. ראה בהסתכלות החכמה, וראה בעיני החכמה. ראה בהסתכלות החכמה, כמ"ש, ויִשְׁקֹף אַבְימֶלֶךְ מֵלֶךְ פְּלִשְׁתִּים בְּעַד הַחֲלוֹן. בעד החלון, הוא כמ"ש, בעד החלון נשקפה ותייבב אֵם סִיסְרָא. אלא ודאי חלון החכמה שבקצה שולי הכוכבים, הוא החלון של אם סיסרא ואבימלך, והם חלונות החכמה.

יש הרבה חלונות, וחלון אחד יש, שכל החכמה שורה בו, ובו רואה, מי שרואה בשורש החכמה. אף כאן, וירא בלק, בחכמה שלו, בחלון הפרטי. הלבנה, היא המלכות, הנקראת חכמה תתאה. וממנה עיקר החכמה. ויש כוכבים, המאירים ומתנוצצים מהם חכמה, שהם חלקי המלכות וצבאותיה. ובקצה הסיום של הארתם, שם החלונות, שהחיצוניים מקבלים מהם חכמה, הארה דקיקה ולא יותר.

וירא בלק, שראה בהסתכלות החכמה, כמו אבימלך ואם סיסרא, חלון החכמה שבקצה שולי הכוכבים, שקצות שוליהם של הכוכבים נתקנו לחלונות בשביל החיצוניים. וחלון אחד יש, חלון של חכמה, חלון המלכות. ושם כל זר לא יבוא.

2. בן ציפור. שהוא מבני בניו של יתרו, שנקרא ציפור. אבל בן ציפור ממש, שכל עסקיו היו עם ציפור. כי כשפיו היו בכמה מינים של אותה ציפור. לקח הציפור, ודפק עם עשב, ומפריח באוויר. עשה מעשים ולחש לחשים, ואותה ציפור הייתה באה, ובפיה אותו העשב, ומצפצפת לפניו. והכניס אותה בכלוב אחד, הקטיר לפניה קטורת, והיא מודיעה לו כמה דברים. עשה כשפים, והציפור מצפצפת ופורחת ומשוטטת אל גלוי עיניים, ומודיע לה, והיא באה. וכל דבריו היו בציפור ההיא.

הציפור היא עבודה זרה בג"ר דקליפה. והמכשפים, הרוצים לקבל ממנה חכמה וידיעות, הם צריכים להמשיך לה ב' מוחין חו"ב, ימין ושמאל. ואז הציפור מודיעה להם כל מה שרוצים. אמנם החיצוניים, אין להם אחיזה אלא במנעולא, מסך דמלכות דמדה"ד. ואיך יוכלו להמשיך מוח הימין אל הציפור, שהיא ו"ק דבינה, הנקרא חכמה? ולפיכך תחילה מעוררים הדינים דמנעולא, הנותנים להם כוח להיאחז במלכות לבדה. ואח"כ מפריחים המנעולא באוויר הבינה כדוגמת הקדושה, ונאחזים הדינים בבינה, והדינים ממעטים הבינה לו"ק חסר ראש. ואז יוכלו גם הם להיאחז ולהמשיך אורות מו"ק דבינה, שהם

שמה של אותה הציפור הוא, ידוע. מטעם שכל החכמה שבה, קיבלה ממלאך עזאל שנפל משמיים לארץ, להרי חושך, ואחר שנפל להרי חושך, אינו יכול עוד להמשיך חכמה במשהו, וכל החכמה שבו היא מה שנקלט בו מכבר בעודו בשמיים. וע"כ הציפור המקבלת ממנו נקראת ידוע, שהוא לשון עבר, מעודו בשמיים, ולא דעת, שהוא לשון הווה. כי עתה הוא בהרי חושך קשור בשלשלות של ברזל.

4. וכל החכמה שהיה יודע, היה יודע בציפור ההיא. וכך היה עושה, כפף עצמו לפני הציפור, והקטיר קטורת, כיסה ראשו, וכפף עצמו ואמר. הוא אמר העם, והציפור השיבה לו ישראל. הוא אמר, מאוד, והציפור השיבה, רב. ע"ש רב עליון שהלך ביניהם.

ע' (70) פעמים צפצפו זה וזה, בלק והציפור. הוא אמר דל והציפור אמרה רב. אז פחד, כמ"ש, ויגר מואב מפני העם מאוד כי רב הוא, רב הוא ודאי.

ד' שינויים נמצאים בפרשה ביראת בלק ומואב:

א. ויגר מואב מפני העם, שהעם מורה על דלת העם. שמשמע שמפני פשוטי העם הייתה עיקר יראתו.

ב. כי רב הוא, וְנִקְץ מואב מפני בני ישראל. שישראל, מורה על גדולי העם, כי ישראל, הוא אותיות לי ראש. וכן, כי רב הוא, משמע שהיה ירא בעיקר מפני הגדולים שבעם, ולא מפני פשוטי העם.

ג. מה ששלח לזקני מדיין, שכתוב, עתה ילחכו הקהל את כל סביבותינו כלחוך השור את ירק השדה. שאינו נזכר כאן, לא עם ולא ישראל, אלא הקהל. וכן הדמיון, כלחוך השור.

ד. מה ששלח אל בלעם, כמ"ש, הנה עם יצא ממצרים, הנה כיסה את עין הארץ. שזה ענין חדש, שלא הוזכר עד הנה.

ואלו השינויים הרגיש הזוהר. ומשיב עליהם, שבי גופים דיברו כאן, בלק וציפור, ובבי זמנים, בזמן שהיו בו"ק, ובזמן שהיו בג"ר. והיה אחרי המקרה, ששלהבת אש שרפה כנפי הציפור, שפירושו שנשרפה בחינת ג"ר של הציפור, אז נשאר שניהם, בלק וציפור, בבחינת ו"ק חסר ראש.

כי כל חכמתו של בלק לא הייתה אלא מה שקיבל מהציפור, וכיוון שהסתלקו הג"ר מהציפור גם מבלק הסתלקו. וכיוון שהציפור נפלה לבחינת ו"ק נפל גם בלק לבחינת ו"ק.

וכך היה עושה, כפף עצמו לפני הציפור, והקטיר קטורת, כיסה ראשו, שעבד לפני הציפור עתה בכפיפת הגוף ובכיסוי הראש, שזה מורה על נפילתו ממדרגת ג"ר, שהן נקראות ראש, וכן הן

3. יום אחד, עשה מעשיו ולקח הציפור ההיא, ופרחה והלכה, והתעכבה, ולא באה אליו. היה בלק מצטער בעצמו ומטרם שבאה, ראה שלהבת אש אחת, שפרחה אחרי הציפור, ושרפה כנפיה. אז ראה מה שראה, ופחד מפני ישראל.

מה שמה של אותה הציפור? ידוע. וכל אלו המשתמשים ויודעים להשתמש בציפור ההיא, לא ידעו כשפיה, כמו שהיה יודע בלק.

עם הארת החכמה שבשמאל, נמשכים דינים קשים על ראש הרשעים והחיצוניים, הרוצים להמשיך הארת החכמה מלמעלה למטה. ויש בהם ב' בחינות דינים:

א. דינים דדכורא, שבאים מהארת החכמה עצמה,

ב. דינים דנוקבא, מכוחות המסך, שמתגלים בסוף דינים דדכורא, כמ"ש, לַפְתַּח חֲטָאת רובץ.

ובב' מיני דינים אלו השמיד משה ב' מלכי האמורי. כי אז המשיך משה הארת החכמה שבקו שמאל, והתגלו עימה ב' מיני הדינים. ואלו ב' מלכים בהיותם ממשיכים החכמה מלמעלה למטה, כדרך מלכי האמורי, נהרגו והושמדו ע"י דינים אלו, אשר סיחון מלך חשבון הושמד ע"י דינים דדכורא, ועוג מלך הַבְּשָׁן הושמד ע"י דינים דנוקבא.

ובאותה שעה עסק גם בלק עם הציפור שלו, להמשיך החכמה מלמעלה למטה, וע"כ נפגעו גם הוא והציפור שלו, מב' מיני דינים אלו. שיום אחד, עשה מעשיו ולקח הציפור ההיא, וזה היה באותו זמן שהרג משה לסיחון מלך חשבון ועמו. ע"י המשכת החכמה בקו שמאל דקדושה, המשמיד כל אלו הממשיכים החכמה מלמעלה למטה, שע"י זה השמיד את סיחון מלך חשבון, ומחמת זה נפלו אימה ויראה על הציפור ופרחה והלכה לה, ולא באה אליו כדרכה. וע"כ היה מצטער מאותו המקרה.

ומטרם שבאה, ראה שלהבת אש אחת, שפרחה אחרי הציפור, ושרפה כנפיה. וזה היה בזמן שהשמיד משה את עוג מלך הבשן ע"י דינים דנוקבא שהם שלהבת אש. וע"כ אותה שלהבת אש רדפה ג"כ אחרי הציפור, שבה כוח המשכת חכמה מלמעלה למטה, ושרפה את כנפיה. ולא הרגה אותה לגמרי מחמת שהסתתרה ונעלמה מבלק, ולא שימש בה אז מלמעלה למטה. אמנם שרפת כנפיים היא שרפת הג"ר שלה, שאינה יכולה עוד לפרוח באוויר ולהמשיך חכמה.

אז ראה מה שראה, כמ"ש, וירא בלק בן ציפור את כל אשר עשה ישראל לאמורי, כי ראה כל זאת בציפור שלו, שגם היא ניזוקה מאותם ב' מיני דינים שבהם השמידו ישראל למלכי האמורי. ופחד מפני ישראל, כמ"ש, וַיִּגַּר מואב מפני העם מאוד.

למטה, מחמת שליטת ישראל.

בזה התבארו ארבע הנוסחות שבדברי בלק, כי נאמרו בבי' גופים ובבי' זמנים:

- א. ויגר מואב מפני העם, אמר בלק.
- ב. כי רב הוא ויקץ מואב מפני בני ישראל, אמרה הציפור.
- ג. עתה ילחכו הקהל את כל סביבותינו כלחוד השור את ירק השדה, אמר בלק, בזמן שחזר והמשיך השמאל.
- ד. הנה עם יצא ממצרים הנה כיסה את עין הארץ, אמרה הציפור, או בלק מפיה של הציפור.

5. ובמיני הכישוף של קסדיאל הראשון, נמצא, שהציפור הזו, היו עושים אותה בזמנים ידועים מכסף מעורב בזהב, שכסף הוא קו ימין, חסדים, וזהב הוא קו שמאל, חכמה, והיו עושים ומרכיבים את הציפור, להידמות לקדושה כקוף בבני אדם. וכמו שבקדושה החכמה דשמאל מעורבת בחסדים דימין, היו רוצים להמשיך כך, אמנם כיוון שאין להם כוח הייחוד דקו אמצעי, נמצא בהם הכול פסולת.

הראש, הגי'ר של הציפור, מזהב, פסולת הזהב. פיה מכסף, פסולת הכסף. כנפיה חוי"ג, מנחושת קלל, שמאל, מעורב בכסף, ימין, כי כל אחת כלולה מימין ומשמאל. הגוף מזהב, נקודות כסף בנוצה שלה. רגליה נה"י מזהב. ושמים בפיה לשון, של הציפור ההיא הנקראת ידוע. כי הלשון הוא דעת, ומתוך שהקליפות אין להן דעת, יש להן במקומו ידוע.

6. והם שמים את הציפור בחלון אחד. וביום פותחים החלון כנגד השמש, ממשלת היום. ובלילה, פותחים החלון כנגד הלבנה, ממשלת הלילה. ומקטירים קטורת ועושים כשפים. וביום משביעים את השמש שתשפיע שפעה. ובלילה משביעים ללבנה. וכך עושים שבעה ימים.

מכאן והלאה, כבר הלשון ההיא מקשקשת בפי הציפור. אבל לא תוכל לדבר. אחי"ז מנקבים אותה הלשון, במחט של זהב, והיא מדברת גדולות מאליה. והכול ידע בלק עיי' הציפור הזו. עיי' נקרא בן ציפור. ומשום זה ראה, מה שאדם אחר לא יכול לדעת, ולא יכול לראות.

תחילה ממשיכים לה וייק, עיי' השבעות בשמש ובלבנה שהם תוי"מ, בכל שבעה ימים. ועוד לא תוכל לדבר כי הדיבור הוא מחכמה. ועיי' כדי שתקבל חכמה מנקבים הלשון לעשות אותה בית קיבול לחכמה, במחט של זהב, עיי' כוח השמאל מהבינה שלהם, שנקראת מחט זהב. ואז מקבלת חכמה, ונעשית לשון מדברת גדולות, שהוא חכמה.

קומה זקופה, ולא כפופה. גם הדיבור אליה היה בקומה כפופה, שכפף עצמו ואמר.

והנה הנושאים של דינים דנוקבא, נקראים העם, שהם בחינת וייק בלי ראש. והנושאים של דינים דדכורא, נקראים ישראל, שהוא אותיות לי ראש. כי אין בהם דינים דנוקבא הגורמים להסתלקות הגי'ר, אלא דינים דדכורא הנמשכים מחכמה בלי חסדים, הנוהגים גם בזמן הגי'ר.

הוא אמר העם, כמי"ש, ויגר מואב מפני העם, כי אחר שנפל מחמת כוחן של ישראל לוי"ק, היה חושב שעיקר היראה הוא מפני דינים דנוקבא, שהנושאים שלהם הם העם. אבל הציפור השיבה לו, ישראל, שהודיעה לו שעיקר היראה הוא מפני דינים דדכורא.

כי הם המשכה ישרה מקו שמאל של הקדושה, הנופלת על החיצוניים, אבל דינים דנוקבא באים אחריהם בדרך אגב, כמי"ש, לפתח חטאת רובץ. וכן דינים דדכורא אינם בטלים לעולם, אבל דינים דנוקבא בטלים והולכים עד שבטלים לגמרי, כמי"ש, פילע המוות לנצח.

וכן, הוא אמר, מאוד. מאוד הם דינים דנוקבא, כמו שלומדים, מאוד זה מלאך המוות. והציפור השיבה, כי רב הוא ויקץ מואב מפני בני ישראל. הציפור אמרה את זה. כי קו שמאל נקרא רב, כמו שהתפאר עשיו הרשע ואמר, יש לי רב. והציפור רמזה במילים, כי רב הוא, לרב עליון שהלך ביניהם, הארת החכמה שבשמאל, שהיה לפנים בהם, שנקרא רב. שיש לפחוד מפני הארת השמאל שבישראל.

אמנם אחי"כ התגבר בלק בכשפיו, וחזר והמשיך השמאל אל הציפור, מגלוי עיניים שבהרי חושך. וזה הרמז, עי' פעמים צפצפו, שע' רומז על חכמה, הנקראת עיניים. אמנם הדינים דדכורא עוד רבצו על הארת השמאל, והרגיש עניות ודלות עם חכמה זו שבשמאל, כי הדלות נמשכת מדינים דשמאל.

ואז, הוא אמר דל, שרמז לציפור על הדינים דדכורא, השולטים בו, הנקראים דל. כמו שאמר בלק אל זקני מדיין, עתה ילחכו הקהל את כל סביבותינו. כלומר, קו השמאל של ישראל, יעשה אותנו דלים וריקים. וזהו הדמיון, כלחוד השור את ירק השדה. כי שור נקרא קו השמאל דקדושה. אבל הציפור אמרה רב, שקו שמאל דישראל הוא רב וגדול ואין עצה כנגדו.

וזהו ששלח בלק לבלעם, כמי"ש, הנה עם יצא ממצרים הנה כיסה את עין הארץ. כי הארת החכמה נקראת עין הארץ. ועיי' תיקון הארת שמאל דישראל עם הדינים דדכורא, כיסו והעלימו את עין הארץ, שאי אפשר עוד להמשיך החכמה, שנקראת עין, אל הארץ, מלמעלה

סיחון ועוג

12. אלא שלהבת של מלך השמיים יצאה והחריבה הכול. ובשעה שהיו אומרים, תיבנה ותיכונן עיר סיחון, סתם, ולא אמרו, חשבון, משום שחשבו שמשום זה תיבנה למושב של האמורי, אז השיבו ואמרו, אין אנו יכולים. משום שכל הדרכים והשבילים נסתמו בגבורתו של הרב העליון שלהם.

ואם נחזור ונאמר ונזכיר חשבון שתיבנה, הרי אש יצאה מחשבון. ואם נחזור ונאמר קריית סיחון, הרי ודאי להבה יצאה מקריית סיחון. כיוון ששלהבת האש הזו שורה שם עליה, אין מי שיכול להחזיר אותה לקדמותה. כי מכל הצדדים אין לנו רשות.

משה הרג מלכי האמורי ע"י התעוררות החכמה דקו שמאל דקדושה, שעימה נמשכים ב' דינים על ראש הרשעים והחיצוניים, הממשיכים החכמה מלמעלה למטה:
א. הם דינים דדכורא,
ב. הם דינים דנוקבא.

המשכת החכמה נקראת חשבון. וזהו, שליטת סיחון בחשבון, שהיה ממשיך החכמה מלמעלה למטה. ולפיכך יצאו הדינים מקו השמאל דקדושה, והחריבו את ממלכת חשבון של הקליפה. וכיוון שראו זאת מלכי שאר האומות, חשבו שעיר חשבון עצמה אי אפשר להציל מדינים דשמאל דקדושה, אבל אפשר שתחזור ותיבנה עיר מושב סתם לאמורי, שלא ימשיכו עוד חכמה, חשבון, אלא יסתפקו באותה החכמה שנקלטה בהם מכבר. וחשבו שעיר מושב כזו אפשר לבנות. ולכן, היו אומרים, תיבנה ותיכונן עיר סיחון, סתם, ולא אמרו, חשבון, משום שחשבו שמשום זה תיבנה מושב לאמורי ולא חשבון, שלא ימשיכו יותר החכמה מלמעלה למטה. וחשבו שאז לא ישלטו עליהם הדינים דשמאל.

אמנם, אז השיבו ואמרו, אין אנו יכולים, שהסתכלו בדבר, ואמרו, שאפילו עיר מושב אינם יכולים לבנות אותה. משום שכל הדרכים והשבילים נסתמו בגבורתו של הרב העליון שלהם, הארת החכמה שבשמאל.

ונודע שע"י הארת השמאל בלי ימין שלמעלה, נסתמים כל האורות וקופאים. וכיוון שנסתמו האורות וקפאו, לא יכלו עוד לבנות אותה, אפילו לעיר מושב סתם. כי קפאו ונסתמו כל הדרכים והשבילים, עד שאין לעשות כלום. מחמת כוח הדינים של שמאל העליון שלהם, של שמאל בלי ימין, שמשם ממשיכים החיצוניים. שגם במושב סתם שורים הדינים והחורבן. ולכן אמרו, כי מכל הצדדים אין לנו רשות, הן בעיר חשבון הן בעיר סיחון סתם.

7. אמר ה', מִבְּשָׁן אָשִׁיב, אָשִׁיב מִמְצוּלוֹת יָם. יש לנו לשים הלב לאמונת הקב"ה, שכל דבריו דברי אמת ואמונה רבה. וכיוון שאמר דבר, נעשה כולו. וזה האדם צר הלב, אם אמר שלכמה שנים, ולכמה זמן יושלם זה, הוא כך. הקב"ה, לפי ממשלתו, שכל העולמות מלאים כבודו, כש"כ שהוא כך.

דבריו של אדם קטנים הם, וכל דבריו הם לפי שעה, וכך הוא עצמו, לפי שעה, כצל עובר, אבל בתשובה ובתפילה ובמע"ט ובדמעות רבות, הוא קדוש, כי הרב והעליון על כל העולם, מאיר אורו ומצמצם קדושתו אל האדם לעשות רצונו.

8. לעת"ל, עתיד הקב"ה לעורר ולהשיב מבשן, את כל אלו שהרגו אותם חיות השדה, ואכלו אותם. כי מבשן, הוא אותיות מבין שיני החיות, משום שיש בעולם מקום מושב, שכל החיות הגדולות וההרים הרמים והרבים שם. ומסתתרים אלו באלו. שהחיות מסתתרות בהרים, שהמקום הזה נקרא בשן.

ושם עָרֹד המדבֵּר החזק, שהוא עוג, שבין ערודי המדבר היה, ושם נמצא כוחו. משום שהיה מלך הבשן, המלך של המקום ההוא. וכל מלכי העולם לא יכלו להילחם עימו, מחמת כוחו של הבשן, ובא משה ועשה עימו מלחמה. ערוד, הוא חיה הדומה לחמור.

9. סיחון, סייח המדבר היה סיחון, והביטחון של מואב היה עליו, כמ"ש, כי ארנון גבול מואב, בין מואב ובין האַמּוּרִי. שסיחון היה שכנו של מואב ושומר על גבולו.

בשעה שהחריבו ישראל עיר סיחון, עבר הכרוז במלכות השמיים, בין שבעים שרים של שבעים האומות, התאספו גיבורים המושלים על שאר העמים, וטראו מלכות האמורי, איך נחרבת מלכותו.

10. בשעה ההיא, כל אלו השליטים, שהיו ממונים על שבע אומות, התאספו ורצו להחזיר המלוכה של סיחון לקדמותה. כיוון שראו גבורתו של משה, חזרו לאחור. כמ"ש, על כן יאמרו המושלים בואו חשבון. שהם השליטים הממונים על האומות, שהתאספו והיו אומרים, בואו חשבון, מיהו זה שהחריב אותה? תיבנה ותיכונן, כבתחילה, ותחזור המלוכה לקדמותה.

11. כשראו גבורתו של משה, והשלהבת של המלכות שלו, אמרו, כי אש יצאה מחשבון, להבה מקריית סיחון. כיוון שכתוב, מחשבון, למה כתוב עוד, מקריית סיחון? הרי קריית סיחון הייתה חשבון, כמ"ש, כי חשבון עיר סיחון מלך האמורי היא.

השרים והשליטים שלמטה בעוה"ז. וע"כ כתוב, את כל אשר עשה. וע"כ אמרו, כי רב הוא, במקום הרב, שהוא בכור קדוש. במקום בכורתו של עשיו. כמ"ש, בְּנֵי בְכוֹרֵי יִשְׂרָאֵל.

15. האם הקב"ה רצה לתת הבכורה לישראל ואינו מהדין? עשיו היה קליפה וס"א. ונדע שהקליפה קדמה למוח, וע"כ יצא ראשון. כיוון שיצאה הקליפה ועברה, הנה נמצא המוח. העורלה הראשונה, עשיו, נמצאת בחוץ, וע"כ יצא ראשון. הברית, המכובד מכל, יעקב, הוא נגלה אח"כ. וע"כ אין קדימת עשיו נחשבת לבכורה, כי קליפה ועורלה הוא, שאין לו שום ערך והשוואה עם המוח והברית. אלא שגם הקדים לצאת מאותו הטעם. כי קליפה קדמה לפרי.

13. מכאן והלאה, אוי לך מואב, כי אותו שהיה מגן עליך, נשבר. משום זה, כיוון שראה מואב, שהמגן שלהם נשבר, אז, ויגר מואב מפני העם מאוד. מאוד, יותר ממוות. כי מאוד רומז על מלאך המוות.

14. כי רב הוא. כי מקודם, עשיו היה רב. ורב הוא קטן, שכתוב עליו, הנה קטן נתתיך בגויים. וישראל נעשו רב במקום עשיו, שכתוב בהם, ורב יעבוד צעיר. וחשבו את ישראל לרב, משום שראו ששלטו ישראל למעלה ולמטה, כי כתוב, את כל אשר עשה ישראל לאמורי. שהיה צריך לכתוב, אשר עשה ישראל. מהו שכתוב, את כל? הוא לרבות למעלה ולמטה. למעלה, שהפילו משליטתם את השרים והשליטים שלהם שלמעלה, וכן הפילו משליטתם

וַיִּזְאֵנִי אֶת יְהוֹשֻׁעַ הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל

אוי"א עילאין הם י"ה, רחמים. החסדים, הנמשכים מהם, אוירא דכ"א, הם יותר חשובים מחכמה. וזה דווקא להם עצמם, שהם ח"ח ואינם צריכים חכמה. אבל התחתונים, הצריכים חכמה, אם אינם נשלמים מקודם בחכמה, נעשו בהם החסדים, שמקבלים מאוי"א, לו"ק בלי ראש. וע"כ אם התחתונים פוגמים במעשיהם, המגיעים עד זו"ן, פוגמים המוחין דהארת החכמה, אז אפילו החסדים דאוי"א שמקבלים, נעשים סתומים, ו"ק בלי ראש. שאם העוונות רבים כל כך, פוגמים בחסדים שמקבלים מאוי"א, הנקראים י"ה, לעשות אותם ו"ק בלי ראש. אבל באוי"א עצמם אין פגם התחתונים מגיע להם כלל. ואע"פ שחוטאים, נמשכים להם תמיד החסדים דאוי"א, שהם רחמים גמורים. והעצה לזה היא לשוב בתשובה, ולעורר השם אדנ"י, חכמה תתאה, ויחזרו וימשיכו הארת חכמה מהשם אדנ"י. שאם ימשיכו הארת החכמה מאדנ"י, אז חוזרים החסדים דאוי"א לבחינת ג"ר. אמנם אם הפגם שלהם גדול, כך שלא יוכלו לעורר עוד השם אדנ"י, כי חטאם גרם לגילוי מנעולא, מלכות דמדה"ד, שאז אינה יכולה לקבל שום אור, כי אם לא זכה הרי רע. וכל זמן שאינם פוגמים בה, שאז נגזרת מדה"ד שבה, וגלויה רק מדה"ר שבה, שאם זכה הרי טוב. אבל אם פגמו בה, תתגלה בה המלכות דמדה"ד, שאז נסתמות בה כל המדרגות ואינן ראויות לקבל שום אור. העצה לזה, לחזור בתשובה, ולעורר מ"ן, עד שתעלה המלכות דמדה"ד ותתמתק בבניה, ותחזור שם למדה"ר. ולכן נאמר, מדרגה אחת יש, שכל הרפואות יוצאות ממנה, היא תרחם עלינו. והיא מ"י, בינה. מי יעמוד לנו. כמ"ש, מ"י יִרְפָּא לְךָ. וע"כ, י"ה אדנ"י, אם אלו ב' שמות יהיו נסתמים ממנו, מ"י יעמוד, שכל הדרכים של תשובה פתוחים ממנו.

16. כמה יש לבן אדם לשמור דרכיו בעוה"ז, וללכת בדרך אמת. משום שכל מעשיו של אדם כתובים לפני המלך ורשומים לפניו, וכולם במניין. ושומרי שערים עומדים ומעידים, עומדים ומבקשים דינים ישרים. והדיין עומד לקבל העדות. ואלו הטוענים טענות לזכות את עצמם, דובבים, ואינם יודעים אם ילכו מימין, אם יִשְׁמְאִילוּ בַשְּׂמַאל.

17. כי כשרוחות בני אדם יוצאים מעוה"ז, כמה מקטרגים הם, העומדים עליהם, והכרוזים יוצאים, הן לטוב והן לרע, כפי מה שיצא מהדין. ובכמה דינים נידון האדם בעוה"ז, בין בחייו ובין אח"כ, כי כל דבריו הם בדין. והקב"ה תמיד ברחמים, ורחמיו על כל, ואינו רוצה לדון בני אדם לפי מעשיהם.

כי כך אמר דוד, אם עוונות תשמור יה אדנ"י, מי יעמוד. כיוון שאמר, אם עוונות תשמור יה, למה אמר עוד אדנ"י? שהיה די שיאמר, אם עוונות תשמור יה מי יעמוד.

18. אלא ג' מדרגות של רחמים הזכיר דוד כאן: י"ה אדנ"י מ"י. אם עוונות תשמור יה, שהם אוי"א הנקראים י"ה. אם העוונות רבים כל כך, עד שעלו למעלה לאוי"א, הרי ישנו אדנ"י, שהוא רחמים. ואם השם הזה אדנ"י, אע"פ שהוא רחמים, יתעורר בדין, וכל המדרגות תסתומנה בדין, מדרגה אחת יש, שנחזור אליה, שכל הרפואות יוצאות ממנה, היא תרחם עלינו. והיא מ"י, בינה. מי יעמוד לנו. כמ"ש, מ"י יִרְפָּא לְךָ. וע"כ, י"ה אדנ"י, אם אלו ב' שמות יהיו נסתמים ממנו, מ"י יעמוד, שכל הדרכים של תשובה פתוחים ממנו.

השם י"ה, שהחסדים שמקבלים מי"ה נעשים לו"ק בלי ראש. אז מעוררים השם אדני"י, שישלים אותו עם מוחין דהארת חכמה.

ואם הפך בעוונותיו את השם אדני"י למדה"ד, שע"י עוונותיו נגלתה המלכות דמדה"ד. אז מי"י יעמוד, שיעלה מ"ן ויעלה המלכות אל הבינה ותחזור שם למדה"ר, ותשפיע לו המוחין דהארת החכמה, וישלימו החסדים דאוי"א לג"ר.

נגזת, שזה נבחן כמו רפואה, שהתרפאה מגילוי הנקודה דמדה"ד, וחזרה למדה"ר, ונעשית שוב ראויה לקבל כל האורות.

וכל זה ע"י הבינה, שנקראת מי"י, כמ"ש, מי"י ירפא לך. ואז תשפיע לו המלכות שוב המוחין דהארת החכמה, ואז ייתקנו שוב החסדים הגדולים דאוי"א להיות בו בבחינת ג"ר. וזה פירוש הכתוב, אם עוונות תשמור י"ה, שהעוונות עלו אל

והתאספו בני הישיבה לעיין בדינו

[אתכנשו בני מתיבתא לעינא בדיניה]

מותר או אסור. ואומרים, מי יוכיח ההלכה? הרי פלוני החכם שבעוה"ז, יבוא ויוכיח הדבר, כיצד היא ההלכה. אז מעלים אותו החכם לשם, והוא מוכיח אותה ההלכה בין הקב"ה ובין בני הישיבה. ויש אחרים שמעלים אותם לשם לדין, ודנים אותם שם לברר אותם וללבן אותם.

23. אי"כ נמצא, שהאדם נפטר ומסתלק מהעולם בלא דין. ואם הוא מסתלק בדין, שכבר דנו אותו למעלה, למה הוא נידון פעם שנייה, בישיבה של הרקיע? כי ודאי שהאדם מסתלק בדין מהעוה"ז, אבל מטרם שייכנס למחיצתם של הצדיקים, מעלים אותו לדין פעם שנייה, ונידון שם באותה ישיבה של הרקיע.

24. ובישיבה של הרקיע עומד אותו הממונה של הגיהינום להשטין. אשרי מי שזכה בדין, ואם לא, אותו הממונה של הגיהינום לוקח אותו, בשעה שמוסרים אותו לידו, וקולע אותו משם למטה כמי שקולע אבן בקלע. כמ"ש, ואת נפש אויביך יקלענה בתוך כף הקלע. ומשליך אותו לגיהינום, ומקבל עונשו כפי מה שנידון.

25. ויראני את יהושוע הכוהן הגדול עומד לפני מלאך ה'. שהעלו אותו לדין, לתוך אותה ישיבה של הרקיע, בעת שנפטר מהעולם. עומד לפני מלאך ה', לפני אותו נער, המלאך מט"ט, ראש הישיבה בישיבה של הרקיע, והוא חותך הדין על הכול.

19. יהושוע בן יהוץ צדיק גמור היה. איש שהיה נכנס לפני ולפנים, והעלו אותו לישיבה של הרקיע. והתאספו כל בני הישיבה שם לעיין בדינו. וכך דרכיה של אותה ישיבה של הרקיע, כשמכניסים רוחו של אדם לדין, יוצא כרוז ומכריז, היכנסו כל בני הישיבה לחדר נסתר. וב"ד מתאסף.

20. ואותו הרוח של האדם עולה ע"י ב' ממונים. כיוון שנכנס, הוא מתקרב לעמוד אחד של שלהבת לווהטת העומד שם, ומתלבש ברוח האוויר הנושב בעמוד ההוא. וכמה הם העולים שם, כי כל אלו העוסקים בתורה ומחדשים בה חידושים, מיד נכתבים לבני הישיבה אלו הדברים. אז כל בני הישיבה באים לראות אותו. ואלו ב' ממונים, יוצאים ומעלים אותו לישיבה של הרקיע, והוא מתקרב מיד אל אותו העמוד, שמתלבש שם בלבוש.

21. אחרי שמתלבש, נכנס אל הישיבה, ובני הישיבה רואים אותו. אם הדברים שחידש הם כראוי, אשרי הוא. כי כמה עטרות נוצצות מעטרים אותו כל בני הישיבה. ואם דבר אחר הוא, שאינו לפי דרכי הקדושה, אוי לו לאותה בושה, דוחים אותו לחוץ, ועומד אצל העמוד, עד שמכניסים אותו לדין.

22. ויש אחרים, שמעלים אותם שם בשעה שהקב"ה במחלוקת עם בני הישיבה, אם הדבר

יגער בך השטן

דומה, השר של גיהינום, ואחת לאותו היוצא מגיהינום, העומד תמיד להשטין, השטן.

27. השטן העליון יורד, שמתלבש בצורת שור. וכל אלו רוחות רעים, שנידונו להכניס אותם בגיהינום, לוחך אותם ברגע אחד, וחוטף אותם, ויורד ונותן אותם לדומה, אחר שבלע אותם. כמ"ש, ויאמר מואב אל זקני מדיין, עתה ילחכו

26. ויראני את יהושוע הכוהן הגדול עומד לפני מלאך ה', והשטן עומד על ימינו לשטנו. השטן, אותו הממונה על הנפשות בגיהינום, שתשוקתו לקחת אותו לגיהינום, ועומד תמיד ואומר, תן, תנו רשעים לגיהינום. לשטנו, להזכיר עוונותיו.

אז, ויאמר ה' אל השטן, יגער ה' בך השטן ויגער ה' בך. שתי גערות למה? אחת למלאך

כל דרכיו של אותו השור, ואם לא היה יודע אותם, לא היה יכול לעשות כשפיו וקסמיו. וגבורתו של אותו השור, כשמכריזים על התבואה. כל אלו הימים שמכריזים, וכל אלו הימים שמכריזים על רוחותיהם של בני אדם, והם ימי ניסן וימי תשרי.

הקהל את כל סביבותינו כלחוד השור את ירק השדה. השור, הוא השור הנודע, השטן, העומד לרע על כל בני העולם. את ירק השדה, אלו הם רוחות בני האדם. השדה, המלכות. **28** א"כ, חכם היה בלק, שהיה יודע שהשטן מתלבש בשור. ודאי חכם היה. וכך צריך לו לדעת

הילד

[הינוקא]

באמצע, הוא הבריח התיכון, העמוד של יעקב, משה, ת"ת. שני בריחים לפניו, חו"ג, שני בריחים אחריו, נו"ה.

כנגד זה יש חמש אצבעות בידו של אדם, והבריח התיכון, האצבע התיכונה, שנקראת אמה, היא באמצע, גדולה ועליונה מכולן, בה עומדים האצבעות האחרות, כי ת"ת כולל כל ו"ק.

34 ואלו חמישה בריחים, נקראים 500 שנים, חגי"ת נ"ה דז"א, שעה"ת, ז"א, הולך בהם. וברית קודש מתעוררת בחמש אצבעות של היד. כי היסוד כולל בתוכו חגי"ת נ"ה. ע"כ כל הברכות של הכוהן תלויות באצבעות. ופרישת ידיים של משה ע"ז הייתה.

35 אם כל זה יש באצבעות, אין צריך לומר, שצריכות להיות בניקיון כשמברכים בהן להקב"ה, משום שבהן ובדוגמה שלהן, חגי"ת נ"ה העליונים הרמוזים בהן, מתברך השם הקדוש. וע"כ אתם שהחכמתם הרבה, איך לא השגחתם ע"ז? ולא שימשתם לרבי שמעיה החסיד, שאמר, כל טינוף וכל לכלוך עולה לס"א, כי הס"א ניזון מאותם הטינוף והלכלוך, וע"כ מים אחרונים חובה הם.

36 תמהו ולא יכלו לדבר. אמר רבי יהודה, בני, שם אביך מהו? שתק הילד רגע אחד, קם והלך אל אימו ונישק אותה. אמר לה, אימי, על אבי שאלו אותי אלו החכמים, האם אומר להם? אמרה לו אימו, בני, האם בדקת אותם, אם כשרים הם? אמר, הרי בדקתי אותם, ולא מצאתי אותם כראוי. לחשה לו אימו. וחזר אליהם ואמר, אתם שאלתם על אבי, וכבר הסתלק מהעולם, ובכל יום שחסידיים קדושים הולכים בדרך, הוא מחמך אחריהם. ואם אתם קדושים עליונים, איך לא מצאתם אותו הולך ומחמר אחריכם?

37 אבל בתחילה ראיתי בכם, שלא קראתם ק"ש, ועתה אני רואה בכם, שאינכם קדושים עליונים, כי אבי לא ראה קדוש רוכב על חמור, שלא יוליך אחריו חמור, כדי לסבול עול תורה. וכיוון שלא זכיתם שאבי יחמר אחריכם, איני אומר לכם, מיהו אבי.

29 רבי יצחק ורבי יהודה היו הולכים בדרך, הגיעו לאותו מקום של כפר סכנין, שהיה שם רב המנונא סבא, והתארחו אצל אשתו, שהיה לה בן אחד קטן. וכל יום היה בבית הספר, באותו יום עלה מבית הספר ובא לביתו. ראה אלו החכמים. אמרה לו אימו, התקרב לאלו אנשים עליונים, ותקבל מהם ברכות. התקרב אליהם. בעוד שהיה מתקרב אליהם, חזר לאחוריו. אמר לאימו, איני רוצה להתקרב אליהם, כי יום זה לא קראו ק"ש, וכך לימדו אותי, שכל מי שאינו קורא ק"ש בזמנו, הוא בנידוי כל אותו היום.

30 הם שמעו ותמהו. הרימו ידיהם ובירכו אותו. אמרו, ודאי כך הוא, שלא קראנו ק"ש, שהיום הזה עסקנו בחתן וכלה שלא היה להם די צורכם, והיו מתאחרים להתחבר, ולא היה איש שישתדל בשבילם, ואנו השתדלנו בשבילם, וע"כ לא קראנו ק"ש בזמנה. ומי שעוסק במצווה פטור מהמצווה. אמרו לו, בני, במה ידעת? אמר להם, בריח מלבושיכם הכרתי, כשהתקרבתי אליכם. תמהו. ישבו. נטלו ידיהם ואכלו לחם.

31 רבי יהודה, היו ידיו מלוכלכות, ונטל ידיו ובירך. מטרם שנטל ידיו, אמר להם הילד, אם תלמידי הרב שמעיה החסיד אתם, לא היה לכם לברך בידיים מזהמות. ומי שמברך בידיים מזהמות חייב מיתה.

32 פתח אותו הילד ואמר, בבואם אל אוהל מועד ירחצו מים ולא ימותו. למדנו מפסוק זה, שמי שאינו דואג לזה, ונראה בפני המלך בידיים מלוכלכות, חייב מיתה. משום שידיו של אדם יושבות ברומו של עולם, אצבע אחת יש בידו של אדם, והיא האצבע שהרים אותה משה, האצבע האמצעית, שהיא כנגד משה, קו האמצעי.

33 כתוב, ועשית בריחים עצי שיטים, חמישה לקרשי צלע המשכן האחד, וחמישה בריחים לקרשי צלע המשכן השנית. וכתוב, והבְּרִיחַ הַתִּיכוֹן בַּתּוֹךְ הַקְּרָשִׁים, מְבִרִיחַ מִן הַקְּצָה אֶל הַקְּצָה. והבריח התיכון הוא בכלל של אלו חמישה בריחים. שני בריחים מכאן, ושניים מכאן, ואחד

המשכן לירכתיים ימה. הרי יש כאן בריחים הרבה, והידיים אינן אלא שתיים, שבהן רק פעמיים חמש אצבעות. אמר לו הילד, זהו שאומרים, שמפיו של האדם ניכר מי הוא. אבל כיוון שלא הסתכלתם להבין, אני אומר.

43. החכם עיניו בראשו. הפסוק כך הוא ודאי. שלא ילך אדם ד' אמות בגילוי ראש, משום שהשכינה שורה על ראשו. וכל חכם, עיניו ודבריו הם בראשו, בשכינה השורה ועומדת על ראשו.

44. כשעיניו בראשו, בשכינה, יידע שאותו האור הדולק על ראשו, צריך שמן, משום שגופו של אדם הוא פתילה, והאור דולק למעלה בפתילה. ושלמה המלך צעק ואמר, וְשָׁמַן עַל רֵאשֶׁךָ אַל יִחְסַר. כי האור שבראשו צריך שמן, והוא המעי"ט. וע"ז אומר, החכם עיניו בראשו, ולא במקום אחר.

45. אתם ודאי חכמים, והשכינה שורה על ראשיכם, איך לא הסתכלתם לזה שכתוב, ועשית בריחים, חמישה לקרשי צלע המשכן האחד, וחמישה בריחים לקרשי צלע המשכן השני. כתוב האחד והשני, שלישית ורביעית לא כתוב. כי אחד ושנית, הם חשבון של ב' הצדדים, ימין ושמאל, חו"ג, הנקראים ב' ידיים, והשלישית, במערב, אינו מחשיב, להיותה רק המקבלת מב' הצדדים. וע"כ עשה חשבון רק בשתי ידיים.

46. בכה רבי יהודה ואמר, רבי שמעון, אשרי חלקך, אשרי הדור שלך, כי בזכותך אפילו הילדים שבבית הספר, הם הרים רמים חזקים. באה אימו, אמרה להם, רבותיי, בבקשה מכם, אל תביטו על בני, אלא בעין טובה. אמרו לה, אשרי חלקך, אישה כשרה, אישה נבחרת מכל שאר הנשים, כי הקב"ה בחר חלקך, והרים דגלך על כל שאר הנשים שבעולם.

47. אמר הילד, אני איני מפחד מעין הרע, כי בן דג גדול ומכובד אני, ודג אינו מפחד מפני עין הרע, כמ"ש, וַיִּדְּגוּ לְרוּב בְּקֶרֶב הָאָרֶץ. לרוב, הוא לרבות על העין, שלא תשלוט בהם עין הרע. כמו הדגים שבים, שהמים מכסים עליהם ואין עין הרע שולטת בהם, אף אלו אין עין הרע תשלוט בהם. וע"כ לרוב ודאי. בקרב הארץ, בתוך בני אדם שעל הארץ, שלא תשלוט בהם עין הרע, אע"פ שאינם מכוסים כמו הדגים. אמרו לו, בן מלאך ה', אין בנו עין הרע, ולא מצד עין הרע באנו, והקב"ה מכסה עליך בכנפיו.

48. המלאך הגואל אותי מכל רע יברך את הנערים, וייקרא בהם שמי ושם אבותיי. פסוק זה אמר יעקב ברוח הקודש. ואם ברוח הקודש אמר לו, יש בו חכמה. כאן נקראת המלכות, מלאך.

אמר רבי יהודה לרבי יצחק, דומה לנו שילד זה אינו בן אדם. אכלו. ואותו ילד היה אומר דברי תורה וחידושי תורה. אמרו, תנו ונברך. אמר להם, יפה אמרתם, משום שהשם הקדוש אינו מתברך בברכה זו, אלא בהזמנה.

38. אברכה את ה' בכל עת. מה ראה דוד לומר, אברכה את ה'? ראה דוד שצריכים הזמנה, ואמר, אברכה. משום שבשעה שאדם יושב על שולחנו, השכינה עומדת שם, והס"א עומדת שם. כשאדם מזמין לברך את הקב"ה, השכינה מיתקנת כלפי מעלה, לז"א, לקבל ברכות, והס"א נכנעת. ואם האדם אינו מזמין לברך להקב"ה, הס"א שומע, ושמת, שיהיה לו חלק בברכה זו.

39. ובשאר ברכות למה אין הזמנה? אלא הדבר הזה של הברכה שמברכים עליו הוא ההזמנה. המברך על פרי, הפרי ההוא הוא הזמנה, ומברכים עליו. ואין בו חלק לס"א. אבל מקודם לכן, שהפרי ההוא היה ברשות הס"א, אין מברכים עליו, כמ"ש, ערלים לא יאכל, שהוא ברשות הס"א, משום שאין מברכים על הפרי ההוא, כדי שלא יתברך הס"א.

כיוון שיצא מרשות הס"א אחר שנות עורלה, ייאכל ומברכים עליו. והפרי הוא הזמנה לברכה. וכן כל הדברים שבעולם שמברכים עליהם, כולם הם הזמנה לברכה, ואין בהם חלק לס"א.

40. אף בברכת המזון הוא כך, שהכוס של ברכה נחשבת להזמנה, ולמה אומרים, תן ונברך, משום הזמנה? אלא משום שבתחילה כששתה, אמר, בורא פרי הגפן, הרי היין כבר שימש להזמנה, ועתה בברכת המזון צריכים שינוי להזמנה אחרת, כי כוס זו היא להקב"ה, ולא בשביל המזון, וע"כ צריכים הזמנה בפה.

41. נברך שאכלנו משלו, זוהי הזמנה. ברוך שאכלנו, היא הברכה. וא"כ למה צריך לומר לפנייהם, תן ונברך? כך הוא ודאי, אבל נברך שאכלנו משלו, היא הזמנה אחרת, היא הזמנה לברכת בורא פרי הגפן. כי בתחילה, שאומרים, תן נברך, היא הזמנה לכוס של ברכה סתם, המלכות, וכוס זו, כיוון שלקחו אותה, יש הזמנה אחרת במילה נברך, לעולם העליון, ז"א, שכל המזון והברכות יוצאים משם.

ומשום זה הוא בדרך סתום, שאינו מזכיר בו השם, אלא נברך שאכלנו משלו, כי עולם העליון סתום ואין בו הזמנה בגלוי, אלא רק במדרגה זו של כוס של ברכה יש הזמנה בגלוי.

42. בן, מלאך ה', אהוב שלו, זה שאמרת, ועשית בריחים עצי שיטים חמישה לקרשי צלע המשכן האחד, וחמישה בריחים לקרשי צלע המשכן השנית, וחמישה בריחים לקרשי צלע

כמ"ש, ורחל באה עם הצאן אשר לאביה, כי רועה היא. זוהי צורה של רחל שלמעלה, מלכות. וכמ"ש, כה אמר ה', קול בְּרָמָה נשמע נהי בכי תמרורים, רחל מבכה על בניה. שרחל זו, היא המלכות. גם כאן, ורחל באה, רמז על המלכות. עם הצאן, המדרגות של המלכות. אשר לאביה, כי אבא, חכמה, יָסַד בתו, מלכות. וכל העולמות התמנו ונפקדו בידיה. כי רועה היא, היא מנהיגה אותם ונפקדה עליהם.

51. וכך כתוב במשה, ויירא מלאך ה' אליו בלבת אש. כי בפעם הראשונה נראתה לו המלכות מלאך. וזה יותר חשוב מהמראָה של יעקב, שהייתה רק דוגמה. האם שבתו של אברהם הוא יותר ממנו? שהרי לא כתוב בו מלאך, אלא, וַיֵּיכָא אליו ה' בְּאֵלוֹנֵי מִמְרָא.

אלא שָׁם באברהם נראה לו השם אדניי, באל"ף דל"ית נו"ן יו"ד, כמ"ש, אדניי, אל נא תעבור מעל עבדך. משום שבזמן ההוא קיבל ברית. ומה שהיה נעלם ממנו עד עתה, נראה לו עתה ריבון ושליט, אדניי, וכך היה ראוי לו, כי אז התקשר במדרגה ההיא, במלכות, ולא יותר. ומשום זה התגלה עליו ה' בשם של אדון וריבון עליו, בשם אדניי. וכתוב, ויירא אליו הוי"ה, כי השם הוי"ה, היה מתלבש אליו בשם אדניי, כמ"ש, ושמי הוי"ה לא נודעתי להם.

52. אבל במשה לא היה פירוד, כמ"ש, משה משה, בלי טעם מפסיק ביניהם, ולא כמ"ש, אברהם אברהם, שטעם מפסיק ביניהם. כי הפסק הטעם מורה שאברהם השני עתה הוא שלם, מה שלא היה כן באברהם הראשון מקודם לכן. ויש הפרש בין אברהם של עתה לאברהם שמקודם לכן. אבל משה, מיד כשנולד, הייתה עימו המראה המאירה, אור ז"א, כמ"ש, וַתֵּבֶא אוֹתוֹ כִּי טוֹב הוּא. וכתוב, וַיֵּרָא אֱלֹקִים אֶת הָאֹר כִּי טוֹב, שסובב על ז"א. אף, כי טוב שכאן סובב על ז"א. כי משה התקשר מיד במדרגה שלו, ז"א, ועי"כ משה משה, בלי טעם מפסיק, בין משה למשה.

53. ועי"כ אל משה, שתמיד במדרגת ז"א, הקטינה עצמה המלכות, שכתוב, מלאך ה'. ולא בשמה עצמה, כי המלכות מקבלת מז"א. יעקב, בשעה שהיה נפטר מהעולם, קרא למלכות בשם מלאך, כמו משה, משום שבאותה שעה היה יורש אותה לשליטה, כמו משה. כי משה התחבר עם המלכות בחייו, ויעקב התחבר עימה אחר שנפטר מהעולם. משה היה עם המלכות בעודו בגוף, ויעקב רק ברוח אחרי שיצא מהגוף. אשרי חלקו של משה.

54. וכתוב, המלאך הגואל אותי מכל רע. שיעקב לא התקרב מעולם לצד הרע, והרע לא יכול לשלוט בו.

כשהמלכות היא שליח מלמעלה ומקבלת זוהר מהמראָה של מעלה, שאז מברכים אותה או"א, ואומרים לה, בתי, לכי שמרי ביתך, שהוא העולם, פקדי את ביתך, כך עשי לביתך, לכי והזיני אותם. לכי, כי העולם ההוא שלמטה מחכה לך, בני ביתך מחכים למזונות ממך, הרי לך כל מה שאת צריכה לתת להם. אז נקראת המלכות, מלאך.

49. והרי בכמה מקומות נקראת המלכות מלאך, ולא באה לזון את העולמות. ועוד, האם לא בשם מלאך זנה את העולמות, אלא בשם הוי"ה? כשהיא שליח מאו"א, נקראת מלאך. וכיוון ששורה על מקומה, על ב' כרובים, אדניי שָׁמָה.

יש ב' זיווגים באו"א עילאין:

א. זיווג להחיות העולמות, שאינו נפסק, אפילו כשבני העולם חוטאים ופוגמים בזיווג זו"ן. כי אם היה נפסק, היה חורבן העולמות. אמנם מזיווג זה לוקח העולם כדי צורכו ולא ברווחה. ב. זיווג לתת מוחין לזיווג זו"ן, שאז יש זיווג זו"ן. ומזיווג זה לוקח העולם כדי צורכו וקיומו, שלא ייחרב העולם. ונפסק באו"א, אם בני העולם אינם ראויים.

והן מזיווג כדי להחיות העולמות, והן מזיווג זו"ן לתוספת שפע וברכה, אין העולם מקבל אלא ממלכות. ולפיכך כשהמלכות משפיעה לעולם מזיווג דאו"א, כדי להחיות העולמות, אז היא נקראת מלאך, שליח מאו"א, לפרנס העולם כדי צורכו וקיומו, שלא ייחרב העולם. אבל מעצמה אינה משפיעה להם כלום, כי אז אין זיווג ז"א ומלכות, ועי"כ היא אינה עולה בשם כלל.

משא"כ בזיווג ב' דאו"א, שז"א ומלכות מקבלים מוחין לזיווג, והם מזדווגים להשפיע תוספת שפע וברכה, אז המלכות משפיעה לעולם מעצמה, מזיווגה עם ז"א, ואז היא נקראת בשם בפני עצמה, אדניי.

כשהמלכות היא שליח מלמעלה, שאז מברכים אותה או"א, ואומרים לה, הרי לך כל מה שאת צריכה לתת להם, זהו זיווג א' דאו"א, שהוא רק לפי מידת הצורך של העולמות שלא ייחרבו. כשהיא שליח מאו"א, מבחינת הזיווג כדי להחיות העולמות, שאז בז"א ומלכות אין זיווג, אז נקראת מלאך, כי אינה עולה אז בשם לפי עצמה, כי אינה נותנת מעצמה כלום.

וכיוון ששורה על מקומה, על ב' כרובים, שיש זיווג ז"א ומלכות במקומם עצמם, כי מקבלים מזיווג ב' דאו"א, אז נקראת בשמה אדניי, כי אז משפיעה להם מבחינתה עצמה.

50. כשהשכינה נראית למשה בתחילה, היא נקראת מלאך, כמ"ש, וַיֵּיכָא מִלֵּאךְ ה' אליו בלבַת אש. ליעקב לא נראית כך, אלא בדוגמה, ברחל שלמטה, שהיא דוגמה לרחל עליונה, מלכות.

חיים מעה"ח, שכל החיים תלויים בו, והקב"ה יהיה עֶרֶב בעדו, ויימצא ערב למטה, רבי שמעון, שיסכים להיות ערב עם המלך הקדוש. כמו שנאמר בזוהר, שרבי יצחק נטה למות, ורבי שמעון אחז בו, וערב בעדו, ונשאר בחיים.

59. כיוון שבירך, סגר עיניו רגע אחד, ואח"כ פתח אותן. אמר, חברים, שלום לכם מריבון הטוב, שכל העולם שלו הוא. תמחו ובכו, ובירכו אותו. לנו הלילה ההוא. בבוקר הקדימו והלכו. כשהגיעו לרבי שמעון, סיפרו לו המעשה.

תמה רבי שמעון, אמר, בן סלע חזק הוא, וראוי הוא לזה, ועוד יותר ממה שאדם יוכל לחשוב, בנו של רב המנונא סבא הוא. הזדעזע רבי אלעזר. אמר, עליי ללכת לראות אותו הנר שדולק. אמר רבי שמעון, זה לא יעלה בשם בעולם, כלומר לא יאריך ימים, כי דבר עליון יש בו, והארת השמן של אביו מאירה עליו. וסוד זה אינו מתפשט בין החברים.

60. יום אחד היו החברים יושבים ומתנגחים אלו באלו, מתווכחים זה עם זה. אמרו, הרי כתוב, אל תִצַּר את מואב ואל תִתְגַּר בם מלחמה. שזה בגלל רות ונעמה, העתידות לצאת מהם.

ואי"כ, ציפורה אשת משה, שהייתה ממדיין, ויתרו ובניו, שיצאו ממדיין, שהיו כולם צדיקי אמת, על אחת כמה וכמה, שהיה להם להגן על מדיין. ועוד, משה, שגידלו אותו במדיין, ואמר לו הקב"ה, נקום נקמת בני ישראל מאת המדיינים. וזכות משה לא הגנה עליהם. ואי"כ מש"א פנים יש בדבר, שהאם בני מדיין היו יותר ראויים להינצל ממואב?

61. אלא אינו דומה מי שעתיד ללקוט תאנים למי שכבר לקט אותם. כי רות ונעמי עוד לא יצאו מעמון וממואב. משא"כ ציפורה כבר יצאה ממדיין. אבל אע"פ שכבר לקט התאנים הרי הוא שבח, והאם לא היה להם להינצל בזכותם? אלא מי שעוד לא לקט התאנים שומר את אילן התאנה תמיד שלא יהיה בו פגם, בשביל התאנים שהאילן עתיד להביא. ואחרי שכבר לקט התאנים, עוזב את האילן, ואינו שומר אותו.

62. כך מואב, שהיה עתיד להביא אלו התאנים, רות ותולדותיה, שמר אותו הקב"ה, כמ"ש, אל תצר את מואב. מדיין שכבר נתנו התאנים, ולקטו אותן, כתוב, צָרֹר את המדיינים. כי מכאן והלאה, אילן תאנים זה אינו עתיד להביא פירות, ובגלל זה הוא ראוי לשרפת אש. אמר, ויאמר מואב אל זקני מדיין. מואב הם שהתחילו לצרור את ישראל, ומשום אלו התאנים, רות ותולדותיה, שעתיד מואב להוציא לעולם, ניצלו מעונש.

יברך את הנערים. אז, לפני פטירתו, היה יעקב מתקן את ביתו, המלכות, כאדם ההולך לבית חדש, ומתקן אותו בתיקונו ומקשט אותו בקישוטי. יברך את הנערים. הנערים שהתמנו על העולם למשוך מהם ברכות, והם ב' הכרובים, מט"ט וסנדלפון.

ויקרא בהם שמי. שהוא ת"ת, מידתו של יעקב. עתה התקין ביתו, המלכות, ועלה במדרגתו בת"ת, ומשום שהחיבור של המלכות ביעקב, ת"ת, אז הגוף, ת"ת, מתדבק במקום שצריך, במלכות. וב' זרועות עימו, אברהם ויצחק, חו"ג.

55. אחר שנערים אלו, מט"ט וסנדלפון, מתברכים כראוי, אז, ויִדְגוּ לרוב בקרב הארץ. כי דרך הדגים הוא להרבות ולהפרות בתוך המים. ואם יוצאים מהמים ליבשה, מיד מתים. אלו אינם כן, אלא הם מן ים הגדול, מהמלכות, והריבוי שלהם להפרות ולהרבות הוא בקרב הארץ, בעולמות התחתונים, הנמשכים למטה מהמלכות. משא"כ לכל הדגים שבעולם.

56. ומקודם לכן כתוב, ויברך את יוסף, ויאמר. ולא מצאנו לו כאן ברכות, כי אח"כ בירך אותו, כמ"ש, בן פֹּרֶת יוסף. אלא כיוון שבירך אלו הנערים, בירך את יוסף. כי אין הם יכולים להתברך, אלא מתוך יוסף. כי המלכות אין לה מעצמה כלום, אלא מה שיוסף, יסוד דז"א, נותן לה. וע"כ בירך את יוסף, והוא השפיע אל המלכות, והמלכות אל הנערים, שהם מט"ט וסנדלפון.

ומשום שיסוד הוא בסתר ואינו ראוי לגלות אותו, מפחד שלא תתקרב העורלה לינוק ממנו, ע"כ כתוב בסתר, ויקרא בהם שמי ושם אבותיי. כי מהאבות, חג"ת, מתברכים, ולא ממקום אחר. בקרב הארץ, זהו הכיסוי, לכסות היסוד, שהמלכות, הנקראת ארץ, מכסה אותו. וע"כ מרומז גם יוסף בכתוב, אלא בהסתר.

57. אמר הילד, אני אברך, כי כל מה ששמעתם עד עתה, ממני שמעתם. ואקיים בי הכתוב, טוב עין הוא יבורך. קוראים בו, יברך. מהו הטעם? כי נתן מלחמו לדל. ומלחם וממאכל התורה שלי אכלתם. ומה שלומדים, בעל הבית בוצע ואורח מברך, אין אני בעל הבית, ואין אתם אורחים. אבל פסוק מצאתי ואקיים אותו, כי אני טוב עין ודאי, כי בלי שאלתכם אמרתי חידושי תורה עד עתה, ולחם ומאכל שלי אכלתם.

58. לקח כוס של ברכה ובירך. וידיו לא יכלו לסבול את הכוס, והיו ידיו רועדות. כשהגיע למילים, על הארץ ועל המזון, אמר, כוס ישועות אשא ובשם ה' אקרא. העמיד הכוס על תיקונו, והתיישב בימינו, ובירך. לבסוף אמר, יהי רצון, שלאחד מאלו, כלומר לרבי יצחק, יימשכו לו

גיבורים חזקים של העולם עושים מלחמה. כמו שצריכים כלי מלחמה בעוה"ז לגרש ולהכניע את האויבים, שלא יחריבו את הארץ, כך ממש בעולמות העליונים, צריכים כמה מיני דינים, המכונים כלי מלחמה, כדי לגרש החיצוניים, שלא יטו שפע הקדושה לצידם ויחריבו מקורות השפע. ומקורם של אלו כלי מלחמה יוצא במדרגות הקדושה עצמן, ומשם נמשכים למטה להכניע ולהרחיק החיצוניים והקליפות משפע הקדושה.

אמנם יש המשכת שפע, שאין צריכים אליה שום מלחמות, משום שאין לחיצוניים שום אחיזה בו. והוא השפע מזיווג או"א עילאין, להחיות העולמות. וזה ששאל הילד, האם אתם רוצים לחם מעדנים בלא מלחמה, הוא השפע דאו"א, שנמשך בלא מלחמה, כי אין בו אחיזה כלל לחיצוניים. ועם חידושי התורה שהיו אומרים, היו ממשכים שפע מאותה המדרגה, שהיו מחדשים בה חידושי התורה. וע"כ שאל אותם, מאיזה מדרגה הם רוצים לשמוע חידושי תורה.

אמנם כל הנמשך מבחינת המלכות, צריכים מלחמה להרחיק ולהכניע החיצוניים שלא יאחזו בשפע שלה. ולכן אמר, ושולחן של כלי מלחמה, כי השולחן, מלכות, צריכים בהכרח כלי מלחמה להילחם עם החיצוניים לגרש אותם. ואם רוצים שפע מזיווג זו"ן, שיש בהם אחיזה לחיצוניים, צריכים להילחם ולגרש אותם.

וכן שאל אותם, אם הם רוצים שיאמר חידושי תורה ולהמשיך שפע מכל המדרגות שצריכים כלי מלחמה, שאמר, או תרצו לברך את המלך בכל כלי מלחמה, שלא יחסר מהם כלום. כי המלכות הנקראת שולחן המלך, אינה מתעלה להשפיע משהו בלי מלחמה.

השיב רבי אלעזר, שהוא רוצה חידושי תורה שבבחינת מלחמה, ומנה ד' מינים של כלי מלחמה, חרב קשת רומח אבני קלע. שבהם צריכים להילחם עד להיות בטוחים, שכל זר לא ייגע בקודש. חרב היא הדינים שבמסך דחיריק, שקו האמצעי משמש בו למעט ג"ר דשמאל, כדי ליחד אותו עם הימין.

החרב של הקב"ה, י' של הוי"ה היא ראש החרב, השביל דאו"א עילאין, שהם י' דהוי"ה, שורש הכול. וי' של הוי"ה היא גוף החרב, קו האמצעי, הנושא של מסך דחיריק, שפועל בו הייחוד של ב' קווים ימין ושמאל. אותיות ה' ה' של הוי"ה, הן ב' פיות של החרב, כי המסך דחיריק כולל בתוכו מלכות ובינה, מפתחא ומנעולא, שהם ב' כוחות לפעולת הייחוד הזה.

קשת, היא התעוררות הדינים דנוקבא הקשים, כמ"ש, את קשתי נתתי בענן. והיא מלכות, שבתוכה ג' גווני הקשת, ג' קווים.

63. רבי אלעזר רצה לראות את רבי יוסי, והיה רבי אבא הולך עימו. הלכו בדרך והיו אומרים דברי תורה כל אותו הדרך.

64. כתוב, ויאמר ה' אליי, אל תצר את מואב ואל תתגרר בם מלחמה. וכתוב, וקרבת מול בני עמון, אל תצורם ואל תתגרר בם. דבר זה, שבבני עמון, הוא כדבר זה, של מואב. מה ההפרש בין אלו לאלו? הרי נראה ששקולים הם. ולמדנו כשישראל היו מתקרבים לבני מואב, היו ישראל מראים עצמם אליהם בכל כלי מלחמה, כמו שהיו רוצים להתגרות בהם. ואצל בני עמון, היו ישראל מתעטפים בעיטופיהם, ולא נראו כלי מלחמה כלל. והכתובים מראים, שהם שווים זה לזה.

65. ודאי כך הוא. כמ"ש בבת לוט הבכירה, ותקרא שמו מואב, נראו ישראל בחוצפה אליהם, כמו שהיא הייתה חצופה שאמרה, מואב, אשר מאב היה הבן הזה. אבל הצעירה, שאמרה בן עמי, והסתירה דרכיה, גם ישראל היו מסתירים דרכיהם אליהם, שהיו מתעטפים בטלית, ונראים לפנייהם כאחים ממש.

66. בעוד שהיו הולכים, נזכר רבי אלעזר מאותו הילד, נטו מהדרך ג' פרסאות, והגיעו לשם. התארחו בבית ההוא, נכנסו ומצאו אותו הילד, שהיה יושב ועורכים השולחן לפניו. כיוון שראה אותם, התקרב אליהם ואמר, היכנסו חסידים קדושים. היכנסו שתילי העולם, אלו שלמעלה ושלמטה משבחים אותם, אלו שאפילו דגי ים הגדול יוצאים ליבשה אליהם. שהכיר בהם, שרבי המנונא אביו נגלה להם.

בא רבי אלעזר ונישק אותו בראשו, חזר עוד הפעם כבתחילה ונישק אותו בפיו. אמר רבי אלעזר, הנשיקה הראשונה הייתה על הדגים שעזבו המים והלכו ביבשה, על מה שרב המנונא אביו נגלה להם. והנשיקה השנייה היא על הביצים של הדג, שעשו פירות טובים בעולם, כלומר בשביל הילד עצמו, שהוא בנו של רב המנונא.

67. אמר אותו הילד, בריח של הלבושים שלכם, אני רואה שעמון ומואב היו מתגרים בכם. איך ניצלתם מהם? כלי מלחמה לא היו בידכם. ואם לא, איך הלכתם לבטח בלא יראה?

68. אמר הילד, חכמים קדושים, האם אתם רוצים לחם מעדנים בלא מלחמה, ושולחן של כלי מלחמה, או גם לחם מלחמה. או תרצו לברך את המלך בכל כלי מלחמה, כי השולחן אינו עולה בלא מלחמה.

אמר רבי אלעזר, בן אהוב וחביב וקדוש, כך אנו רוצים, בכל אלו כלי מלחמה השתדלנו, ואנו יודעים לערוך מלחמה בחרב, בקשת, ברומח, ובאבני קלע. ואתה ילד, עוד לא ראית, איך

שעורה, היא אותיות שיעור ה', מקום בשיעור ה', המלכות.

חיטה היא נקודה האמצעית, שאין חלק לס"א של כף חוב שם. חיטה היא בת, החוטאת לפני אביה, ועושה לה רצונה. חיטה היא כלל כ"ב (22) אותיות.

שעורה היא מהארת המלכות, בעת שהיא שמאל בלי ימין, שהיא ראשית בנינה. כי בניין המלכות בראשונה הוא משמאל בלי ימין. מקום בשיעור ה"א, כי הארת השמאל היא מקום ידוע בשיעור המלכות, שנקראת ה', בכלים דאחוריים שבמלכות, שהם שיעור, חלק מהבניין שלה.

חיטה היא נקודה אמצעית, נקודת המפתח הממוקמת בבניה, יסוד דמלכות, נקודה אמצעית שביישוב. ומתוך שהיא נמתקת בבניה, אין חלק לס"א בה.

המיתוק נעשה ע"י עליית המלכות לבניה, ואע"פ שהבניה מתמעטת ע"י עלייתה זו, עכ"ז היא עושה לה רצונה, ומשפיעה לה המוחין שלה, תחילה הקטנות ואח"כ הגדלות. שאע"פ שהמלכות חוטאת בעלייתה לבניה, שמערבת הדינים שלה בתוך הבניה, עכ"ז משפיעה לה אורותיה. ולולא המיתוק הזה של המלכות בבניה, לא היו זו"ן, המכונים כ"ב אותיות, ראויים לקבל כל תיקון וכל אור.

ולמה נקראת חיטה? כי ממנה, מהמיתוק של מלכות בבניה, יצאו כל כ"ב האותיות, הן בז"א והן במלכות. כ"ב אותיות הן כללות כל האורות והמוחין דזו"ן, בדומה לכ"ב אותיות שבא"ב, שהן כללות כל התורה וכל החכמה. כי כל החכמה מצירופי כ"ב אותיות באה, ומושפעת ע"י צירופי כ"ב אותיות. ומשום זה נקראת חיטה, כי חטה היא בגי' כ"ב (22).

75. אמר רבי אלעזר, כך אנו קוראים לה חיטה. אבל אנו רואים בכל השבטים, שאין בשמותיהם אותיות ח' ט', מפני שמורים על חטא ואחיזה לחיצוניים. ובחיטה יש ח' ט', א"כ יש בה אחיזה לחיצוניים, ולא כמו שאמר הילד, שאין חלק לס"א של כף חוב שם. אמר אותו הילד, ודאי כך הוא, כי ח' ט' המורים על אחיזת ס"א, שורים בסמוך למלכות.

בשבטים לא היו אותיות אלו, משום שבאו מצד הקדושה שלמעלה, כי י"ב שבטים נמשכים מ"י"ב בחינות שבמלכות, שהם באים מ"י"ב צירופי הוי"ה, שכולם קודש. אבל אצל המלכות, שנקראת חיטה, שורות האותיות ח' ט', המורות על אחיזת החיצוניים.

ומה שאמר הילד, שבחיטה אין חלק לס"א, פירושו, בה עצמה, שהוא יסוד דמלכות המתקנת בבניה. אבל בסמוך לה, במלכות דמלכות, שם גנוזה הארת המנעולא, ושם יש

רומח, הוא דומה לחרב, קו האמצעי, עם מסך דחיריק. אלא ההפרש ביניהם, הוא שבחרב יש שני פיות, וברומח יש פה אחד, דמפתחא.

אבני קלע, הם מלכות דמדה"ד, שזורקים אותה למעלה לבניה, וממעטים הבניה מג"ר לו"ק, כדי להפיל בזה כל החיצוניים, הנאחזים בהתפשטות הארת החכמה שבקו שמאל דבניה. ויש בזה כמה בחינות קלע.

69. שמח אותו הילד. אמר, ודאי לא ראיתי איך גיבורי עולם עושים מלחמה. אבל כתוב, אל תהלל חוגר כמפתח. תחילה תשמעו דבר, ואח"כ תהללו את עצמכם. ערכו השולחן בלחם ובכל מה שצריך. אמר רבי אלעזר, כמה שמחה יש בליבי בילד הזה. וכמה חידושים יתחדשו על השולחן הזה, וע"כ אמרתי שאני יודע, שזוגים עם פעמונים של רוח הקודש הולכים בילד.

70. אמר אותו הילד, מי שרוצה לחם, יאכל אותו ע"פ החרב. שמח רבי אלעזר, חזר וקירב הילד אליו. אמר לו הילד, משום ששיבחת את עצמך, יש לך לערוך מלחמה בתחילה. ובתחילה אמרתי, שהמלחמה תהיה אחר האכילה, אבל עתה, מי שרוצה סולת נקייה מסובין, מהקליפות, יביא כלי מלחמה בידיו. אמר רבי אלעזר, לך נאה להראות מאלו כלי מלחמה שבידך.

71. אמר הילד, והיה באכולכם מלחם הארץ, תרימו תרומה לה'. פסוק זה, אע"פ שהוא בחלה, נאמר על עומר התנופה. תנופה, משום שהניף אותה הכוהן למעלה. מה זה נוגע לנו, אם הניף אם מוריד?

72. אלא ודאי שצריך להרים אותה למעלה. וזוהי תרומה, שבשביל זה היה צריך לקרוא לה תרומה, לשון הרמה ולא תנופה. ואע"פ שתרומה היא אותיות תרי ממאה, עכ"ז עיקר השם תרומה הוא מחמת ההרמה למעלה. אבל למה נקראת תנופה? הרי היא הרמה, האם לא היה צריך לקרוא לה תרומה?

73. תנופה, היא אותיות תנו פה, תנו כבוד לה' אלקיכם. כי פה הוא כבוד, מלכות, שצריכים לתת אותה אל הקב"ה, להעלות ולייחד המלכות עם ז"א. וע"כ אנו צריכים להרים אותה למעלה, לז"א, להראות שאנו נותנים לז"א את הפה הזה, המלכות. כי אין שבח למלך העליון, ז"א, אלא כשישראל מתקנים הכבוד הזה, המלכות, ונותנים אותה למלך הכבוד, ז"א. וזהו, תנו פה, תנו כבוד. והוא ודאי הרמה, להעלות המלכות לז"א.

74. והיה באכולכם מלחם הארץ. האם לחם הארץ, שעורה הוא ולא יותר? לא, כי יש חמישה מיני דגן, ואנו מקריבים שעורה, משום ששעורה היא הראשונה לשאר מיני הלחם שבעולם.

מסתלקים. שאם לא הייתה מתוקנת בנקודה דמפתחא, הייתה במלכות אחיזה לחיצוניים, הנקראת חטא, והאורות היו מסתלקים.

והנה המלכות דמלכות, שבה גנוזה המנעולא, היא אות אחרונה של כ"ב אותיות, ת'. אבל ביסוד דמלכות, אע"פ שיש בה ח"ט, הרומזים על אחיזה החיצוניים במנעולא, אין בה ח"ת, הרומז על מנעולא שבמלכות, אלא ח"ט, כי ת' התחלף ביסוד דמלכות אל ט', שזה מורה על הגניזה דמנעולא, שאינה ניכרת ביסוד דמלכות.

בא ישעיהו ופירש אותה, וממחיתה כי לא תקרב אלייך. שפירש השם חטא עם ט', המורה על גניזה המנעולא, שהיא אות ת', שאם הייתה המנעולא נראית בחיטה, היה שמה חיתה, שבירה. ונמצא שהשם חיטה עם ט', מורה, שלא תקרב מחיתה אליה, כי נגזרה בט'. ולכן כתוב, וממחיתה כי לא תקרב אלייך, מחמת שנגזרה בט'.

והחילוף בין ט' לת' הוא שמירה אל הס"א, כי התרחק מהמלכות, ואין לו בה אחיזה, כי הת' התחלפה בט', שנגזרה המנעולא, ששם אחיזתו. ומלכות התבררה, שאין בה שום רע וכולה טוב.

78. האם חמשת מיני דגן, חיטה שעורה שיפון אורז דוחן, אין בהם חלק לס"א? אינו כן, כי כל מה שנרקב בארץ, יש בו חלק לס"א. והחלק שיש לו, הוא מוץ, אשר תידפנו רוח, כמ"ש, לא כן הרשעים, כי אם כמוץ אשר תידפנו רוח. וזהו רוח הקודש, המלכות, כמ"ש, כי רוח עברה בו ואיננו. משום שרוח הקודש, המלכות, מפזר אותנו בכל הצדדים של העולם, שלא יהיה נמצא. מוץ הוא נוקבא דקליפה. זכר דקליפה הוא תבן.

79. מוץ ותבן, זכר ונקבה דקליפה, הולכים יחד. וע"כ פטור ממעשר, שאין בהם חלק בקדושה. אות ה' דחיטה הוא דגן נקי בלי תבן ומוץ. ח' ט' דחיטה הם זכר ונקבה, מוץ ותבן. ואם יש עם ח' ט' גם ה', מורה על דגן נקי, וע"כ שלמות האילן, המלכות, היא חיטה, שמורה על דגן נקי בלי קליפות. והאילן שחטא בו אדה"ר, היה חיטה. כי הכול במילה חיטה.

80. שעורה הקדימה לבוא לעולם, משום שהיא מהארת השמאל בלי ימין, חכמה בלי חסדים שבמלכות, שהיא ראשית בניינה של המלכות, והיא מתוקנת למאכל בהמה סתם. המלכות, שנקראת בהמה, שבג"י היא ב"ן (52), הוי"ה במילוי אותיות ה'. ושעורה היא אלף הרים, חכמה, הנקראת אָלף, שמגדלים אותה בכל יום. ומלכות אוכלת אותם. ונקראת לחם תרומה, מאכל של תרומה, של מלכות.

ומוקרב בלילה, כי חכמה בלי חסדים הוא חושך, ע"כ זמן גילוייה בלילה, בלי חסדים, שהם אור היום. כי כתוב, ובא השמש וטָהַר, ואֶחָר

אחיזה לחיצוניים, ושם ח' ט' של חיטה. ויסוד עצמו, מפתחא, הוא אות ה' של חיטה.

76. החטא של אדה"ר, שלומדים, עצה"ד חיטה היה. והאילן הזה, מלכות, כשהוא מנצח, הכול הוא צד הטוב, לוקח כל הס"א ומכניע אותו. ומשום זה אמר הילד, שאין אחיזה לס"א בחיטה. חיטה, שהוא תיקון המלכות בבינה, שע"י זה נעשית המלכות ראויה לקבל כל האורות, הוא עצה"ד טו"ר.

כי ב' נקודות יש במלכות, מפתחא ומנעולא. וכשהאדם זוכה, הנקודה דמפתחא בגלוי בשליטת המלכות, והנקודה דמנעולא בגניזה. וע"כ מלכות ראויה להמשיך אל האדם כל האורות, ואז הרי טוב. ואם אדם אינו זוכה, כמו שחטא אדה"ר, שהמשיך החכמה שבה מלמעלה למטה, אז הרי רע, כי מנעולא הגנוזה יוצאת ומתגלה, שאז מסתלקים כל האורות ממלכות, והאדם נופל לקליפות.

כיוון שמלכות ממותקת בבינה, שאין אחיזה לחיצוניים, למה לה אותיות אלו ח' ט'? כי אע"פ שנתקנה בנקודה האמצעית הממותקת במדה"ר, מ"מ יש בה בגניזה גם נקודת המנעולא, כי ע"כ נקראת המלכות עצה"ד טו"ר, זכה הרי טוב, לא זכה הרי רע.

ואדה"ר שלא זכה, נגלו לו אותיות ח' ט', מכוח גילוי המנעולא. אמנם, אם זכה הרי טוב, שהנקודה דמנעולא נגזרה והנקודה דמפתחא שולטת. ואז מנצחת המלכות, וכולה טוב ולא רע כלל, שאין בה אחיזה לחיצוניים כלל.

77. עצה"ד חיטה היה. הראשונים אמרו, חיטה סתם, שחיטה היא אותיות חטא, ורומזת על חטא. ואין הכוונה על חיטה ממש, אלא לרמז בלבד. באו האחרונים ואמרו, חיטה ממש, שרומזת על יסוד דמלכות, כי היא נקראת עצה"ד טו"ר.

בא ישעיהו ופירש אותה, וממחיתה כי לא תקרב אלייך. וע"כ החיטה היא נקודה האמצעית, מפתחא. כדי שלא יהיה חטא, כי אם לא הייתה הנקודה, היה חטא. והחילוף בין ט' לת' הוא שמירה אל הס"א, ובירור שלה.

החיטה, היא יסוד דמלכות הממותקת בבינה, ע"כ יכולה לקבל כל האורות. והיא אות ה' שבחיטה, וח' ט' שרויות בסמוך לה, במלכות דמלכות, ששם גנוזה נקודת המנעולא, שבה יש אחיזה לחיצוניים. ואחיזה זו היא ח' ט', ונסמכת ליסוד דמלכות, להיקרא ביחד חיטה, מטעם שמירה, שאם לא זכה הרי רע.

וע"כ נקודה האמצעית, היא חיטה המתוקנת בנקודה אמצעית, נקודה דמפתחא, הממותקת בבינה. כדי שלא יהיה חטאה, שלא תתגלה נקודת המנעולא, שאז יש אחיזה לחיצוניים וכל האורות

למלכות, בזמן שהיא בבחינת ארץ ישראל? כי שורש מוץ ותבן הוא בקדושה עצמה, כי הם ב' נקודות שנתקנו במלכות הקדושה, בעניין זכה הרי טוב, לא זכה הרי רע. והם אינם קליפות, אלא קדושה ממש. ומה שנאמר מקודם, שהם קליפות, הכוונה היא על חוץ לארץ, בבני"ע, ששם משכן הקליפות, ומוץ ותבן אשר שם הם זכר ונוקבא דקליפה, שנמשכים ממוץ ותבן דקדושה, כקוף ההולך אחר בני אדם.

84. כתוב, ובגפן שלושה שריגים, והיא כפורחת עלתה ניצה, הבשילו אֶשְׁפְּלוֹתֶיהָ עֲנָבִים. עד כאן חזיון הדבר שבחלומו, גפן ושלושה שריגים והענבים. מכאן והלאה היה חזיון של עצמו, שכתוב, וכוס פרעה בידי, ואקח את הענבים ואשחט אותם אל כוס פרעה. כלומר, מה שעשה הוא עצמו. אבל חזיון הדבר שבחלומו היה בשביל יוסף, לְבִשְׂרוֹ, שישמע יוסף ויידע.

85. שבעה רקיעים הם, והם שבעה היכלות, ושישה הם, וחמישה הם, וכולם יוצאים מתוך עתיקא העליון. היין ההוא, מושך אותו יעקב מרחוק, וסוחט אותו מהענבים של הגפן ההיא, אז ממשיך יעקב היין ההוא הראוי ליצחק, ושמוח ושותה. כמ"ש, וַיָּבֵא לוֹ יַיִן וַיִּשָּׂת. כאן נכללים למעלה ולמטה. וע"כ הרחיק המילה, ומושך אותה בנגינה ממושכת של ב' תנועות, שהן מִיִּרְכָּא כפולה. המילה, לו, שבכתוב, ויבא לו יין, שכתוב תחתיה מירכא כפולה. לו למטה, לו למעלה.

גפן, היא התאחדות ג' הקווים, כדי להשפיע חכמה מקו שמאל. כי גפן היא אותיות ג' פן, ג' פנים אריה שור נשר. ולפיכך נקראים הפירות, שהם השפע, הבאים מההתאחדות הזו, בשם ענבים, אותיות בס עין. וכן הענבים הגשמיים צורתם כמו עיניים, ועיניים רומזות על חכמה.

הגפן נבחן בג' מקומות. השורש הוא בבינה, ששם שורש יציאת הקווים בג' נקודות חולם שורוק חיריק. לפי שז"א הוא קו אמצעי, שעלה והכריע בין ב' הקווים שבבינה, ויצאו ג' קווים בבינה, הרוויח אותם גם ז"א ומשך אותם למקומו, ויש גם לז"א אותם ג' קווים. וע"כ יש בחינת גפן גם בז"א.

אמנם בז"א, להיותו בחסדים מכוסים, נבחן עיקר הגפן במלכות, שבה סוחטים הענבים לגלות הארת החכמה שבהם. הרי ששורש הגפן וסחיטת הענבים הוא בבינה, ומשם נמשכים לז"א, ומשם למקום הסחיטה, המלכות.

וזהו שכתוב, ובגפן שלושה שריגים, שהם ג' קווים שבמלכות, שבה מקום סחיטת הענבים. והיא כפורחת עלתה ניצה, שהחכמה שבה פורחת מלמטה למעלה. הבשילו אשכולותיה ענבים, הארת החכמה הנקראת ענבים, שהם הפירות של הגפן.

יאכל מן הקודשים, כי לחמו הוא. מן הקודשים, מורה על תרומה. מן הקודשים ולא על קודשים, כי קודש סתם אינו נקרא תרומה. כמו שלומדים, וחומר בקודש מבתרומה.

81. הארץ הקדושה, המלכות, היא ברשותו של הקב"ה, ורשות אחרת אינה נכנסת לשם. ואיך נבדקת הארץ, אם עומדת באמונה, אם היא באמונה עם בעלה, שהוא קו האמצעי, המתקן שלא תאיר החכמה שבשמאל אלא מלמטה למעלה. ואם לא התחברה ברשות אחרת, ס"א שדרפה להמשיך החכמה מלמעלה למטה בהיפוך מתיקון קו האמצעי, ז"א. הבדיקה היא בהקרבת תרומה זו של שעורים.

הארץ הקדושה, אין בה רשות אחרת, הס"א, שאינה נכנסת לשם. וא"כ מוץ ותבן, שהם קליפות, מאין התהוו?

82. כתוב, ויברא אלקים את האדם בצלמו. וכתוב, ויאמר להם אלקים, פרו ורבו. הייתכן שאם לא היה בא נחש על חוה, לא היו תולדות בעולם? או שאם לא היו חוטאים ישראל במעשה העגל, לא היו עושים תולדות? והרי כתוב, ויאמר להם אלקים פרו ורבו. אלא ודאי אפילו אם לא היה בא נחש על חוה, היה אדם עושה תולדות מיד, כי גזרה נגזרה מיד כשנברא, כמ"ש, פרו ורבו ומלאו את הארץ. אלא שאלו תולדות היו כולם בניקיון בלי זוהמה כלל.

אף כך הארץ הקדושה, שאינה נכנסת בה רשות אחרת, יש בה מוץ ותבן, שאינם מס"א. ובחוץ לארץ, יש מוץ ותבן של ס"א, ההולכת אחר הקדושה כקוף אחר בני אדם.

אין לידת בנים בלי יצה"ר, כמו שלומדים, שבעת שהיו רוצים לבטל יצה"ר של זנות, אפילו ביצה בת יום לא הייתה נמצאת. וא"כ, אחר קבלת התורה, שהתבטל היצה"ר, שנעשתה חירות ממלאך המוות, שהוא היצה"ר, נמצא שאם לא היו חוטאים בעגל, לא היה להם יצה"ר, ולא היו להם תולדות. ומכ"ש אדה"ר, אם לא היה חוטא וממשיך עליו היצה"ר, נמצא לפי זה שלא יכול להוליד תולדות.

אבל אי אפשר לומר כך, שהרי הכתוב, פרו ורבו, נאמר לפני חטאו של אדה"ר. לפיכך הכרח הוא שיש חימום לעשות תולדות גם בקדושה. ועד"ז המוץ והתבן של החיטה שבארץ הקדושה, נמשכים מהקדושה עצמה, ואינם זכר ונוקבא דקליפה, כי אין שם רשות לכניסת רשות אחרת.

ופנימיות הדברים, שהארץ הקדושה, היא המלכות המתוקנת בבינה, ויש לה מוחין דבינה, שאז נקרא ז"א ישראל, לי ראש, והמלכות נקראת ארץ ישראל. וכיוון שחיטה רומזת על מלכות המתוקנת בבינה, ומוץ ותבן הם זכר ונוקבא דקליפה, איך אפשר שהקליפות ייכנסו

יעקב את קו שמאל דז"א. וע"כ, ויבא לו, בבי תנועות, שמורה על שתי הבאות, שני תיקונים, לו למעלה, בבניה, ולו למטה בז"א.

86. חנוך שהוא מט"ט, ראש הישיבה של ישיבת הרקיע, אמר, ויבא לו יין, שזרק מים ביין, ואם לא היה זורק בו מים, לא היה יכול לסבול. ויפה אמר חנוך, מט"ט. ומשום זה המשיך המילה, לו, בשני טעמים, במירכא כפולה. כי אחוז בבי צדדים, בימין ובשמאל.

והיין הוא הולך ממדרגה למדרגה, כולם טועמים בו, עד שטועם בו יוסף הצדיק, יסוד דז"א, שהוא דוד נאמן. כמ"ש, כיין הטוב הולך לדודי למישרים. כיין הטוב, שיעקב בא וזרק בו מים, זהו היין הטוב, כמו שאמר חנוך, מט"ט.

מטרם שבא יעקב, קו האמצעי, ויחד ב' הקווים זה בזה, הייתה מחלוקת בין ימין לשמאל, והשמאל האיר החכמה בלי ימין, חסדים, ואז נמשכו ממנו החושך ודינים קשים. אלא אחר שבא יעקב, קו האמצעי, ויחד ב' הקווים זה בזה, והתלבשה הארת החכמה שבשמאל בחסדים שבימין, אז נשלמה הארת החכמה ומאירה בשלמותה. והארת החכמה הנמשכת משמאל נקראת יין, והחסדים הנמשכים מימין נקראים מים.

ויבא לו יין, שזרק מים ביין, שנתן חסדים בהארת החכמה, שאז הוסרו ממנה הדינים והחושך ויכולה להאיר. ואם לא היה זורק בו מים, לא היה יכול לסבול, כי אם הייתה החכמה מאירה בלי חסדים, אי אפשר לסבול רוב הדינים שבה. ומשום זה המשיך המילה, לו, בשני טעמים, במירכא כפולה. כי אחוז בבי צדדים. שבי הטעמים שבמירכא כפולה מורים על ייחוד ב' הקווים ימין ושמאל, שנעשה ע"י יעקב, קו האמצעי. וזהו התיקון הנרמז בכתוב, ויבא לו.

87. עד עתה מחכה הגפן לעשות פירות, שתתגלה בה הארת החכמה, שהיא פירותיה. והיא גפן בקודש, מלכות. כי יש גפן אחרת, הנקראת גפן נוכריה, שהענבים שלה אין הם ענבים, אלא הם קשים, צובתים הלב ונושכים את החך ככלב. אלו ענבים נקראים סוגי הגפן נוכריה, שהוא הס"א.

אבל גפן זו המלכות, עליה כתוב, ובגפן שלושה שריגים, אותה גפן שכל הקדושים טועמים בה יין ישן, יין טוב, יין שיעקב נתן בו מים, עד שכל אלו היודעים לטעום יין, טועמים אותו, והוא טוב לחיך.

88. גפן, המלכות, כשמגיעים אליה, מושיטה ג' שריגים, ג' צורות של האבות, ג' קווים, שמתקדשת בהם. כי אין קדושה אלא ביין, ואין ברכה אלא ביין, במקום שהשמחה שורה, שהוא

כל המדרגות בז"א ובמלכות יוצאים מבינה, ושם מקום יציאתם. אלא שז"א זוכה בהם, ששלושה יוצאים מאחד, אחד זוכה בשלושתם, וז"א משפיע אותם אל המלכות.

שבעה רקיעים הם חג"ת נהי"מ דז"א. ושבעה היכלות, חג"ת נהי"מ דמלכות, שמקבלים מז"א. ולפעמים אנו קוראים להם רק שישה, חג"ת נהי"מ בלי המלכות. ולפעמים אנו קוראים להם חמישה, חג"ת נ"ה בלבד, ע"פ מספר חמש בחינות כח"ב תו"מ. אמנם יציאת כל המדרגות היא מעתיקא העליון, מבינה, ומשם נמשכות לז"א, ומז"א למלכות.

כתוב, ויבא לו יין וישת. יין הוא הארת חכמה, שמקורה בקו שמאל, נקודת השורוק. ויצחק הוא קו השמאל, ויעקב קו האמצעי. וא"כ האם לא היה צריך יצחק לתת יין ליעקב, ולא יעקב ליצחק? ע"ז נאמר, היין ההוא, מושך אותו יעקב מרחוק, ע"י עליית ז"א לבינה, שמיעט שם ג"ר דשמאל בכוח המסך דחיריק, שע"י זה ייחד ב' הקווים זה בזה, וקיים הארת שניהם, שהימין יאיר מלמעלה למטה, והשמאל רק מלמטה למעלה.

ואחר שיצאו ע"י יעקב, ז"א, ג' קווים בבניה, אז המשיך אותם יעקב למקומו. וסוחט אותו מהענבים של הגפן ההיא, שהיא מלכות, שהמשיך אותם אל המלכות, המאירה רק מלמטה למעלה. ושם סחט הענבים, שגילה הארת החכמה, הנקראת יין.

אז ממשיך יעקב היין ההוא הראוי ליצחק, הארת החכמה המאירה מלמטה למעלה, שראוי לשתות אותו. אמנם יצחק עצמו לא היה יכול להמשיך היין, שאם היה ממשיך אותו, היה מאיר מלמעלה למטה, כדרך קו השמאל, שהוא יין המשכר. אלא רק אחר שיעקב, קו האמצעי, תיקן את היין, שלא יאיר אלא בבחינת המלכות, מלמטה למעלה, אז נעשה ראוי לשתות אותו. ואז נבחן ליין המשמח אלקים.

ושמח ושותה, להיותו יין המשמח, כמ"ש, ויבא לו יין וישת. כי אם יעקב לא הביא לו עם התיקון שלו, לא היה יכול יצחק לשתות, כי היה יין המשכר. ובמילה, לו, נכללות ב' בחינות קו שמאל הנקראות יצחק:

א. קו שמאל דבינה, שיעקב תיקן את היין שלו, שלא יאיר אלא מלמטה למעלה,

ב. קו שמאל דז"א, שהוא יצחק במקומו.

ולכן נאמר, כאן נכללים למעלה ולמטה, קו שמאל דבינה וקו שמאל דז"א. וע"כ הרחיק המילה, ומושך אותה בנגינה ממושכת של ב' תנועות. כי מתחת למילה לו כתובה מירכא כפולה, שצריכים להאריך בניגונה, משום שרומז על תיקון יעקב את קו שמאל דבינה, ועל תיקון

בינינו. והוא משה הרב שלהם. כומר אחד שהיה בינינו, אימן אותו וגידל אותו בביתו, ונתן לו בתו לאישה. ולא עוד אלא שנתן לו כסף ושלח אותו למצרים להשמיד כל הארץ. הכומר וכל ביתו נמשכו אחריו. אם נוכל לעקור מהעולם הרב שלהם ההוא, כל העם שלו ייעקר מיד מהעולם. וכל העצה הרעה בדבר פֶּעֹר, הייתה ממדיין.

94. הכול היה ממדיין. וכל עצתם על משה הייתה, ובעצתם של מדיין שכרו את בלעם. כיוון שראו שבלעם אינו יכול, נטלו לעצמם עצה רעה אחרת, והפקירו נשותיהם ובנותיהם יותר ממואב. כי על נשי מדיין כתוב, הן הנה היו לבני ישראל בדבר בלעם, למסור מעל בה'. והכול ממדיין היה. לקחו עצה עם הנשיא שלהם שיפקיר בתו. כי חשבו לקחת את משה ברשתם. בכמה מיני כשפים העטירו אותה, כדי שתתפוס הראש של ישראל. והקב"ה משיב חכמים אחר.

95. הם ראו, שהראש ייתפס ברשת שלהם. ולא ידעו מיהו, ראו ולא ראו. ראו ראש העם שייפול עם כּוֹזְבֵי בת צור, וכמה אלפים אחרים, וחשבו שהוא משה. הפקירו את כּוֹזְבֵי, וציוו אותה על משה, שלא תזדווג לאחר אלא לו. אמרה להם, במה אדע? אמרו לה, אותו שתראי כי הכול עומדים מפניו, עימו תזדווגי. כיוון שבא זמרי בן סלוא, עמדו לפניו 24,000 משבט שמעון, משום שהיה הנשיא שלהם. והיא חשבה שהוא משה, והזדווגה עימו. כיוון שראו כל אלו 24,000 את זה, עשו מה שעשו, והיה מה שהיה.

96. והכול היה ממדיין בכמה אופנים. ומשום זה נענשה מדיין, והקב"ה אמר למשה, נקום נקמת בני ישראל מאת המדיינים. לך ראוי ולך נאה. למואב, אני עוזב אותם, עד שתצאנה שתי מרגליות מביניהם. הרי דוד בן ישי, שינקום הנקמות ממואב, וירחוץ הקדרה המלאה טינופת של פעור. כמ"ש, מואב סיר כְּחָצִי. וכל עוד שאלו ב' מרגליות לא יצאו מהם, לא נענשו. כיוון שיצאו, בא דוד ורחץ הקדרה מהטינופת שלהם. וכולם נענשו, מדיין בימי משה, מואב בימי דוד.

97. רשעי מדיין עכ"ז, לא שקטו מכל הרע שלהם. לאחר דורות, שראו שיהושוע מת, עם כל אלו הזקנים הראויים שיעשה נס על ידיהם, אמרו, עתה השעה עומדת לנו. באו אל עמלק, אמרו להם, ראוי לכם לזכור, מה עשו לכם ישראל ומשה רבם ויהושוע תלמידו, שיכלה אתכם מהעולם. עתה היא העת, כי אין בהם מי שיגן עליהם.

ואנו נלך אתכם, כמ"ש, ועלה מדיין ועמלק ובני קדם. לא היה בעולם מי שיעשה רעה לישראל בכל, כמו מדיין. והעמלק, הוא משום קנאת ברית,

יין המשמח. והיא כפורחת, כמו כלה, המתקשטת ובאה באהבה בשמחה של היין, הארת חכמה, המעורב במים, חסדים.

אז עלתה ניצה, שהאהבה שלה עולה אל הדוד שלה, ז"א, ומתחילה לנגן ולהיכנס באהבה. ואז, הבשילו אשכולותיה ענבים, שהתמלאו והתבשלו אלו ענבים הרכים, ומלאים מאותו יין הטוב הישן, יין שיעקב זרק בו מים.

89. וע"כ מי שמברך ברכת המזון על היין, ומגיע למילים, על הארץ, צריך להטיל בו מים, משום שאין לו לברך, רחם ה' על ישראל עמך, אלא רק אם יש מים בתוך היין. וכל עוד שהארת החכמה שבשמאל, יין, אינה מעורבת עם חסדים שבימין, מים, אין רחמים במלכות, אלא היא כולה דין בלי רחמים. ואם אינו מטיל בה מים, מי היה יכול לסבול את הדינים של המלכות. וזה היה לשר המשקים לבשר ליוסף, יסוד דז"א, משום שבו היה תלוי הדבר, שהוא המשפיע הכול אל המלכות.

90. חנוך, מט"ט, אמר, שלושה שריגים כנגד ג' אבות, ג' קווים, מיכאל אוריאל רפאל. הרי ארבעה מלאכים הם שלה, מיכאל גבריאל אוריאל רפאל, ולמה אומר שלושה? אלא כמ"ש, והיא כפורחת. כי בזמן שהיא עולה ופורחת בכנפיה לעלות, בזמן שמאירה מלמטה למעלה, אז עלתה ניצה, הרביעי, גבריאל, שעולה עימה ואינו נפרד ממנה, כי גבריאל מקו השמאל, וכן המלכות מקו השמאל.

וע"כ אינו נפרד ממנה, שגם גבריאל אינו יכול לשלוט, אלא בזמן שהמלכות מעופפת ומאירה מלמטה למעלה. כמ"ש, וירכב על כרוב ויעוף. שפירושו כשהמלכות מעופפת, אז היא רוכבת על כרוב, גבריאל, כפורחת, בזמן שהיא פורחת, שמאירה מלמטה למעלה. כי השמאל אינו יכול להאיר אלא מלמטה למעלה. יפה אמר חנוך, מט"ט.

92. לחם ויין הם עיקר השולחן, כל שאר המאכלים הם נמשכים אחריהם. והרי התורה הרוויחה לחם ויין, ושלה הם, והתורה מבקשת מכם בבקשה באהבה, ואמרה, לכו לחמו בלחמי, ושתו ביינ מְסַכְתִּי. וכיוון שהתורה הזמינה אתכם, והיא מבקשת מכם דבר זה, יש לכם לעשות הרצון שלה. בבקשה מכם, כיוון שהיא הזמינה אתכם, תעשו רצונה.

93. לא כתוב, ויאמרו זקני מואב אל זקני מדיין, אלא, ויאמר מואב. כי הצעירים של מואב לקחו עצה מהזקנים של מדיין, והזקנים נמשכו אחרי רצון הצעירים, ונתנו להם עצה. מהי העצה שנתנו להם? שלקחו לעצמם עצה רעה. אמרו זקני מדיין למואב, גידול רע גידלנו

כוכבים ומזלות ושאר הצבאות, ושיתף את הנשמה שלו עימהם, לברך את הקב"ה. כמ"ש, פָּרְכוּ ה' כֹּל מַעֲשָׂיו בְּכָל מְקוֹמוֹת מַמְשַׁלְתּוֹ, בְּרִכְי נַפְשֵׁי אֶת ה'. חתם בנפשו כל הברכות.

105. הזמין את מלאכי מרום, לברך לו, כמ"ש, ברכו ה' מלאכיו. ומטרם שבאו ישראל, מלאכי מרום היו עושים ומשלימים את העשיה. כיוון שבאו ישראל ועמדו על הר סיני, ואמרו, נעשה ונשמע, לקחו העשיה ממלאכי השרת. נכללו בדברו. ומאז, הייתה עשיה בארץ ישראל לבדה, והמלאכים הקדושים לבדם. וישראל גומרים ומשלימים העשיה.

וע"כ, גיבורי כוח עושי דברו, היו בתחילה מטרם שבאו ישראל, ואח"כ, כשבאו ישראל, היו המלאכים רק לשמוע בקול דברו, אבל עושי דברו היו ישראל. אשריהם ישראל שלקחו מהם העשיה, והתקיימה בהם.

כל העולמות אינם באים אלא לתיקון המלכות. ותיקונה הראשון הוא עלייתה והתערבותה בבינה. שלולא זה לא הייתה ראויה לקבל כל אור. וכל המלכות מראשה עד סופה מעורבת עם כלים דבינה. אבל יש הפרש בין מחזה שלה ולמעלה, ששם עיקרם הם כלים דבינה, לבין מחזה שלה ולמטה, ששם עיקרם הם כלים של עצמה.

והמלכות נקראת דבר ה', וכן היא נקראת עשיה. והבינה נקראת שמיעה. ולפי זה יש להבין, שמחזה ולמעלה, ששם הכלים דבינה, היא נקראת, לשמוע בקול דברו, שמיעה שבמלכות, כי דברו היא מלכות, ולשמוע היא בינה. ומחזה ולמטה היא נקראת עושי דברו, עשיה שבמלכות, כי דברו היא מלכות, ועושי היא עשיה.

והנה המלאכים וישראל הם תולדות המלכות, שעליהם מוטל לתקן את שורשם. אלא שהמלאכים יוצאים מזיווג דנשיקין דז"א ומלכות, שמחזה ולמעלה דמלכות, ששם הכלים בעיקר מבינה, השמיעה. ונשמות ישראל יוצאות מזיווג היסודות של ז"א ומלכות, שמחזה ולמטה דמלכות, ששם הכלים בעיקר ממלכות, העשיה.

והנה מטרם שבאו ישראל, היה מוטל כל התיקון של המלכות על המלאכים, שהיו צריכים להשלים התיקון של מחזה ולמטה של המלכות. אע"פ ששורשם הוא מחזה ולמעלה בלבד, כי לא היה מי שיתקן את המחזה ולמטה.

ומטרם שבאו ישראל, מלאכי מרום היו עושים ומשלימים את העשיה, והיו המלאכים הן בבחינת לשמוע בקול דברו, שהוא מחזה ולמעלה של המלכות, והן בבחינת עושי דברו, שהוא מחזה ולמטה של המלכות.

כיוון שבאו ישראל ועמדו על הר סיני, ואמרו נעשה ונשמע, לקחו העשיה ממלאכי השרת. לקחו

שהם התקרבו אל הברית לפגום אותה. ע"כ קינא הקב"ה קנאת עולם שלא תישכח.

98. ויאמר ה' אליי, אל תִצַּר את מואב. האם עד עתה לא ידענו שעם משה דיבר הקב"ה ולא עם אחר, שהיה צריך לכתוב, ויאמר ה' אליי? אליי למה? אלא למשה ציווה הקב"ה, שלא לצור את מואב. אבל לאחר לא ציווה, לדוד לא ציווה זה. כמ"ש, ויאמר ה' אליי, אל תצור את מואב. אפילו לגבול קטן שלהם, כי מהם ייצא, מי שינקום נקמות לישראל וינקום גם נקמתם, ממואב, והוא דוד, הבא מרות המואביה.

99. כל זה הצטווה למשה, אבל לאחר מותר. וליהושוע, ולאלו הזקנים שהאריכו ימים אחריו, ג"כ אינו מותר. משום שכולם מבית דינו של משה היו, ומה שנאסר למשה נאסר להם. ועוד שלא יצאו עדיין אלו מרגליות הטובות, כי בימי השופטים יצאה רות. ובת עגלון מלך מואב הייתה. מת עגלון, שהרג אותו אהוד, והתמנה מלך אחר, נשארה בת עגלון זו, והייתה בבית אומנת, ובשדי מואב. כיוון שבא לשם אלימלך, לקח אותה לבנו.

100. ואלימלך לא גייר אותה שם. אלא כל דרכי הבית, ואכילה ושתייה, למדה. ומתי התגיירה? אח"כ, כשהלכה עם נעמי, אז אמרה, עִמָּךְ עָמִי וְאֶלְקִיִּךְ אֶלְקָי. נעמה שיצאה מבני עמון, בימי דוד יצאה.

101. אז שרה רוח הקודש, מלכות, על דוד, ואמר לו, דוד, כשמדדתי כל העולם והפלתי גורלות, וישראל חָבַל נחלתו היה, אני זוכר, מה שעשו מואב לחבל נחלתו. כתוב, וַיִּךְ אֶת מוֹאֵב וַיִּמְדְּדֵם בַּחֶבֶל, באותו חבל נחלת ה', ישראל, כל אלו שהיו מאותו הזרע של המואבים, שהרעו לישראל בימי משה, היה אותו החבל נאחז בהם.

102. וכתוב, שני חבלים להמית, ומלוא החבל להחיות. מלוא החבל, הוא כמ"ש, מלוא כל הארץ כבודו, המלכות, שהייתה אומרת, זהו להחיות, וזהו להרוג. והחבל ההוא נאחז באלו שהיו ראויים שיהרגו. משום זה אחז בחבל, ופשט את החבל, על מה שעשו לאותו חבל נחלת ה'.

103. ומדיין, היה גדעון מכלה כל אותו הזרע, שלא השאיר מהם, מכל אלו שהרעו לישראל בעצה או בדבר אחר. ולכולם שהרעו לישראל, הקב"ה נוטר להם שנאה, ולוקח מהם נקמות. אבל אם עתיד לצאת מהם טוב לעולם מאריך כעסו ואפו להם, עד שייצא אותו הטוב לעולם, ואח"כ לוקח מהם נקמות ודין.

104. כתוב, פָּרְכוּ ה' מלאכיו, גיבורי כוח עושי דברו, לשמוע בקול דברו. דוד המלך הזמין לברך את הקב"ה, הזמין צבאות השמיים, שהם

עולמות הם כנגד ג' קדושות. ומשום זה השבח של ישראל, משום שלוקחים קדושה שלמטה, קו האמצעי, לבדם.

ג' עולמות בי"ע הם פרצוף אחד. עולם הבריאה ג"ר, ראש. עולם היצירה חג"ת, גוף. עולם העשיה מתחיל מחזה ולמטה דעולם היצירה, חצי ת"ת ונהי"מ. מקום המלאכים מחזה ולמעלה, בבריאה וביצירה עד החזה. ומחזה ולמטה, עולם העשיה, אע"פ שיש גם שם אופנים, מ"מ נאחזים בעיקר רק ישראל.

כי שורש המלאכים הוא מחזה ולמעלה בכל המדרגות, ושורש נשמות ישראל מחזה ולמטה בכל המדרגות. ובי' הראשונים, ימין ושמאל, תמיד מחזה ולמעלה בכל המדרגות. וקו האמצעי מחזה ולמטה בכל המדרגות. וזהו ערך כללי, הנוהג בפרטות כל מדרגה.

אבל מבחינת הפרט, יש ג' קווים מחזה ולמעלה, חג"ת עד החזה, וג' קווים מחזה ולמטה, נה"י. אלא כשתחלק כל מדרגה למחזה ולמעלה, ג"ר של אותה מדרגה, ומחזה ולמטה, ו"ק של אותה מדרגה, יהיו בי' קווים עליונים ג"ר, וקו אמצעי ו"ק. והמלאכים הם מב' קווים עליונים, ונשמות ישראל מקו אמצעי.

ולפי זה, אם נחשוב ג' עולמות בי"ע בדרך כלל, יהיו המלאכים מחזה דיצירה ולמעלה, וישראל מחזה דיצירה ולמטה. ובדרך פרט, גם הבריאה נחלקת כך, וגם העשיה נחלקת כך. שמחזה ולמעלה דעשיה המלאכים, ומחזה ולמטה דעשיה ישראל.

109. אמר רבי אלעזר, ג' קדושות נמסרו לישראל למטה, בכתוב, והתקדשתם והייתם קדושים, כי קדוש אני ה'. אמר לו הילד, יפה הוא. אבל לא נזכרת מהרומח עד שלקחתי אותו אני מאחורי כתפך, ונתתי אותו בידך. מכאן והלאה תזכור את הרומח שבידך. חזור למקום שעזבת, כלומר לדרוש שהתחיל בו.

רומח, פירושו הדינים של הנוקבא. לפיכך הדרוש של קדושה, שישראל מעוררים לבדם דינים דמסך המלכות, נבחן לרומח. משא"כ הדרוש של רבי אלעזר, שדיבר מעושי דברו, שהוא דינים דמלכות, ומלשמוע בקול דברו, שהוא דינים דבינה, נחשב זה לחרב, שיש בו בי' פיות, בינה ומלכות.

ולפיכך אמר הילד, לא נזכרת מהרומח, מדרוש של קדושות, עד שלקחתי אותו אני מאחורי כתפך, ונתתי אותו בידך. כי הילד הזכיר לו, וכמו שלקח הרומח ששכח אותו ועזב אותו מאחוריו, ונתן אותו בידו. מכאן והלאה תזכור את הרומח שבידך, כלומר שישתמש עם דרוש הקדושות.

110. כתוב, בָּרְכוּ ה' מלאכיו. ברכו, הוא המשכת הברכות מהמקום שכל הברכות יוצאות,

עליהם התיקון של מחזה ולמטה דמלכות, ששם בחינת המלכות עצמה שנקראת עשיה. נכללו בדברו, שהוא כללות פרצוף המלכות, ונעשו בבחינת עושי דברו. לתקן את המחזה ולמטה של המלכות ששם בחינת עושי דברו.

ומאז, עשיה, שהיא מחזה של המלכות הייתה בארץ ישראל לבדה. שכל המקום הזה הוא חלקם של ישראל בלבד, משום שמשם שורשם. והמלאכים הקדושים לבדם, שהמקום שמחזה ולמעלה, הוא חלקם של המלאכים בלבד, שמשם שורשם.

וישראל גומרים ומשלימים העשיה. שעל ישראל מוטל לגמור את גמה"ת של מחזה ולמטה של המלכות. וע"כ, גיבורי כוח עושי דברו, כתוב במלאכים מטרם שבאו ישראל. אחר שבאו ישראל, לשמוע, נשאר למלאכים רק לשמוע בקול דברו בלבד. ולא יותר, כי עושי דברו, לקחו מהם ישראל.

106. אמר אותו הילד, שמור עצמך והצלח בכליך. האם השבח הזה בלבד לקחו ישראל, ולא שבח אחר? אמר לו רבי אלעזר, השבח הזה מצאתי ולא אחר. אמר אותו הילד, כיוון שהחרב שלך אינה מצליחה, או אתה אינך מנענע אותה כראוי, עזוב החרב למי שהוא בעל מלחמה.

חרב רומזת על העסק של בי' מיני דינים, דבינה ודמלכות בחרב פיפיות. וכיוון שרבי אלעזר עסק בבי' מיני דינים שבשמיעה ובעשיה, ע"כ אמר לו הילד, כיוון שהחרב שלך אינה מצליחה.

107. שבח עליון, שאינו נמסר למלאכים העליונים בלבד, אלא ביחד עם ישראל, הוא קדוש. ברכה נמסרה להם לבדם, כמו שנמסרה לישראל, אבל קדוש לא נמסר להם לבדם, אלא עם ישראל, כי אינם מקדשים קדושה אלא עם ישראל. ומה שכתוב, וקרא זה אל זה ואמר, קדוש קדוש קדוש, זהו בזמן שישראל מקדשים למטה. ועד שישראל אינם מקדשים למטה, הם אינם אומרים קדושה.

פירוש ג"פ קדוש, הוא בי' קווים, וקו אמצעי המייחד בי' הקווים בכוח המסך דחיריק. אמנם צריכים שישראל יעלו מ"ן מחזה ולמטה דמלכות, ששם שולט המסך הזה. ואם ישראל אינם מעלים מ"ן, לעורר בז"א המסך הזה, אין ז"א יכול לייחד בי' הקווים. ולפיכך המלאכים, שהם מחזה ולמעלה, אינם יכולים לעורר המסך בז"א, ואין להם חלק אלא בבי' קווים ימין ושמאל. וכדי שייאחזו גם בקו האמצעי, הם צריכים להשתתף עם ישראל.

108. משום שקדושה עולה מג' עולמות, ג' קווים, ולא משני עולמות, בי' קווים. וקרא זה, קו ימין. אל זה, קו השמאל. ואמר, קו האמצעי. ג'

115. משום זה, אל תראוני, לא תראו בי כלל, כי אני נקודה קטנה. מה עושים הצבאות שלה, הגיבורים האמיצים? הם שואגים כאריות גיבורים, כמ"ש, הכפירים שואגים לטרף, ומתוך הקולות והשאגות, שהם שואגים כאריות חזקים גיבורי כוח, שומע האוהב שלה למעלה. והוא יודע שאהובתו היא באהבה עימו כמוהו, ומיעטה את עצמה מתוך אהבתו, עד שלא נראה מצורתה ומיופיה כלום.

116. ואז מתוך קולות ושאגות של אלו גיבורי כוח שלה, יוצא הדוד שלה האהוב שלה, ז"א, מתוך היכלו, בכמה מתנות בכמה מנחות, בריחות ובבשמים ובאצלה, ומוצא אותה שחורה וקטנה בלי צורה ויופי כלל.

הוא מתקרב אליה, מחבק אותה ומנשק אותה עד שמתעוררת מעט מעט מתוך הריחות והבשמים, ומתוך השמחה של אהובה ז"א, הנמצא עימה. היא נבנית ונעשית בתיקונה בצורתה ביופי שלה, ונעשית ה' דהוי"ה כבתחילה.

117. וזה עשו לה גיבורי כוח, שהחזירו אותה לצורתה וליופיה, והכוח והגבורה שלהם גרמו את זה. וע"כ כתוב, גיבורי כוח עושי דברו, שהם עושי דברו, כי מתקנים את דבר זה, המלכות, הנקראת דבר, ומחזירים אותה לצורתה הראשונה.

כיוון שנתקנה ונעשית בצורה יפה כמקודם, אז הם, וכל שאר הצבאות, עומדים לשמוע מה שהיא אומרת, כמ"ש, לשמוע בקול דברו. והיא עומדת, כמלך בתוך צבאותיו. וזהו כמ"ש, עושי דברו, שעושים את המלכות.

118. כעין זה למטה, בזמן שיש רשעים בדור, המלכות מתכסה וממעיתה את עצמה, עד שלא נראית מכל צורתה אלא רק נקודה אחת. וכשבאים גיבורי כוח, וצדיקי אמת, הם עושים את דבר זה, המלכות, הנקראת דבר, ומאירה מעט מעט. וחוזרת לצורתה וליופיה ונעשית ה' דהוי"ה כבתחילה.

יש ב' אופנים שהמלכות חוזרת ומתמעטת עד לנקודה תחת החזה, שהיא נקודת הכתר שלה, וט"ת שלה נעלמות:

אופן א'. בסדר אצילותה ובניינה. כי יש ב' מצבים במלכות בבניינה. מצב א' הוא בעניין ב' המאורות הגדולים, שאז נמצאת המלכות בחכמה בלי חסדים, והיא משתוקקת מאוד לזיווג פ"פ עם ז"א, שישפיע לה חסדים. ומחמת זה אינה יכולה לסבול המצב הזה, והיא ממעיטה עצמה עד לנקודה תחת החזה מבחינת הכלים דז"א, ועד לנקודה תחת היסוד מבחינת האורות דז"א. כי יש ערך הופכי בין כלים לאורות. ואחר שחוזרת למיעוט הזה, אז התחתונים מעלים מ"ן והיא עולה לאו"א ונבנית מחדש.

מבינה, עד שנעשים ברכה. מרוב ההמשכה שנמשכה ומתוך ריבוי המים בברכה, מרוב השפע, מיד מרבים המים דגים רבים, מדרגות רבות, לכמה מינים. ומשיכה זו היא אות ה', המלכות, המשכת אור המאיר מתוך המראָה המאירה, ז"א, הנמשך מלמעלה, מבינה, למטה, למלכות.

111. למלאכים העליונים, שבמרום החדר העליון, להם נאמר, בָּרְכוּ ה'. אנו היושבים למטה, למה אנו אומרים, ברכו את ה'? משום שאנו צריכים להמשיך עלינו המילה, אָת, שהיא המלכות, ובה נבוא לפני המלך, ז"א, לראות פניו. וע"כ אמר דוד, אני בצדק אֶחָזֶה פניך. אני בצדק, במלכות, שע"י הצדק, המלכות, אחזה פניך. ומשום זה תחילת התפילה, ברכו את ה', להמשיך על ראשינו המילה, את, המלכות. ואחר שאנו משכנו את עלינו, יש לנו לומר התפילה ולשבח.

112. ומשום זה אסור לברך אדם, מטרם שהתפלל תפילתו, והמשיך על ראשו את, שהיא המלכות. ואם הקדים ובירך אדם מקודם, הרי ממשיך אותו האדם, כמו פָּמָה על ראשו, במקום את, שצריך להמשיך על ראשו. ולפיכך דומה כאילו עשה אותו במה.

113. משום זה למלאכים עליונים כתוב, ברכו ה'. ואנו, את ה', לתוספת, שאנו צריכים להמשיך את המלכות מקודם.

אמר הילד, ודאי הרי ידעתי, שכלי מלחמה שלך טובים הם. תזכור אותם ואל תשכח אותם, ודאי גבורתו של אדם בעל מלחמה היא ברומח ובחרב. אבל מהו שכתוב, גיבורי כוח עושי דברו לשמוע בקול דברו. אמר רבי אלעזר, הרי כבר אמרתי פירושו.

אמר אותו הילד, כבר ידעתי שכוח הזרוע שלך נחלש. מחמת שאמר, השבח הזה מצאתי ולא אחר. וששכח ג' קדושות. עתה הוא הזמן, שלא להמתין אלא להכות בכף הקלע אבן אחר אבן, כמ"ש, בְּקָלַע וּבִאֲבָן, בחיפזון, זו אחר זו.

114. אמר הילד, כתוב, שחורה אני ונאווה בנות ירושלים, כאוהלי קָדָר כיריעות שלמה. אל תראוני שאני שחרחורת. בשעה שהמלכות באהבה גדולה אל אהובה ז"א, מתוך דוחק אהבתה, שאינה יכולה לסבול הפירוד, המעיטה את עצמה במיעוט גדול, עד שלא נראה ממנה אלא קטנות דנקודה אחת, אות י'.

אז מתכסה מכל הצבאות והמחנות שלה, ואומרת, שחורה אני, שאין באות י' זו לבנונית בפנימיותה כבשאר האותיות. שחורה אני, ואין לי מקום להכניס אתכם תחת הכנפיים שלי. כאוהלי קדר, שהם י', שאין לבנונית בתוכה. כיריעות שלמה, הן ו'.

השם ההוא ידוע, ה' צבאות שמו, בינה, שכל הצבאות שלה הם. שם בנו, ישראל, ז"א. כמ"ש, בני בכורי ישראל. והרי ישראל, כל המפתחות של האמונה, כל המדרגות של המלכות, הנקראת אמונה, תלויות בו, בז"א, שנקרא ישראל. והוא משתבח ואומר, ה' אמר אלי בני אתה. אשר הווי"ה, בינה, אמר לז"א, בני אתה.

כי או"א, ימין ושמאל דבינה, הנקראים ישו"ת וגם או"א, העטירו את ז"א ובירכו אותו בכמה ברכות. כי כל המוחין דז"א מישו"ת. ואמרו וציוו לכל, נשקו בר, נשקו יד לבן הזה, ז"א, שנתן לו ממשלה על הכול, שהכול יעבדו אותו. פן יאנף, משום שאו"א העטירו את ז"א בדין וברחמים. מי שזוכה לדין, הוא לדין. מי שזוכה לרחמים, הוא לרחמים.

125. כל הברכות של מעלה ושל מטה, עולות לבן הזה, ז"א. ומתעטרות. ומי שמונע ברכות מהבן הזה, יפרשו חטאיו לפני המלך הקדוש, לאם, בינה. וע"ז כתוב, מונע בר ייקבוהו לאום.

וברכה לראש משביר, הוא מי שמברך ומזמין בכוס של ברכה את הקב"ה, בזה נשברת הס"א ובשבירתה נכנעת, וצד הקדושה מתעלה. וזהו שכתוב, וברכה לראש משביר. כמו שהוא מעלה ומברך את הקב"ה, ועושה לס"א שתישבר, כך הקב"ה מושך עליו ברכות מלמעלה. ואותה הנקראת ברכה, המלכות, שורה על ראשו.

126. מכאן והלאה חברים, תנו ונברך. נתנו לו כוס של ברכה, ובירך. וכל החברים היו בשמחה, אשר מיום ההילולה של רבי אלעזר, לא שמחו החברים כאותו יום שישבו שם. הקדימו ובירכו אותו בשמחה ברצון הלב. אמר אותו הילד, אין לכם להיפרד אלא מתוך דברי תורה.

127. כתוב, והווי"ה הולך לפניו יומם בעמוד ענן. והווי"ה, שרומז על המלכות, זקוף עליו טעם מלמעלה. כלומר, שכתוב מעל המילה, והווי"ה, הטעם פֶּזֶר, שעומד זקוף. באותה שעה, כמה נאה ויפה היה לכלה, למלכות, שהייתה נכנעת עד עתה בגלות, ועתה הולכת בזקיפת ראש בתוך ההמון שלה בשמחה.

128. במילה והווי"ה זקוף טעם למעלה. ואח"כ כתוב, הולך לפניו יומם. ועד כאן לא ידוע, אם הכלה הזו, המלכות, הרמוזה בשם והווי"ה, הולכת לפניו אם לא, שהרי הטעם מפסיק במילה והווי"ה, כי ניגון הפֶּזֶר שעל והווי"ה, מפסיק בין והווי"ה, מלכות, ובין, הולך לפניו יומם. אלא המלכות, הרמוזה בשם והווי"ה, הייתה שם, אבל מי שהולך לפניו הוא זקן הבית, בעל הבית, אותו שנשבע לו הקב"ה. והוא אברהם, חסד דז"א, כמ"ש, יומם יצווה ה' חסדו. וכן, אם לא בריתי יומם ולילה.

בשעה שהמלכות באהבה גדולה אל אהובה ז"א, מתוך גודל אהבתה אל ז"א, לקבל חסדים ממנו, עד שאינה יכולה לסבול את מצב הפירוד, להיות בחכמה בלי חסדים, ממעיטה את עצמה במיעוט גדול, לנקודה תחת היסוד, הכתר שלה, וכל ט"ת שלה נעלמות. ואז מתוך קולות ושאגות של אלו גיבורי כוח שלה, שע"י העלאת מ"ן של הצדיקים היא חוזרת ונבנית, ובאה למצב ב', זיווג פב"פ עם ז"א.

אופן ב'. היא מתמעטת עד לנקודה, מחמת החטאים של התחתונים. וגם כאן חוזרת ונבנית ע"י צדיקי אמת היכולים להגן על דורם.

ויש הפרש גדול בין ב' האופנים האלו, כי באופן א' שהתמעטה לנקודה מרצונה עצמה, לזיווג פב"פ דז"א, הנה אז ט"ת שנעלמו ממנה, אינן נופלות לקליפות, אלא חוזרות לשורשן לז"א. משא"כ באופן ב', שהתמעטה מחמת חטאי התחתונים, ט"ת שלה נופלות לקליפות. ואי אפשר לחזור ולבנות אותה עד שמוציאים הטי"ס שלה מהקליפות.

119. אמר אותו הילד, אני אברך. אמרו, ברך אתה ולך נאה לברך. אמר, כמה אתם קדושים, כמה ברכות עתידות לכם, מאמא הקדושה, בינה, משום שלא מנעתם אותי מלברך.

120. כתוב, מונע בר ייקבוהו לאום, וברכה לראש משביר. כל אדם חייב בברכת המזון, ואם אינו יודע, אשתו או בניו מברכים בשבילו. ותבוא מארה לאותו אדם, שאינו יודע לברך, עד שהוא צריך לאשתו ולבניו, שיברכו בשבילו.

121. ואם הוא יודע, צריך לחנך את בנו, ולתת לו כוס שיברך. ומי שמונע אותו שלא יתחנך, ייקבוהו לאום. מונע בר, שמונע הבן, שלא לברך להקב"ה, ולא יתחנך במצוות.

ייקבוהו לאום, לאם הקדושה, מלכות. ייקבוהו לאותו האדם, שמנע את הבן מלברך את הקב"ה, שיהיה מקולל למלכות, שלא תשפיע לו ברכות.

122. אני בן יחיד לאימי, תנו לי כוס ואברך אל המלך הקדוש, שנתן בבית אימי גיבורי כוח, שדיברתי לפניו דברים קשים וניצחתי אותם. ומשום זה אני אברך. ומקודם לזה, איישב הפסוק על תיקונו, פסוק זה שהתחלנו בו.

123. מונע בר, מי שמונע הבן שלו מלברך, ייקבוהו לאום, כמ"ש, וייקוב בן האישה הישראלית את השם. אשר וייקוב פירושו, יפרש. כלומר שיפרשו חטאיו לאמא קדושה, המלכות. וברכה לראש משביר, לאותו אדם, שיחנך בנו לברך אל הקב"ה, ולחנך אותו במצוות התורה.

124. וכתוב, מה שמו ומה שם בנו, כי תדע.

ונמשכת בו המשכה מרובה. אז, דור ישרים יבורך.
131. הרי אנו רואים ילדים, שאומרים דברים עליונים, והם נמצאים אח"כ ראשי העולם. אמר להם, ילדים שאומרים דבר אחד או שניים לפי שעה בלי כוונה שלהם, אדם מובטח בזה, שיזכה ללמוד תורה בישראל. אבל הילד הזה, שהאור שלו עומד על קיומו בדעת שלם, אינו כך. ועוד שהקב"ה, תשוקתו היא, להריח בתפוח הזה, ולפיכך הוא מוכרח שיסתלק. אשרי חלקו.

132. אשרי אתם הצדיקים, שכתוב בכם, ויִסְפָּה פִלְטוֹת בֵּית יְהוּדָה הַנְּשֹׂאָרָה שׁוֹרֵשׁ לַמְּטָה, ועשה פרי למעלה. שורש למטה, כמו רב המנונא, שהסתלק מהעולם, והוא שורש למטה, בישיבה של הרקיע, ישיבת מט"ט. ועשה פרי למעלה, בישיבה עליונה, ישיבה של הקב"ה. כמה טוב הוא השורש והפרי.

ואם לא הייתי בזה מְצַר להקב"ה, כיוון שרוצה להריח בו, הייתי עושה שלא יוכל מי לשלוט עליו, שיאריך ימיו. אבל יהי רצון שאימו לא תראה צער עליו. וכן היה, שנפטר.

חסד נקרא יומם, משום שהוא יום שכל הימים, כל הספירות דז"א, כלולות בו בחסד. יום של שאר הימים, והוא שאר כל הימים. וע"כ נקרא יומם, ולא יום. ומשום זה כתוב, והוי"ה הולך לפניו יומם.

החסד דז"א, הולך ביום, והכלה, הרמוזה בשם והוי"ה, הולכת בלילה. כמ"ש, ולילה בעמוד אש להאיר להם, זוהי הכלה, המלכות. כל אחד כראוי לו, כי ז"א ממשלת היום, והמלכות לממשלת הלילה. ואתם החברים, יומם ולילה יהיו לפניכם, ובכל שעה. נישקו אותו ובירכו אותו כמקודם לכן, והלכו.

129. באו לפני רבי שמעון וסיפרו לו המעשה. תמה. אמר, כמה יפה הוא. אבל לא יעלה בשם. עץ דק כשיעלה אורו, עולה לפי שעה, ומיד נכבה ושוקע. ועוד כבר אמרתי, ממה היה האור הזה, שהוא בן רב המנונא.

130. פתח ואמר, גיבור בארץ יהיה זרעו, דור ישרים יבורך. כשאדם גיבור בארץ, גיבור בתורה, גיבור על יצה"ר שלו, הוא גיבור בארץ, שאורו עולה

וישלח מלאכים אל בלעם

136. פתורה, הוא שם מקום. כמ"ש, מפתור אָרְסָם נְהַרְיִים לְקַלְלֵךְ. ונקרא כך, משום שכתוב, העורכים לְגַד שׁוֹלְחָן. ושולחן היה עורך שם כל יום, כי כך הוא התיקון של הצדדים הרעים, עורכים לפניו שולחן במאכל ובמשתה, ועושים כשפים, ומקטירים לפני השולחן, ואז מתאספים שם כל רוחות הטומאה ומודיעים להם מה שהם רוצים. וכל הכשפים והקסמים שבעולם על השולחן ההוא היו, ומשום זה נקרא שם המקום ההוא פתורה. כי בארם נהריים קוראים לשולחן פתורא.

137. כתוב, ועשית שולחן עצי שיטים. וכתוב, ונתת על השולחן לחם פָּנִים לפני תמיד. כל אלו כלי הקודש רצה הקב"ה לעשות לפניו, כדי להמשיך רוח הקודש מלמעלה למטה.

אותו רשע בלעם היה עורך כך לס"א, והיה עורך שולחן, ולחם, הנקרא לחם מְגוֹאָל, כמו שלמדנו, שהס"א הולך אחר הקדושה כקוף אחר בני אדם. ושלמה המלך צעק ואמר, כי מה האדם שיבוא אחרי המלך את אשר כבר עשהו. וירצה להידמות אליו.

133. וישלח מלאכים אל בלעם. בפסוק זה יש כ"ח (28) מילים, כנגד כ"ח מדרגות של מכשפים וקוסמים עם ציפור. מי שרוצה לדבר עם בלעם ולהתחבר עימו, למה שלח לו מיד, מטרם שבא אליו, דברים מפורשים? שאמר, הנה עם יצא ממצרים, ועתה לכה נא אָכָה לי את העם הזה. היה לו בתחילה להתחבר עימו, ולפייס אותו ולשחד אותו, ואח"כ יודיע לו דבריו.

134. מכאן ניכר, שידע בלק רצונו של אותו רשע, שהוא רוצה תמיד להתכבד בדברים גדולים ואין לו תשוקה אלא לעשות רעות. וע"כ היה משבח אותו, כאילו כל ההנהגה בידו, ולמי שרוצה, מברך או מקלל ומתקיים. גם הודיע לו שרצונו שיקלל את ישראל, משום שידע שכל מאוויו רק להרע ולהזיק.

135. בלק קסם קסמים ועשה כשפים והתקין ציפור. וידע שמדרגותיו של משה הן עליונות ומכובדות, וכישף בכשפיו, וקסם בקסמיו, וידע שמדרגות בלעם הן כנגד מדרגות משה. מיד, וישלח מלאכים אל בלעם בן בְּעוֹר, פְּתוּרָה אֲשֶׁר עַל הַנֶּהָר.

וְזָרַח מִשְׁעִיר לְמוֹ

התורה לישראל, הלך והזמין את בני עשיו, ולא קיבלו אותה. כמ"ש, ה' מסיני בא וְזָרַח מִשְׁעִיר

138. כתוב, ה' בצאתך מִשְׁעִיר בְּצַעֲדֶךָ מִשְׁדָּה אָדוּם, ארץ רעשה. בשעה שרצה הקב"ה לתת

השיב לו הקב"ה, אתה בכור, ולך התורה ראויה. אמר לו, הרי לו היא הבכורה שלי, שנמכרה לו ואני הודיתי. אמר לו הקב"ה, כיוון שאין אתה רוצה שיהיה לך חלק בתורה, הסתלק ממנה לגמרי. אמר, טוב.

144. אמר לו הקב"ה, כיוון שכך הוא, תן לי עצה, איך אעשה, שיקבלו אותה בניו של יעקב. אמר לו ס"מ, ריבונו של עולם, צריכים לשחד אותם, קח אור מאורם של צבאות השמיים ותן עליהם, ובזה יקבלו אותה. והנה מהאור שלי אתן בתחילה. הפשיט מעצמו האור, שהיה חופה עליו, ונתן להקב"ה, שייתן אותו לישראל. זהו שכתוב, וזרח משעיר למו. משעיר ממש, שזה ס"מ, שכתוב בו, ונשא השעיר עליו. למו, לישראל.

145. כיוון שבער את ס"מ, והעביר הדם הרע מזרוע שמאל, מיצחק, גבורה, חזר לזרוע ימין, לאברהם, חסד, ראה בה ג"כ דם רע, ישמעאל, אמר, זרוע זה צריכים ג"כ לנקות אותה מדם רע. קרא הקב"ה אל רהב, שרו של ישמעאל. אמר לו, אתה רוצה התורה שלי? אמר לו רהב, מה כתוב בה? דילג על הכול ואמר לו, לא תנאף.

אמר, אוי לי, אם ירושה זו ינחיל אותי הקב"ה, היא ירושה רעה, שתעביר כל ממשלתי ממני, המיוסדת על ניאוף, כי ברכות המים לקחתי, את הברכה של דגת הים, שכתוב, פרו ורבו. וכתוב, והפרייתי אותו והרביתי אותו במאוד מאוד. וכתוב, והוא יהיה פרא אדם.

146. התחיל להתחנן לפני ריבונו. אמר לו, ריבונו של עולם, שני בנים יצאו מאברהם, הנה בניו של יצחק, תן להם, ולהם היא ראויה. אמר לו הקב"ה, איני יכול, כי אתה הבכור, ולך ראויה התורה.

התחיל להתחנן לפניו, אמר, ריבון העולם, הבכורה שלי תהיה לו, והאור הוא שאני ירשתי בשביל הבכורה, קח ותן להם. וכך עשה הקב"ה. זהו שכתוב, הופיע מהר פארן.

147. מהו השינוי, שבס"מ כתוב, וזרח, וברהב כתוב הופיע? אלא לקח באותו האור שהפשיט מס"מ את החרב וההריגה, להרוג בדין, להרוג כראוי. כמ"ש, ואשר חרב גאוותך. אע"פ שאינו שלך. ומהברכה שהפשיט ממנו רהב, לקח רק מעט, כמי שהופיע לו מעט מהברכה שלהם, רק כדי לעשות פרייה רבייה. משום זה כתוב, הופיע מהר פארן. ולא כתוב וזרח, שפירושו ריבוי, כמו בס"מ.

148. כיוון שלקח הקב"ה המתנות האלו לישראל, מאלו השרים השולטים על עשיו ועל ישמעאל, בא וקרא לכל רבבות קודש, הממונים על שאר העמים. והשיבו לו ג"כ, כמו ס"מ ורהב. ומכולם לקח וקיבל מתנות לתת לישראל.

למו, שלא רצו לקבל אותה. הלך לבני ישמעאל ולא רצו לקבל אותה, כמ"ש, הופיע מהר פארן. כיוון שלא רצו, חזר אל ישראל.

139. אין חטא, אם אדם מדקדק דיוקים בתורה, ושואל שאלותיו להאיר הדברים. פסוק זה אינו מתיישב, ויש לשאול, הקב"ה כשהלך לשעיר, לאיזה נביא שלהם התגלה? וכשהלך לפארן, לאיזה נביא שלהם התגלה? ואם התגלה לכל האומה, הרי לא מצאנו זאת לעולם, חוץ מאשר בישראל בלבד, וע"י משה. הרי שכך היה צריך לכתוב, ה' לסיני בא וזרח לשעיר למו, הופיע להר פארן. מהו משעיר למו, ומהו מהר פארן? הכול יש לדעת ולהסתכל.

140. ה' מסיני בא, הוא כמ"ש, הנה אנוכי בא אליך בעב הענן. ומסיני בא, ונגלה עליהם. וזרח משעיר למו, ממה שאמרו בני שעיר שאינם רוצים לקבל, מזה האיר לישראל. והוסיף להם אור ואהבה רבה. אף כך הופיע והאיר לישראל מהר פארן, ממה שאמרו בני פארן שאינם רוצים לקבל, מזה הוסיפו ישראל אהבה והארה יתרה כראוי.

141. וע"י מי התגלה להם, זהו סוד עליון, והדבר יתגלה ע"י השאלה הזו. התורה יצאה מסוד עליון, מראש המלך הסתום, בינה. כשהגיע לזרוע שמאל, יצחק, גבורה, ראה הקב"ה בזרוע ההיא דם רע, שהיה מתרבה משם, שהוא עשיו, ס"מ, והס"א. אמר, יש לי לברר וללבן הזרוע הזו, ואם לא אוריד דם רע ההוא, יפגום הכול. אמנם צריך לברר מכאן כל פגם.

142. קרא לס"מ, שרו של עשיו, ואמר לו, אתה רוצה התורה שלי? אמר, מה כתוב בה? אמר לו, לא תרצח. כי דילג הקב"ה להראות לו המקום שצריך. שדילג אל המקום שידע, שלא יוכל לעמוד בו.

אמר ס"מ, תורה זו שלך היא, ושלך תהיה, איני רוצה תורה זו. חזר והתחנן לפניו, ואמר, ריבון העולם, אם אתה נותן התורה לי, כל ממשלתי תעבור, כי כל ממשלתי היא בהריגה, ואם אקבל התורה, לא תהיינה מלחמות. וממשלתי היא על כוכב מאדים, המורה על שפיכת דמים. וא"כ, הכול יתבטל מהעולם.

143. ריבונו של עולם, קח לך התורה שלך, ולא יהיה לי חלק ונחלה בה. אבל אם טוב לפניך, הרי העם בניו של יעקב, להם ראויה התורה. והוא חשב שאמר עליהם קטרוג. וזהו שכתוב, וזרח משעיר למו. משעיר ממש יצא האור לישראל, מס"מ, שרו של שעיר. אמר ס"מ בליבו, ודאי אם בניו של יעקב יקבלו התורה, יעברו מהעולם, ולא יוכלו לשלוט לעולם.

נתנו לו מנחות ומתנות, כדי שישראל יקבלו אותה. וכולן קיבלו אותן משה, לתת לישראל. כמ"ש, עלית למרום שְׁבִית שְׁבִי לקחת מתנות באדם. משום זה ירשו ישראל התורה בלא ערעור ובלא קטרוג כלל.

151. עֲדִים של בני ישראל הן המנחות והמתנות שקיבלו משרי האומות. ומשום זה לא שלט עליהם מוות, ולא ס"א, ולא די להם שקיבלו התורה בלי ערעור כלל, אלא שקיבלו גם מנחות ומתנות מכולם. כיוון שחטאו, כתוב, ויתנצלו בני ישראל את עדים, שהם מתנות באדם, שקיבלו. מה נשאר מהם, רק שבי, כמ"ש, עלית למרום שבית שבי לקחת מתנות באדם.

152. הוסיפו וחטאו. כתוב, וישמע הכנעני מלך ערד. וכתוב, ויילחם בישראל וישב ממנו שבי. שלקח מהם גם את השבי שנשאר להם. וכל זמן שישראל שבים לאביהם שבשמיים, יוחזרו להם אלו המתנות, ויהיו חופות עליהם. ולעת"ל יוחזר הכול, כמ"ש, ושב ה' אלקיך את שבותך.

בדומה לרופא, שהיה לו כלי אחד מלא עם סם חיים, ושמר אותו לבנו. רצה לתת לבנו אותו הכלי של סם החיים. הרופא היה חכם, אמר, יש עבדים רעים בביתי, אם יידעו שאני נותן לבני מתנה זו, ירע בעינים וירצו להרוג אותו.

149. מה עשה? לקח מעט מסם המוות ונתן על פתח הכלי. קרא לעבדיו ואמר להם, אתם הנאמנים לי, התרצו הסם ההוא? אמרו, נראה מהו. לקחו לטעום אותו, עוד מטרם שהריחו בו, הלכו למות, אמרו בליבם, אם ייתן הסם ההוא לבנו, ודאי ימות, ואנו נירש את אדוננו. אמרו לפניו, אדוננו, הסם הזה אינו ראוי אלא לבך, והנה שכר עבודתנו אנו עוזבים אצלך, קח ותן אותו שוחד לבך שיקבל הסם הזה.

150. כך הקב"ה, רופא חכם, וידע, אם ייתן התורה לישראל בטרם שיודיע לשרי האומות, בכל יום היו רודפים את ישראל בשבילה והורגים אותם. אבל עשה, שהזמין אותם ולא רצו. והם

ארץ יראָה וְשָׁקְטָה

על הנהר. מהו פתורה? אלא שהתקין שולחן לבקש משם עצה מה לעשות. אשר על הנהר, על נהריים היה צריך לכתוב, שהרי מאַרְם נהריים היה. מהו על הנהר? ודאי שעל נהר אחד עומד תמיד שולחן זה של הקליפה, שהוא מלכות דקליפה, עומד על נהר אחד של הקליפה, שהוא יסוד דקליפה.

155. רבי אלעזר ורבי אבא הלכו לראות את רבי יוסי בן רבי שמעון בן לקוניא, חמו של רבי אלעזר. קמו בחצות לילה ללמוד תורה. ישבו. אמר רבי אלעזר, עתה היא העת שהקב"ה נכנס בגן עדן להשתעשע עם הצדיקים אשר שם. אמר רבי אבא, השעשוע הזה מהו, ואיך משתעשע עימהם? אמר רבי אלעזר, דבר זה הוא סוד סתום ונסתר אצלי, שאינו ידוע לכל, ולא רצה לגלות אותו.

אמר לו רבי אבא, האם בריקות היו העמודים הגדולים שבעוה"ז שמקודם לכן, שאתה אומר, שלא ידעו הסוד הזה ואין לגלות אותו? האם לא רדפו לדעת על מה הם נמצאים בעוה"ז ומה הם מצפים בעולם ההוא? אלא ודאי שגם הם היו יודעים הסוד הזה, וע"כ יש לך לגלות אותו.

153. ה' בצאתך משעיר בצֶדֶךְ משדה אָדום, ארץ רעשה. בשעה שהקב"ה שב משעיר, שלא קיבלו התורה, ארץ רעשה. משום, שרצתה לחזור לתוהו ובוהו, כי כך התנה הקב"ה עם העולם, אם יקבלו ישראל את התורה טוב, ואם לא, אחזיר את העולם לתוהו ובוהו.

כיוון שראתה הארץ שהזמין הקב"ה לכל העמים שיקבלו התורה, ולא קיבלו, ומכל העמים לא נשאר אלא ישראל בלבד, חשבה הארץ שגם ישראל לא יקבלו התורה כמוהם. ובגלל זה ארץ רעשה. כיוון שאמרו ישראל, נעשה ונשמע, מיד שקטה. כמ"ש, ארץ יראָה וְשָׁקְטָה. בתחילה יראה, ואח"כ ושקטה.

154. משום שישראל אמרו, נעשה, לא היו יראים מכל עשיה, שיכלו כל מכשפי העולם לעשות, ולא מכל הקוסמים והמכשפים שבעולם. כי כשהוציא הקב"ה את ישראל ממצרים, שבר לפניהם כל מיני מכשפים וקוסמים, שלא יוכלו לשלוט עליהם.

ואותה שעה שבא בלק, היה יודע את זה. מיד, וישלח מלאכים אל בלעם בן בְּעֹר, פְּתוּרָה אשר

ה' אלקיי אתה אַרוממך

אמונה אומן. פסוק זה הוא סוד האמונה. הוי"ה הוא סוד עליון והוא התחלה של הנקודה העליונה

156. פתח רבי אלעזר ואמר, ה' אלקיי אתה, אַרוממך אודה שמך כי עשית פלא, עצות מְרַחֵק

159. כי עשית פלא, כלומר, כי עשית אָלֶף. כי פלא הוא אותיות אל"ף. א"ב, פירושו אלף בינה. אבל צורתה של א' היא ג' צדדים, ימין שמאל אמצע. שהוא ראשית של סוד העליון של אדה"ר, ג' הקווים שבבינה, שהם שורש צורת אדם, המוחין דז"א. משום שבצורתה של א' יש שתי זרועות מכאן ומכאן, שהם ב' קווים חו"ג, שהם י' עליונה וי' תחתונה שלה, וגוף באמצע, וי' שבין שתי האותיות י'.

והכול אחד. שהפירוש הזה אחד עם הפירוש שפלא הוא התלבשות החכמה בחסדים. כי אין התלבשות זו באה אלא ע"י ג' קווים. והוא הייחוד של א'. ומשום זה א' היא מספר אחד. כמ"ש, כי עשית פלא, שהוא אָלֶף. כי עשית פלא. פלא זה, הוא מדרגה אחת מאלו פלאות חכמה. והיא כמ"ש, נתיב לא יָדְעו עיט, השער החמישים, והוא פלא.

160. תחילה קרא לזה פלא, כמ"ש, פלא יועץ, ולא אמר שם עצות מרחוק. וכאן אמר, פלא עצות מרחוק. אלא שם היה צריך למנות ו"ק למדרגות עליונות, וע"כ אומר, פלא יועץ, אָל גיבור אבי עד שר שלום. אָל, חסד. גיבור, גבורה. אבי, ת"ת. עד, נצח. שר, הוד. שלום, יסוד. וכאן אינו בא למנות חשבון המדרגות.

עצות מרחוק הם ב' בְּדֵי עֲרֻבוֹת, נו"ה. ומשום שכל העצות של הנביאים באות משם, הם נקראים עצות מרחוק. כי הנביאים מקבלים מנו"ה. אמונה אומן, הם שניים שהם אחד, כי הם נהר וגן, יסוד ומלכות. הנהר, יסוד, יוצא מעדן, והגן, מלכות, מושקה ממנו. הרי בכתוב, ה' אלקי אתה, כל הסוד הסתום של האמונה. כי ה', חכמה. אלקי, בינה. אתה, חסד. פלא, ג' קווים חג"ת. עצות מרחוק, נו"ה. אמונה, מלכות. אומן, יסוד.

הסתומה שאינה ידועה, או"א עילאין, חכמה, שבהם אין י' יוצאת מאויר. והם סתומים מחכמה, בלתי נודעים.

אלקיי הוא קול דממה דקה, ישו"ת, בינה, התחלה העומדת לשאלה, כי י' יוצאת בה מאויר לעת גדלות, אבל נסתם ואינו ידוע ואין מי שמישיב עליה. שאע"פ שעומדת לשאלה, לגילוי, מחמת שהי' יצאה בה מאויר, וחזרה לאור החכמה, אין מי ששייב על השאלה, כי החכמה אינה מתגלה במקומה אלא במקום ז"א ומלכות, משום שהיא סתומה וגנוזה.

157. הוי"ה, או"א, שאין עומדים לשאלה כלל. אלקיי, ישו"ת, שעומדים לשאלה, ואין מי ששייב עליה. אתה, ימין, חסד דז"א, התחלה העומדת לשאלה ולהשיב עליה. אמנם היא רק התחלה לגילוי הזה, ועוד לא מגולה בו, אלא רק במלכות. והוא נקרא כוהן עליון, כמ"ש, אתה כוהן לעולם, על דְּבַרְתִּי מִלְכֵי צֶדֶק.

כוהן עליון הוא חסד דז"א, עומד על דבר, מלכות, משום שהדבר הזה אינו עומד אלא בימין, חסד. דבר הוא מלכי צדק, כך שמו של המלכות. ודוד אמר, דברתי, ולא דבר, משום שהתקשרה בו, כי דוד היה מרכבה אל המלכות, וכל דברי שבח של דוד באו בדבר ההוא, וע"כ אמר, דברתי, המלכות שלי. ומשום זה, אתה, הוא כוהן, חסד. ג' מקומות נקראים אתה, החכמה החסד והמלכות.

158. ארוממך, כלומר בכל ג' השמות, הוי"ה אלקיי אתה, ביחד. אודה שמך, כראוי, והשם הזה ידוע, שהוא מלכות, הנקראת שם. כי עשית פלא. פלא, הוא לשון העלם, שעשית כיסוי ולבוש אל האור הסתום של עתיקא, בינה, הראשית של מדרגה העליונה, החכמה שבה, הנקראת אדה"ר הסתום, שיתלבש בכיסוי של אור חסדים.

ואת בלעם בן בעור הרגו בחרב

כמוהו בכתרים התחתונים. זה בצד הקדושה, וזה בצד השמאל. ואם כל זה היה בידו, וכל כך חזק בחכמה, איש שהיה משבח את עצמו בכוח גדול, כמ"ש, ואנוכי אִיקָהָ כה, שפירושו, אעקור את כה, המלכות, מכאן, איך יכלו להרוג אותו?

163. אלא בספר החכמה של שלמה המלך אמר כך, ג' סימנים הם: סימן לעבירה, הוא יִיָקֶוֹן. סימן לשטות, הוא שמרבה דברים. סימן שאינו יודע כלום, הוא שמשבח עצמו. וזה המשבח עצמו, מכריע כל השאר, כי שוטה הוא, חשוד על כל העבירות, והכול יש בו.

164. והרי כתוב, יהללך זר, ולא פיך. האם פירושו שאם אין זר שיהללך, יהיה פיך? אינו כן,

161. בלעם הרשע, מי הרג אותו, ואיך נהרג? פינחס ואנשיו הרגו אותו, כמ"ש, הרגו על חֲלִיָּהֶם. בעיר של מְדִיִן היה בלעם עושה בחכמת כשפיו, שפרחו באוויר הוא ומלכי מדין. ואם לא הציף הקדוש ותפילת פינחס, שהפילו אותם לארץ על חלליהם, לא יכלו להם. כמ"ש, ואת מלכי מדין הרגו על חלליהם. וכתוב, ואת בלעם בן בעור הקוסם הרגו בני ישראל בחרב.

162. כל דבריו של בלעם הרשע קשים הם. כתוב, ולא קם נביא עוד בישראל כמשה. ולומדים, שבישראל לא קם, אבל באומות העולם קם. ומי הוא? בלעם.

משה, אין כמוהו בכתרים עליונים. בלעם, אין

ויידעו מי אתה. שאין דבר בעולם שהאדם ניכר בו, אלא בזמן שפותח פיו. פיו מודיע לבני אדם מיהו.

אלא פירושו, אם אין מי שמכיר אותך, פתח פיך לדבר בדברי תורה, ולהודיע דברי אמת בתורה, ואז פתחון פיך בתורה, ישבחו דבריך,

שומע אִמְרֵי אֵל

אמר כל דבריו.

169. ואמר, אשר מחזה שד"י יחזה. מי ששומע זה, חושב, שהיה רואה מה שלא ראה אחר בעולם. אבל מחזה שד"י, זהו ענף אחד מאלו ענפים, שהיו יוצאים מהשם שד"י.

כי בחכמה שלהם ייראו ג' ענפים, כנגד ג' ענפים שבש' של שד"י, שהם חג"ת. וייראו ב' נביאים, ב' בדי ערבות, נו"ה, התומכים בת"ת, כנגד ע"ב (72) ענפים של עין הרע, שלעומת השם ע"ב דקדושה, שהוא עין טובה, לסתום אותם. וכל זה נמצא בחכמה דקליפות. כשבא בלק, אמר, אני אוכל להם. כי עמלק בא אליהם בחכמה זו, ויכול להם.

170. ושלה בלק לבלעם ואמר לו, אני, ב' אותיות שבעמלק יש בי, ל"ק, שהן סיום השם עמלק. אני, לי ל"ק, ועמלק ל"ק. לי הסיום, ובך ההתחלה, ב"ל.

אמר רבי שמעון, כך אני אומר, התחלת השם בלק היא ב"ל, והתחלת השם בלעם היא ב"ל. נמצא שהתחלת בלק, שהיא ב"ל, הייתה בבלעם, וסיום עמלק, שהוא ל"ק, היה בבלק, והסיום של בלעם, שהוא ע"ס, הוא בהתחלת עמלק. נמצא שסוף השם של בלעם, ע"ס, וסוף השם של בלק, ל"ק, הם אותיות עמלק.

171. ואם תאמר שלא נוכל להם, משום הכשפים של רבם משה, כשהיה פושט ידו, כמ"ש, ויט משה את ידו על הים, הנה היד הזו יש באלו השרים, היכולים בכשפים להתגבר יותר. וזהו שכתוב, וקסמים בידם, כנגד יד של משה. כך שלח בלק לבלעם.

172. וע"כ, מחזה שד"י יחזה. ובגלל זה נענשו, ונענשו למעלה, ונקראים מחזה, כמ"ש, ומול מְחִזָּה אֶל מְחִזָּה. הענף היוצא משם. ומחזה, זהו עזא ועזאל, שהם נופל וגלוי עיניים, והוא מחזה שד"י, שהיה רואה נופל וגלוי עיניים.

165. אותו רשע בלעם היה משבח עצמו בכל, ועכ"ז גנב גנבת הדעת והתעלה במליצת דבריו, דברים קטנים היה עושה גדולים. מה שאמר היה על אלו מדרגות של דברי הטומאה.

ואמת אמר, אבל הרשע ההוא היה אומר ומשבח עצמו בדרך סתום ומתעלה בדבריו, עד שכל מי שהיה שומע היה חושב, שהוא עלה על כל נביאי העולם, שכתוב, שומע אִמְרֵי אֵל ויודע דעת עליון. מי הוא איש בעולם, שהיה שומע דברים אלו, ולא חשב שאין בעולם נביא נאמן כמוהו?

166. ואמת היה, וכך היה. נאום שומע אמרי אל, כך היה. ויודע דעת עליון, כך היה. שאותו רשע היה אומר, על המדרגות שהתדבק בהן, שומע אמרי אל, דברים שהם בהתעלות עליונה, שאין כמוהם.

167. וכך אמר, שומע אמרי אל, ולא כתוב האל, כי האל, תמים דרכו, אבל סתם אל הוא אל אחר. כמ"ש, כי לא תשתחוה לאל אחר. לפיכך, שומע אמרי אל, דבר קטן הוא, ולמי שאינו יודע הוא דומה שהוא דבר גדול ועליון. שומע אמרי אל, אותו שנקרא אל אחר, כמ"ש, כי לא תשתחוה לאל אחר.

168. ויודע דעת עליון. כי העליונים על כל מדרגות הטומאה הם אותם המנהיגים את ספינת הים ורוח סערה, והם ארבעים חסר אחד. ואותו רב החובל, שכולם מתנהגים על ידו, הוא עליון על כולם, ובעליון היה מתדבק אותו רשע, ואומר, שהיה יודע דעת עליון, העליון על כל מנהיגי הספינה של הטומאה.

מי שמע את דבריו ולא יהיה נבהל בדעתו, ויאמר, שאין כמוהו בעולם. אלא אותו רשע היה משבח עצמו בדרך סתום, ואמר דברי אמת, אלא שהיה גונב דעת בני אדם. כי אמר על מדרגות הטומאה, והשומעים חשבו שעל קדושה עליונה,

צְלִיָּה שֶׁהִפִּיל אֶת בִּלְעָם

והיה רוצה מהם שכרו, ובעוד שהתעכב שם, באו פינחס ושרי הצבאות לשם.

174. כיוון שראה בלעם את פינחס, פרח באוויר, וב' בניו עימו, יונוס ויומְפָרוֹס. האם לא

173. איפה היה בלעם באותה שעה? אם במדיין, הרי כתוב, ועתה הנני הולך לעמי. ואם הלך לו, מי נתן אותו במדיין? אלא אותו רשע, כיוון שראה שנפלו 24,000 מישראל משום עצתו, להפקיר הבנות שתזנינה עם ישראל, התעכב שם

וצריכים לזכור, שאין קו האמצעי יכול למעט הגי'ר דשמאל, אלא עם המסך דמנעולא. אלא אחר שמיעט אותו, הופך המנעולא למפתחא. ונמצא שלא היה עתה לצליה אלא מסך דמפתחא בלבד.

פינחס ראה, שהיה אדם אחד שפרח באוויר. והוא מסתלק מראיית העין באוויר, כלומר, שעלה לגי'ר דשמאל, שאין שם העין דקדושה, והסתלק מעין דקדושה.

צליה קם ולקח השליטה השולטת על כשפים, ופרח אחריו. צליה, הצל של י"ה, גי'ר. צליה אותיות צל י"ה, קו האמצעי דקדושה, הממעט קו השמאל מגי'ר עי"י מסך דמפתחא. ולהיותו משבט דן, שהיא שליטת השמאל, ע"כ נרשם בו הצל הזה על הגי'ר שלו. ולקח כוח השליטה של קו האמצעי שבו, שעל ידו מושל על קו שמאל וממעט אותו.

קם ולקח השליטה השולטת על כשפים, כי קו האמצעי דקדושה שולט על גי'ר דשמאל, שממנו לוקחים כוחם כל המכשפים והסי"א. ופרח אחריו, שהיה רוצה להפיל אותו בכוח שליטת קו האמצעי עם המסך דמפתחא.

כיוון שראה אותו הרשע ההוא, עשה דרך אחרת באוויר, שכדי לבטל את כוח המסך דמפתחא, חזר ועורר המיעוט דגי'ר שבנקודת החולם, כניסת המלכות לבניה, מפתחא. ע"י זה בקע חמישה אווירים בדרך ההיא, שביטל כל הגי'ר שבחמש בחינות כח"ב תו"מ, הנמצאים ע"י שליטת קו האמצעי, כי בקע עם הדינים שבנקודת החולם כל מדרגה ומדרגה של חמש בחינות אלו, לכו"ח ולבניה ותו"מ, כמו בקטנות דקדושה.

ואח"כ חזר ועורר קו השמאל שבשורשו, שזוהי יציאת הי' מאויר, כמו בנקודת השורוק, שאז חוזרים ומתעוררים הגי'ר דשמאל. והתבטל כוח המסך דמפתחא של קו האמצעי. וחזר ועלה לגי'ר דשמאל, ונעלם מהעין, ששם אינה מגיעה העין דקדושה. אז הסתכן צליה, הצל שעל י"ה שלו הסתכן, שלא יתבטל מחמת גילוי הגי'ר דשמאל שעשה בלעם, מחמת שהיה חסר לו המסך דמנעולא.

פינחס הרים קולו אליו, ואמר, הצל של התנינים הרובצים על כל הנחשים. רמו לו, שיעורר צל התנינים הרובצים על כל הנחשים שבעולם, שהוא הצל של נקודת המנעולא, שכוחו חזק לבטל כל הנחשים והכשפים שבעולם, כי בכל מקום שנקודה זו נוגעת, מסתלקים משם כל האורות.

ואמר לו, הפוך בשערותיך, כי המנעולא כלולה בשערות, אלא שגנוזה. ואמר לו, שיהפוך ויחפש בשערותיו עצמו, מלשון, הפוך בה והפוך בה שהכול בה, וימצא שם כוח נקודת המנעולא. ואז, יפיל אותו על ראש הרשע.

מתו במעשה העגל, כי הם עשו את העגל? כך היה, כמ"ש, וייפול מן העם ביום ההוא כשלושת אלפי איש. האם לא ידעו חשבון קטן זה, והרי כמה חשבונות אחרים, רמים ועליונים וגדולים ידע הכתוב למנות, וכאן כתוב, כשלושת אלפי איש, הייתכן שלא ידע בדיוק? אלא הם בניו של בלעם יונוס ויומברוס, שהיו שקולים כשלושת אלפי איש.

175. אלא הרשע ההוא ידע כל הכשפים שבעולם. ולקח אף כשפיו של בניו, שהיו רגילים בהם, ובהם פרח והסתלק. פינחס ראה אותו, שהיה אדם אחד שפרח באוויר. והוא מסתלק מראיית העין באוויר. הרים קולו לבני צבאותיו, ואמר, יש מי היודע לפרוח אחריו של אותו רשע, כי בלעם הוא. ראו אותו, שהיה פורח.

176. צליה בנו של שבט דן, קם ולקח השליטה השולטת על כשפים, ופרח אחריו. כיוון שראה אותו הרשע ההוא, עשה דרך אחרת באוויר, ובקע חמישה אווירים בדרך ההיא, ועלה ונעלם מהעין. אז הסתכן צליה בשעה ההיא, והיה בצער, שלא ידע מה שיעשה.

177. פינחס הרים קולו אליו, ואמר, הצל של התנינים הרובצים על כל הנחשים, הפוך בשערותיך. מיד ידע צליה, גילה האורח ההוא ונכנס אליו. מיד נגלה בלעם, וירדו שניהם לפני פינחס.

שורשו של כל הסי"א והטומאה הוא דבקוּתם בשמאל בלי ימין, והם דוחים התיקון של קו האמצעי, המייחד השמאל עם הימין, משום שכל חיותם באה מגי'ר דשמאל, שמשם נמשכה החכמה מלמעלה למטה, וקו האמצעי ממעט גי'ר אלו בכוח המסך דחיריק. ע"כ הם מתנגדים אליו. וחוץ מזה, כל מה שיש בקדושה, יש כנגדו בסי"א.

וכיוון שבלעם ראה, שפינחס בא לנקום נקמת ה' ממדיין, והבין שוודאי ירצה גם להרוג אותו, אז פרח באוויר, התעלה לגי'ר, המכונה פריחה באוויר, אלא בקו שמאל של האוויר, כדרכו בטומאה. ולא עוד אלא שנעלם מהעין של הקדושה, כי התעלה לגי'ר דשמאל, שאינן נמצאות בקדושה, מכוח מיעוטו של קו האמצעי.

וכיוון שראה בלעם את פינחס, פרח באוויר, ובי בניו עימו, שהם המשיכו לעגל את הגי'ר דשמאל. וכתוב, וייפול מן העם ביום ההוא כשלושת אלפי איש, רומז על המשכתם של יונוס ויומברוס מגי'ר דשמאל, המרומזים כשלושת אלפים, כי החכמה היא אָלף. אלא מתוך שהחכמה דטומאה היא סתומה, להיותה עין הרע, ע"כ כתוב, כשלושת אלפים, ולא שלושת אלפים ממש.

מצד זה ונחש מצד זה. אמר לו פינחס, בשלך תהרוג אותן, ובשלו ימות. אז הרג אותן ויכול לו. כי כך דרכו של הצד ההוא, מי שהולך אחריו, בו ימות, ובו תצא נשמתו ובו תכלול נשמתו. וכך מת בלעם. ודנים אותן בדינים של העולם ההוא, ולא נקבר לעולם, וכל עצמותיו נרקבו, ונעשו לכמה נחשים מזוהמים המזיקים לשאר הבריות. ואפילו התולעים שאכלו בשרו, נעשו נחשים.

182. בספרו של אֶשְׁמֵדָאִי, שנתן לשלמה המלך, נמצא, שכל מי שרוצה לעשות כשפים חזקים סתומים מעין, אם יודע הסלע שנפל שם בלעם, ימצא שם מאלו הנחשים שנעשו מעצמותיו של אותו רשע. אם יהרוג נחש אחד מהם, בראשו, יעשה כשפים עליונים, בגופו, כשפים אחרים, ובזנבו, כשפים אחרים. ג' מיני כשפים יש בכל אחד.

183. מלכת שְׁבָא כשבאה אל שלמה, אחד מאלו הדברים ששאלה לשלמה היה, עָצֵם נחש שיש בה ג' כשפים, במה היא נתפסת? מיד כתוב, לא היה דָּבָר נעלם מן המלך אשר לא הגיד לה. היא שאלה ע"ז, והייתה צריכה לאלו הנחשים, ולא יכלה לתפוס אחד מהם. מה השיב לה על הדברים שהיו עם לבבה, שכתוב, ותדבר אליו את כל אשר היה עם לבבה.

כך הודיע לה, כמ"ש, ויגד לה שלמה את כל דבריה, ואמר, אלו הנחשים, כל בני העולם אינם יכולים להם, חוץ מדבר סוד אחד, והוא שְׁכַבְתִּי זרע רותחת.

184. ומי יכול? אלא בשעה שאדם מוציא, כשהוא בתשוקה, אותה שכבת זרע, ומוציא אותה לְשֵׁם אותו הנחש ברצון התשוקה, כשיוצאת ברתחה, לוקחים אותה מיד בלבוש אחד, ואותו לבוש זורקים אל הנחש. מיד, מכופף ראשו ותופסים אותו, כמו שתופסים תרנגול הבית. ואם אפילו כל כלי מלחמה יערכו כנגד אחד מהם, לא יוכלו לו. וכשעושה זה, לא צריך אדם בעולם לכלי מלחמה, ולא לדבר אחר, ואינו צריך להישמר מהם, כי כולם נכנעים אליו. אז התדבקו אלו הדברים בלבבה של מלכת שבא, וקִשְׁקָה לזה.

185. מכאן והלאה הקב"ה עשה מה שעשה באותו הרשע בלעם. וסודות סתומים אלו לא צריכים לגלות. אבל כדי שהחברים שכאן יידעו דברים סתומים שבעולם, גיליתי לכם. כי כמה חוקים סתומים יש בעולם, ובני אדם אינם יודעים, והם פליאות סתומות גדולות ועליונות. על בלעם ועל הדומים אליו קוראים, וְשֵׁם רשעים יִרְקָב. אשריהם צדיקי אמת, עליהם כתוב, אֵךְ צדיקים יודו לשמך.

מיד ידע צליה, וגילה האורח ההוא, שהנקודה דמנעולא ביטלה את האורח שלו, שעשה לג"ר דשמאל, ונגלה למטה, כי נפל ויצא מג"ר דשמאל. מיד נגלה בלעם, וירדו שניהם לפני פינחס. כי שניהם ירדו מג"ר, שאפילו צליה הפסיד הג"ר דקדושה, מחמת גילוי המנעולא שעורר בשערותיו.

178. הרשע ההוא, כתוב בו, וילך שְׁפִי. זהו העליון ממדרגות שלו, נחש זָכָר. צליה לקח שניים, זכר ונקבה, ובזה שלט עליו, משום שלקח השליטה ששלט עליהם, ונכנעו לפניו. וזה היה, כמ"ש, שְׁפִיפּוֹן עֲלֵי אֹרַח, על אותו אורח שעשה הרשע ההוא. כמ"ש, יהי דן נחש עֲלֵי דָרְךְ, זהו שמיפון עלי אורח, זהו צליה.

יש ב' קליפות זכר ונקבה. הזכר, הוא מדינים דדכורא, הנמשכים בגילוי ג"ר דשמאל. הנקבה, מדינים דנוקבא, כוח המנעולא, המתגלים מהמלכות, בעניין לא זכה הרי רע. וילך שְׁפִי, זהו העליון ממדרגות שלו, נחש זָכָר. שלהיותו דבוק בג"ר דשמאל, היה מוטל ברשות הנחש הזכר דקליפה, דינים דדכורא. וזה היה העליון של כל מדרגותיו, ג"ר דשמאל.

צליה, שרצה לבטל אותו, לקח שניים, זכר ונקבה, שעורר ג"כ הנוקבא דקליפה, כוח המנעולא, ובזה שלט עליה, כי בכוח המנעולא הוריד אותו ממדרגתו, והפיל אותו לפני פינחס. ונמצא, שבלעם הלך בשפי אחד, נחש זָכָר, וצליה הלך עם שני מיני שפי, שפי זָכָר ושפי נקבה. שכתוב, שפיפון עלי אורח, זהו צליה, כי שפיפון מורה על ב' מיני שפי שלו, זכר ונקבה.

179. יהי דן נחש עֲלֵי דָרְךְ שפיפון עלי אורח, הנושך עֲקָבֵי סוס וייפול רוכבו אחר. הנושך עֲקָבֵי סוס, זהו עֵיכָה שהיה עם דוד, שהיה בא מִדָן, ובזכותו תלה גבורתו בדוד, כמ"ש, וַיַּעֲקֹר דָּוִד אֶת כָּל הָרֶכֶב.

וייפול רוכבו אחר, זה שְׁרָיָה, העתיד לבוא עם משיח בן אפרים, והוא בא משבט דן, והוא עתיד לעשות נקמות ומלחמות בשאר העמים. וכשזה יקום, אז תחכה לגאולתם של ישראל. כמ"ש, לִישׁוּעַתְךָ קִיּוּוֹתַי ה'.

180. כיוון שירד אותו רשע לפני פינחס, אמר לו: רשע, כמה גלגולים רעים עשית על העם הקדוש. אמר לצליה, קום והרוג אותן. ולא בשם, כי זה אינו ראוי שתזכיר עליו את הקדושה העליונה, כדי שלא תצא נשמתו ותהיה נכללת בדברים של המדרגות הקדושות, שאז, יתקיים בו מה שאמר, תָּמוּת נַפְשֵׁי מוֹת יִשְׂרָאֵל.

181. בשעה ההיא עשה בו כמה מיני מיתות, ולא מת, עד שלקח חרב שהיה חקוק עליו נחש

תפילה למשה, תפילה לדוד, תפילה לעני

190. כל צבאות השמיים שואלים אלו לאלו, במה עוסק הקב"ה, במה משתדל? אומרים להם, הוא מתייחד בתשוקה בכלים שלו, בנשברי לב. כולם אינם יודעים מה נעשה מתפילת העני, ומכל אלו התרעומות שלו, כי אין תשוקה לעני אלא כששופך דמעות בתרעומות לפני המלך הקדוש. ואין תשוקה להקב"ה, אלא כשהוא מקבל אותן, ונשפכות לפניו. וזוהי תפילה שעושה איחור ועיכוב לכל התפילות שבעולם.

191. משה התפלל תפילתו והתעכב כמה ימים בתפילה הזו, מחמת תפילת העני. דוד ראה שכל החלונות וכל שערי שמיים כולם מוכנים להיפתח לתפילת העני, ואין בכל התפילות שבעולם, שהקב"ה מקשיב מיד, כתפילת העני. כיוון שראה זה, עשה עצמו עני ואביון, פשט לבוש מלכות וישב על הארץ כאביון, ואמר תפילה. כמ"ש, תפילה לדוד, ה' אוזנך ענני. משום, כי עני ואביון אני.

אמר לו הקב"ה, דוד, האם אינך מלך ושליט על מלכים גיבורים, ואתה עושה עצמך עני ואביון? מיד החזיר דוד תפילתו באופן אחר, ועזב המילים אביון ועני, ואמר, שְׁמְרָה נפשי כי חסיד אני. ועכ"ז, הכול היה בדוד, הן עני והן חסיד.

192. ע"כ צריך האדם המתפלל תפילתו לעשות עצמו עני, כדי שתיכנס תפילתו בכלל תפילות כל העניים, כי כל שומרי השערים אינם עוזבים כך להיכנס את כל התפילות שבעולם, כמו שעוזבים תפילת העני. כי הן נכנסות בלי רשות. ואם אדם עושה עצמו, ושם רצונו תמיד, כמו עני, תפילתו עולה ופוגשת בתפילות העניים, מתחברת בהן ועולה עימהן, ונכנסת בכלל שלהן, ומתקבלת ברצון לפני המלך הקדוש.

186. כתוב, תפילה לעני כי יעטוף. שלושה הם שכתוב בהם תפילה: אחד הוא משה, אחד הוא דוד, ואחד הוא עני, שנכלל בהם והתחבר בהם. והרי כתוב, תפילה לחבקוק הנביא, א"כ האם ארבעה הם? אלא חבקוק, לא משום תפילה הוא אמר, ואע"פ שכתוב בו תפילה, שבח והודאה הם להקב"ה, על שְׁחִיָּה אותו, ועשה עימו ניסים וגבורות. כי בנו של שונמית היה, שהחיה אותו אלישע.

187. אבל שלוש הן הנקראות תפילה:
א. תפילה למשה איש האלקים, תפילה זו שאין כמוה באדם אחר.
ב. תפילה לדוד, תפילה זו היא תפילה שאין כמוה במלך אחר.
ג. תפילה לעני, התפילה החשובה מכל אלו השלוש. תפילה זו קודמת לתפילה של משה, וקודמת לתפילה של דוד, וקודמת לכל שאר תפילות העולם.

188. משום שעני הוא שבור הלב. וכתוב, קרוב ה' לנשְׁפָּרִי לב. והעני עושה תמיד ריב עם הקב"ה, והקב"ה מקשיב ושומע דבריו. כיוון שהעני התפלל תפילתו, פותח כל חלונות הרקיע, וכל שאר התפילות העולות למעלה, דוחה אותן אותו העני, שבור הלב. כמ"ש, תפילה לעני כי יעטוף. והיה צריך לכתוב, כי יתעטף, מהו שכתוב, כי יעטוף? אלא הוא עושה איחור, שמאחר כל התפילות שבעולם, שאינן נכנסות עד שהתפילה שלו נכנסת. עיטוף פירושו איחור.

189. הקב"ה אמר, ותתאחדנה כל התפילות ותפילה זו תעלה אלי, איני צריך כאן ב"ד שידונו בינינו, לפני תהיינה תרעומות שלו, ואני והוא נהיה לבדנו. והקב"ה מתייחד לבדו באלו התרעומות, בתפילה היא, כמ"ש, ולפני ה' ישפוך שיחו.

ד' דרכים: עניים, חסידים, עבדים, בעלי קידוש השם

193. דוד המלך שם עצמו בד' דרכים. שם עצמו עם העניים. שם עצמו עם החסידים. שם עצמו עם העבדים. שם עצמו עם המוסרים עצמם ונפשם על קידוש השם. שם עצמו עם העניים, כמ"ש, כי עני ואביון אני. שם עצמו עם החסידים, כמ"ש, שמרה נפשי כי חסיד אני. כי אדם צריך שלא ישם עצמו רשע. א"כ, האם לא יתוודה על חטאיו לעולם, שהרי בזה שם עצמו רשע? אלא כשיתוודה על חטאיו, אז הוא חסיד, כי בא לקבל תשובה, ומוציא עצמו מצד הרע,

שהיה בטינוף שלו עד עתה, ועתה התדבק בימין העליון, חסד, הפשוט לקבל אותו. וכיוון שהתדבק בחסד, נקרא חסיד.
194. ואין לומר, שהקב"ה אינו מקבל אותו, עד שיפרט כל חטאיו מיום שבא לעולם, או גם אלו שנסתרו ממנו, ואינו יכול להיזכר בהם. אינו כן. אלא שאינו צריך לפרש אלא רק אלו החטאים שזוכר אותם, ואם שם רצונו בהם להתחרט עליהם בעת הוידוי, כל החטאים האחרים

שמסרו נפשם על קידוש השם, בייחוד של שמע ישראל, שכל מי ששם רצונו כך בפסוק הזה, נחשב לו כאילו מסר נפשו על קדושת שמו.

200. אח"כ צריך לשים עצמו עני. כי בזמן שנכנס ודופק על פתחים של רום מרומים, כשאומר ברכת אמת ויציב, וסומך גאולה לתפילה, יהיה בתפילת עמידה, בשמונה עשרה, שבור לב עני ואביון, וישים רצונו להתכלל בתוך האביונים בשבירת הלב, ובשפלות נפש.

201. אח"כ צריך לשים עצמו בתוך חסידים בברכת שומע תפילה, לפרש חטאיו, כי כך צריך לעשות יחיד בשומע תפילה, כדי להתדבק בימין, שהוא חסד, הפשוט לקבל שבים, ואז נקרא חסיד. הרי ארבעה אלו כראוי.

202. מי שכולל כל אלו, הוא מי שצריך לכלול אותם, וזהו עבד, הכולל כל השאר, שהם: קידוש השם, עני, חסיד. שלושה עבדים הם בשלושה מקומות, וכולם אחד. ועליהם כתוב, הנה כעני עבדים אל יד אדוניהם. בין עבד לעבד נמצאים אלו האחרים. בין העבד הראשון, שלפני התפילה, לעבד האחרון, שלאחר תפילת העמידה, יש לו למסור נפשו על קידוש השם, ולעשות עצמו עני ואביון בתפילת העמידה, ולשים עצמו בתוך החסידים בשומע תפילה. העבד השלישי הוא אחרי שגמר וסידר את הכול, אחרי כל התפילה.

203. באותה שעה שסידר האדם כל אלו ארבעת הסדרים ברצון הלב, הוא לרצון לפני הקב"ה, ופורש ימינו עליו בעבד השלישי, שאחרי כל התפילה, וקורא עליו ואומר לו, עבדי אתה. כמ"ש, ויאמר לי, עבדי אתה, ישראל אשר בך אתפאר. ודאי, שתפילתו של האדם הזה לא תשוב ריקם לעולם.

204. שני עבדים מאלו השלושה כוללים בתוכם כל אלו השאר, קידוש השם עני חסיד. כי העבד השלישי עומד לחתום בו החותם שלמעלה, לשים בו יד ימין המלך, ושהוא משתבח בו. אבל אלו שני עבדים, הראשון שלפני התפילה והשני שאחרי תפילת עמידה, הם כלל הכול. ודוד המלך שיבח את עצמו בהם, כמ"ש, אָנָה ה' כי אני עבדך, אני עבדך בן אָמתך. כי אלו כוללים כל השאר. העבד השלישי שאחרי כל התפילה, עומד כך לגאול אותי, כמ"ש, הושע עבדך אתה אלקי. מי שמסדר כך, יהיה ידוע לו, שהקב"ה משתבח בו, וקורא עליו, עבדי אתה, ישראל אשר בך אתפאר.

205. ע"ז אנו קוראים, הנחמדים מזהב ומפז רב ומתוקים מדבש. כמה מתוקים הם דברים עתיקים שסידרו הראשונים, ואנו כשטועמים אותם, אין אנו יכולים לאכול אותם, שאין אנו מבינים אותם. הרי הפסוק מוכיח על שלושה

נמשכים אחריהם. כמו שאין בודקים בביעור חמץ, לא חורי הבית העליונים שלמעלה, ולא חורי הבית התחתונים שלמטה, אלא כיוון שבדק לפי מראית עיניו, לפי מה שיכול לראות, הכול נמשך אחר זה, ומתבטל עימו.

195. וכך למדנו בנגעים, כ"ד (24) ראשי איברים הם שאינם מטמאים משום מקרה, שהכוהן לא היה מטריח עצמו עליהם לראות אותם. וכמ"ש, לכל מראָה עיני הכוהן, שהוא מקום, שהכוהן יכול לראות הנגע בבת אחת, בהסתכלות אחת, ואינו צריך לכפוף עצמו, ולהרים עיניו לכאן ולכאן.

אף כאן, אינו צריך לפרש חטאיו, מיום שהוא בעולם, שהם כמו חורי הבית התחתונים, שאינו צריך לבדוק אותם, ולא אלו החטאים ששכח אותם, שאינו יכול להיזכר בהם, שהם כמו חורי הבית העליונים למעלה. אלא לכל מראה עיני הכוהן, מה שיכול לראות בהסתכלות אחת, וכולם נמשכים אחריהם. וע"ז שם דוד את עצמו בתוך החסידים. שהיה מתוודה על חטאיו ומתדבק בימין.

196. ומאין לנו ששם עצמו עם העבדים? משכתוב, הנה כעני עבדים אל יד אדוניהם. וכתוב, הושע עבדך אתה אלקי. ומאין לנו ששם עצמו עם אלו שמסרו נפשם על קידוש השם? משכתוב, שִׁמַח נפש עבדך כי אליך ה' נפשי אשא. בכל אלו ארבעה: עניים, חסידים, עבדים, בעלי קידוש השם, עשה עצמו דוד המלך לפני אדונו.

197. הרימותי ידי בתפילה לפני המלך הקדוש. אסור לאדם להרים ידיו למעלה חוץ מאשר בתפילה ובברכות ובתחנונים לאדונו. כמ"ש, הרימותי ידי אל ה' אֵל עליון. ומפרש, הרימותי ידי. בתפילה. כי אצבעות הידיים יש בהן דברים עליונים. ועתה אני מרים ידי בתפילה. וכל מי שמסדר אלו ארבעה, עניים חסידים עבדים ובעלי קידוש השם, לפני אדונו, ועושה עצמו בחפץ לב בתיקון הזה כראוי, הנה בתיקון הזה, לא תחזור תפילתו ריקם.

198. בתחילה צריך לעשות עצמו עבד, לסדר שבחים לפני אדונו ולזמר לפניו. וזהו בתשבחות שלפני התפילה. ואח"כ יעשה עצמו עבד, כלומר אחרי שהתפלל תפילת העמידה, הוא עבד המסדר תפילה לאדונו. ואח"כ יעשה עצמו עבד, אחרי שהתפלל כל תפילתו והלך לו. וע"כ דוד עשה עצמו ג"פ בתפילה זו עבד, כמ"ש, הושע עבדך אתה אלקי, שמח נפש עבדך, תָנַה עוֹזֶךָ לעבדך. הרי ג"פ שצריך לעשות עצמו עבד: לפני התפילה, אחרי תפילת שמונה עשרה, אחרי כל התפילה.

199. אח"כ צריך לשים עצמו בתוך אלו

209. ואז הוא הזמן לתפילה, כי משום שסי"א הולכים לשוטט בהרי חושך ובהר נְשֶׁפָה, פתוחים אז החלונות של אורות העליונים, ויוצאים ושורים על בתי כנסת, בראשם של אלו המתפללים תפילות, ומתפשטים האורות על ראשיהם.

והקב"ה שואל על אותו שאינו נמצא שם, ואומר, חבל על פלוני, שהיה רגיל כאן, ועתה הלך חשכים, שעבר מהאורות, והלך לשוטט בהרים בעולם, כי הוא נמצא תחת שליטת הסי"א שבהרי חושך, ויצא מנוגה, שהוא אור המאיר בבית הכנסת, ואין לו בו חלק. ואין נוגה לו, כמו שמתפשט ושורה על אחרים אשר בבית הכנסת, כמה טוב אובד ממנו.

ואילו היה שם, אז כמי"ש, יבטח בשם ה', בכלל העבד הראשון, שלפני התפילה, ויישען באלקיו, העבד השני, שאחרי תפילת העמידה.

210. כל האריות שבעולם הם גיבורים, ורבי שמעון ובנו יותר מכולם. כל האריות שבעולם קשה להוציא טרף מפיהם, ואלו, נוח להוציא טרף, דברי תורה, מפיהם. הם טורפים טרף, ונותנים לכל.

211. אשר הלך חשכים. הלוא, אשר הלכו, היה צריך לכתוב? אלא הוא משום שהסי"א שורים בחיבור זכר ונקבה, ומיד מתפרדים. הלך, בחיבור, והם אחד. חשכים, שכבר התפרדו. מתחילים בחיבור, ונפרדים מיד. כעין זה כתוב, רוח סערה באה, שהוא כלל זכר ונקבה דסי"א, שנקראים רוח סערה, ואח"כ כתוב, באה, לשון יחיד ולשון נקבה, כי הנקבה עוזבת את הזכר, שמיד נפרדים.

גם ציפור מצאה בית

שצריך. ואע"פ שבהרבה זמנים הם משוטטים, אבל בימים אלו, רשומים אלו, והם נראים על החומות שבגן, כל אחד ואחד כמראה ציפורים מצפצפות בכל בוקר.

216. והצפצוף ההוא הוא שבח להקב"ה ותפילה על חיי בני אדם של עוה"ז. משום שבאלו הימים ישראל כולם מתעסקים במצוות ובפקודות ריבון העולם. ואז נראות הציפורים מצפצפות בשמחה, ועל החומות שבגן עדן הן מצפצפות משבחות ומודות ומתפללות על חיים של עוה"ז.

217. אלו הרוחות ודאי הם שם. ודרור קן לה, זוהי הנשמה הקדושה, שנקראת דרור, להיותה אור הבינה, חירות, שעולה למעלה למקום נסתר וגנוז, שעין לא ראתה אלקים זולתך.

עבדים, והם אחד, במקום אחד. שניים כמו שנאמר מקודם, והשלישי שיתעטר בו הקב"ה. כי כתוב, כי לי בני ישראל עבדים, עבדיי הם. שהם שני עבדים, שלפני התפילה ושאחרי תפילת העמידה. וכתוב, לא יימכרו מִמְכַרְת עבד, שהוא השלישי, משום שהקב"ה צריך להתעטר באותו העבד השלישי, וע"כ לא יימכרו לַשֵּׁם עבד, כי של הקב"ה הוא.

206. כתוב, מי בכס יֵרָא ה' שומע בקול עבדו, אשר הלך חֲשִׁכִים ואין נֹגֶה לו, יבטח בשם ה' ויישען באלקיו. מי שרגיל לבוא לבית הכנסת להתפלל, ויום אחד לא בא, הקב"ה שואל עליו ואומר, מי בכס ירא ה' שומע בקול עבדו, אשר הלך חשכים ואין נוגה לו. אבל מהו, שומע בקול עבדו, במי? אם עבדו, הוא בנביא, או באיש אחר, אי"כ מי נתן נביא או איש אחר לתפילה? האם משום שהתפלל תפילתו, הוא שומע בקול נביא או איש אחר בעולם?

207. אלא אותו המתפלל תפילות בכל יום, הוא שומע בקול, שקורא לו הקב"ה, ומשתבח בו ואומר, שהוא עבדו. כלומר, שומע בקול שנקרא עבדו. כי שבח עליון הוא, שיצא עליו קול, שהוא עבדו. ועוד שהקול נשמע בכל אלו הרקיעים, שהוא עבד המלך הקדוש. וזהו, שומע בקול עבדו.

208. אשר הלך חשכים ואין נוגה לו. האם משום שלא בא להתפלל, הוא הלך חשכים? אלא מטרים שמתאספים ישראל לבתי כנסת להתפלל, עומד סי"א וסוגר כל אורות עליונים, שלא יתפשטו וייצאו על העולם. וג"פ ביום הולכת הסי"א, זכר ונקבה, ומשוטטים בעולם. והעת ההיא נתקנה לתפילה, משום שאין שם קטרוג כלל.

212. גם ציפור מצאה בית ודרור קן לה, אשר שָׁתָה אפרוחיה את מזבחותיך ה'. האם דוד המלך על ציפור פשוטה גשמית, היה אומר דבר זה?

213. כמה חביבות הנשמות לפני הקב"ה. לא כל הנשמות שבעולם, אלא נשמות הצדיקים שמדוריהם שֵׁם עימו. מדוריהם למעלה, מדוריהם למטה. גם ציפור מצאה בית, אלו הם רוחות הצדיקים.

214. שלוש חומות הן לגן עדן, ובין כל אחת ואחת כמה רוחות ונשמות מטיילות שם, ונהנות מריח העונג של הצדיקים שבפנים גן העדן, אע"פ שלא זכו להיכנס בפנים. אבל העונג של הצדיקים שמבפנים, כמי"ש, עין לא ראתה אלקים זולתך.

215. ימים ידועים יש בשנה, ימי ניסן וימי תשרי, שאלו הרוחות משוטטים ופוקדים למקום

נסעו מהעונג של מדיין ומהמתיקות אשר שם וחנו במדבר. כיוון שראה הקב"ה, שתשוקתם היא על התורה, משך אותם משם והכניס אותם ללשכת הגזית.

ודרור קן לה. ציפור ודרור, הכול אחד. קן, הוא כמ"ש, חבר הקיני. ויאמר שאול אל הקיני.

222. וַיָּרָא בֶלֶק בֶּן צִיפּוֹר. מהו השינוי, שנזכר שם אביו, משאר מלכי מדיין, שלא נזכרו שמות אבותם? אלא יתרו נמשך ועבר מעבודה זרה, ובא להתדבק בישראל, הוא ובניו. וכל העולם החרים אותנו, ורדפו אחריו.

223. בֶלֶק הָיָה מִבְּנֵי בְנוֹי שֶׁל יִתְרוֹ, וסר מדרכו של אביו. כיוון שזקני מואב וזקני מדיין, שהיו ביחד באחוזה שלהם בעבודה זרה, בחלק שלהם, ראו, שיתרו ובניו התדבקו בשכינה, וזה התרחק מהם. באו והמליכו אותו עליהם באותה שעה. כמ"ש, ובלק בן ציפור מלך למואב בעת ההיא. בעת ההיא היה מלך, מה שלא היה מקודם לכן. וע"כ כתוב, בן ציפור, ששובב על יתרו, שנקרא ציפור, להורות, שלא היה ראוי לעשות כך. כיוון שהיה מבני בניו של יתרו, שנקרא ציפור.

וירא בלק, הלוא, וישמע, היה צריך לכתוב? אלא ראייה ראה, וידע שעתיד הוא ליפול בידי ישראל. וישראל ייפלו בידי תחילה, ואח"כ ייפול הוא בידי ישראל. וזהו שכתוב, וירא בלק בן ציפור את כל אשר עשה ישראל.

218. אבל כל זה בגן עדן שלמטה. גם ציפור מצאה בית, אלו הם הרוחות הקדושים, שזכו אח"כ להיכנס ולצאת, אחרי שהיו משוטטים בלא מקום, והם נראים כמו ציפורים, ואלו הרוחות מצאו בית. ודאי כל אחד ואחד יש לו מדור ידוע בפנים.

219. ועכ"ז כל אלו הרוחות נכוות מחוץ של חבריהם, מאותם שיש להם דרור וחירות מכל. והקב"ה מראה להם היכל נסתר אחד גנוז, אשר עין לא ראתה אלקים זולתך. וההיכל הוא נקרא קן ציפור. ומשם מעטרים עטרות למשיח לעת"ל, שבימים רשומים, ג"פ בשנה, רוצה הקב"ה להשתעשע בצדיקים האלו, ומראה להם ההיכל ההוא הנסתר והגנוז, שאינם יודעים ואין מכירים אותו כל הצדיקים אשר שם.

220. אשר שָׁתָה אפרוחיה את מזבחותיך. אלו הם הצדיקים, שהשתכללו בבנים קדושים, שזכו לתושב"כ ולתשבע"פ בעוה"ז. אלו תושב"כ ותשבע"פ נקראות ב' מזבחות. וצדיקים אלו מתעטרים לפני המלך הקדוש, כי זכות בניהם שבעוה"ז מגנה עליהם, ומעטרים אותם שם. איזה רוח זוכה לכל זה? זה, ששתה אפרוחיה, ללמד למזבחותיך, שהם ב' התורות.

221. גם ציפור מצאה בית, זה יתרו. ודרור קן לה, זה בניו, שהיו בלשכת הגזית לומדי תורה, וחותרים דברי תורה בפייהם. מצאה בית. כי בתחילה נסעו וחנו במדבר,

אם לא תדעי לך, היפה בנשים

חכמה שבצד שמאל, והן חסד שבצד ימין, בלא עיכוב כלל. והיא הייתה שמחה. ואז נותנים לה מתנות ומנחות רבות זו על זו, מתנה אחר מתנה. ולא יהיו מעכבים לה כלל. אבל אם התחתונים מחוסרי אמונה, הם מעכבים אותן המתנות, שיהיו מושפעות אל המלכות, ומעכבים את המלכות להשפיע לתחתונים. ואז היא נקראת עצרת. עצור עצר ה'. כביכול, נותן תמצית ולא יותר.

227. ועכ"ז, כמו אם הנותנת לבנים בהסתר, שלא יידעו בה, כך המלכות עושה לבניה, לישראל. ובשעה שהמלכות עולה לקבל תענוגים וחמודות, ומום נמצא בישראל למטה, אז מגיעה אליה טיפת דם כחרדל, ומיד הוסרה מממשלתה, והיא יושבת עליה ימים במספר. ואז יודעים למעלה, שיש מום בישראל.

228. ומיד מתעורר השמאל, ומושך חוט למטה, וכמ"ש, ותכהינה עיניו מִרְאֵות, שמה שהיה מסתכל מקודם בעין יפה, בכלל אברהם,

224. אם לא תדעי לך, היפה בנשים, צאי לך בעקבי הצאן. כנ"י אמרה כך לפני המלך העליון. כנ"י, זוהי עֶצְרָת, אסיפה, כמ"ש, מאסף לכל המחנות. כי מאספת אליה כל המחנות העליונים, שהיא המלכות, שמקבלת מט"ר.

225. ומתוך שלפעמים נקראת הנוקבא, המלכות, בשם כנסת, וכתוב בה עצרת, לשון עצירה, כמ"ש, כי עצור עֶצְרָה, שפירושו, שמקבלת ואינה נותנת. כי מתוך הנאמנות המרובה שבה, שלא נמצא בה מום, נותנים לה בלא עיכוב כלל.

והמלכות, כשהשפע מגיע אליה, כל מה שאספה היא עוצרת, ומעכבת שלא יירד ויאיר, אלא כמו טל, טיפות טיפות, מעט מעט, משום שאינה מוצאת למטה אמונה. אלא כמ"ש, זְעִיר שֵׁם זְעִיר שֵׁם, כלומר זעיר זכות, וזעיר הארה, כמו טל, מידה כנגד מידה.

226. כי אם הייתה נמצאת אמונה בעולם, כמו שנמצאת במלכות, הייתה משפיעה בכל צד, הן

ברה"ש שולטים דינים דדכורא, הבאים ממצב א' של המלכות. וע"י תקיעת שופר מתעוררים דינים דנוקבא ומבטלים דינים דדכורא. ונמצא, שלא נתקן אלא חצי דבר, דינים דדכורא. אבל יש דינים דנוקבא במקומם. שהרי התמעטה מג"ר. ולפיכך ביה"כ בא לתיקון השעיר לעזאזל, שהוא המשכת ג"ר דחכמה, כמו שהיה במצב א', כדי שיתבטלו דינים דנוקבא.

אמנם אי אפשר להמשיך דבר בלי מקבל. וכיוון שישראל כבר עשו תשובה והתדבקו בקו אמצעי, איך יקבלו עתה שוב הג"ר דשמאל? ועוד שהם מפחדים מדינים דדכורא שבו, שכבר טעמו מהם ברה"ש. וזו שליחת השעיר לעזאזל אל המדבר, שממשיכים ג"ר דשמאל בשביל ס"מ וסיעתו, שישפיע אותם אל אוה"ע, והם ודאי יקבלו אותו עם כל הדינים שבו, כי אין להם הארה אחרת.

וכיוון שיש מקבל, כבר יכולים ישראל להמשיך אותו, ואז מתבטלים גם הדינים דנוקבא ממיעוט הג"ר. כמ"ש, ונשא השעיר עליו את כל עוונותם. כי נושא עליו העונשים של הדינים דדכורא, שישראל מפחדים מהם ומובטחים שלא יחטאו בו. וגם נושא עליו מחילת עוונות של דינים דנוקבא, כי גילויו בלבד מבטל הדינים דנוקבא, אע"פ שאין ישראל מקבלים אותו אלא האומות. הם מחכים ומצפים למתנות של מעלה, לג"ר דשמאל, שהיא ההארה של השעיר החי לעזאזל. וכשהקב"ה לוקח כל עוונות ישראל וזורק עליהם, ע"י הגילוי של השעיר לעזאזל, הנושא עליו כל חטאת ישראל, הן דינים דדכורא והן דינים דנוקבא, חושבים שאותן המתנות והמנחות הנמשכות מג"ר דשמאל, שרצה לתת לישראל, העביר מישראל ונתן להם.

שחושבים שהקב"ה שלח להם הארה זו, מרוב אהבה אליהם יותר מישראל, וע"כ אסר לישראל, ושלח אותה להם. ואע"פ שהם סובלים מדינים דדכורא שעליו, עכ"ז נחשב להם לזכייה גדולה, משום שאין להם אור אחר.

229. וכשהקב"ה ברחמים, אז נותן לו כל החטאים וכל העוונות של ישראל, והוא משליך אותם למצולות ים, למחנות שלו. כי כל המחנות שלו נקראים מצולות ים. והם לוקחים אותם, ומשוטטים בהם לכל שאר העמים. והרי החטאים של ישראל ועוונותיהם זורקים ומחלקים לעמים שלהם? ולמה להם לעשות זאת?

אלא הם מחכים ומצפים למתנות של מעלה, ככלבים לפני השולחן. וכשהקב"ה לוקח כל עוונות ישראל וזורק עליהם, חושבים כולם שהמתנות והמנחות שחשב לתת לישראל, העביר אותן מישראל ונתן להם. ומיד כולם יחד זורקים אותם על שאר העמים.

חסד, בלי דין כלל, עתה, ותכהינה עיניו מראות. מראות, מלהסתכל בכלל הרחמים. אז יש התעוררות ס"מ בקול חזק, להתעורר על העולם. כמ"ש, ויקרא את עשיו בנו הגדול. גדול כלפי המחנות של ס"א, ונוהג לכל האוניות שבים, שפוגשים ברוח הרעה, להטביע אותם בעומק הים, במצולות ים שלו.

יש ב' מצבים במלכות. במצב א' היא גדולה כמו ז"א, שז"א מלביש ימין דבינה והמלכות מלבישה קו שמאל דבינה, ואז היא בחכמה בלי חסדים, מפני שאינה מיוחדת עם ז"א. והאורות שבה קופאים. ומתוך שאינה יכולה לסבול המצב הזה, היא מתמעטת עד לנקודה, ומאבדת אורותיה, ונבנית מחדש, שאין לה מעצמה ולא כלום, וצריכה הכול לקבל מז"א בעלה. וזהו מצב ב'.

ומתוך הנאמנות המרובה שבה, שלא נמצא בה מום, במצב א', שאז כתוב עליה, כולך יפה רעייתי ומום אין בך, להיותה גדולה וחשובה כמו ז"א, ומקבלת מבינה כמו שז"א מקבל, נותנים לה בלא עיכוב כלל. שאז מקבלת הארת חכמה מקו שמאל דבינה בלי שום עיכוב.

וכשהגיע אליה שפע החכמה הזו בלי חסדים, כל מה שאספה היא עוצרת ומעכבת, כלומר, שהאורות קופאים בתוכה, כמו הים הקפוא. שלא יירד ויאיר, אלא כמו טל, טיפות טיפות, מעט מעט, כמו מים קפואים, משום שאינה מוצאת למטה אמונה.

כי מצב א' נמשך כל זמן שהתחתונים אינם עושים תשובה, כמו שלמדנו ברה"ש. שמטרים שנבנית במצב ב', מחויבת להתמעט עד לנקודה תחת היסוד, שאז מתגלה עליה כוח הדין של מסך המנעולא דחיריק, שזהו גורם מיעוטה. והוא טיפת דם כחרדל. ומיד הוסרה מממשלתה, שאז הוסרה מגדלותה וחוזרת עד לנקודה תחת היסוד. והיא יושבת עליה ימים במספר, שבעה ימים להמתיק אותה שוב בשבע ספירות דבינה, עד שתיבנה מחדש למצב ב'.

וכשהקב"ה ברחמים, במצב ב', כשז"א חוזר ומתייחד עימה, אז נותן לו כל החטאים וכל העוונות של ישראל, והוא משליך אותם למצולות ים, שזהו התיקון של שעיר לעזאזל. כי כל המחנות שלו, של ס"מ, נקראים מצולות ים, והם לוקחים העוונות והחטאים של ישראל, ונותנים אותם לשאר העמים. ולמה יעשו זאת העמים, לקבל עליהם עוונות ישראל? הם חושבים, שהם מתנות, ולבסוף הם העוונות של ישראל. ויש להבין, איך באו לטעות גדולה כזאת.

ב' מיני דינים הם שורשים לכל החטאים והעוונות של ישראל:

- א. דינים דדכורא, הבאים ממצב א' דנוקבא.
- ב. דינים דנוקבא, הבאים ממיעוט ג"ר.

235. אם לא תדעי לך היפה בנשים. בכל מקום שישראל בגלות, השכינה עימה בגלות. וע"כ כתוב, לך. וכתוב, בכל צְרָתָם לו צר. וזהו, לך, בשבילך, כי גם היא בגלות. היפה בנשים. היא אמרה, שהיא שחורה, והוא אמר לה, יפה את, יפהפייה, היפה בנשים, יפה יותר מכל המדרגות. וכתוב, יפה את רעייתי.

236. היפה בנשים, שהיא טובה בחסד. שעושה חסד לבניה במכוסה במסתרים. והקב"ה רב טוב עליה, על כל מה שעושה לבניה במכוסה במסתרים, אע"פ שאין המעשים כשרים.

237. באותה שעה שאמר הקב"ה למשה, שיכתוב פרשת סורר ומוֹרָה, אמר לו משה, ריבונו של עולם, עזוב את זה, האם יש אב שעושה כזה לבנו? ומשה היה רואה בחכמה מרחוק, כל מה שעתידי הקב"ה לעשות לבני ישראל. כלומר, שהסתכל בזה מרחוק, שפרשת סורר ומורה מרמזת על המנהג של הקב"ה עם ישראל. וע"כ אמר, ריבונו של עולם, עזוב דבר זה.

אמר הקב"ה למשה, אני רואה מה שאתה אומר, פְּתוּב וקבל שכר. אתה יודע, ואני יודע יותר. מה שאתה רואה, עליי הוא המעשה, דרוש את הכתוב ותשכח הסוד שלו.

238. באותה שעה רמז אל המלאך יוֹפֵיאל, שר התורה. אמר יופיאל למשה, אני דרשתי הכתוב הזה. כתוב, כי יהיה לאיש בן סורר ומורה, איננו שומע בקול אביו ובקול אימו וייסרו אותו ולא ישמע אליהם. כי יהיה לאיש, זהו הקב"ה. כמ"ש, ה' איש מלחמה. בן, זהו ישראל. סורר ומורה, כמ"ש, כי פָּפְרָה סוֹרְרָה סָרָר ישראל. איננו שומע בקול אביו ובקול אימו, זהו הקב"ה וכנ"י, המלכות. וייסרו אותו, כמ"ש, וַיַּעַד ה' בישראל וביהודה ביד כל נביאי כל חוֹזֵה. ולא ישמע אליהם, כמ"ש, ולא ישמעו אל ה'. ותפשו בו אביו ואימו, בדעת אחת ובהסכמה אחת.

239. ותפשו בו אביו ואימו והוציאו אותו אל זקני עירו ואל שער מקומו. אל זקני עירם ואל שער מקומם, היה צריך לכתוב. מהו שכתוב, אל זקני עירו, ואל שער מקומו, בלשון יחיד? אלא אל זקני עירו, זהו הקב"ה. ואל שער מקומו, זהו כנ"י, המלכות.

זקני עירו, אלו ימי קדם, ימים עתיקים מכל, ג"ר דז"א, שלפניהם המשפט. שער מקומו, מוסף שבת, ג"ר דמלכות, המתווספים לה בשבת.

240. ועכ"ז, אע"פ שהכול הם יודעים למעלה דין, עכ"ז העביר הדין משער מקומו, משום שב"ד של האם, המלכות, קרובים הם לישראל ואחוזים בהם. וכל קרוב אינו דן דין לקרובים, ופסול הוא לדין. לפיכך, בתחילה כתוב, אל זקני עירו ואל

230. כנ"י אמרה תחילה, שחורה אני ונאווה, המעיטה עצמה לפני המלך העליון. ואז שאלה ממנו ואמרה, הגידה לי שאהבה נפשי, איכה תרעה, איכה תרביץ בצהריים. פעמיים איכה איכה למה? אלא הם מרמזים על ב' חורבנות של ב' מקדשות, שקוראים הכול, איכה איכה, איכה תרעה בחורבן בית ראשון, איכה תרביץ בחורבן בית שני. וע"כ פעמיים איכה איכה.

231. תרעה תרביץ. אין זה כמו זה, ומה השינוי ביניהם? גלות בבל, שהוא זמן מועט, כתוב עליה תרעה. וגלות אדום, שהוא זמן מרובה, כתוב עליה תרביץ. וע"כ פעמיים איכה איכה.

ועוד. תרעה תרביץ. הלא ירעה היה צריך לומר? וג"כ, הלא ירביץ, היה צריך לומר? שהרי על ישראל אמרה זה? אלא השכינה על עצמה אמרה, איכה הכלה שלך, השכינה, תרעה לבניה בגלות, שיהיו בין שאר העמים. איכה תרביץ בצהריים, איך תטיף עליהם טללים ומים, חסדים, בתוך החום שבצהריים, בזמן שליטת הדינים.

232. שְׁלֵמָה אהיה כעוֹטָיָה. בשעה שישראל קוראים הקב"ה מתוך צרתם ודחקם, ושאר העמים מחרפים ומגדפים אותם, מתי תצאו מהגלות? איך אלקיכם לא יעשה לכם ניסים? ואני יושבת כעוֹטָיָה, ואיני יכולה לעשות להם ניסים, ולתת להם נקמות באויביהם. ז"א משיב לה, אם לא תדעי לך היפה בנשים.

פסוק זה כך היה צריך לכתוב: אם לא תדעי, היפה בנשים. למה כתוב, לך? אם לא תדעי לך, אם לא תדעי להתחזק בגלות, ולהתגבר בכוח להגן על בנייך. צאי לך בעקבי הצאן, צאי לך להתחזק. בעקבי הצאן, אלו הם ילדים שבבית רבם הלומדים תורה. מהם תִּטְלִי כוח להגן על בנייך.

233. ורְעִי את גְּדוּתֵיִךְ על מִשְׁכְּנוֹת הַרוּעִים. גְּדוּתֵיִךְ, אלו הם עתיקי מִשְׁדֵּיִם, שנפטרו מהעולם, ונמשכו לבית הישיבה העליונה, שהיא על משכנות הרועים. על משכנות הרועים, זהו הישיבה של מטי"ט, שהיא למעלה ממשכנות הרועים שבעוה"ז. שהרועים, המנהיגים שבעוה"ז, עולים לשם לאחר פטירתם, כי שם כל הגיבורים והילדים שבעולם, ומנהיגי התורה בעוה"ז, באיסור ובהיתר, בכל מה שבני העולם צריכים. וע"כ נקראים רועים. כי בעקבי הצאן הם ילדים. והרועים הם מנהיגי העולם.

234. עקבי הצאן הם התלמידים שבבית המדרש, הבאים אח"כ לעולם, ומוצאים התורה בדרך ישר ובדרך פתוח. וע"כ הם מחדשים דברים עתיקים בכל יום, והשכינה שורה עליהם ומקשיבה לדבריהם, כמ"ש, ויקשב ה' וישמע.

בהם אבנים, והפילו חומות, וניתצו מגדלים. וכל זה אין מועיל להם כלום, שלא יכלו לישראל. כיוון ששמע משה זה, כתב פרשה זו.

243. עכ"ז, היפה בנשים, הטובה והמכובדת מכל הנשים שבעולם, המלכות. צאי לך בעקבי הצאן, שהם בתי כנסת ובתי מדרש. ורעי את גדויותיך, אלו הם ילדים של בית רבם, שלא טעמו טעם חטא בעולם. על משכנות הרועים, אלו הם מלמדי תינוקות וראשי ישיבות.

244. על משכנות הרעים. חסר ו' במילה הרועים, והוא כמו הרעים. מורה, שהם רעים, מלכי האמורי שישראל לקחו הארץ שלהם לרעות מקניהם, ולמקום מרעה עשו ישראל את הארץ הזאת. אז שמע בלק, שהארץ שהייתה חשובה כל כך, עשו ישראל מלחמה זו, והשחיתו אותה עד שעשו אותה מקום מרעה. אז השתדל בכל מה שהשתדל ושיתף עימו את בלעם.

שער מקומו. כיוון שראה הקב"ה, שהם קרובים, מיד העביר הדין משער מקומו, הג"ר דמלכות, שהם קרובים. שכתוב אחריו, ואמרו אל זקני עירו. ולא כתוב, ואל שער מקומו, אלא אל זקני עירו בלבד.

241. ואמרו אל זקני עירו, בננו זה סורר ומורה איננו שומע בקולנו, זולל וסובא. בננו זה, כתוב על ישראל, ולא שאר עמים. מהו השינוי, שבתחילה לא כתוב זולל וסובא, ואח"כ כתוב, זולל וסובא? אלא מי גרם לישראל להיות סורר ומורה כלפי אביהם שבשמיים? משום שהוא זולל וסובא בין שאר העמים, כמ"ש, ויתערבו בגויים וילמדו מעשיהם, וכתוב, ויאכל העם וישתחוו לאלוהיהן. כי העיקר והיסוד הם האכילה והשתייה, כמו שעשו כשהיו בין שאר העמים, זה גרם להם להיות בן סורר ומורה כלפי אביהם שבשמיים.

242. וע"כ כתוב, ורגמוהו כל אנשי עירו באבנים. אלו הם כל שאר העמים, שהיו קולעים

כה אמר ה'

248. כה אמר ה'. בכל מקום בנביאים כתוב, כה אמר ה'. ובמשה כתוב, זה הדבר. משה, שהייתה נבואתו מתוך מראה המאירה למעלה, ז"א, לא כתוב בו, כה, שזו המלכות. אבל שאר הנביאים, שהיו מתנבאים מתוך מראה שאינה מאירה, המלכות, הנקראת כ"ה, התנבאו מתוך כה.

249. ועתה לכה נא אָרָה לי את העם הזה. ועתה, אמר אותו רשע, ודאי השעה עומדת לי, לעשות כל מה שאני רוצה. ראה, ולא ראה בשלמות. ראה, שכמה אלפים מישראל נופלים על ידו בזמן קצר. אמר, ודאי עתה השעה עומדת לי. ומשום זה אמר, ועתה, ולא בזמן אחר.

250. לכה, הלוא לך, היה צריך לומר? אלא שאמר, נזדרז עצמנו להילחם, באותו שמרחף בכנפיו עליהם, אותו ששמו כ"ה, המלכות. ועתה לכה, נעשה מלחמה עם כה ההוא.

251. אמר, עד עתה לא היה בעולם מי שיכול להם, משום אותו המגן העומד עליהם. עתה השעה עומדת לנו, נעשה מלחמה לכ"ה. וכל עצה של אותו רשע הייתה לכ"ה, כמ"ש, ואנוכי איקרה כה. כלומר, אעקור אותה כ"ה ממקומה. ושניהם היו בעצה רעה לאותה כ"ה, כמ"ש, על ה' ועל משיחו. ולא ידעו שאח"כ אותה כה תעקור אותם מהעולם.

245. כה אמר ה', שָׁמְרוּ משפט ועשו צדקה, כי קרובה ישועתי לבוא. כמה אהובים ישראל לפני הקב"ה, אע"פ שחטאו לפניו, וחוטאים לפניו בכל עת ועת, הוא עושה לישראל את הזדונות כשגגות.

246. ג' שערי הדין התקינו בסדרי משנה:

א. בארבעה אבות נזיקין, בבא קמא.

ב. טלית שנמצא, בבא מציעא.

ג. שותפים ועניין האבדה, בבא בתרא.

מטעם, שהקב"ה בכל זמן עושה לישראל זדונות כשגגות. ואלו שסידרו המשנה, שכך סידרו בג' שערים: בבא קמא, בבא מציעא, בבא בתרא, דרך הכתוב לקחו, שכתוב, על כל דָּבָר פֶּשַׁע, על שור על חמור על שֶׁה, על שְׁלֵמָה, על כל אבדה. וזהו פשע שאינו בזדון. כי הקב"ה עושה את הזדונות כשגגות.

והפשע, כמ"ש, על שור על חמור על שֶׁה. זהו בבא קמא, שמדברת מאלו הדברים. על שְׁלֵמָה, זהו בבא מציעא, שמדברת מטלית שנמצא. על כל אבדה, זהו בבא בתרא.

247. כי לקחו דרך הכתוב. וכשהגיע רב המנונא סבא לבבא מציעא, היה אומר, ההתחלה, שעשו בטלית. כי בבא מציעא מתחילה בשניים אוחזין בטלית. כיוון שנמצא הכתוב על שלמה, אמר ודאי סדר זה הוא הלכה למשה מסיני, שביארו עליו כל דברי החכמים.

לְכָה נָא אָרָה לִי

והפלשתים הם מכנען. ומה שצריך לעשות לס"א, הוא תרועה, כמ"ש, וכי תבואו מלחמה בארצכם ותרועתם. תרועה פירושה שבירה, לשבור כוחו וגבורתו. ומשום זה, עלי פלשת אתרועע, שישבור אותם, כי כך ראוי להם.

258. כתוב, והיה צדק אזור מותניו, והאמונה אזור חלציו. צדק הוא אמונה, שהם שני שמות של המלכות. אזור מותניו, הוא אזור חלציו.

259. אלא צדק אינו כאמונה, אע"פ שהכול אחד, מלכות. אבל בזמן שהמלכות בדין קשה, ומקבלת מצד שמאל, אז נקראת צדק, שהוא דין ממש. כמ"ש, כי כאשר משפטיך לארץ, צדק למדו יושבי תבל. כי מדרגה זו, שנקראת משפט, היא רחמים, ז"א, וכשמשפט מתקרב לצדק, שהוא דין, אז מתבשמת צדק, מלכות, ובני העולם יכולים לסבול הדין של צדק.

260. אמונה נקראת המלכות, בשעה שמתחברת בה אמת, ז"א, לשמחה, וכל הפנים מאירים. אז נקראת המלכות אמונה, ואז יש ויתור לכל, סליחת עוונות. וכל הנשמות של הרשעים הרעים, העולות, שמתחייבות בכמה חובות, וכיוון שעולות בפיקדון, שאומרים לפני השינה, בידך אפקיד רוחי, היא מחזירה להם נשמותיהם ברחמים ומרחמת עליהם. ואז היא נקראת אמונה. ואין אמונה בלא אמת. שאין המלכות נקראת אמונה, אלא בשעת הזיווג עם ז"א, שנקרא אמת.

261. עתה, אזור מותניו, ואזור חלציו. מהו ב' אזורים כאן? מותניים וחלציים, אע"פ שאחד הם, ב' מדרגות הם, אחד למעלה ואחד למטה. למעלה בתחילת המותניים נקראים מותניים. בסוף המותניים נקראים חלציים. כמ"ש, וחגורה על חלציים, שזהו לכסות ערווה. ע"כ קורא להם חלציים, שהם בסוף המותניים ועל ראש הירכיים. כשהאישה היא בצער הלידה, תנתקנה חלציים אלו מראשי ירכיים, והיא שמה ידיה עליהם מחמת הכאב.

262. ומשום זה לגבורה ולמלחמה, כתוב, צדק אזור מותניו. כי שם מקום גבורתו של אדם. ולרחמנות ולטוב כתוב, אמונה אזור חלציו. במדרגה אחת ידון משיח את העולם, במלכות, ושולטת לבי צדדים. אחד אמונה, אזור חלציו, רחמים לישראל. ואחד צדק, אזור מותניו, דין לשאר העמים.

263. איך צדק הוא דין קשה? והרי כתוב, בצדק תשפוט עמיתך, וכן, צדק צדק תרדוף. ודאי

252. לְכָה נָא אָרָה לִי את העם הזה, כי עצום הוא ממני. עד אותה שעה, איפה עשו ישראל עימם מלחמה וניצחו אותם, באיזה מקום פגעו בחרב של ישראל, והיו מתגברים כגיבורים, להראות הגבורה שלהם, עד שידע שישראל עצום הוא ממנו? וא"כ, מהו, כי עצום הוא ממני? אלא אותו רשע, חכם היה, וראה למרחוק, ראה שדוד המלך שבא מרות המואביה, גיבור ואמיץ כארי, ויעשה מלחמות קשות וינצח את מואב, וישים אותו תחת רגליו. ע"כ אמר, עצום הוא, לשון יחיד, אותו שירש אותה הגבורה, מלך אחד שלהם שייצא ממנו, מרות המואביה, להשמיד את מואב.

253. אולי אוכל נְכָה בו. פסוק זה כך היה צריך לכתוב, אולי אוכל אכה בו, או, אולי נוכל נכה בו. ולמה אומר, אוכל נכה? אלא אותו רשע היה חכם, אמר, רואה אני יד אחת, כוח אחד שאריה חזק אחד פושט ידו, אולי אוכל עימך, שנתחבר שנינו, ונקצץ יד זו מאותו ארי ע"י קללה, מטרם שיבוא אותו מלך לעולם, ולא יגרש את מואב ממקומו. וע"כ כתוב, אולי אוכל, בלשון יחיד, ונכה, בלשון רבים, שאולי אוכל להתחבר עימך ונכה בו שנינו.

254. מהו, אָרָה לִי? אותו רשע אמר לבלעם בשתי לשונות. אחד שאמר, ארה לי. ואחד שאמר, קָבָה לִי. אמר, ארה לי, לקוט לי, עשבים וכשפים של ראשי נחשים, ושים אותם בסיר של כשפים. כיוון שראה שכוחו יותר גדול בפה, חזר ואמר, וּלְכָה נָא קָבָה לִי את העם הזה.

255. ואעפ"כ אותו רשע בלק לא עזב כשפיו, אלא שלקט כל מיני עשבים וכשפים של ראשי נחשים, ולקח סיר של כשפים, ונעץ אותו 1500 אמה תחת הארץ, וגנז אותו לאחרית הימים. כיוון שבא דוד, חפר בתהום 1500 אמה, והוציא מים מהתהום, ונסך על המזבח. באותה שעה שנסך מים, אמר, אני ארחץ במים האלו, את סיר הכשפים של בלק. כמ"ש, מואב סיר רְחָצִי.

256. על אָדוּם אשליך נְעָלִי. אשליך נעלי, זה ג"כ שהיה צופה למרחוק. כמ"ש, ויאמר עשיו אל יעקב, הֲלֵעִיטְנִי נָא מִן הָאָדוּם הָאָדוּם הַזֶּה, כי עיין אנוכי. הלעיטני נא, פירושו הלעטה ממש, פתיחת הפה והגרונן לבלוע. אמר דוד, לאותו הבלען המלעיט הלעטות, אני אשליך על פיו את נעלי, לסתום את גרונו. ע"כ אמר, על אדום אשליך נעלי.

257. עֲלֵי פְלִשְׁתֵּי אֶתְרוּעָע. זה ג"כ היה דוד צופה למרחוק. אמר, כנען הוא צד רע של הס"א,

אשר תברך מבורך. למה היה צריך להזכיר כאן ברכה, הרי בשביל קללה היה הולך, ואם אותו דבר שהיה יודע מקודם מבלעם היה קללה, מהו, את אשר תברך מבורך?

266. אלא כתוב, אברכה את ה' בכל עת, תמיד תהילתו בפי. וכתוב, אברך את ה' אשר יִעֲצָנִי. מיהו שצריך ברכה מהתחוננים? הוא, אֶת, מלכות, שנאחזת בישראל, כשלהבת בפתילה. ודוד, שהיה יודע זה, אמר, אברכה את.

אמר אותו רשע לבלעם, המדרגה שלהם, מלכות, אחוזה בהם, משום הברכות שלהם, שהם מברכים לה בכל יום. וא"כ, כוח יש לך לברך אותה המדרגה, ותעקור אותה מהם. וזהו, כי ידעתי, את אשר תברך מבורך. שגם הוא יכול לברך המלכות, שנקראת את, ובה נוכל להם. תברך את המדרגה ההיא, ותקלל את הפתילה, שהם ישראל, שהמלכות אחוזה בהם כשלהבת בפתילה. וע"כ אמר, ואנוכי איקְרָה כה, שאעקור מהם המלכות, הנקראת כ"ה, שלא תתאחד בהם.

267. ועוד, איקרה כה, אנהג ואמשיך למדרגה שלו, בעבירות ובטומאה ובקרי ובטומאה, שעושים בניו, והיא תעשה עימהם כָּלִיה. איקרה, לשון קרי. מיד, וילכו זקני מואב וזקני מדין וקסמים בידם. שלא יאמר אותו רשע, שאין עימו מיני כשפים, אלו שהוא צריך, ויתעכב עליהם.

כך הוא, כי צדק אין בו ויתור כלל, אלא לפי הדין. וגם מי שדן חברו, אינו צריך לעשות לו ויתור מדין כלל, אלא בצדק, שלא יתחשב על אהבה. מאזני צדק, פירושם, בלא ויתור לצד זה או לצד זה, לא למי שנותן ולא למי שמקבל.

ומשום זה, מדרגה אחת היא, ונחלקת לבי' צדדים. ואלו בי' הצדדים, שהם בי' אזורים, עומדים אחד לשאר העמים ואחד לישראל. ובשעה שיצאו ישראל ממצרים, התאזרו באלו אזורים: אחד של מלחמה, צדק, אזור מותניו, ואחד של שלום, אמונה, אזור חלציו.

264. כשהתייעץ בלק, אמר, ואגרשנו מן הארץ. אמר, אותה מדרגה שישראל אחוזים בה, היא מן הארץ, המלכות. כי עצום הוא ממני ודאי, מי יוכל להילחם ולעמוד בישראל, המדרגה שלהם היא חזקה מהמדרגה שלי. ומשום זה, ואגרשנו מן הארץ, ממדרגתם, המלכות, ואם אגרשנו מהארץ, כלומר שאוכל להחטיא אותם, אוכל לעשות בהם כל רצוני. הכוח שלהם בפה ובמעשה. הרי הפה שלך והמעשה שלי. ונוכל לו.

265. כי ידעתי, את אשר תברך מבורך ואשר תִּאָזֵר יואר. מאין היה יודע? שבתחילה כתוב, והוא נלחם במלך מואב הראשון, וייקח את כל ארצו מידו. כי שכר את בלעם לקלל אותו. אבל, כי ידעתי, משמע שידע בחכמתו. ועוד שכתוב, את

ואתה אל תירא עבדי יעקב

ואתה אל תירא עבדי יעקב, ואל תחת ישראל. יעקב וישראל, הכול אחד. כי איתך אני. לא כתוב, כי איתי אתה, אלא, כי איתך אני. שזה מורה שהשם אתה קשור בישראל. וע"כ כתוב, כי אעשה כָּלֵה בכל הגויים, ואותך לא אעשה כָּלֵה. בכל הגויים אעשה כלה, אך אותך לא אעשה כלה. משום הה' של אתה, הקשורה בישראל.

271. הדוחק והמִצָּר של ישראל, כמה טוב וכמה תועלת גרמו להם. הרפיון של שאר העמים, שאין להם דחקות וצרות בעוה"ז, כמה רעות גרם להם. הדוחק והמצר של ישראל גרם שיהיה להם טוב ותועלת. והם כָּלֵה, שהכול דחוק, שכל האותיות הנשמעות שבה הן דגושות, שהכף דגושה והלמד דגושה, שזה מורה, שע"י דוחק זוכים אל הפלה העליונה שהיא השכינה.

הרפיון של שאר העמים, שאין להם צרות ודוחק, גורם להם רפיון ורע. וזוהי כָּלֵה, בכף למד רפויות בלי דגש. וכך ראוי להם. כי כל רפיון בלי דוחק, שהיה להם בעוה"ז, גרם להם רפיון בלי דוחק אח"כ, שהוא כלה בכ' ל' רפויות, כמ"ש, כי כָּלֵה וְנִחְרָצָה שמעתי. כי אעשה כָּלֵה. כלה ברפיון, בכף למד רפויות. אבל לישראל, שהיה להם דוחק

268. כתוב, ואתה אל תירא עבדי יעקב, ואל תחת ישראל, כי איתך אני. אתה, הוא ארון הברית, המלכות, המדרגה ההולכת בגלות עם בניה, העם הקדוש. משה, בשעה שביקש רחמים על ישראל, כתוב, ואם ככה אֶת עוֹשֶׂה לי הורגני נא הרוג.

269. אבל כך אמר משה, מדרגה אחת שנתת לי, נקראת אתה, המלכות, משום שאין לה פירוד ממך. הה' שלה, אות ה' של אתה, נאחזה עם ישראל. ואם אתה תכלה אותם מהעולם, הרי הה' של אתה, שנאחזה בישראל, עוברת מהשם אתה, ונשאר אֶת. וזה שכתוב, אם ככה אֶת עוֹשֶׂה לי, שאם תכלה את ישראל, אות ה', העיקר של השם אתה, נעקרה, ונשאר רק אֶת מן אתה. ונמצא שתעשה לי אֶת מן אתה. כמ"ש, את עוֹשֶׂה לי.

270. וע"כ אמר יהושוע אח"כ, ומה תעשה לשמך הגדול, לשם אתה. כי ודאי השם הזה הוא עיקר ויסוד הכול, כמ"ש, אתה הוא ה'. ומשה, אע"פ שהקב"ה לא אמר לו, שהה' תיגרע מהשם אתה, ידע זה, שזה בזה תלוי, שאות ה' של אתה תלויה בישראל. והעוון גורם, שהה' תיעקר מן אתה.

274. וְנָקָה לֹא אֲנָקָךְ. כשישראל הם לבדם, ואינם עולים לדין עם שאר העמים מטרם גמה"ת, הקב"ה עושה עימהם לפני משורת הדין ומכפר להם. ובזמן שהם עולים בדין עם שאר העמים, בגמה"ת, הקב"ה יודע, שסי"מ המשגיח על עשיו, יבוא להזכיר עוונות ישראל וקיבץ כל עוונותיהם אצלו ליום הדין, וכבר הקדים הקב"ה הרפואה, שעל כל עוון היכה וניקה אותם בייסורים מעט מעט. וזהו, וְנָקָה, בייסורים מכבר. ומשום זה בדין האמת, לעתיד, לא אנקך, מהעולם ע"י הדין, מאחר שכבר סבלת ייסורים בכל זמן מעט.

275. לֹא אֲנָקָךְ. אע"פ שאתם בניי, לא אעזוב עוונותיכם, אלא אפְרַע מכם מעט מעט, כדי שתהיו זכאים ליום הדין הגדול. כשבאים לדין, בא סי"מ בכמה כתבים עליהם. והקב"ה מוציא כנגדם, כמה כתבים של ייסורים, שסבלו ישראל על כל עוון, וכל העוונות נמחו, ואינו עושה להם ויתור כלל, אלא שכבר קיבלו עונשם. אז תשש כוחו וחילו של סי"מ, ואינו יכול להם. ואז יעבור מהעולם, הוא וכל הצד שלו וכל העמים שלו. כמ"ש, ואתה אל תירא עבדי יעקב. ומשום זה כתוב, וייסרתוך למשפט ונקא לא אנקך.

וצרה, זוכים לכלה בכף למד דגושות, כמ"ש, וּכְכֹלָה תַעֲדָה כְּלִיָּהּ. אשר כלה היא השכינה.

272. מיהם כְּלִיָּהּ, שכתוב, וככלה תעדה כליה? ישראל הם כלים של הכלה, השכינה. כי ישראל, שהיה להם דוחק וצרה, זוכים אל הכתוב, אקים את סוכת דוד הנופלת, סוכת שלום, השכינה. ושאר העמים, שהיה להם רפיון מן צרה וצוקה, מגיע להם אח"כ כלה ברפיון, בכף למד בלתי דגושות, כמו שהיה להם מקודם רפיון מְצָרָה. וע"כ, כי אעשה כלה בכל הגויים, ואותך לא אעשה כלה. כי אינו ראוי לך, מאחר שכבר היית בדוחק בתחילה פעמים רבות. ובדוחק התמידי של הגלות, ע"כ תהיה לך כלה דגושה ודחוקה, שהיא השכינה.

273. וַיִּסְרַתִּיךָ לְמִשְׁפָּט. ייסורים יש בשעת הדין, א"כ היה צריך לכתוב, וייסרתוך במשפט, ומהו שכתוב, וייסרתוך למשפט? אלא כתוב, ה' במשפט יבוא עם זקני עמו. והיום ההוא, מקדים הקב"ה רפואה לישראל, מטרם שיעלו לדין, כדי שיוכלו לעמוד בו. ומהי הרפואה? היא שבכל שעה נותן הקב"ה לישראל מעט ייסורים, בכל זמן ובכל דור, כדי שכשיעלו ליום הדין הגדול, בעת שיחיו המתים, לא ישלוט עליהם דין.

בלק בא לק, בלעם בל עם

וחשבו להעלות את צד הרע ע"י דיבור שבפה ובמעשה.

279. אמר אותו רשע, הראשונים השתדלו ולא יכלו, דור הפְּלִגָּה השתדלו ולא יכלו. משום שעשו מעשה והפה היה חסר מהם, כי לשונם התבלבל ולא יכלו. אבל אתה, בלעם, הרי פִּיךְ שָׁנוּן, ולשונך מתוקן בבי' צדדים אלו: את אשר תברך מבורך, מצד אחד, ואשר תאור יואר, מצד שני. אותו הצד שאתה רוצה להעלות הוא מתעלה על ידי פִּיךְ ולשונך. ואותו הצד אשר אתה רוצה לקלל, תקלל בכוח פִּיךְ. והכול תלוי בך, כי המעשה כבר נתקן על ידי, אבל בדיבור תלוי הכול. וע"כ, במעשה הנחש אני אתקן, ואתה תשלים הכול בפִּיךְ. אותו הצד שתברך מבורך. ואותו הצד שתאור יואר.

280. והוא לא ידע שהקב"ה, מסיר שפה לנאמנים וטעם זקנים ייקח, והכול עומד ברשותו. מסיר שפה לנאמנים, אלו הם דור הפלגה שבלבל לשונם שלא ישלטו בדיבור כלל. כמ"ש, אשר לא ישמעו איש שפת רעהו. וטעם זקנים ייקח, אלו הם בלעם ובלק, ששניהם היו בעצה אחת, כמ"ש, ויעל בלק ובלעם פר ואיל במזבח.

281. אותו רשע בלעם, כל מעשיו היו לרע, בגבהות הלב. שניהם היו מעלים קורבנות, כמ"ש,

276. דוד המלך אמר, כי הנה הרשעים ידרכון קשת, כוננו חיצם על יְתָר. ואע"פ שביארנו, שפסוק זה נאמר על שְׁבִינָא ויוֹאָח השרים של חזקיהו, אבל פסוק זה נאמר ג"כ על סי"מ וסיעתו, שכל מעשיו ועצותיו הם על ישראל.

בלק ובלעם אחזו אותו הדבר ממש של סי"מ וסיעתו. ועשו איסוף רע. אמרו, עמלק, הוא אותיות עַם לָק, עם שלקה אותם כנחש המכה בזנב שלו. אמרו, הרי אנו יותר ממנו. כי בלק, הוא אותיות בא לָק, שבא מי שלקה אותם כרצונו, ובלעם הוא אותיות בַּל עַם, אין עם, ואין רועה. השם שלנו, גורם לכלות ולעקור אותם מהעולם.

277. והקב"ה חישב באופן אחר את שמותם, כי בבלק יש בל, ובבלעם יש בל, וכשמתחברים הם בַּלְבַּל. ומהן האותיות שנשארו, בהילקח מהם האותיות בלבלי? הן עמק, ע"מ מן בלעם, וק' מן בלק. וצירוף זה יגרום, לבלבל עומק המחשבה שלהם, שלא ישלטו בעולם, ולא ישארו בעולם.

278. בלק, תיפח רוחו בגיהנום, ובלעם, יהיו עצמותיו ורוחו נשחקים שם. כך הוא, עצה רעה לקחו על המגן של ישראל, על כ"ה ההיא, על השכינה שנקראת כ"ה, וחשבו לעקור את כ"ה זו,

זקני מואב וזקני מדיין וקסמים בידם. לקח הטעם של אלו הזקנים ולא יכלו לשלוט כלל בכשפיהם. וידברו אליו דברי בלק. דברים בגלוי דיברו, ולא בלחש. כי היה קשה השמיעה. פגום האוזן היה, ופגום העין, ופגום הרגל, משלושה מקומות היה פגום ובעל מום. כי היה מתוקן לס"א, וכך היה צריך לס"א, שהוא מקום ששורה בו פגם. כל מין הולך למינו.

ויעל בלק ובלעם, וכל המזבחות היה עורך בלק, ואותו רשע, בלעם, היה משבח עצמו ואומר, את שבעת המזבחות ערכתי ואעל פר ואיל במזבחת. ואילו את בלק לא שיתף עימו. אמר הקב"ה, רשע, הכול אני יודע, אלא, שוב אל בלק, ואתה לא צריך לדבר, אלא, וכה תדבר, שהשכינה, הנקראת כ"ה היא תדבר. זהו שכתוב, וטעם זקנים ייקח. **282** וטעם זקנים ייקח, הוא כמ"ש, וילכו

לינו פה הלילה

דבר פְּעוֹר, ועל דבר כּוֹזְבֵי בת נשיא מדיין אחותם. בשניים חטאו, בפעור ובכוזב. והיה עוונם גדול. והיכו בזנבם, כלומר בסופם, אח"כ. ומשום זה אלו נשארו עימו, ואלו הלכו לעצמם.

285. ויישבו שרי מואב עם בלעם. כמה יפה היה למדיין שהלכו, אם היה הרצון שלהם כך. אבל הישיבה שישבו אלו של מואב, גרמה להם טוב, משום שנשארו שם, ומה שהלכו אלו של מדיין, גרמה להם רע. מהו הטעם? אלו חששו לכבוד הדיבור של הקב"ה, וחזרו, ואלו לא חששו לו כלום, והלכו לדרכם.

286. בשעה שאמר אותו רשע, והשיבותי אתכם דבר כאשר ידבר ה', מיד, אלו של מואב הזדעזעו לדבר הזה, וישבו שם. ואלו של מדיין לא חששו לזה כלום, והלכו להם. וע"כ נענשו אח"כ. וע"כ, ויישבו שרי מואב עם בלעם. באותו הלילה היה אותו רשע מלחש לחשים ועושה מעשי להטים, והמשיך עליו רוח מלמעלה. מיד, ויבוא אלקים אל בלעם, אלקים סתם, שהוא המדרגה שלו, שבס"א שבשמאל.

283. וילכו זקני מואב וזקני מדיין וקסמים בידם, ויבואו אל בלעם וידברו אליו. ויאמר אליהם, לינו פה הלילה והשיבותי אתכם דבר כאשר ידבר ה'. בהם כתוב, וידברו אליו. דיבור, שהוא לשון קשה, משום שהיה פגום האוזן. ובו כתוב, ויאמר אליהם. אמירה, לשון רכה, כדרך העולם. לינו פה הלילה, משום שהלילה הוא זמן של הס"א, ושל המכשפים, הזמן שנמצאים ושולטים בו צדדים הרעים, ומתפשטים בעולם. כאשר ידבר ה' אליי, שיבוח היה משבח עצמו, בשם ה'.

284. ויישבו שרי מואב עם בלעם. אבל שרי מדיין נפרדו מהם, ולא רצו לשבת שם, וזקני מואב נשארו. כמ"ש, ויישבו שרי מואב, לבדם. יפה עשו מדיין אם היו נפרדים מהם מכל וכל, ואם לא היו מכים בסוף, כי היו בעצת בלעם, לשלוח נשותיהם לישראל בשיטים, להטעות אותם.

והכתוב מוכיח החטא שלהם, כמ"ש, כי צוררים הם לכם בנְּכִלְיָהֶם אשר נִיָּפְלוּ לְכֶם עַל

מי האנשים האלה עימך

288. פותי אחד שאל את רבי אלעזר, אמר לו, כוח גדול אני רואה בבלעם יותר ממשה, כי במשה כתוב, ויקרא אל משה. שקרא לו לבוא אליו. ובבלעם כתוב, וייקר אלקים אל בלעם, וכתוב, ויבוא אלקים אל בלעם. שהאלקים בא אליו.

289. אמר לו, זה דומה למלך שישב בהיכלו על הכיסא. מצורע אחד קרא על הפתח. אמר המלך, מי הוא שדופק על הדלת. אמרו, מצורע פלוני. אמר, לא ייכנס לכאן ולא יטנף את ההיכל. אני יודע, אם אומר לו ע"י שליח, לא יירא מפניי, וילך בני ויקרב אליו וייטמא. אבל אני בעצמי אלך ואאיים עליו שירחיק דרכו ממקום מושבו של בני, ולא יטמא אותו.

הקדים המלך ובא אליו, ואיים עליו, ואמר לו, מצורע מצורע, מנע רגלך מהדרך שבני שורה שם,

287. ויבוא אלקים אל בלעם, ויאמר, מי האנשים האלה עימך. המדרגה שלו שהייתה מצד שמאל, הייתה צריכה לשאול, שלא הייתה יודעת. ואע"פ שהחברים העירו בזה, באופן אחר, שהם אמרו, שהקב"ה עשה לו ניסיון בדבריו, כי שלושה היו, שניסה אותם אלקים, אחד חזקיהו ואחד יחזקאל, ואחד בלעם.

שניים לא עמדו בניסיון כראוי, ואחד עמד, והוא יחזקאל, שכתוב, שהקב"ה שאל אותו, הַתְּחִינָה הַעֲצֻמוֹת הָאֵלֶּה. והוא השיב ואמר, ה' אלקים אתה ידעת. חזקיהו אמר, מארץ רחוקה באו אליי מבבל. בלעם אמר, בלק בן ציפור מלך מואב שָׁלַח אֵלַי. להראות, שהוא חשוב בעיני מלכים ושליטים. אבל הקב"ה שאל אותו כדי להטעות אותו. כמ"ש, מְשֻׁגָּא לְגוֹיִים וַיִּאֲבָדֵם.

ותחתונים חושקים אליו, ואינם יכולים להתקרב אליו.

292. ויאמר בלעם אל האלקים, בלק בן ציפור מלך מואב שלח אליי. הוא אמר מלך מואב, להראות, שמלך חשוב שלח אליו. ראו גאוותו של אותו רשע, שאמר, מלך מואב, ולא אמר מלך למואב, שהיה משמע איש שאינו ראוי למלכות. אלא שנעשה למלך למואב, מפני איזו סיבה. המלך הראשון, כתוב בו, והוא נלחם במלך מואב הראשון. ולא כתוב בו, מלך למואב, כמי"ש, בלק בן ציפור מלך למואב בעת ההיא, משום שהמלך הראשון היה מלך בן מלך, חשוב בן חשוב, אבל זה, כתוב, בלק בן ציפור מלך למואב. הכתוב מעיד, מלך למואב, שלא היה חשוב. ובלעם אמר לאלקים, בלק בן ציפור מלך מואב, והנה הערתי, שהוא התכוון לגאוות ליבו הגדולה, לאמור, כל המלכים שבעולם שולחים אליי שלוחים.

ואם לא, אומר לך, שגזרים גזרים יעשו ממך בני שפחותיי.

290. האוהב של המלך, קורא בפתח. אמר המלך מי הוא. אמרו, פלוני אוהבך. אמר, אוהבי וחביבי נפשי, לא יקרא לו קול אחר, אלא אני. צעק המלך, ואמר, פלוני פלוני היכנס, חביבי נפשי, אוהב שלי. התקינו ההיכלות לדבר עימו.

291. כך בלעם הוא מצורע, הרחוק מבני אדם. קרא בשער המלך. שמע המלך, אמר, המצורע הטמא לא ייכנס ולא יטנף ההיכל שלי, אני צריך ללכת לאיים עליו, שלא יתקרב אל שער בני, ולא יטמא אותו. וע"כ, יבוא אלקים אל בלעם. אמר, מצורע מצורע, לא תלך עימהם לא תאור את העם כי ברוך הוא. לא תתקרב אל בני הן לטוב והן לרע, טמא אתה מכל וכל.

אבל במשה כתוב, ויקרא אל משה, קול המלך, ולא ע"י שליח אחר. מאוהל מועד, מההיכל הקדוש, מהיכל מתוקן, מהיכל מכובד, שעליונים

לעושה נפלאות גדולות לבדו

מהקב"ה לבדו. הוי, לעושה נפלאות גדולות לבדו. לבדו עושה ויודע, ואחר אינו יודע.

295. אמר לחברים, חברים, מה ששאלתי אלו הערבים, הנמצאים תמיד בשדה, היה אם שמעו קול החברים העוסקים בתורה. כי רבי שמעון ורבי אלעזר בנו ושאר החברים הולכים לפנינו ואינם יודעים ממנו. ושאלתי את אותם הערבים עליהם, כי ידעתי שקולו של רבי שמעון מרעיד שדות והרים, והם גילו לי מה שלא ידעתי, אותו הנס.

296. בעוד שהיו הולכים, חזרו אליהם אלו הערבים. אמרו לו, זקן זקן, אתה שאלת אותנו, אם התעורר קול בשדה מימי עולם, ולא שאלת אותנו על היום הזה, שראינו היום פליאה על פליאה. ראינו חמישה בני אדם יושבים, וזקן אחד עימם, וראינו עופות מתאספים ופורשים כנפיהם על ראשיהם, אלו הולכים ואלו חוזרים, והצל אינו עובר מעל ראשיהם, ואותו זקן מרים קולו אליהם, והם שומעים.

297. אמר, ע"י שאלתי, ערבים ערבים, לכו, והדרך הזה יהיה מתוקן לפניכם בכל מה שתמצאו שני דברים אמרתם לי שאני שמח בהם. הלכו. אמרו החברים, המקום הזה שרבי שמעון שורה בו איך אנו יודעים. אמר להם, עזבו אל המושל על הפסיעות של הבהמות, שהוא ידריך פסיעותיהן לשם. לא היה מנהיג את חמורו, וחמורו נטה מהדרך שני מילין, והלך לשם.

293. רבי פינחס היה הולך לראות בתו אשת רבי שמעון שהייתה חולה, והיו הולכים עימו החברים, והוא היה רוכב על חמורו. בעוד שהיה הולך בדרך, פגשו בו ב' ערבים. שאל אותם, אם בשדה זה התעורר פעם קול מימי העולם.

אמרו לו, מימי העולם אין אנו יודעים. מימי שלנו אנו יודעים. כי יום אחד שודדים היו פושטים על דרכי האנשים בשדה ההוא, ופגעו ביהודים, ובאו לאבד אותם. ונשמע מרחוק בשדה ההוא הקול של החמור, שאתה רוכב עליו, שהיה נוער פעמיים. ובאה שלהבת אש עם הקול ההוא ושרפה אותם. וניצלו אלו היהודים.

אמר להם, ערבים ערבים, בזכות דבר זה שאמרתם לי, תהיו ניצולים ביום הזה משודדים המחכים לכם בדרך.

294. בכה רבי פינחס ואמר, ריבונו של עולם, מקרה של הנס הזה עשית בשבילי, ואלו היהודים ניצלו, ואני לא ידעתי. כתוב, לעושה נפלאות גדולות לבדו, כי לעולם חסדו. כמה טוב עושה הקב"ה עם בני אדם, וכמה ניסים עושה להם בכל יום, ואין יודע אלא הוא לבדו.

אדם קם בבוקר, ונחש בא להרוג אותו, והאדם שם רגלו על ראשו של הנחש, בלי ששם ליבו, והורג אותו, ואין יודע בו אלא הקב"ה לבדו. הוי, לעושה נפלאות גדולות לבדו. אדם הולך בדרך ושודדים ממתינים לו להרוג אותו. בא אחר ונותן כופר תחתיו, והוא ניצל. ואינו יודע החסד, שעשה עימו הקב"ה, והנס שקרה לו, חוץ

טעם למעלה, הנקרא פֶּזֶר. שרשום בזה טעם גדול, כי המזמור הזה בא, מתעטר בעטרה עליונה למעלה על ראשו, וע"כ בא עליו טעם זקוף, שהוא פֶּזֶר.

מי אמר שירה זו? אלו הפרות באלו הגעיות שהיו גועות. שירו לה' שיר חדש. למי היו אומרות, שירו? לכמה מרכבות, לכמה ממונים, לכמה מדרגות, שהיו באים לשם ויצאו לקבל את הארון, ולהם היו אומרים, שירו.

298. התחיל החמור נוער ג"פ, ירד רבי פינחס, אמר אל החברים, נתקן לקבל סבר פנים דעתיק יומין, השכינה, כי עתה ייצאו כנגדנו פנים גדולים, ופנים קטנים, שהם רבי שמעון ותלמידיו. שמע רבי שמעון צעקת החמור, אמר אל החברים, נקום, כי קול החמור של הזקן החסיד התעורר אלינו. קם רבי שמעון וקמו החברים.

299. פתח רבי שמעון ואמר, מזמור שירו לה' שיר חדש כי נפלאות עשה. על המילה מזמור זקוף

שיר זכר, שירה נוקבא

300. נס, היה מחזיק באותו מזמור, ונתן את ישראל, שהשכינה מלובשת בהם, לפניו. להחזיק בו, כמו אב שימינו מחזיק במקום החזה של בנו לפניו, ואומר, מי הוא שיתקרב אל בני? כיוון שחטא לאביו, נותן אביו את ידיו על כתפיו, מאחוריו, ומשליך אותו ביד שונאיו.

303. כביכול בתחילה כתוב, ימינך ה' נֶאֱדָרִי בְּכֹחַ. בכוח ישראל. בערב, קוראים לחזה של איש, כוח. שימין, שהוא חסד, נאדר, ומחזיק, בכוח, כלומר במקום החזה של ישראל, שנקרא כוח, ואומר, מי הוא שיתקרב אל בני? אח"כ כתוב, השיב אחור ימינו מפני אויב, ששם ימינו על כתפיו של ישראל, ודחה אותו ביד שונאיו. בתחילה היה ימינו לפניו של ישראל, במקום החזה שלו, להחזיק אותו. ואח"כ היה ימינו מאחוריו על כתפיו, לדחותו. וכאן כתוב, הושיעה לו ימינו וזרוע קודשו, כלומר בשתי זרועות, להחזיק אותו.

שירו לה' שיר חדש. הוא שיר זכר. מהו השינוי שכאן כתוב שיר, שהוא זכר? ומשה אמר שירה, שהיא נקבה. כמ"ש, אז ישיר משה ובני ישראל את השירה הזאת. אלא במשה היה ארון לבד, כי המלכות, הנקראת זא"ת ונקראת ארון, יצאה מהגלות היא והמוניה, השכינה וישראל. ולא יותר. ומשום זה כתוב, את השירה הזאת, שהיא נקבה. כי נאמרה על השכינה, שהיא נקבה. אבל כאן, הארון, המלכות, והגנוז בתוכו, ז"א, יצא. ובגלל הגנוז בתוכו, ז"א, שהוא זכר, נאמר שיר חדש, שהוא זכר.

301. כי נפלאות עשה. מה שעשה בפלשתים ומה שעשה באלוהיהם. הושיעה לו ימינו. למזמור ההוא עצמו, שהוא השכינה, הנקראת מזמור, שרוח עליון קדוש, ז"א, היה גנוז בו. ימינו, זה שֶׁרֶשׁ הַזֶּקֶן, אברהם, חסד. וימינו זה החזיק במזמור ההוא, ואינו עוזב אותו בידי אחר.

302. כל זמן שימין, חסד, היה רוצה לעשות

הצעקות של החמור שאומר שירה

[נהיגו דחמרא דאמר שירה]

דעתכם, שפיה היה פתוח מאותו הזמן, או שתנאי התנה הקב"ה מאותו הזמן? אינו כן. וסוד יש כאן, שנמסר לחכמים שאינם משגיחים על טיפשי הלב. פי האתון הוא מדרגה של אתונות, אותו הכוח העליון של צד הנקבות, אותו שהיה שורה על האתון ההיא, כי אין לך דבר מלמטה, שאין עליו מלאך הממונה למעלה. ודיבר עליה. והוא הנקרא פי האתון.

וכשברא הקב"ה אותה המדרגה שנקראת פי האתון, סתם אותה בתוך הנקב של תהום הגדול, וסתם אותה עד הזמן ההוא. כשהגיע הזמן ההוא, פתח אותו הנקב, של תהום הגדול, ויצאה ושרתה על האתון של בלעם, ודיברה.

306. כעין זה כתוב, ותפתח הארץ את פיה.

304. אם פרות אלו, שאינן רגילות בניסים, אלא רק בשעה ההיא, היו אומרות שירה זו בגעיות שלהן, הצעקות של החמור של הזקן החסיד, רבי פינחס בן יאיר, שהוא רגיל בניסים, על אחת כמה וכמה שאומר שירה. חברים, אם תאמרו שהחמור אין דרכו בכך מיום שנברא העולם, שיאמר שירה. צאו וראו האתון של בלעם הרשע, שניצחה את ריבונה מכל וכל. החמור של רבי פינחס בן יאיר על אחת כמה וכמה. ועוד, האתון של בלעם כשדיברה, היה מלאך עליון עליה מלמעלה, שהפחיד אותה. אבל החמור של רבי פינחס בן יאיר, אין מי שמפחיד אותו.

305. עתה יש לגלות, חברים שמעו. פי האתון שנברא ערב שבת בין השמשות, היעלה על

רבי פינחס, אמור להם, שילכו לדרכם, כי לא נותנים להם רשות לחזור.

308. אמר רבי שמעון, אני יודע שהקב"ה רוצה לעשות לנו נס, לעשות עלינו צל ממקום אחר. עופות עופות לכו לדרכם. ואמרו לאותו הממונה עליכם, כי בתחילה הייתם ברשותו, והיה לשלוח אתכם לעשות עליו צל. ועתה אינכם עומדים ברשותו, כי רבי פינחס בן יאיר שולט עתה, שאינו חפץ בכס. אבל אעלה אתכם ליום קשה כסלע, כשיעלה ענן בין שיני קרני השמש החזקות, ולא יוכלו להתחבר לעשות צל. התפזרו העופות והלכו.

309. בתוך כך, הנה ג' אילנות מתפשטים בענפיהם לגי צדדים מעל ראשם, ועשו להם צל. ומעיין מים נובע לפניהם. שמחו כל החברים, ושמחו רבי פינחס, ורבי שמעון.

אמר רבי פינחס, יגיעה גדולה הייתה לאלו העופות בתחילה לעשות צל, ויגיעת בעלי חיים אינה רוצה. כי כתוב, ורחמיו על כל מעשיו.

אמר רבי שמעון, אני לא הטרחתי אותם, אבל אם הקב"ה ריחם עלינו, ושלח העופות לעשות עלינו צל, אין אנו יכולים לדחות את המתנות שלו. ישבו תחת צל האילן ההוא, ושתו מן המים, ונהנו שם.

את, הוא לרבות המלאך דומה, שהוא נקרא פי הארץ. הכתוב, את פי האתון, הוא לרבות המלאך קמריאל, הנקרא פי האתון. כעין זה הוא פי הבאר, שהוא אותה המדרגה שהייתה ממונה עליה מלמטה, שהוא תחת פי ה', והוא המלאך הקדריאל.

ג' פיות אלו, פי הארץ, פי האתון, פי הבאר, נבראו ערב שבת בין השמשות. כי בשעה שכבר קדש היום, עלה הפה הממונה על כל שאר הפיות, והוא אותו יום שעלה והתקדש בכל, אותו שנקרא פי ה', המלכות. וערב שבת בין השמשות, נבראו שאר הפיות, המלאכים המנהיגים ענפיהם שבעוה"ז, שהם כוחות החול. התקדש היום, עלה הפה השולט על כל הכוחות, שהוא פי ה'.

307. בתוך כך ראו את רבי פינחס שהיה בא. הגיעו אליו. בא רבי פינחס ונשק לרבי שמעון. אמר, נשקתי את פי ה'. והתבשמתי בבשמים של הגן שלו. שמחו יחד וישבו. כיוון שישבו, פרחו כל אלו העופות שהיו עושים עליהם צל, והתפזרו.

החזיר רבי שמעון את ראשו והרים עליהם קולות ואמר, עוף השמיים, אינכם משגיחים בכבוד אדונכם העומד כאן. עמדו העופות, ולא נסעו הלאה ממקומם ולא התקרבו אליו. אמר

מעין גנים

ותולדות. גן אחד יש למטה מהם, המלכות, המקבלת מחמשת הגנים. והגן ההוא שמור מסביב מכל הצדדים של העולם. תחת הגן הזה יש גנים אחרים, בבי"ע, שעושים פירות למיניהם.

312. והגן הזה, מלכות, מתהפך ונעשה מעין המשקה לכל הגנים שבבי"ע, לבאר מים חיים. כשצריך הוא מעין, וכשצריך הוא באר. שאינו דומה כשהמים נמשכים מאליהם כבבאר, לכמו ששואבים מים להשקות כבגן.

ונוזלים מן לבנון. אלו הנוזלים חזרו להיות מעין, בעת שנובעים מים ונוזלות טיפות מלמעלה, אלו אחר אלו, מים מתוקים, שהנפש הולכת אחריהם. כך אלו חמישה מקורות חג"ת נ"ה דז"א, היוצאים מן הלבנון, בינה, נעשו נוזלים במעין הזה, מלכות, שנוטפים שם טיפה אחר טיפה. כך הקב"ה עשה לנו נס במקום הזה, וע"כ קראתי הפסוק הזה על המעין הזה.

310. כתוב, מעין גנים באר מים חיים, ונוזלים מן לבנון. האם אין מעין אלא מהגנים, והרי כמה מעיינות טובים ומכובדים יש בעולם? אלא אין כל ההנאות שוות. יש מעין היוצא במדבר במקום יבש, יש בו הנאה למי שיושב ושותה.

אבל מעין גנים, כמה הוא טוב ומכובד, המעין ההוא, עושה טוב לעשבים ולפירות, מי שמתקרב אליו, נהנה מכל, נהנה מהמים, נהנה מהעשבים, נהנה מהפירות. המעין ההוא מתעטר בכל, כמה שושנים, כמה עשבים של ריח מסביב לו, כמה יפה הוא המעין הזה משאר המעיינות. הוא באר מים חיים.

311. והכול כתוב על כנ"י, המלכות, שהיא מעין גנים. מיהם גנים? חמישה גנים יש להקב"ה, חג"ת נ"ה דז"א, שמשתעשע בהם. ומעין אחד עליהם, בינה, נסתר וגנוז, ומשקה אותם ומרווה אותם, וכולם עושים פירות

כי תצור אל עיר ימים רבים

ושבילים של התורה, כי בכל דבר יש כמה עצות וכמה טובות לבני אדם, כמה מרגליות המאירות לכל צד. ואין דבר בתורה, שאין בו כמה נרות

313. כי תצור אל עיר ימים רבים להילחם עליה לתופשה, לא תשחית את יצאה לנדוח עליו גרון, כי ממנו תאכל. כמה טובים הם אורחות

המאירים לכל צד. אשרי חלקו מי שמשתדל בתורה תמיד.

314. מי שמשתדל בתורה, כתוב בו, כי אם בתורת ה' חפצו ובתורתו יהגה יומם ולילה, והיה כעץ. למה נסמך אליו הכתוב, והיה כעץ? אלא מי שמשתדל בתורה יומם ולילה, לא יהיה כעץ יבש, אלא כמ"ש, כעץ שתול על פלגי מים.

כמו אילן, יש בו שורשים, ויש בו קליפות, ויש בו מוח, ויש בו ענפים, ויש בו עלים, ויש בו פרחים, ויש בו פירות, שבעה מינים אלו עולים לשבע פעמים עשר, שהם שבעים. כי הן שבע ספירות חג"ת נה"מ, שכל אחת כלולה מעשר. אף דברי תורה יש בהם פשט הכתוב, דרוש, רמז הרומז על חכמה, גימטריות, סודות נסתרים, סודות סתומים אלו על אלו, פסול וכשר, טמא וטהור, איסור והיתר. מכאן והלאה מתפשטים ענפים לכל צד. והיה כעץ ודאי. ואם לא, אם אין לו כל אלו הענפים, אינו חכם בחכמה.

315. כמה חביבים הם אותם העוסקים בתורה לפני הקב"ה, שאפילו בזמן שהדין תלוי בעולם, וניתנת רשות למשחית להשחית, הקב"ה מצווה אותו על אלו העוסקים בתורה. וכך אמר הקב"ה אל המשחית, כי תצור אל עיר, משום עוונותיהם הרבים שחטאו לפניי, והתחייבו בדין. ימים רבים, הם ג' ימים זה אחר זה, שנודעה מגפה בעיר. מאין לנו שימים רבים הם ג' ימים? שכתוב, ואישה כי יזוב זוב דמה ימים רבים. האם ימים רבים הם? אלא אם רואה דם ג' ימים זה אחר זה, נקרא ימים רבים. אף כאן, כי תצור אל עיר ימים רבים, הם ג' ימים, זה אחר זה שנודעה מגפה בעיר. ואומר הקב"ה אל המשחית, בוא ואצווה לך על בני ביתי, לא תשחית את עצה, זהו תלמיד חכם שבעיר, שהוא עה"ח, עץ הנותן פירות.

316. את עצה, אותו שנותן עצה לבני העיר להינצל מהדין, ומלמד להם הדרך שילכו בו. וע"כ לא תשחית את עצה לנדוח עליו גרון, לנדוח עליו דין, ולא לשלוף עליו חרב לוחטת, חרב שנונה, אותה החרב ההורגת שאר בני אדם שבעולם. כי ממנו תאכל. האם אותו מחבל אוכל מתלמיד חכם? לא, אלא כי ממנו תאכל, פירושו, שאותו הסלע הקשה, אותה שכל הרוחות החזקים והקדושים

יוצאים ממנה, המלכות, היא תאכל ממנו. כי אין הנאה ותשוקה לרוח הקודש, המלכות, בעוה"ז, אלא התורה של אותו הצדיק, המפרנס אותה, ונותן לה מזונות בעוה"ז, יותר מכל הקורבנות שבעולם.

317. כתוב בקורבן, אכלתי יערי עם דבשי, אכלו נעים. ומיום שחרב ביהמ"ק ובטלו הקורבנות, אין להקב"ה אלא דברי תורה, והתורה המתחדשת מפיו של תלמיד חכם. משום זה כתוב, כי ממנו תאכל. כי אין לה מזונות בעוה"ז, אלא ממנו. ומאלו שכמוהו. וכיוון שממנו תאכל והוא מזין אותה, ע"כ אותו לא תכרות, ה"ה נזהר בו, שלא תתקרב אליו.

318. כי האדם עץ השדה לבוא מפניך במצור. כי תלמיד חכם, נקרא אדם, הנודע למעלה ולמטה. עץ השדה, אילן גדול וחזק של אותו שדה אשר בירך אותו ה', מלכות הנקראת שדה, והיא סמוכה עליו, כי התלמיד החכם מזין אותה, שהוא עץ, הנודע לשדה שהוא תמיד.

לבוא מפניך במצור. הוא כמ"ש בתחילה, לא תשחית את עצה. אותו, שנותן להם עצה ומתקן בני העיר, הוא נותן להם עצה, לבוא מפניך במצור, להיתקן ולחזור בתשובה, ומתקן להם כלי זין, חצוצרות ושופרות.

לבוא מפניך, לבוא לפניי ולהיכנס. מפניך, מפני הפחד שלך. במצור, במקום שעליונים ותחתונים אינם יכולים לבוא לשם. והוא המדרגה שבעלי תשובה נכנסים לשם. תשובה, בינה, היא מצור, מקום חזק וסלע חזק.

319. וכיוון שלוקחים מהחכם עצה זו, אני מכפר את עוונותיהם, ומתקבלים ברצון לפניי. וכל זה מצווה הקב"ה, בשביל אלו המשתדלים בתורה. משום זה אשריהם העוסקים בתורה. אלו העוסקים בתורה, הם אילנות גדולים בעוה"ז.

320. ראו, מה עשה הקב"ה, שנטע אלו האילנות. אשרי הדרך הזו, ולא די היה אילן אחד, אלא ג' אילנות גדולים פורשים ענפיהם לכל צד עשה לנו הקב"ה. יהי רצון לפני השמיים, שאילנות אלו ומעיין זה לא ייעדרו לעולם מהמקום הזה. ועד היום עודם עומדים שם האילנות ומעיין המים ההוא.

וַיִּרְא אֶת הַנְּשִׁים וְאֶת הַיְלָדִים

אחריה. אח"כ יוסף ואחריו רחל. והוא עצמו עבר לפנייהם.

322. כשהשתחוו כולם, כתוב, ותיגשנה השפחות הנה וילדיהן, ותשתחווינה. ואח"כ כתוב, ותיגש גם לאה וילדיה וישתחוו. ואז כמ"ש,

321. ויישא את עיניו וירא את הנשים ואת הילדים, ויאמר, מי אלה לך. ויאמר, הילדים אשר חנן אלקים את עבדך. אותו רשע נתן עיניו להסתכל בנשים, ובגללו התקין יעקב את תיקונו. יעקב נתן בתחילה את השפחות, אחריהן בניהם, שהם חשובים יותר. ואחריהם לאה. ובניה

רואה ילדים, כולם בתענית, כולם נקיים בניקיון. ויאמר, מי אלה לך. השם הקדוש, אלקים, המצטרף מאותיות מ"י אל"ה, הם לך, לישראל. שאל על הילדים. ואמר לו, הילדים אשר חנן אלקים את עבדך. למה היה צריך להשיב לו משהו? כיוון שקיבל השוחד, כלומר השעיר לעזאזל, התהפך להיות להם למליץ טוב. נשא עיניו וראה את ישראל כעין זה, חשב שבגלל הפחד שלא יקטרג עליהם, הם נמצאים בתענית ובתשובה.

328. שאל על הילדים ואמר, מי אלה לך. שאמר, התענית והתשובה נכונות לכם, שחטאתם לפני המלך, אבל הילדים למה עומדים בתענית? מי אלה לך? ויאמר, הילדים. רוח הקודש אמר, וע"כ יש טעם זקוף, זקף גדול, על המילה, ויאמר, ועל המילה, הילדים, בדרך סתום, להורות שרוח הקודש אמר.

אשר חנן אלקים את עבדך. האם רוח הקודש אמר לעשיו, את עבדך? אלא רוח הקודש אמר, אלו הם הילדים, שלא חטאו ולא טעמו טעם חטא בגלגולם הראשון ומסר אותם הקב"ה ביד הממונה שלך, והרג אותם בלי חטא. כמ"ש, ומיד עושקיהם כוח. וזהו, את עבדך. וכתוב, אשר חנן אלקים, שאלקים חנן את עבדך הממונה שלך, ונתן לו את נשמותיהם של הילדים שלא טעמו טעם חטא.

329. כיוון ששמע מאלו הילדים, מיד עלה לפני הקב"ה, ואמר, ריבונו של עולם, כל דרכיך בדין אמת, ואם דין שורה על ישראל, הוא בגלל עוונותיהם, הילדים שלהם שלא חטאו לפניך, למה מסרת אותם להרוג אותם בלא חטא? והקב"ה מקבל דבריו בזה, ומרחם עליהם. ואותה שעה ביוה"כ, אין אֶסְפָּרָה בילדים.

330. והמקטרג הוא לוקח קנאה מאותו ממונה שתחת ידו. אמר, האם לי נתן הקב"ה אותם המתלבשים בחטאים ובעוונות, ואל אותם הממונה שלי מסר ילדים בלא חטא, שלא היו טועמים טעם חטא? מיד הלך להוציא אותם מתחת ידו, שלא ישלוט עליהם. וע"כ הקדים רוח הקודש ואמר לו, הילדים אשר חנן אלקים את עבדך, לעבד ההוא. שחנן למסור לו ילדים, שהם בלא עוון ובלא חטא. וכדי שלא יהיה לממונה שלו שבח יותר ממנו, הוא רוצה להוציא אותם מידו. יש חמש בחינות נשמה, נרנח"י, שאין האדם נשלם זולתן. אמנם מועטים הם שיזכו לנרנח"י אלו בגלגול אחד. ויש שזוכים עד ג"ר דרוח בלבד, ומתים, והם מתגלגלים שנית, לקנות שאר חלקי הנשמה. ואותן הנשמות שמתו בג"ר דרוח, נקראים תינוקות, כי מוחין אלו הם מוחין דיניקה, ונקראים ילדי עולם.

ואחר ניגש יוסף ורחל וישתחוו. האם יוסף היה אחרון, ורחל לפניו, ולא היה יוסף לפני רחל? אלא הבן הטוב, הבן האהוב, צדיק העולם, יוסף, כיוון שראה שעניו של אותו רשע מסתכל בנשים, היה מפחד על אימו. אז, יצא מאחוריה ופרש זרועותיו וגופו וכיסה עליה, כדי שלא ייתן אותו רשע עינו באימו. התרבה שש אמות לכל צד וכיסה עליה, כדי שהעין של אותו רשע לא תוכל לשלוט עליה. נמצא, שבתחילה היה יוסף אחריה, אבל אח"כ יצא מאחוריה והלך לפניו.

323. כעין זה, ויישא בלעם את עיניו. עינו כתוב, אותה עין הרע, שרצתה להסתכל עליהם. שעוררה עליהם הקליפה הרעה, הנקראת עין הרע. וַיִּרְא אֶת יִשְׂרָאֵל שׁוֹכֵן לְשִׁבְטֵי. שבט יוסף ושבת בנימין היו שם. שבט יוסף, שאינה שולטת בהם עין הרע, שכתוב, בן פורת יוסף, בן פורת עלי עין. בן פורת, שהתרבה והתפשט לכסות על אימו, מפני עין הרע של עשיו. בן פורת עלי עין, שאין לשון הרע שולט בו. שבט בנימין, שכתוב בו, ובין כתפיו שָׁכַן. וכתוב, ישכון לבטח. לבטח, שאינו מפחד מעין הרע, ואינו מפחד מפגעים רעים.

324. אמר אותו רשע, אני אעביר ואבטל שורה זו של שבט יוסף ושבת בנימין, שלא יתקיימו בעולם, ואני אסתכל עליהם בעין רעה. רחל הייתה שם, ראתה שעינו של אותו רשע שנונה להזיק. יצאה ופרשה כנפיה עליהם, וכיסתה על בניה. כמ"ש, ויישא בלעם את עיניו וירא את ישראל. כיוון שראה רוח הקודש, המלכות, הנקראת רחל, את העין השנונה של בלעם, מיד כתוב, ותהי עליו רוח אלקים, על ישראל. שרוח אלקים פרש כנפיו וכיסה עליהם. ומיד חזר אותו רשע לאחוריו.

325. תחילה היה הבן מכסה על אימו, ועתה האם כיסתה על בנה. באותה שעה שיוסף כיסה על אימו רחל, שלא תשלוט עליה עינו של אותו רשע, אמר הקב"ה ליוסף, בשעה שתבוא עין הרע אחרת להסתכל על בניך ועל בניי, אימך תכסה עליהם. אתה כיסית על אימך, ואימך תכסה עליהם, אתה כיסית על אימך, אימך תכסה עליך.

326. ויישא את עיניו וירא את הנשים. פסוק זה בחכמה נאמר. ביוה"כ, כשבני העולם עומדים בדין, וישראל חוזרים בתשובה לפני הקב"ה, לכפר על עוונותיהם, ואותו המקטרג עומד עליהם, שחושב להאביד אותם בגלל עוונותיהם, שולחים לו אז מתנה, השעיר לעזאזל. ואז כתוב, כי אמר אֶפְרָה פָּנָיו בַּמְּנַחַח הַהוֹלֵכֶת לִפְנֵי. לאחר שהמקטרג מקבל אותה המתנה, מתהפך להיות להם סנוור.

327. המקטרג נושא עיניו וראה את ישראל, כולם מתענים בתענית, יחפי רגליים, רואה נשים,

אחיו של רוח הקודש, המלכות. כי בן ובת הם לבינה. וע"כ הם אחים. ז"א נקרא בן, כמ"ש, בני בכורי ישראל, ז"א. בת היא כנ"י, המלכות. רוח הקודש עשה מיעוט בעצמו עד גשתו, אל אחיו ז"א.

המלכות הייתה תחילה גדולה כמו ז"א, במצב שני המאורות הגדולים. אבל אז לא יכלה להשפיע לישראל. וכדי להשפיע לישראל, מיעטה את עצמה שבע פעמים, שיצאה מכל שבע הספירות הגדולות שלה, והייתה לנקודה תחת יסוד, שאח"ז נבנתה מחדש ונעשתה ראויה לכלול בתוכה כל שבע הספירות דז"א.

רוח הקודש, המלכות, מיעט את עצמו כלפי מעלה, לז"א, שבע פעמים, אל שבע מדרגות עליונות, כדי שתוכל להיבנות משבע ספירות חג"ת נהי"מ דז"א. ומיעט עצמו עד גשתו עד אחיו. המלכות הנקראת רוח הקודש, מיעטה את עצמה, עד שיכלה להתחבר בז"א. ואם לא מיעטה את עצמה, לא הייתה יכולה לגשת אליו.

332. כיוון שהמלכות הגיעה לז"א, ביקשה ממנו והודיעה לו צער של בניהם למטה, בעוה"ז, ושניהם, ז"א ומלכות, נכנסים להיכל נסתר וגנוז של יוה"כ, בינה, אמא שלהם. כי ביוה"כ זו"ן עולים לאמא, ומבקשים על ישראל לכפר להם. אז כתוב, כי ביום הזה יכפר עליכם לטהר אתכם. לא כתוב, אכפר עליכם, אלא, יכפר עליכם, לשון נסתר, שרומז על הבינה.

333. ועתה הילדים, אלו החכמים שכאן, הקב"ה נתן להם סודות התורה להתעטר בהם ולהשתכלל בהם. עין הרע אינה שולטת עליהם, משום עין הטוב, ורוח הקודש השורה עליהם.

334. והקב"ה כאן, שהסכים עימנו. ולא די שנתן לנו אילן אחד, אלא שנתן לנו שלושה אילנות. אבל המעיין הזה הוא צורה עליונה, כנגד אותו המעיין הנסתר והגנוז, בינה. שלושה אילנות אלו הם שלושה ארזים, הנקראים ארזי הלבנון, והם צורת שלושה אילנות גדולים, האבות, חג"ת דז"א. ונקראים ארזי הלבנון, משום שיוצאים מהבינה, הנקראת לבנון.

335. התכופפו האילנות והתפשטו הענפים לכל צד על ראשיהם של החברים. בכה רבי פינחס ואמר, אשרי חלקי ואשרי עיניי שראו כן. ולא על שלך ועל שלי בלבד אני שמח, אלא על רבי אלעזר בננו אני שמח, שהוא חשוב לפני המלך הקדוש כאחד ממנו. כי התכופף אילן על ראש רבי אלעזר, כמו על ראש רבי שמעון ועל ראש רבי פינחס. אמר רבי שמעון, אלעזר קום על מעמדך, ואמור לפני אדונך דברי תורה. קם רבי אלעזר.

ונבחנו שמתו בלי חטא, כי בג"ר דרוח מאירה החכמה דקו שמאל, המרחיקה מהם כל החטאים. ולמה מתים? הוא כמ"ש, ומיד עושקיהם כוח, שבגלל שנמסרו למיתה, הם קונים כוח לזכות בשאר חלקי הנשמה.

וזה ביוה"כ, כי אז ניתן לס"א השעיר לעזאזל, שהוא בדומה לאותו המוחין דיניקה. כי השעיר לעזאזל הוא ג"ר דשמאל, אשר ע"י מיתת תינוקות, מתבטלים המוחין דג"ר דשמאל. ולפיכך ס"מ מקנא את הממונה שלו, הממית אלו הילדים, משום שפוגם בהארה של השעיר לעזאזל. ולפיכך רוח הקודש, השכינה, מזכירה לו אלו הנשמות של התינוקות. הנשמות שלא זכו אלא למוחין דיניקה, ומסר אותן הקב"ה לס"א, להמית אותן, כדי שיקנו כוח מהם, ע"י הקטגור, שנעשה סגור ביוה"כ, מכוח הארת העזאזל שקיבל.

כיוון ששמע מאלו הילדים, מיד עלה לפני הקב"ה, ואמר, הילדים שלהם שלא חטאו לפניך, למה מסרת אותם להרוג אותם בלא חטא? כי הרגיש שע"י מסירתם לס"א למיתה, מתקלקלת ההארה של עזאזל שקיבל, ולפיכך נעשה סגור עליהם. וכמ"ש, ומיד עושקיהם כוח, כי לולא נמסרו למיתה, לא היה המקטרג הכללי נעשה למליץ יושר עליהם ביוה"כ.

וכיוון שהמקטרג נעשה למליץ עליהם, נמצא שהעושקים נתנו כוח לנשמות הללו, לקבל את שלמות שאר חלקי הנשמה. כי הודאת בעל דין כמאה עדים דומה. והקב"ה מקבל דבריו בזה, ומרחם עליהם. שמשלים אותם בשאר חלקי המוחין.

והמקטרג ההוא לוקח קנאה מאותו ממונה שתחת ידו, משום שהוא פוגם הארת השעיר לעזאזל שלו. והיות שאותו ממונה הוא מדינים הקשים, שיוכל להתגבר עליו ויבטל גם הארתו. וכדי שלא יהיה לממונה שלו שבח יותר ממנו, צריך להציל הילדים מידו, כדי שלא יתגבר עליו ויבטל הארת העזאזל שלו. ותהיה מעלתו חשובה יותר ממנו.

331. כשעולות תפילות ישראל ביום זה לפני הקב"ה, כתוב, והוא עבר לפניהם. רוח הקודש, המלכות, עבר לפניהם, כמ"ש, ויעבור מלפנים לפניהם. וישתחו ארצה שבע פעמים עד גשתי עד אחיו.

רוח הקודש, המלכות, מיעט את עצמו כלפי מעלה, לז"א, שבע פעמים, אל שבע מדרגות עליונות, חג"ת נהי"מ דז"א שעליה. ומיעט עצמו, כדי לכלול אותן עימו, כל אחת ואחת. עד גשתו עד אחיו, לאותה מדרגה של רחמים, ז"א, הנקרא

מָה עֲשִׂיתִי לָךְ וּמָה הֶלְאִיתִיךָ

צורתם, כמ"ש, חשך משחור תוארם, לא ניכרו בחוצות. אוי, כשאני מסתכל בהם ואיני מכיר אותם.

עתה אהיה מתחנן לפניהם תחנונים. עמי מָה עשיתי לָךְ וּמָה הֶלְאִיתִיךָ. בן יחיד שלי, אהוב נפשי, רָאָה מָה עֲשִׂיתִי לָךְ. השלטתי אותך על כל בני היכלי, השלטתי אותך על כל מלכי העולם. ואם עשיתי מעשים אחרים, ענה בי. אתה תעיד בי.

338. עמי, זכור נא מה יעץ בלק מלך מואב ומה ענה אותו בלעם בן פֶּעוֹר. זכור נא, הֲיָה זֹכֹר, בבקשה ממך, מה יעץ. ומה הייתה עצת בלק על העם הקדוש? והתורה לא חשבה כלום על בלק, כמו שחשבה על לבן, שכתוב, אַרְמֵי אוֹבֵד אֲבִי.

336. עמי, זכור נא מה יעץ בלק מלך מואב. עמי, כמה הקב"ה הוא אב רחמן על בניו, אע"פ שחטאו אליו, כל דבריו הם באהבה להם, כאב אל בנו. חָטָא הֵבֶן לֵאבִיו, מכה אותו, וכל כמה שמכה אותו אינו חוזר מדרכו. גוער בו בדברים, ואינו מקבל ממנו. אמר אביו, איני רוצה לעשות לבני כמו שעשיתי עד הנה, אם אכה אותו יהיה כואב בראשו, וכאבו עליי. אהיה גוער בו, הרי צורתו משתנה. מה אעשה? אלא אלך ואתחנן לו, ואומר לו דברים רכים, כדי שלא ייעצב.

337. כן בכל הדרכים הלך הקב"ה עם ישראל. התחיל עימהם להכות אותם ולא קיבלו. גער בהם, ולא קיבלו. אמר הקב"ה, רואה אני בבניי, שבגלל המכות שהכיתי אותם, הם כואבים בראשיהם. אוי, הרי את הכאב שלהם אני מרגיש. כמ"ש, בכל צָרְתָם לו צָר. אגער בהם, הרי משתנה

ומגבעות אשורנו, ואושיט פסיעה לחוץ

ו' משלימה לבי צדדים. צד אחד על ז"א, כי גבעה זו אינה נפרדת מבנה, ז"א, לעולם, ואינה עוזבת אותו. וע"כ נכללת הו' עימה לעולם. ומשום זה כתוב, ומגבעות, עם ו'.

וצד אחד הוא על משיח בן דוד, כי הגבעה שלמטה, המלכות, הבן שנכלל בה, הוא משיח בן דוד. לעת"ל, כשיבוא מלך המשיח, צריכה לקחת אותו הגבעה העליונה, בינה, ולהכניס אותו לתוך כנפיה, כדי לחזק אותו ולהעמיד אותו בחיים העליונים של הבינה, וממנה ייצא באותו יום משיח בן דוד. ועליו רומזת ו' של ומגבעות.

341. וכתוב, אִסְפָּרָה אֶל חוֹק, ה' אמר אלי, בני אתה, אני היום יִלְדְּתִיךָ. שעתיד אני לומר למקום הזה שנקרא חוק, המלכות, ולבשר לו, הו"י"ה, בינה, אמר אליי, בני אתה, אני היום ילדתיך. כי המלכות עלתה והלבישה את הבינה, והוציאה משיח בן דוד מבינה ממש. וע"כ, ביום ההוא ממש, שהוא בינה, מוציא אותו חוק, שהוא מלכות, מתחת לכנפיה של הבינה, בכמה חיים, בכמה עטרות, בכמה ברכות כראוי. כי המשיח הוא בן המלכות.

וא"כ איך אמר, הו"י"ה אמר אליי, בני אתה, שמשמע, שהוא בן הבינה? אלא שהמלכות עם בנה משיח בן דוד, עלו שניהם לבינה, והמשיח נכלל באורות הבינה, והוא יצא אמנם מהמלכות, אבל נחשב כאילו יצא מהבינה, להיותה במקום בינה.

339. כתוב, כי מראש צורים אָרְאָנוּ וּמִגְבְּעוֹת אשורנו. הציור והצורה של אביו נרשמים בו ממש. ומאותו זמן שהיה במעי אימו, מצידה, התפשט והושיט פסיעה יותר לחוץ. כי מראש צורים אראנו, זהו צורה וציור של אביו ממש. כיוון שהיה במעי אימו, אשורנו, אושיט פסיעה לחוץ. ו' כעין זה.

ישראל של מעלה, ז"א, צורתו כמו אבא, חכמה דימין, או"א עילאין, חסדים מכוסים. וזהו, כי מראש צורים אראנו. זהו הצורה והציור של אביו ממש, חסדים מכוסים מחכמה, כמו או"א עילאין, שהי' אינה יוצאת מאויר שלהם לעולם.

כיוון שהיה במעי אימו, שנכלל בבינה והוציא שם ג' קווים. אז, אשורנו, מלשון הכתוב, תִּמְוֹךְ אשורי, פסיעות. שעושה פסיעה מחוץ לגבול אביו, והחכמה מתגלה בו, ופסיעה זו היא המלכות, המחוברת עם ז"א. שבמלכות זו מתגלה החכמה. ו' כעין זה, שניכרות בה הפסיעה וההתפשטות לחוץ.

כי מצד צורת אבא, היה ז"א צריך להיות י', כי אבא הוא י'. אמנם מתוך שהתפשט פסיעה לחוץ, הוארך ונעשה ו', ויש לו התפשטות יותר מאבא.

340. וזהו, ומגבעות אשורנו. כי אמא נקראת גבעות. ומשם עשה ז"א פסיעה לחוץ. בישיבה עליונה, גבעת חסר ו'. בישיבה של הרקיע, ומגבעות הוא עם אות ו'.

וספק. וכתוב, הן עם לבדד ישכון, בייחוד בלא ערבוב אחר.

כי ישיבה עליונה היא בינה, וישיבה של הרקיע היא מלכות. ולפי שהו' של ומגבעות כוללת ז"א ומשיח, שהם למטה מבינה, כי בבינה אין אחיזה לחיצוניים ובהם יש אחיזה לחיצוניים, לפיכך בישיבה של הרקיע, ששם כבר מקום המלכות, נרמזת ו' במילה ומגבעות, שהיא בינה, משום שכבר היא במקום המלכות.

אמנם בבינה במקומה, בישיבה עליונה, אין הו' יכולה להתדבק שם, כי שם מקום בינה, שאין בה אחיזה לחיצוניים, כמו ז"א ומשיח. לכן בישיבה עליונה, המילה ומגבעות חסרה, בלא ו', ששם אין שום אחיזה לקליפות ולחיצוניים, שהם בחינת שאלה וספק. וכתוב, הן עם לבדד ישכון ובגויים לא יתחשב, בייחוד בלא ערבוב אחר, כי הם מקבלים מהבינה, שאין שם אחיזה לחיצוניים.

342. וחוק, מלכות, לא יישאר לבדו, אחר שייצא ממנו משיח בן דוד. כי אז יתכלל במלכות משיח אחר, משיח בן יוסף. ובמלכות יתחזק, ולא בבינה, כמו משיח בן דוד, משום שהוא גבעה תחתונה, המלכות, שאין בה חיים. כי המלכות אין לה מעצמה, אלא מה שנותן לה ז"א, שממשיך מהבינה ונותן אל המלכות.

וכיוון שמשח בן יוסף מתדבק רק במלכות, ולא בשום מקום אחר, ע"כ ימות המשיח הזה וייהרג. כי המלכות מצד עצמה אין לה כלום מה לתת לו. ויהיה מת עד שגבעה זו, המלכות, תלקט חיים מגבעה עליונה, בינה, ותשפיע למשיח בן יוסף מאורות הבינה. ואז יקום משיח בן יוסף לתחייה.

343. ומשום זה בישיבה של הרקיע, המילה ומגבעות, שלמה באות ו', הרומזת על ז"א ועל משיח. אבל בישיבה עליונה, המילה ומגבעות חסרה, בלא ו', להראות דבר שאין בו שאלה

ראש, גזע ושביל

[רישא גזעא ושבילא]

347. מי מנה עפר יעקב ומספר את רובע ישראל. הנקודה העליונה שהיא או"א עילאין, הראש והגזע והשביל שלה, שהם רת"ס, כלומר חב"ד חגיית נה"י, היא בסתר. ואינה עומדת לשאלה לחוץ, כי באו"א אין י' יוצאת מאויר. אבל משעה שהתחילה להיבנות ולעשות היכל ברצונו, שנקראת מ"י, שהוא ישו"ת, התחילה להיבנות הצורה של או"א ממש, שהוא ז"א, שיש לו צורת אבא, שהוא או"א עילאין. ואח"כ הוציא הנוקבא שלו, המלכות, בצורה של אימו, שהיא ישו"ת, בינה.

348. מ"י, זה ראש גזע שביל, כלומר רת"ס, שהם חב"ד חגיית נה"י של ישו"ת. והתפשט להיבנות בהתפשטות של היכל אחד, לבי צדדים פנה, לז"א ולמלכות. ואע"פ שהוציא את ישראל, ו' ז"א, הוציא ג"כ את הנוקבא שלו ביחד, והזמין אותה אליו.

מנה, הוא כמ"ש, וימן להם המלך. וכן, ומשלוח מנות איש לרעהו. כלומר, מ"י, ישו"ת, נתן לז"א מתנה רבה ומכובדת, המלכות, והוציא אותה עימו יחד. באותה התפשטות שהתפשט, הוציא שניהם יחד בשעה אחת. כלומר, שהבינה הוציאה את זו"ן בבת אחת. כמ"ש, מי מנה עפר יעקב. מי, בינה, ישו"ת, מנה, נתנה מתנה רבה, שהיא עפר, מלכות, ליעקב, ז"א.

349. ומספר את רובע ישראל. רובע ישראל, רביעית ממידת ישראל, ז"א, שהוא ברית, יסוד

344. כל הייחוד השלם הוא בשמות, ה' אלקינו ה'. כי הסוד שלו הוא מראש צורים, אבא עילאה, ומתייחד בראש ובגזע ובשביל. הו"י"ה, זהו הראש העליון, אוויר העולה, ראש צורים, אבא, אוירא דכ"א. אלקינו, זה הגזע, שכתוב, מגזע ישי, בינה, שהיא ומגבעות. הו"י"ה, זהו השביל התחתון, ז"א, ו' שעליה כתוב, אשורנו, פסיעה לחוץ. וע"ז התייחד בו. משום שהתפשט בו' השביל, פסיעה לחוץ.

345. אשרי חלקך רבי שמעון, שזכית לדברים עליונים של ריבונך, וריבונך רצה בך. כמה השיעור של התפשטות השביל הזה בשיעור עליון, בראש ובגזע ובשביל, והתלבשו בהתפשטות הזו. וע"כ התפשטות האות א' היא שיעור של ו"ק, והכול התייחד באות הזו, ומשום זה כתוב, לבדד ישכון, כראוי.

346. ישראל, יש להם כתב ולשון, ובכל אות יכולים להסתכל בצורה ובציור כראוי, להבין סודות העליונים שבהם. אבל כמ"ש, ובגויים לא יתחשב, משום שאין להם כתב ולשון מקוריים, שיהיו מצוירים ע"פ הצורות העליונות. ואין להם להסתכל ולדעת כלום בצורת הכתב שלהם, כי כמ"ש, הבל המה מעשה תעתועים, כי כתב ולשון שלהם הם רק הספמיות, שבני אדם הסכימו על צורה ולשון אלו. ולא יתחשב, במחשבה ובהסתכלות שלהם על צורות אותיותיהם, משום שאין להם כתב. אשריהם ישראל.

ב. קו שמאל הוא בינה גבורה והוד,
ג. קו אמצעי הוא כתר דעת ת"ת יסוד.
הרי שבגוף, בקו אמצעי, יש ד"ס כתר דעת
ת"ת יסוד. ונמצא שיסוד הוא חלק רביעי של קו
האמצעי. ויש לשער במדידת הגוף ד' בריתות, ד"פ
כמידת הברית, שהם ד"ס כתר דעת ת"ת יסוד.
ונמצא שהברית היא יסוד, רובע הגוף. וע"כ כתוב,
רובע ישראל, על היסוד.

דז"א. ונקרא רובע, משום ששיעור הגוף הוא
ארבע בריתות. ברית היא רובע, בשיעור מדידת
הגוף. הכול הוציא מי, בינה. וע"כ כתוב, מי מנה
עפר יעקב ומספר את רובע ישראל. כי מי האצילה
הכול.

קו האמצעי נקרא גוף. ג' קווים יש בקו
אמצעי, ז"א:

א. קו ימין הוא חכמה חסד ונצח,

ה' בוקר תשמע קולי

אחד של יוסף, כמ"ש, הבוקר אור, שמאיר ודאי.
בוקרו של אברהם, חסד מכוסה מחכמה. ובוקרו
של יוסף, חסד מגולה בהארת החכמה. אערוך לך
ואצפה. אערוך לך הנר שלך להדליק. וזה אומר
לבוקרו של יוסף, כי העריכה של הנר היא שלו.

355. מהו, ואצפה? הרי כל בני העולם מצפים
ומחכים לחסד של הקב"ה, ואפילו בהמות השדה,
ומה השבח של דוד יותר מכל בני העולם? הוא
דבר אמת הבא מרחוק, החכמה, כמ"ש, אמרתי
אֶחְכְּמָה והיא רחוקה. האור הראשון שברא
הקב"ה, היה מאיר עד שלא יכלו העולמות לסבול
אותו. מה עשה הקב"ה? עשה אור לאורו
שיתלבשו זה בזה, וכן כל שאר האורות, שכל
מדרגה עליונה מתלבשת במדרגה תחתונה ממנה,
עד שהעולמות כולם עומדים בקיומם ויכולים
לסבול.

356. ומשום זה התפשטו המדרגות והתלבשו
האורות, ואלו הלבושים שהתחתון מלביש העליון
נקראים כנפיים עליונות. עד שמגיעים לבוקר הזה
של יוסף, והוא לוקח כל האורות העליונים, כי
היסוד כולל כל האורות שלמעלה ממנו. ומתוך
שכל האורות העליונים תלויים בו, זיוו עולה
מסוף העולם עד סוף העולם, שלמעלה, עד
שהעולמות שלמטה ממנו אינם יכולים לסבול.
בא דוד והתקין אותו הנר, שהוא כיסוי לאותו
בוקר של יוסף, שיתכסה בו לקיים העולמות
שלמטה בסדר של הנר הזה. וע"כ כתוב, בוקר
אערוך לך ואצפה. כמ"ש, ויצָפּהוּ זהב טהור.
ומשום שאותו הנר הוא של דוד, שהוא מרכבה
למלכות, ותלוי בה, אמר, שהוא יהיה כיסוי על
הבוקר הזה של יוסף.

בוקר של יוסף הוא חכמה וחסדים. והוא
מטעם שהיסוד כולל כל האורות שלמעלה ממנו.
כיוון שהיסוד כולל כל האורות חכמה וחסדים,
היה מאיר למעלה מסוף העולם עד סופו. אמנם
לא היה יכול להשפיע למטה ממנו, כי אור החכמה
אינו מושפע מלמעלה למטה, שהעולמות שלמטה
ממנו אינם יכולים לסבול, שהאור שלו יתפשט
מלמעלה למטה, כי אז מתרבים בו הדינים.

350. אמר דוד המלך, ה' בוקר תשמע קולי,
בוקר אערוך לך ואצָפּה. בוקר, זהו בוקר של
אברהם, חסד, שמתעורר בעולם. כמ"ש, וישכם
אברהם בבוקר. כי כשבא הבוקר, אז אותו בוקר,
חסד, מתעורר בעולם, והוא עת רצון לכול, ולעשות
חסד לכל העולם לצדיקים ולרשעים, ואז עת
תפילה היא להתפלל לפני המלך הקדוש.

351. וע"כ בשעה שבא הבוקר, כל אלו אסירי
המלך, החוטאים האסורים בכבלי החטא,
מוצאים מנוחה, ועת תפילה היא עליהם. וכש"כ
אלו החוזרים בתשובה, ומבקשים בקשתם לפני
המלך הקדוש.

משום שבשעה ההיא, ממונה אחד יוצא לצד
דרום, חסד, רפאל שמו, וכל מיני רפואות בידו.
ומצד דרום, חסד, יוצא רוח אחד, ומגיע לאותו
הממונה על הרפואה, רפאל. וכשמגיעה התפילה
לפני הקב"ה, הוא מצווה על ב"ד שלו, שלא יפתחו
בדין, משום שחיים בידי הקב"ה ולא בידיהם.

352. משום שעת רצון, מבקש הקב"ה זכות על
האדם. ואם נמצא בתפילה, או שהוא בעל תשובה,
הוא מרחם עליו. ובאותה שעה נשמע קול ציפורים
המקננות, כמ"ש, אשר שָׁם ציפורים יקננו, כי אלו
הציפורים מודות ומשבחות להקב"ה. ואותה
איילת השחר התעוררה בעולם ואמרה, מה רב
טובך, אשר צפנת ליראיך. אז יוצא אותו הממונה
על הרפואה ועושה כל מה שהצטווה.

353. ומיני הרפואה הם אינם בידיו של אותו
הממונה, כי הרפואה איננה אלא בידיו של המלך
הקדוש. אבל בשעה שהקב"ה מצווה רפואה על
אותו אדם, הממונה יוצא, וכל המקטרגים
הממונים על מחלות רעות מפחדים ממנו. אז
אותו הרוח הנוסע מצד דרום, רוח החסד, מושיט
החסד אל האדם, והנה נמצאת הרפואה. אבל
הכול הוא ביד הקב"ה.

354. ע"כ כתוב, ה' בוקר תשמע קולי. ולא
כתוב, ה' תשמע קולי. כי לבוקר של אברהם
אומר. וכתוב, בוקר אערוך לך ואצפה. פעמיים
בוקר למה? בוקר אחד של אברהם, חסד. ובוקר

יוכלו כל העולמות לקבל שפע מהמלכות, ויתקיימו.

וע"כ כתוב, בוקר אערוך לך ואצפה, שיסדר שאור החכמה שביסוד יאיר מלמטה למעלה. ובזה, ואצפה, שהוא לשון כיסוי. שהמלכות תצפה ותכסה האור הזה, שלא יתפשט מלמעלה למטה.

ע"כ היו צריכים לתיקון המלכות, הנקבה, המאירה רק מלמטה למעלה. ורק היא הייתה יכולה להבטיח, שאור החכמה שביסוד לא יושפע למטה. ולכן, בא דוד והתקין אותו הנר, שהוא כיסוי לאותו בוקר של יוסף, שיתכסה בו, שאור החכמה שביסוד יתכסה במלכות, הנקראת נר, באופן, שלא יאיר כלום מלמעלה למטה. שאז

בנו של רבי יוסי מפקיעין

[בריה דר' יוסי דפקיעין]

תשלח את האם, ואת הבנים תיקח לך. וריבונו של עולם, אם תאמר, אם כתוב, ולא אב, הנה כאן הכול הוא, אבי ואימי, האם מתה ולקחת אותה מעל הבנים, עתה גם אבי, שהיה מגן עלינו, לקחת מעל הבנים. איפה הוא הדין של התורה? בכו רבי אלעזר והחברים, כנגד הבכיות והצעקות של אותו הילד.

362. אמר רבי אלעזר, שמיים לרום וארץ לעומק, ולב מלכים אין חקר. בעוד שהיה אומר רבי אלעזר הפסוק הזה, היה עמוד של אש פוסק ביניהם לבין הנפטר, ואותו הילד היה דבוק בפיו של אביו ולא היו נפרדים. ע"כ הפסיק עמוד האש. אמר רבי אלעזר, או שרוצה הקב"ה לעשות נס להחיות אותו, או שרוצה שלא יעסוק בו אדם אחר. אבל הדיבורים של אותו הילד ודמעותיו איני יכול לסבול.

363. בעוד שהיו יושבים, שמעו קול אחד, שהיה אומר, אשרי אתה רבי יוסי, שהדיבורים של אותו הגדי הקטן ודמעותיו עלו אל הכיסא של מלך הקדוש, ודנו הדין. וי"ג (13) בני אדם הזמין הקב"ה בשבילך למלאך המוות, לפדות אותך, והנה 22 שנה הוסיפו לך, עד שתלמד תורה לאותו הגדי השלם האהוב לפני הקב"ה.

364. קמו רבי אלעזר והחברים, ולא נתנו לאיש לעמוד בבית. מיד ראו אותו עמוד האש שהסתלק, ורבי יוסי פתח עיניו. ואותו הילד היה דבוק פיו בפיו. אמר רבי אלעזר, אשרי חלקנו, שראינו תחיית המתים עין בעין. התקרבו אליו, והיה אותו ילד ישן, כמו שהיה גווע מעוה"ז. אמרו, אשרי חלקך רבי יוסי, וברוך הרחמן שעשה לך נס על הצעקות והבכיות של בנך, בדבריו, שהיה דוחק בדיבורים יפים לשער השמיים, בדיבורו ובדמעותיו הוסיפו לך חיים.

365. לקחו אותו הילד ונישקו אותו, ובכו עימו מרוב שמחה והוציאו אותו לבית אחר, ועוררו אותו משנתו, ולא הודיעו לו מיד מתחיית אביו, אלא אח"כ. שמחו שם ג' ימים, וחידשו עם רבי יוסי כמה חידושים בתורה.

357. בעוד שהיו הולכים, הגיעה יונה אחת אל רבי אלעזר, חנתה, וצפצפה לפניו. אמר רבי אלעזר, יונה כשרה, נאמנה את תמיד בשליחותך, לכי ואמרי לרבי יוסי, חמי, שחברים באים אליו, ואני עימהם. ונס יקרה לו לגי ימים ולא ייפול עליו פחד, כי בשמחה אנו הולכים אליו. השיב פעם אחרת ואמר, איני שמח הרבה. כי רע בעיני הרבה על רימון מלא אחד, שניתן תחתיו, שמת במקומו. ושמו יוסי. הלכה אותה היונה מפניו. והחברים הלכו.

358. אמר רבי אלעזר, יונה זו באה אליי בשליחות מרבי יוסי, שהוא בבית חוליו. וידעתי מאותה היונה שכבר ניצל, וחילוף ניתן עליו. כלומר, שאדם אחר ניתן שימות במקומו, והוא נרפא.

359. בעוד שהיו הולכים, הנה עורב אחד עמד לפניו, קרא בכוח וצפצף צפצוף גדול. אמר רבי אלעזר, לכך אתה עומד, ולכך אתה מתוקן, שיבשר בשורות רעות, לך לדרכך, שכבר ידעתי. אמר רבי אלעזר, נלך ונגמול חסד לרימון, שהיה מלא מכל, ורבי יוסי מפקיעין הוא שמו, כי הסתלק מעוה"ז, ואין מי שראוי להשתדל בו. והוא קרוב אלינו.

360. נטו מהדרך והלכו לשם. כיוון שראו אותם כל בני העיר, יצאו לקראתם, והחברים האלו נכנסו בבית רבי יוסי מפקיעין. בן קטן היה לו לרבי יוסי, ולא נתן שום בן אדם שיתקרב אל המיטה של אביו אחר שמת, אלא הוא לבדו היה עומד סמוך לו, ובכה עליו, והתדבקו פיו בפיו.

361. פתח אותו הילד ואמר, ריבון העולם, כתוב בתורה, כי ייקרא קן ציפור לפניך בדרך בכל עץ או על הארץ, אפרוחים או ביצים, והאם רובצת על האפרוחים או על הביצים, לא תיקח האם על הבנים. שלח תשלח את האם, ואת הבנים תיקח לך. היה צועק הילד ובוכה. אמר, ריבונו של עולם, תקיים דבר זה שבתורה, שני בנים, מאבי ומאימי, אני ואחותי הקטנה ממני, היה לך לקחת אותנו, ולקיים הדבר שבתורה, שכתוב, שלח

שהזכות של התורה, והזכות של אותו הילד, שמסר נפשו על אביו, שתרחם עליו, וינצל.

368. וי"ג אנשים הזמין לו תחתיי, שנתן למלאך המוות ערבון, פדיון תחתיו, להוציא אותי מדין הקשה הזה. אז קרא הקב"ה למלאך המוות, וציווה אותו עליי, שישוב אחר 22 שנים. כי י"ג אנשים שנתן לו תחתיי, אינם נחשבים לו שיהיו ערבון ממש תחתיי לפטור אותי ממיתה לעולם, אלא שנתנו לו משכונות שהם בידיו. כלומר כי בין כך ובין כך היו י"ג אלו סופם למות, והם בידיו של מלאך המוות. אלא שהקדימו לו הזמן, וע"כ אינם ערבון ופדיון לפטור אותו ממיתה לגמרי. אלא שהאריכו לו הזמן עד 22 שנים. עתה חברים, משום שראה הקב"ה שאתם צדיקי אמת, קרה הנס לעיניכם.

ה' ממות ומחייה

והכול עושה הקב"ה בזמן אחד, שממית הגוף ומחייה הנשמה. וע"כ כתוב, ה' ממות ומחייה. ומה שכתוב, מוריד שאול ויעל, שמוריד אותו הרוח הקדוש, הנשמה, לשאול, ועושה לה שם טבילה, באש אשר בשאול, לטהר אותה, ומיד מעלה אותה, ונכנסת למקום שצריך בגן עדן.

371. ואני, חברים, באותה שעה שהסתלקתי מהעולם, הרוח שלי הסתלק ונפטר מיד, עד שעה מועטת שהחייה אותי הקב"ה, והגוף היה מת. בשעה שפתח בני באלו הדיבורים אז פרח נשמתו, ופגשה בנשמה שלי, שהייתה עולה מתוך הטהרה ומתוך הטבילה, ונכנסה במקום שנכנסה, ושם דנו דינה, וניתנו לי 22 שנה חיים, בזכות הדמעות והדיבורים של בני. מכאן והלאה, יש לי להשתדל במה שראיתי. כי אין לי להשתדל עוד בדברים של עוה"ז, מאחר שראיתי מה שראיתי, והקב"ה רוצה שלא יאבד ולא יישכח ממני כלום.

366. אמר רבי יוסי, חברים, לא ניתנה לי רשות לגלות ממה שראיתי בעולם ההוא, אלא אחר 12 שנים. אבל שס"ה (365) דמעות ששפך בני, באו בחשבון לפני מלך הקדוש. ואומר לכם חברים, שבשעה שפתח בני בפסוק ההוא וצעק באלו הדיבורים, הזדעזעו 300,000 ספסלים שבישיבה של הרקיע, וכל הנשמות עמדו לפני המלך הקדוש, וביקשו רחמים עליי, וערבו עליי, שלא אחטא באותו הזמן. והקב"ה התמלא רחמים עליי.

367. והיו יפים לפניו אלו הדיבורים של בני, ואיך שמסר נפשו עליי. ואפטרופוס אחד, מגן ומליץ יושר, היה לפניו, ואמר, ריבון העולם, הרי כתוב, מפי עוללים ויונקים ייסדת עוז, למען צורריך להשבית אויב ומתנקם. יהי רצון מלפניך,

369. ה' ממות ומחייה, מוריד שְאול וְיעל. פסוק זה יש להסתכל בו. האם הוי"ה ממות? הרי השם הזה הוי"ה, סם חיים הוא לכל, ודבר זה, מוות, אינו שורה בו, ובכל מקום השם הזה נותן חיים לכל העולם, מהו, הוי"ה ממות, שבני אדם חושבים, שהוא ממות כל בני אדם? אלא הוי"ה ממות ודאי. איך הוא ממות? לא משום שהוא מסתלק מהאדם, הוא מת, כי בעוד שהוא על האדם, אינם יכולים כל מקטרגי עולם להזיק לו, אלא בשעה שמסתלק ממנו, מיד כל מקטרגי העולם יכולים לו, והאדם מת. אינו כן.

370. אלא הוי"ה ממות, את מי הוא ממות? אותה המשכה של ס"א הרעה, הגוף. כיוון שהמשכה של ס"א, רואה זיו כבודו של הקב"ה, מיד מת ואין לו קיום אפילו רגע אחד. כיוון שאותה המשכה של הס"א מת ועבר מהעולם, מיד מחייה. את מי מחייה? אותה המשכה של רוח קדוש, הבא מצד הקדושה, הנשמה, מחייה אותה ומעמיד אותה בקיום השלם.

יְסוֹר יִיסְרָנִי יְה

נתנני, על הביטחון שבעולם ההוא הנצחי. **373.** אמר דוד, אם חטאתי כאן להקב"ה, הרי הוכיתי כאן, וקיבלתי העונש שלי, וטיהר אותי מכל מה שחטאתי, ולא השאיר העונש שלי לעולם ההוא אחר המיתה. ודאי, יסור ייסרני יה בעוה"ז, כדי לנקות אותי. ולמוות לא נתנני בעולם ההוא, שייטול שם נקמתו ממני.

372. יְסוֹר יִיסְרָנִי יְה, ולמוות לא נתנני. דוד המלך אמר, יסור ייסרני יה, על כל מה שעשה בעוה"ז, ואמר על הביטחון שהיה לו בעולם ההוא, ולמוות לא נתנני. כי על כל מה שעבר עליו בעוה"ז, שרדפו אותו, והיה בורח בארץ נוכריה, בארץ מואב, ובארץ פלשתים, ומכולם הציל אותו הקב"ה, ולא עזב אותו למות, ואמר, ולמוות לא

אבינו מת במדבר

דיינים אחרים אינם עושים כך, אע"פ שיש עליהם אספה גדולה. אלו הדיינים נקראים עזי פנים, אין בהם מהענווה של משה כלל. אשרי חלקו של משה. שמחו רבי אלעזר והחברים.

379. אמר אותו הילד, אני חוזר לדברים הראשונים, אבינו מת במדבר, טעם זה, הזרקא, שהוא על המילה, אבינו, ציורו דומה לנחש התלוי על עורפו ומושך זנבו לפיו. וציור זה הוא בטעם הזרקא הנמשך למעלה על המילה, אבינו. מת במדבר, ע"י דברי פיו.

מיהר אותו הילד בחיפזון, והחזיק בעורפו של אביו, ובכה ואמר, צלופחד זה מת ע"י דיבור, ואתה אבי ע"י דיבור חזרת לעוה"ז, ע"י הדיבורים והדמעות של הילד. חזר אביו ונישק אותו וחיבק אותו. בכו רבי אלעזר והחברים כולם, ואביו היה בוכה עימהם. לקחו אותו כולם ונישקו אותו בפיו על ראשו ועל עיניו, ואביו היה בוכה עימו.

380. אמר רבי אלעזר, בני, כיוון שאמרת דבר זה, אמור, מהו שכתוב, כי בחטאו מת? אמר אותו ילד, הלוא במילה אחת, מת, היה מספיק להם. ולמה צריך לכתוב, מת במדבר, וגם, כי בחטאו מת? אלא כיוון שאותו נחש הכרוך בזנבו למעלה שבציור הזרקא, אשר על המילה אבינו, מאריך הטעם, ע"כ כתוב, בחטאו, בחטאו של הנחש ההוא. ומהו? בדברי פיו, שדיבר על משה. כי בחטאו מת, הוא טעם של ההמשכה ההיא מאותו הנחש הכרוך בזנבו, כי בדברו על משה משך כוח הטומאה מנחש הקדמוני, וזהו בחטאו ודאי.

381. לקח אותו רבי אלעזר בחיקו, בין זרועותיו, ובכו כל החברים. אמר הילד להם, חכמים, עזבו אותי עם אבי, כי עד עתה עוד לא התיישב רוחי. שאל רבי אלעזר, כמה ימים ושנים לאותו הילד? אמר להם רבי יוסי, חברים בבקשה מאתכם, לא תבקשו לדעת זה, כי עוד לא מלאו לו חמש שנים.

382. אמר רבי אלעזר, בעין טובה אני מסתכל בו. ומה שאמרת חמש שנים. אלו הם חמש שנים אשר אין חריש וקציר. וגם אתה לא תקצור אותו לעולם. ואמר לרבי אבא, נשב כאן עד שבעה ימים כדי שהנשמה תתיישב בבית, כי כל שבעת ימים אחר שהנשמה יוצאת מהגוף, היא הולכת בעירוס. ועתה שנשמתו של רבי יוסי, הלכה וחזרה, עד עתה לא התיישבה במקומה, עד שבעה ימים.

374. פתח הילד ואמר, אבינו מת במדבר והוא לא היה בתוך העדה הנועדים על ה'. המילה, אבינו, הטעם עליה למעלה, זַרְקָא, שניגונו מאריך המילה ומושך אותה. אהה חסידים הקדושים, כמה משך הצער יש בקריאת אבינו. אין צער, ואין כאב של רוח ונפש, אלא כשקוראים כך, אבינו, בכאב מהלב. מת במדבר. האם אחרים לא מתו במדבר?

375. אלא כמה בני אדם עירומים מזה. מהם אומרים, שמקושש עצים היה צְלוּפְחָד. כי כתוב, כי בחטאו מת. ומהם אומרים כך, ומהם אומרים כך. ואני למדתי, ביום שאבי נפל בבית חוליו לימדו לי זה. ואני ראיתי מה שראיתי, שציווה עליי אבי שלא לגלות אותו.

ולמדתי, אלא כמה וכמה היו שמתו במדבר, ולא על חטאו של קורח, ולא על חטא המרגלים כשנגזרה הגזרה, שימותו כולם במדבר. אלא שמתו קודם מתן תורה, ואחר שעשו העגל, אלו שהטעו העולם, הערב רב, ואלו שנמשכו אחריהם, שצלופחד היה יכול להיות בין אלו, ואין ראיה ממה שכתוב, כי בחטאו מת, שהיה מקושש העצים.

376. אבל הטענה שטענו בנות צלופחד, שהוא מת במדבר, היא שהיה צלופחד רב לבית יוסף, ומתוך שלא היה יודע דרכי התורה כראוי, ע"כ לא היה נשיא. והוא היה שלא שמר פיו ודבריו, כנגד משה. כמ"ש, וידבר העם באלקים ובמשה למה העליתונו ממצרים, וצלופחד היה המדבר. ועליו כתוב, וימת עם רב מישראל, שהיה איש שאינו יודע תורה. והוא רב משפחה. רב מזרעו של יוסף, מבניו של מנשה.

ומשום שחטא במדבר בדיבור כנגד משה, חשבו בנותיו, שמשה נוטר שנאה עליו. ומשום זה הקריבו משפטם, לפני משה ואלעזר וכל הנשיאים וכל ראשי האבות, ולא דיברו עם משה אלא לפניהם. משום שקינאו קנאה ממנו.

377. מכאן נשמע. מי שחושש מפני הדין, יקרב דיינים אחרים וירבה אנשים עם אותו הדין, כדי שישמעו הדין, ויפחד מפניהם, ולא יהיה דן אלא כראוי, ואם לא, ידחו אותו מהדין. והם לא ידעו שמשה עניו מאוד מכל האדם אשר על פני האדמה. ולא ידעו שמשה אינו כן.

378. כיוון שראה משה כך, אמר, אני רואה, שכל האספה של אנשים גדולים מישראל וכל ראשי האבות וכל נשיאי העדה, עליי מתקרבים. מיד נבדל משה מהדין. כמ"ש, ויקרב משה את משפטן לפני ה'. הענווה של משה הקריבה את משפטן לפני ה'.

על י"א (11) דברים נגעים באים

ועל דיין המקלקל את הדין, ועל שבועת שווא, ועל הנכנס לתחום חברו, ועל החושב מחשבות רעות, ועל המשלח מדונים בין אחים. ויש אומרים, אף על עין הרע.

386. עבודה זרה, מאין לנו שנגעים באים בגללה? כי כתוב, ויָרָא משה את העם כי פרוע הוא, כי פְּרָעָה אהרון. כי פרוע הוא, שהוכו בצרעת. כתוב כאן, כי פרוע הוא, וכתוב שם, והפָּרוּע אשר בו הנגע, בגדיו יהיו פרומים וראשו יהיה פרוע. כמו שם צרעת אף כאן צרעת. ועל קללת השם, מאין לנו? כי כתוב, היום הזה יִסְרְךָ ה' בידי, הפלשתי שהיה מגדף ומקלל השם, וכתוב במצורע, והסגירו הכוהן. כמו ששם צרעת אף כאן צרעת.

383. כתוב, פְּתוּחַ תִּפְתַּח את ידך לאחיך לענייך ולאביונך. שלא יעזוב אדם העני שלו, וייתן לעני אחר. הרי רבי יוסי, חֶמֶךְ בבית חוליו, נלך ונגמול עימו חסד. ואחר שנחזור, ניכנס לזה פעם שנייה. והרי כל זמן שנלך ונחזור בדרך זה, נראה תחיית המתים.

384. אמר רבי אלעזר, אשרי חלקו של אבי, שהוא המנהיג של הדור הזה. כי בימיו, רוצה הקב"ה לתקן ב' הישיבות שלו, ולעשות אותן יישוב גדול ועליון כראוי, כי לא יהיה כמו הדור הזה עד שיבוא מלך המשיח.

385. על י"א (11) דברים באים נגעים על בני אדם, על עבודה זרה, ועל קללת השם, ועל גילוי עריות, ועל גנבה, ועל לשון הרע, ועל עדות שקר,

עינו של דוד ועינו של בלעם

391. על גילוי עריות, מאין לנו שלוקים בצרעת? שכתוב בגילוי עריות, ושיַפֵּחַ ה' קודקוד בנות ציון. וכתוב בצרעת, וְלִשְׂאֵת ולספחת. כמו ששם צרעת אף כאן צרעת. על הגנבה, מאין לנו שלוקים בצרעת? שכתוב, הוֹצֵאתִיה נאום ה' צבאות ובאה אל בית הגנב ואל בית הנשבע בשמי לִשְׁקֵר, וְלָנָה בתוך ביתו וכילתו ואת עציו ואת אבניו. איזה דבר הוא שמכלה עצים ואבנים? זו צרעת. כמ"ש, וְנָתַץ את הבית את אבניו ואת עציו.

392. על לשון הרע, מאין לנו שלוקים בצרעת? שכתוב, ותדבר מרים ואהרון במשה. וכתוב, וייַפֵּן אהרון אל מרים והנה מצורעת. על עדות שקר, מאין לנו שלוקים בצרעת? כי משום שהעידו ישראל שקר, ואמרו, אלה אלוהיך ישראל, בקול חזק, כמ"ש, קול מלחמה במחנה, משום זה כתוב, וישלחו מן המחנה כל צָרוּע וכל זָב.

393. על דיין המקלקל דין, מאין לנו שלוקים בצרעת? שכתוב, כַּאֲכֹל קֶשׁ לִשׁוֹן אֵשׁ, שורשם פֶּמֶק יהיה ופְּרָחִם פָּאֵבֶק יעלה, כי מאסו את תורת ה'. ואין פרחם, אלא צרעת, כמ"ש, ואם פָּרוּחַ תִּפְרַח הצרעת.

על שנכנס בתחום חברו, מאין לנו שלוקים בצרעת? מעוֹזִיָּהוּ, שנכנס בתחום של כהונה. שכתוב, והצרעת זרחה במצחו. ועל המשלח מדונים בין אחים, מאין לנו שלוקים בצרעת? כי כתוב, ויִנְגַע ה' את פרעה, משום שהוא שלח מדונים בין אברהם ושרה.

387. דבר זה של הפלשתי לא מתיישב, וצריך לעיין בו. פלשתי זה היה קרוב לייחוסו של דוד, ובנה של עורפה היה. וזהו שכתוב, ממערכות פלשתים, אל תקרא ממערכות, אלא ממערות פלשתים, שעשה לאימו כמו מערה זו. וכיוון שכתוב, ויקלל הפלשתי את דוד באלקיו. הסתכל בו דוד בעין רע. ובכל מקום שדוד היה מסתכל בעין רע, כל מיני צרעת היו נמשכים מעיניו של דוד. וכך היה ביואב. כיוון שהסתכל בו דוד בעין רע, כתוב, ואל ייכרת מבית יואב זב ומצורע.

388. וכאן בפלשתי הזה, כיוון שקילל את השם, הסתכל בו דוד בעין רע, וראה במצחו שהצטרע, מיד כתוב, ותטבע האבן במצחו, כי התדבקה הצרעת במצחו. והכול היה מחמת השתקעות עין הרע של צרעת במצחו, שהשתקעה האבן ממש במצחו. הרי ודאי שמצורע היה.

389. בלעם הרשע הפושע, העין שלו הייתה בהיפוך מעינו של דוד. עינו של דוד הייתה מרוקמת בכל מיני צבעים, לא הייתה עין בעולם יפת מראה כעינו של דוד. כל הצבעים שבעולם היו נוצצים בה, והכול באהבה למי שיָרָא חטא, כמ"ש, יָרָאִךְ יְרָאוּנִי וישמחו. שהיו שמחים כשרואים אותו, וכל אלו הרשעים היו יראים מפניו.

390. אבל עינו של בלעם הרשע, הייתה עין רעה מכל וכל, בכל מקום שהיה מסתכל היה מכלה אותו כשלהבת. כי אין עין רעה בעולם, כמו עינו של אותו רשע, שהיא בהיפוך מעינו של דוד.

קלקל את הדין, מאין לנו שהיה בבלעם? כי כתוב, לך אי־עצֶךְ. שזה עומד ותלוי בדין אם יזכו ישראל או לא, והוא נתן עצה רעה להזיק לישראל ונטה מהדין, שלא השגיח עליו. ויעץ רעות עליהם.

396. נכנס בתחום שאינו שלו, מאין לנו שהיה בבלעם? כי כתוב, ואֶעֱלֶה פֶּר וְאֵיל בַּמִּזְבֵּחַ. וכתוב, את שבעת המזבחות ערכת. שהקרבת קורבנות שייכת לכוהנים, ולא לו.

משלח מדוונים בין אחים. היה בו, כי שילח מדוונים בין ישראל לאביהם שבשמיים. לשון הרע, הייתה בו. כי לא היה בעולם בעל לשון הרע כמוהו. כי כל כוחו היה בפיו.

קללת השם הייתה בו, כמ"ש, ואנוכי אי־קָרָה כה. שפירושו שהיה רוצה לעקור את המלכות הנקראת כ"ה מישראל.

וכולם היו בו. עין הרע כמו שלמדנו. והכול על אותו הנהר של ישראל, יסוד דז"א, נתן עניו להתגרות בו, להטות שפעו לצידו הרע. וכתוב, פְּתוּרָה אֲשֶׁר עַל הַנְּהַר אֲרָץ בְּנֵי עַמּוֹ. האם איני יודע שארץ בני עמו היא? אלא זהו סוד, שכל בני עמו היו דבוקים בו.

ועל עין הרע, מאין לנו? שעין רע של דוד היה מכה בצרעת לאותם שאינם יראי ה'. הרי שעין רע מביא צרעת. והכול היה בו באותו רשע בבלעם.

394. כתוב, פְּתוּרָה אֲשֶׁר עַל הַנְּהַר אֲרָץ בְּנֵי עַמּוֹ. על הנהר, שנתן עין הרע על אותו נהר העומד בישראל, שהוא יסוד דז"א. כמ"ש, הנני נוטה אליה כנהר שלום. ובלעם בא בפתורה ההיא, מלכות דס"א, והיה מתגרה בהם. היה מתגרה בישראל המקבלים מהנהר, שהיה רוצה להמשיך השפע מהנהר, אל המלכות שלו, שנקראת פתורה. פתורה, אשר נלחמת על הנהר, להמשיך אותו לצד שלה.

395. ודאי כל אלו הדברים היו בבלעם. אבל גילוי עריות, מאין לנו שהיה בבלעם? כי כתוב, הן הנה היו לבני ישראל בדבר בלעם, לְמַסּוֹר מְעַל בְּה' עַל דְּבַר פְּעוֹר. הרי כאן עבודה זרה, של פעור, ועריות, של כּוֹזְבֵי בַת צוֹר.

עדות שקר, מאין לנו שהיה בבלעם? כי כתוב, ויודע דעת עליון. והוא אפילו דעת בהמתו לא היה יודע. שלא ידע למה נטתה אתונו מהדרך.

רע עין

בפיו, לברך ולקלל, כמו ישראל שכוחם בפיהם.

399. ואפילו בלעם היה מתועב יותר מבלק, ואותה ידיעה שהיה יודע, היה יודע רק בלילה. משום שאלו הספירות התחתונות והחמורים של הקליפה, אינם נמצאים אלא באשמורת ראשונה של הלילה. ובאשמורת ראשונה החמור נוער. וע"כ היה לו אתון של הצד ההוא, שיתחברו החמורים עימה בתחילת הלילה.

397. כתוב, אל תלחם את לחם רע עין. זהו בלעם, שהיה רע עין, ובירך את ישראל. ואל תתְּאָו למטעמותיו, זהו בלק, שהקב"ה לא רצה אלו העולות שהעלה לפניו.

398. בשעה שבלק ראה, כי סיחון ועוג נהרגו וארצם נלקחה, ראה בחכמה שלו, שהוא וחמישה עליונים של מדיין ועמו נופלים בידי ישראל. ראה ולא ידע בביורו. וע"כ הקדים אל בלעם, שכוחו

ויבוא אלקים אל בלעם, ממונה היה

[ויבוא אלקים אל בלעם, ממנא הוה]

האתון שלו במקום מתוקן כנגד החמורים, ועשה מעשיו, וסידר דיבוריו. ואז היה בא מי שבא, והודיע לו ע"י אתונו מה שצריך.

402. כיוון שבלילה אחד אמר לו, לא תלך עימהם, מה הטעם שחזר שנית לזה? אלא הם ברשות שלמעלה היו עומדים. ובדרך שאדם רוצה ללכת, בה מוליכים אותו.

בתחילה כתוב, לא תלך עימהם. כיוון שראה הקב"ה שרצונו הוא ללכת, אמר לו, קום לך איתם, ואך את הדבר אשר אדבר אליך אותו, תעשה. בלעם כל אותו הלילה היה מהרהר ואומר,

400. כתוב, ויבוא אלקים אל בלעם לילה. אלקים הוא אותו ממונה עליהם, והיה בא כנגדו. כעין זה, ויבוא אלקים אל לבן הארמי. אלקים הוא הממונה שלהם. כי אלקים הוא שם משותף אפילו לבני אדם.

401. כיוון שהיה בא אותו הממונה, היה בלעם בא על אתונו, ועשה מעשיו, ואמר דיבורים, ואז הייתה האתון מודיעה לו. והוא הראה עשיית מעשה, כדי שישירה עליו אותו הרוח. ומה הראה? הוא היה יודע, שהחמורים משוטטים ושורים בתחילת הלילה. אז הראה מעשה, והעמיד את

407. מיד, וְיָקָם בלעם בבוקר ויחבוש את אתונו, לעשות רצונו בה, ורצונו של בלק. וע"כ, ויחר אף אלקים, כי הולך הוא. הוא, בדיוק. כי הוציא עצמו מרשותו בעזרת אתונו, ממה שאמר לו, ואך את הדבר אשר אדבר אליך אותו תעשה.

בתחילה נתן לו רשות ואמר, קום לך איתם, עתה שהיה הולך, למה ויחר אף אלקים? אלא משום שהולך הוא. הוא, ברשות שלו, להוציא עצמו מההוא, שאמר לו, ואך את הדבר אשר אדבר אליך.

408. אמר לו הקב"ה, רשע, אתה מתקן ומזרז כליך לצאת מרשותי, חייך אתה ואתונך תהיו ברשותי. מיד, ויתייצב מלאך ה' בדרך לשטן לו. יצא ועמד באומנות אחרת מאומנותו, כי המלאך ההוא היה של רחמים, ולא של דין כמו בלעם. אמר רבי שמעון, הרשעים הופכים הרחמים לדין. ע"כ כתוב, לשטן לו, ולא לאחר, כי לא היה אומנותו, כי היה במדה"ר.

409. לא שינה המלאך ולא יצא מאומנותו, אלא משום שהמלאך הזה היה מצד הרחמים ועמד כנגדו, היה סותר חכמה שלו, וקלקל רצונו. כמ"ש, לשטן לו. לו היה שטן ונמצא שטן, אבל לאחר לא היה שטן.

410. כמה חכם היה בלעם בכשפיו על כל בני העולם, כי בשעה שהסתכל למצוא עצה לצאת מרשות הקב"ה, הסתכל בכשפיו ולא מצא חוץ מאותה אתון, שעל ידה יצא מרשות הקב"ה. כמ"ש, ויחבוש את אתונו, שהעמיס עליה כל הכשפים וכל הקסמים שהיה יודע, והכניס בה, וכלל אותה מכולם, כדי לקלל את ישראל. מיד, ויחר אף אלקים כי הולך הוא. הוא, מורה שהוציא עצמו מרשותו. מה עשה הקב"ה? הקדים לו מלאך הרחמים שיעמוד כנגדו, ויסתור כשפיו וקסמיו.

411. עד עתה לא כתוב הוי"ה, כי לא נראה בקסמיו ובכשפיו. ועתה, כיוון שהתקין אתונו וזירז אותה בתיקוני כשפיו מצד הדין לקלל את ישראל, הקדים הקב"ה כנגדו את מלאך הרחמים, ובשם הרחמים, כדי לסתור חכמה שלו, ולהטות את אתונו מהדרך ההוא. כמ"ש, ותט האתון מן הדרך, מדרך הכשפים שלו. וע"כ לא כתוב, ויתייצב מלאך אלקים, ויעמוד מלאך האלקים, אלא מלאך הוי"ה, שהוא רחמים.

412. אמר הקב"ה, רשע, אתה העמסת על אתונך את כשפיך בכמה צדדי הדין כנגד בניי, אני אעביר מטענך, וייהפך מהדרך הזה. מיד הקדים המלאך של רחמים לשטן לו. לו, ולא לאחר.

ומה אפוא הוא הכבוד שלי, אם בקשר אחד התקשרתי, ברשות של מעלה. הסתכל כל הלילה בכשפיו, ולא מצא צד שהיה ברשותו עצמו, אלא מצד אתונו. כלומר, שבכוח אתונו יינתק מרשות של מעלה ויבוא לרשותו עצמו.

403. באלו ספירות תחתונות יש ימין ושמאל. מצד ימין הם החמורים, זכרים. ומצד השמאל הן האתונות, נקבות. עשרה לימין ועשרה לשמאל, כנגד ע"ס דקדושה, כי זה לעומת זה עשה האלקים.

יוסף כשנפרד מאביו, היה יודע בחכמה שלמעלה בספירות הקדושות העליונות. כיוון שהיה במצרים, למד גם באותה החכמה שלהם, באלו ספירות תחתונות דס"א, איך הן נאחזות אלו של ימין ואלו שבשמאל, עשרה של ימין ועשרה של שמאל, שהם החמורים והאתונות. ומשום זה רמוז לאביו, מה שלמד שם, כמ"ש, ולאביו שלח כזאת עשרה חמורים.

404. אלו עשרה של ימין כלולים כולם באחד, שנקרא חמור. וזהו אותו חמור, שכתוב, לא תחרוש בשור ובחמור יחדיו. וזהו החמור, שמלך המשיח עתיד לשלוט עליו. כמ"ש, עני ורוכב על חמור. ואלו עשר של שמאל כלולות כולן באחת, הנקראת אתון, כי מצידה יוצא ע"רה המקטרג על הילדים, ע"רה בן אתונות. כמ"ש, עני ורוכב על חמור, ועל ע"ר בן אתונות. אתונות כתוב חסר, משום שהעשר כלולות באתון אחת.

405. כתוב, אוסרֵי לגפן ע"רה, ולשורקה בני אתונו. אוסרי לגפן, שבשביל ישראל הנקראים גפן, כמ"ש, גפן ממצרים תסיע, עתיד הקב"ה לקשור את ע"רה, המקטרג שלהם. ומשום שישאל נקראים שורק, כמ"ש, ואנוכי נטעתך שורק. כתוב, ולשורקה בני אתונו, אותו היוצא מצד האתון ההיא. יקשור אותה ויכניע אותה.

406. ואלו עשרה מימין ועשרה משמאל הנכללים באלו השניים, חמור ואתון, נמצאים כולם בקסם. ויש עשרה אחרים של ימין, ועשרה של שמאל, הנמצאים בנחש. וע"כ כתוב, כי לא נחש ביעקב ולא קסם בישראל. משום, כי ה' אלקיו עימו. מצד הנחש יוצא שור. מצד הקסם יוצא חמור. וזהו שור וחמור.

וע"כ בלעם, כיוון שידע שנקשר ברשות אחרת שלמעלה, שאמר לו, ואך את הדבר אשר אדבר אליך אותו תעשה, הרע לו ואמר, איפה הוא הכבוד שלי. מיד הסתכל בכשפיו, ולא מצא דבר, שיהיה מחזיר אותו לרשותו, אלא האתון הזו.

וַתֵּרָא הַאֲתוֹן אֶת מִלְאֲךְ ה'

שלמטה, כמ"ש, ואת בלעם בן בעור הקוסם. קוסם, קרא לו הכתוב, שהוא טינופת מטונפת, ואיך יסתכל בכבוד אדונו? ועוד, הרי אמר רבי שמעון, בראייה אחת שראה לפי שעה, שכתוב, ויגל ה' את עיני בלעם, נעקמו עיניו. ואיך ייתכן, שהיה רואה בגילוי עיניים, והסתכל בכבוד הקב"ה?

415. אלא צריך בירור. ודאי סודות התורה הם עליונים, ובני העולם אינם יכולים לעמוד עליהם. משום זה אסור להקדים לומר דבר בדברי תורה, מטרם שישמע הדבר, וידע אותו על בוריו.

413. וַתֵּרָא הַאֲתוֹן אֶת מִלְאֲךְ ה'. למה האתון ראתה, ובלעם, שהיה כל כך חכם, לא ראה? משום שאסור שאותו רשע יסתכל במראה קדוש, שיוכל לראות מלאך ה'. א"כ, הרי כתוב בו, נופל וגלוי עיניים? כי כשהיה צריך להסתכל, היה נופל וראה. ועתה אצל המלאך, לא היה צריך להסתכל, וע"כ לא ראה.

414. א"כ היה בלעם במדרגה עליונה על כל הנביאים הנאמנים, שהוא, גלוי עיניים, ראה והסתכל בכבוד הקב"ה. והרי רבי שמעון אמר, בלעם בכשפיו היה יודע באלו ספירות תחתונות

עֲזָא וְעֲזָאֵל נּוֹפֵל וְגִלּוֹי עֵינָיִים

ואינם יכולים לעמוד, אלא רק באור העליון המאיר להם ומקיים אותם. ואם נפסק מהם אותו אור שלמעלה, אינם יכולים לעמוד. כש"כ אלו המלאכים, שהפיל אותם הקב"ה והפסיק מהם אותו אור שלמעלה, השתנה זיוו. וע"כ, כשירדו, ושלט בהם אוויר העולם, השתנו למדרגה אחרת.

420. המן, שהיה יורד לישראל במדבר, אותו המן היה מהטל שלמעלה, שהיה יורד מעתיק הסתום מכל הסתומים, כתר. וכשהיה יורד, היה אורו מאיר בכל העולמות, וממנו ניזון שדה תפוחים, המלכות, והמלאכים העליונים. וכשהיה המן יורד למטה ושלט בו אוויר העולם, נגלד והשתנה זיוו, ולא היה זיוו אלא כמ"ש, והמן כְּזָרַע גֹּד הוּא. ולא יותר. וכש"כ המלאכים, שהפיל הקב"ה, כיוון שירדו ושלט בהם האוויר, השתנו מאותה המדרגה הראשונה שהיו בה.

421. מה עשה הקב"ה? ראה שעזא ועזאל מטעים העולם, קשר אותם בשלשלאות של ברזל בהרי חושך. באיזה מקום יושבים? בעמק ההרים. הושיב את עזא והשליך חושך בפניו. משום שבאותה שעה שקשר אותם הקב"ה, התקיף והרגיז כלפי מעלה. וע"כ הקב"ה הפיל אותו בעומק עד צווארו, וזרק חושך בפניו. עזאל, שלא התקיף, הושיב אותו אצל עזא, והאיר לו החושך.

422. ובני העולם שיודעים מקומם של עזא ועזאל, באים אליהם. והם מלמדים בני אדם כשפים ונחשים וקסמים. ואלו הרי חושך נקראים הרי קדם, משום שהחושך קדם לאור, ומשום זה הרי חושך נקראים הרי קדם. ולבן ובלעם למדו מהם כשפים. וזהו שאמר בלעם, מן ארם יִנְחֵנִי בלק מלך מואב, מהררי קדם.

416. באו לפני רבי שמעון. אמר להם, מה אנוש כי תזכרנו. פסוק זה ממוני העולם אמרו אותו, בשעה שעלה ברצונו של הקב"ה לברוא האדם. אז, קרא לכיתות כיתות של מלאכי השרת והושיב אותם לפניו. אמר להם, אני רוצה לברוא אדם. אמרו לפניו, ואדם בִּיקָר בל ילין. הושיט הקב"ה אצבע שלו ושרף אותם.

הושיב כיתות אחרות לפניו. אמר להם, אני רוצה לברוא אדם. אמרו לפניו, מה אנוש כי תזכרנו. מה מעשיו של אדם זה? אמר להם, אני רוצה לברוא אדם, שיהיה בצלם שלנו, וחכמתו תהיה למעלה מחכמתכם.

417. כיוון שברא את האדם, וחטא, ויצא בפסק דינו לפניו, באו עזא ועזאל. אמרו לפניו, פתחון פה יש לנו אליך, הרי האדם שעשית, חטא לפניך. אמר להם, אם הייתם נמצאים אצלם, הייתם יותר גרועים ממנו. והפיל אותם מהמדרגה הקדושה שלהם מהשמיים.

418. אמר רבי שמעון, עתה אחזור אל השאלה שלכם, שבלעם אמר, נופל וגלוי עיניים. אם נאמר שלא היה כן, אלא בשבח היה משבח עצמו, איך יכתוב הקב"ה דבר שקר בתורה? ואם דבר אמת הוא, איך ישתבח אותו רשע במדרגה עליונה על כל נביאי האמונה? ועוד, הרי הקדושה שלמעלה אינה שורה אלא במקום הראוי לה, ולא בטמא הזה.

419. עתה אחזור לדבר הראשון, אחר שהפיל הקב"ה את עזא ועזאל ממקום קדוש שלהם, טעו אחר נשות העולם, והטעו העולם. כאן יש להסתכל, והרי כתוב, עושה מלאכיו רוחות. והרי אלו, מלאכים היו. ואיך היו יכולים להתקיים בארץ?

אלא כל אלו מלאכים שלמעלה, אינם עומדים

424. אשר מחזה שד"י יחזה, נופל וגלוי עיניים. מחזה שד"י אלו הם נופל וגלוי עיניים, ואלו הם עזא ועזאל. נופל זהו עזא. ונקרא נופל, משום שהעמיק אותו הקב"ה בעומק החושך ויושב בעומק עד עורפו. וחושך נזרק בפניו. וע"כ נקרא נופל, שנפל פעם אחת מהשמיים, ונפל פעם אחרת אח"כ בעומק החושך. עזאל הוא גלוי עיניים. כי לא נזרק עליו חושך, משום שלא התקיף ולא הרגיו כאותו שלמעלה, עזא. ובלעם קרא להם מחזה שד"י, שהם נופל וגלוי עיניים.

425. בעת ההיא לא נשאר בעולם מי שיימצא אצל עזא ועזאל חוץ מבלעם, ובכל יום היה נסתם עימם באלו ההרים. כמ"ש, ינחני בלק מלך מואב מהררי קדם. מהררי קדם ודאי, ולא מארץ בני קדם. כלומר, מהרי חושך.

426. אמר רבי שמעון, כמה פעמים אמרתי דבר זה, והחברים אינם מסתכלים. כי הקב"ה אינו משרה שכינתו אלא במקום קדוש, במקום הראוי לשרות עליו. וכן הקב"ה מכריז ואומר, לא יימצא בך מעביר בנו ובתו באש, קוסם קסמים. והוא, בלעם, בא להתערב ביניהם. אלא אשרי חלקם של ישראל, שהקב"ה קידש אותם לשרות ביניהם, כמ"ש, כי ה' אלקיך מתהלך בקרב מחנך. ומשום שהוא מתהלך בקרב מחנך, כתוב, והיה מחנך קדוש. וכתוב, והייתם קדושים. וכתוב, אל תיטמאו בכל אלה. וכתוב, ואקוץ בס. כי אני יכול להתקרב אליהם, והם משרים אותי לחוץ. אשרי חלקם של ישראל, ואשרי חלקם של הנביאים הנאמנים הקדושים, שהם קדושים, ויש להם חלק להשתמש בקדושה עליונה.

עזא ועזאל היה קטרוגם על אדה"ר יותר מכל המלאכים. עזא ועזאל הם מאחוריים דאו"א, ג"ר דחכמה, ששימשו בנקודים. וכיוון שמנעו האדם מתשובה, הפיל אותם לארץ להרי חושך וקשר אותם בשלשלאות של ברזל, בקליפה שנקראת ברזל.

עזא ועזאל הם זכר ונקבה. עזא, זכר, התקיף בעת שקשרו אותו, שרצה למשוך החכמה מלמעלה למטה ולבטל אותה הקליפה שקשרה אותו. וכיוון שהתקיף, הפיל הקב"ה חושך בפניו, ושלטו עליו ב' קליפות:

א. השלשלאות של ברזל,

ב. החושך.

אבל עזאל, נקבה, לא עשה שום מעשה בעת ההיא, כי הנקבה היא קרקע עולם, ואין בה מעשה, וע"כ לא התקיף. והאיר לו הקב"ה את החושך.

423. בלעם היה משבח עצמו ממקום זה, ואמר, נאום שומע אַמְרֵי אֵל. משום שעזא ועזאל אמרו לבני העולם, מאלו הדברים העליונים, שהיו יודעים מתחילה, מהעת שבה היו למעלה בשמיים. והיו מספרים מהעולם הקדוש, שהיו בו. כמ"ש, שומע אמרי אֵל. לא כתוב, שומע קול אֵל, אלא אמרי אֵל, שהם אלו אמירות, שאמרו עזא ועזאל מן אֵל. כמו, מי שבא משמיעת שיעור בבית המדרש, ושואלים אותו, מאין אתה בא. ואמר, מלשמוע דברי המלך הקדוש. כך הוא נאום שומע אמרי אֵל. ויודע דעת עליון, שהיה יודע השעה שהדין תלוי בעולם, ומכוון השעה בכשפיו.

ותָרָא האתון את מלאך ה'

והעוז של אלו הכתרים התחתונים, שבלעם היה משתמש בהם. משום זה כתוב, ויבוא אלקים אל בלעם, ויאמר אלקים אל בלעם. כי לפעמים נקרא מלאך בשם העליון.

429. ותָט האתון מן הדרך. שנטתה מאותה הדרך, שהייתה עמוסה מצד דין קשה כנגד ישראל. ובמה ראה בלעם, שהיא נטתה מהדרך ההיא? אפילו בדרך רצה להזיק לישראל, בכוח אתונו. וכיוון שלא עלה בידו, כתוב, ויך את האתון במקל, שהעמיס עליה והלביש אותה בכוחות דין קשה וחזק במקל, שהוא דין קשה וחזק.

430. כמה חזקה הייתה החכמה של אותו רשע, והתשוקה שלו להזיק את ישראל, כי הוא השגיח לצאת מרשות של מעלה, המונעת ממנו את זאת, מחמת תשוקתו להתכבד ולהזיק לישראל.

427. ותָרָא האתון את מלאך ה' ניצב בדרך וחרבו שלופה בידו. בדרך, בדרך שהיה שקוע בתוכו, דרך הכשפים והקסמים. וחרבו שלופה בידו. אם יצא כנגד האתון, למה צריך חרב? ואם יצא כנגד בלעם, למה ראתה אתונו והוא לא ראה אותה? אלא הזדמן לכל, בין לאתון ובין לבלעם.

המלאך הזדמן כנגד האתון להוציא אותה מהדרך שנטענה בה, כלומר הכשפים והקסמים שניתנו על האתון. הוציא אותה ברחמים. והזדמן כנגד בלעם, להעניש אותו על שהוא היה רוצה ללכת ברשותו עצמו, ולא ברשות שלמעלה.

428. אם דבריו של בלעם היו באים מצד הספירות התחתונות, ולא מצד אחר, למה כתוב, ויבוא אלקים אל בלעם, וכן, ואך את הדבר אשר אדבר אליך? אלא שאלקים כאן כולם היו מלאך, וההוא בא מצד דין קשה, שבו אחוזים הכוח

משמאל. ומז"א מקבלת עטרה שבה כל ג' הקווים. ולכן שכשהמלכות רוצה להזדווג עם המלך, ז"א, ולקבל ממנו שפע, היא מקבלת מזיווגה עם ז"א עטרה אחת, שיש בה ד' צבעים, המתלהטים בארבעה צדדי העולם, חו"ג תו"מ: חסד לבן, גבורה אדום, ת"ת ירוק, מלכות שחור. וכן נקראים, דרום צפון מזרח ומערב. כל צבע וצבע לוחט ג"פ באותו הצד שלו, בג' קווים, ימין שמאל אמצע.

ונמצא, שיש כאן י"ב מיני אורות, חו"ג תו"מ, שבכל אחד מהם ג' קווים, שהם י"ב גבולים שבמלכות, ונכנסים ונכללים ביי"ב גבולי אלכסון שבז"א, שהם ג"כ אותם חו"ג תו"מ שבכל אחד מהם ג' קווים. וכשהם בזיווג, נכללים י"ב דמלכות מי"ב דז"א. ויש בעטרה של המלכות רת"ס.

434. בראש העטרה יש ד' שורות לד' צדדים, צפון דרום מזרח מערב, שהם שורות של מגדלות. כמ"ש, מגדלות מְרַקְחִים. על כל מגדל ג' פתחים, משובצים באבנים טובות מכל צד, עטרה זו מאירה בדילוגים של אופיר, בשביל כבוד המלך.

גילוי החכמה שבמלכות נקרא מגדל. כי החכמה היא הגדלות. בראש העטרה יש ד' שורות מגדלות לד' צדדים, חו"ב תו"מ שבדעת. ואינם מאירים אלא בג' קווים, וע"כ נקראים ג' פתחים לכל מגדל, כי זולת ג' הקווים אין המגדל מאיר כלום. שאין המגדל מאיר, זולת שנכלל ממור, מלבונה ומכל אבקת רוכל, שהם ג' הקווים. מור שמאל, לבונה ימין, מכל אבקת רוכל קו האמצעי. וההתכללות הזאת נקראת מְרַקְחִים.

ואין המלכות חוזרת למצב פ"פ עם ז"א, מטרים שהתמעטה עד לנקודה תחת היסוד. וחזרה זו לנקודה היא טיפת דם כחרדל, הנקראת כתם. ואח"כ כשחוזרת ונבנית לפנים, צריכים לטהר המלכות מהכתם הזה, מטעם כבוד המלך. ולכן נאמר, עטרה זו מאירה בדילוגים של אופיר, בשביל כבוד המלך. כי ע"י דילוג של עטרה זו בכללותה על ג' הקווים, שמדלגת מימין לשמאל, ומשמאל לאמצע, ומאמצע לימין, הרי ע"י זה נמשכת הארת החכמה מלובשת בחסדים מרובים, שהארתה גדולה מאוד.

וע"כ היא מפרה ומשביתה את הכתם הזה. כמ"ש, אוקיר אנוש מפז, ואדם מְכַתֵּם אופיר. כי אחר שהמלכות קיבלה כתם אופיר זה, היא משפיעה אותו לאדם. ואז נאמר על האדם, אוקיר אנוש מפז.

435. תחת העטרה תלויים מסביב פעמוני זהב ורימון אחד. בתוך הרימון אלף פעמונים, כל פעמון מהם לוחט באדום ובלבן. הרימון מתחלק לארבעה פלחים, ועומד פתוח, שייכאו ממנו הפעמונים. 325 פעמונים לכל צד, עד שמתלהטים

431. ויעמוד מלאך ה' במשעול הכרמים. בתחילה כתוב, ותט האתון מן הדרך ותלך בשדה, בדרך ישר מצד השדה, המלכות, ונטתה ממה שהיה בה, מדרך הכשפים שהעמיס עליה בלעם. ויך בלעם את האתון להטותה הדרך, להטותה מהדרך של שדה, המלכות דקדושה, אל הדרך שלו, של הכשפים. בין המלאך ובין בלעם הייתה האתון בצרה. אח"כ כשראה בלעם, שאינו יכול להטות אותה מדרך השדה, אז, ויך את האתון במקל, בדין קשה.

432. כמה יש לנו להסתכל בדברי תורה, אלו הפסוקים רמוזים בחכמה עליונה. האם בחינם יצא המלאך הזה, להראות לאתון אחת, או לעמוד בין כרמים כנגדה, פעם כאן ופעם כאן? אלא הכול סוד עליון ובכל רצה הקב"ה, כדי להגן על ישראל, ולא ישלטו בהם המינים הרעים, משום שהם חלק הקב"ה.

433. ויעמוד מלאך ה' במשעול הכרמים. כשהמלכות מתעטרת מצד אמא, יוצאים בעטרה שלה 1500 צדדים חקוקים בתכשיטיה. וכשהמלכות רוצה להזדווג עם המלך, ז"א, היא מתעטרת בעטרה אחת של ארבעה צבעים. אלו הצבעים מתלהטים בארבעה צדדי העולם, כל צבע וצבע לוחט ג"פ באותו הצד שלו, שהם י"ב (12) גבולים חקוקים. ובאים ונכללים ביי"ב אחרים. הזוהר מבאר כאן מהו משעול הכרמים. והתמצית שנוטלים האומות וכל החיצוניים משביל דק זה, הנקרא משעול הכרמים. לפיכך הוא מקדים לבאר העטרות הגדולות של ז"א ומלכות, והשפעתן הרחבה, שמגיעה רק לישראל. ואח"כ מבאר אשר תמצית מההשפעה הגדולה הזו מגיעה דרך משעול הכרמים לאומות ולחיצוניים. ויעמוד מלאך ה' במשעול הכרמים, שְׁפָתָם מַפְנִיחָם גַם הַשְּׂבִיל הַדֶּק הַהוּא.

ותחילה מבאר ב' העטרות של המלכות, עטרה אחת, מה שמקבלת מאמא עילאה, ועטרה שנייה, מה שמקבלת מזיווגה עם ז"א.

ונודע שתחילה מקבלת המלכות מקו שמאל דאמא חכמה בלי חסדים. כי קו הימין מקבל ז"א. ונבחן אז, שז"א לוקח ספירה וחצי מימין דאמא, חכמה וחצי דעת הימין, שניהם רק חסדים. והמלכות מקבלת ספירה וחצי משמאל דאמא, בינה וחצי דעת השמאלי.

לכן כשהמלכות מתעטרת מצד אמא, שמקבלת לא מז"א אלא משמאל דאמא, יוצאים בעטרה שלה 1500 צדדים חקוקים בתכשיטיה. עטרה, פירושה הג"ר שלה, אבל אינה מקבלת כל הג"ר, 3000, אלא ספירה וחצי, בינה וחצי השמאלי דדעת, 1500. והם חקוקים בתכשיטיה, בעטרה שלה.

העטרה שהמלכות מקבלת מאמא, כולה

העטרה, הגי'ר של המלכות, נישאת, מתגלה, עיי' ד' פלחי הרימון, ד' כלים דאחוריים, הממשיכים החכמה, אשר החכמה היא עיקר הגי'ר שבה. ועיי' יש עטרה ויש נושאי העטרה, שהם פלחי הרימון. ואין החכמה נגלית אלא עיי' גלגול בגי' מקומות, גי' קווים. ונגלית בשעת הגלגול, הנסיעה.

לפיכך צריכים גלגלים, להעביר האור מקו לקו עד המלכות. ואלו הגלגלים הם הדינים דמלכות עם הדינים, המכונים גי' זריעות, שבגי' נקודות חולם שורוק חיריק. כי הדינים שבכל קו מעבירים האור שבו לקו האחר.

כי בקו ימין, חולם, יש דינים מעליית המלכות לבניה, הגורמים קטנות, עיי' דין זה דוחף האור ומעביר אותו לקו שמאל, שורוק. והדינים שבקו שמאל, ששם חושך אש קיפאון, שאינם נותנים את החכמה להאיר, דוחפים האור ומעבירים אותו לקו האמצעי, ששם תיקון ייחוד הקווים, שאור החכמה מתלבש בחסדים, שאז יכולה החכמה להאיר בכל שלמותה והדרה. והדינים שבקו האמצעי, מסך דחיריק, שאינם נותנים בו מקום גילוי אל אור החכמה. עיי' דינים אלו דקו האמצעי דוחפים ומעבירים האור אל המלכות, ששם מקום הגילוי של החכמה.

ובמלכות עצמה מתגלגלים הקווים מחדש, עיי' אותם הגלגלים, ומגלים החכמה, והדינים שבה מקשרים אותה עם החסדים. ובזה מובן הצורך לגי' בחינות:

א. הם עצם המוחין, הנקראים עטרה, שנבחנו בראש ובתוך.

ב. נושאי המוחין, שהם הכלים דאחוריים, הנקראים פלחי הרימון, שרק הם ראויים להמשיך גילוי החכמה, ולולא הם לא הייתה נגלית העטרה, שהעיקר שבה הוא החכמה. ועיי' נבחנו פלחי הרימון, כזוקפים את העטרה, כי קומה זקופה מורה על אור החכמה.

ג. הגלגלים, הדינים שבכלים דאחוריים, שעליהם מתגלגל אור העטרה ממקום למקום, מקו לקו עד המלכות, וכן במלכות עצמה.

ארבעת הגלגלים, ד' מיני דינים, שיש בארבעת הפלחים, שהם גי' קווים ומלכות המקבלת אותם, לוקחים עיי' גלגול את העטרה. העטרה מתגלגלת עליהם ממקום למקום, שעיי' זה נשלמת העטרה בכל התכשיטים שבה. והנה כל זה שנאמר בעטרה ובפלחי הרימון ובגלגלים, נוהג רק בזמן הזיווג עם ז"א, ובי' הארות מאיר אז ז"א אל המלכות:

א. משמאל, אור החכמה, משמאל דאמא, כמ"ש, שמאלו תחת לראשי.

ב. אחר שנגמרה הארה זו, אז מאיר לה ז"א מימין, אור החסדים, כמ"ש, וימינו תחבקני.

בתחילה, כשהגלגלים מתחילים לשאת את

ד' רוחות העולם ממראה של כל פלח. והם נקראים פלח הרימון.

הזוהר מבאר הסוף של העטרה דמלכות, הכלים דאחוריים שלה. בהיותה פבי"פ עם ז"א אין החכמה נגלית אלא בכלים דאחוריים שלה. וכללות הכלים דאחוריים נקראת רימון, כמ"ש, כפלח הרימון רקתך, שאפילו הריקים שבך, הכלים דאחוריים, הנבחנו כריקים כלפי הכלים דפנים, מלאים מצוות כרימון, מלאים אורות.

כלומר, כשהם מתחברים בכלים דפנים ותלויים בהם, אז הם מקבלים גי' הארת גי' קווים מכלים דפנים. ואז מתחלקות ההארות לימין ולשמאל וליי"ב (12), הנקראים פעמונים. כללות הפעמונים נקראת רימון, מפני שהארתו מתרוממת מלמטה למעלה.

תחת העטרה תלויים מסביב פעמוני זהב, הכלים דאחוריים, שבהם מתגלה החכמה. בשעה שתלויים ומחוברים מסביב לכלים דפנים שבעטרה, נקראים פעמוני זהב. ומתפרשים לימין ולשמאל, לחסדים ולחכמה.

ונכללים כולם ברימון אחד, כי עיקר השם של הכלים דאחוריים הוא רימון. אלא ההארות שמקבל מחמת חיבורו בכלים דפנים מימין ומשמאל, נקראים פעמוני זהב.

בתוך הרימון אלף פעמונים, המאירים בהארת החכמה, המכונה אלף. כל פעמון מאיר באדום, שמאל, חכמה. ומאיר בלבן, ימין, חסדים. שהשיגו זה מכוח חיבורם עם הכלים דפנים. אבל משורשם, מטרים שהתחברו עם הכלים דפנים, לא היה בהם אלא חכמה בלי חסדים, שמאל בלי ימין, גוון אדום בלבד. ועוד הם מקבלים מכלים דפנים יי"ב גבולים, ועם הכולל הם יי"ג (13).

הרימון מתחלק לארבעה פלחים, עיי' ד' בחינות חו"ב תו"מ שבו. ועומד פתוח, שייכאו ממנו הפעמונים, שהפעמונים מאירים מכל פלח מדי הפלחים שבו. בכל צד מדי צדדים שבכל פלח, מאירים 325 פעמונים, שהם ד"פ 325, שהם 1300, שהם יי"ב גבולים עם אחד הכולל אותם. עד שמתלהטים ד' רוחות העולם, חו"ב תו"מ, שבכל אחד 325 פעמונים, ממראה של כל פלח. שכל פלח מדי פלחי הרימון מקבל הארת יי"ג אלו. וזהו שכתוב, כפלח הרימון רקתך.

436. ארבעה גלגלים שבארבעת הפלחים של הרימון, לוקחים עיי' גלגול את העטרה. וכשלוקחים אותה הם מזדקפים למעלה, עד שמגיעים לגלגל הפלח העליון, הנוהם יום ולילה. אז מתחברים כל אלו הפלחים ולוקחים את העטרה וזוקפים אותה. והקול של אלו הגלגלים נשמע בכל הרקיעים. לקול נעימות זה, רועשים כל צבאות השמיים, וכולם שואלים זה לזה, עד שכולם אומרים, ברוך כבוד ה' ממקומו.

כאשר המלך, ז"א, מזדווג במטרוניתא, במלכות, עולה עטרה זו ומתיישבת בראש המלכות. ואחר שהמלכות מקבלת העטרה שלה, שעיקרה היא חכמה, נכלל גם ז"א מהחכמה שלה, וקונה גם הוא העטרה שלו. שאז יורדת גם לז"א העטרה העליונה. משובצת מסביב לה בכל אבן טובה, ובכפתור נפרח.

המלכות נקראת אבן טובה, והעטרה משובצת מכל אבן טובה, שהיא הארת החכמה של המלכות, הנכללת בה. כפתור הוא ימין, חסדים, המרומזים בכפתור. פרח הוא שמאל, חכמה, המרומזת בפרח. משום שהחכמה באה לו רק בדרך התכללות מהמלכות, ע"כ נבחנת שמאירה מסביב לעטרה.

הגלגלים הם הדינים המיוחדים שבכל קו, מעבירי האור מקו לקו. ומחשיב כאן שישה גלגלים, כנגד שישה קצוות העולם חגיית נה"י. ג' גלגלים לג' קווים שמחזה ולמעלה, הנקראים חגיית, וג' גלגלים לג' קווים שמחזה ולמטה, הנקראים נה"י. כי ז"א כולל תמיד ו"ק.

העטרה, שש כנפי הנשר נושאות אותה, כי קו האמצעי הוא נשר, ויש לו שש כנפיים כנגד ו"ק, שמכסים בו החכמה, שלא תאיר, אלא בקו האמצעי, מלמטה למעלה. התיקון של כנפי הנשר הוא עיקר הלוקח והנושא של העטרה, המוחין שמקבל מאמא, כי מתוך שעשה תיקון זה באמא, יצאו ג"ר באמא, וגם ז"א קנה אותם. ע"כ כנפי הנשר הן עיקר לוקחי העטרה, שזולתן לא הייתה עטרה זו במציאות.

עתה מפרש הזוהר ההארות שבעצם העטרה. ותחילה מפרש הארות חמישים שערי בינה, שמקבלת מאמא. חמישים ענבים מסביב לעטרה, שחקקה בה אמא עילאה, שהם חמישים שערי בינה. משובצות באבן טובה, שבה שישה צבעים, לבן אדום ירוק, שהם חגיית, ובמלכות יש ג' צבעים, שהם שחור תכלת וארגמן.

עוד יש תרי"ג (613) אורות בכל צד מד' צדדי העטרה, חגיית נה"י, שהם 600, מפני שנמשכים מבינה שספירותיה מאות. ובהם מאירות הארות י"ב (12) גבולים, ג' קווים, שבכל קו חו"ב תו"מ, ואחד הכולל אותם, הם י"ג (13).

אח"כ מפרש הראש של העטרה. ואומר, 1600 מגדלות לכל צד, שהם ספירה וחצי דימין של הג"ר, כי הג"ר הם 3000. וספירה וחצי, חכמה וחצי דעת הימני הם 1600, כי חכמה היא אלף. וחצי דעת הימני יש בו ו"ס חגיית נה"י, שהם 600.

ואלו המגדלות עולים למעלה לבינה לצד ימין שבה לקבל חסדים. וכל מגדל עשוי טורים קבועים, שמוקף בבתיים מהתכללות המלכות בו. ומושפעים משולחן אמא עילאה, משמן המשחה שלה. החסדים דאמא נקראים שמן המשחה. אז

העטרה, הם זוקפים קומתם למעלה, שממשיכים חכמה, המכונה קומה זקופה, ההארה הראשונה דז"א, כמ"ש, שמאלו תחת לראשי. עד שמגיעים לגלגל הפלח העליון, הנוהם יום ולילה, שהוא פלח הרימון, ימין, חסד, שאין לו הפסק, ההארה השנייה דז"א, כמ"ש, וימינו תחבקני.

אז מתחברים כל אלו הפלחים, שהחכמה דשמאל מתלבשת בחסדים דימין, ושניהם בקו האמצעי, ושלושתם במלכות. ואז בחיבורם יחד לוקחים העטרה וזוקפים אותה, שמגלים בה הקומה הזקופה, הארת החכמה בכל שלמותה והדרה.

הגלגלים הם הדינים שבד' מקומות, שעליהם האור נדחף ומתגלגל ממקום למקום עד שנשלם. והקול של אלו הגלגלים, כוח הדינים, הנקראים גלגלים, נשמע בכל הרקיעים, כלומר, שפעולות הדינים מתקבלות בכל המדרגות.

לקול נעימות זה, המושפע מהם מעת גלגולם, רועשים כל צבאות השמיים, וכולם שואלים זה לזה, שמחמת גילוי הדינים שבכל קו, הם שואלים, איה מקום כבודו. עד שנשלם הגלגול ומתגלה מקום הכבוד, עד שכולם אומרים, ברוך כבוד ה' ממקומו. כי התגלה מקום הכבוד, המלכות.

437. כאשר המלך, ז"א, מזדווג במטרוניתא, המלכות, עולה עטרה זו ומתיישבת בראש המלכות. שכל הפעולות האמורות הן רק בעת זיווג ז"א עם המלכות. אז גם יורדת עטרה אחת עליונה לז"א, משובצת מסביב לה בכל אבן טובה, ובכפתור נפרח. בשישה גלגלים היא באה, לשישה קצוות העולם, שש כנפי הנשר נושאות אותה. חמישים ענבים מסביב לעטרה, שחקקה בה אמא עילאה, בינה, משובצים באבן טובה, שצבעיה לבן אדום ירוק שחור תכלת ארגמן. 613 אורות מכל צד.

438. 1600 מגדלות לכל צד. וכל מגדל עשוי טורים קבועים, פורחים למעלה ומושפעים משולחן אמא עילאה, בינה, משמן המשחה שלה. אז משפיעה אמא עילאה בלחש מתנות עליונות ושולחת וקובעת אותן בעטרה. אח"כ משפיעה נחלי שמן המשחה הקדוש על ראש המלך, ז"א, ומראשו יורד השמן הטוב העליון על זקנו המכובד, ומשם נוזל על לבושי המלך. כמ"ש, כשמן הטוב על הראש, יורד על הזקן זקן אהרון, שיורד על פי מידותיו.

בטרם זיווג ז"א עם המלכות, אין בז"א אלא חסדים בלבד. ואין בו הארת החכמה, אלא בשעה שז"א מזדווג עם המלכות, שבה מקום גילוי החכמה, ואז הוא נכלל מחכמה שבמלכות, ויורדת אליו עטרה מאמא, הנכללת גם מחכמה. כמ"ש, אשת חיל עטרת בעלה, שע"י המלכות, אשת ז"א, קונה ז"א העטרה השלמה שלו.

בהכרח שולחים חלק מהשפע לשאר העמים ולחיצוניים הדבוקים בקו שמאל בלבד, וזה בעת שהארת הזיווג מתגלגלת מימין לשמאל ועומדת רגע בקו השמאל. ושולחים אותו חלק, הנמשך מקו שמאל בגלגול, ומאותו החלק ניזונים כל שאר העמים, שיכולים ליהנות משהו ממקום אחר.

ויוצא שביל אחד דק מאוד, שמשם נמשך חלקם של החיצוניים ואוה"ע, שאותו הצינור הנפתח להם מקו שמאל הוא דק מאוד, מטעם היותו מטרם הייחוד בקו האמצעי. ומשם מושפעים כל חיותם ושפעם של החיצוניים ושאר העמים.

וזה שאנו קוראים לו תמצית, היוצאת מצד הארץ הקדושה, המלכות, כי המלכות מקבלת לתוכה כל הארת הזיווג עם ג' הקווים, שההארה מתגלגלת עליהם. ורק תמצית, חלק קטן מאותה הארה, מזמן שההארה מתגלגלת מימין לקו שמאל, זה משלחת המלכות, ארץ ישראל, לשאר העמים ולכל העולם כולו חוץ מישראל.

וע"כ, כל העולם שותה מתמצית של ארץ ישראל, כי רק ישראל נבחרו מכל העולם להידבק בקו האמצעי, וע"כ הם לוקחים כל הארת הזיווג, ושאר כל העולם רק תמצית, דרך שביל דק, הנקרא משעול הכרמים. שהוא שביל משרי שאר העמים המתברכים ממנו, כי שרי אוה"ע נקראים כרמים. ואותו שביל דק מקו שמאל, שהם מתברכים ממנו, נקרא משעול הכרמים.

442. כשראה אותו המלאך, אשר בלעם היטה את אתונו על שביל משעול הכרמים, כדי לקבל משם כוח לקלל את ישראל, כמ"ש, להטותה הדרך, הדרך של החיצוניים, משעול הכרמים, שמשם הם מקבלים כל שפעם. מיד, ויעמוד מלאך ה' במשעול הכרמים, לסתום השביל, שלא יוכלו להיעזר ממנו שאר העמים העכו"ם, ואלו הספירות התחתונות של החיצוניים.

משעול הכרמים, הוא כמ"ש, שמוני נוטרה את הכרמים, כלומר לשמור ולברך בעת הגלות את שאר העמים, הנקראים כרמים. וישראל שהם כמ"ש, כרמי שלי, לא נטרתי. כי הם בגלות, ואינם מתברכים כראוי.

443. איך היה יכול המלאך לסתום השביל מפני החיצוניים, הרי הוא מוכרח להיפתח בעת הגלגול? אלא משום שהייתה לו עזרה, של הקב"ה וכנ"ל, המלכות. ותורה עזרה לו, כמ"ש, מזה ומזה הם כתובים.

משעול הכרמים מוכרח להיפתח בגלגול, א"כ איך יכול המלאך לסתום אותו? כיוון שלאחר הגלגול, מאיר הקב"ה מצד אחד את החסדים המכוסים שלו, ומהצד השני אפילו כנ"ל, המלכות, אינה מקבלת אחר הגלגול אלא רק

משפיעה אמא עילאה בלחש, כי החסדים נמשכים בלחש, בלי השמעת קול, המורה על חכמה דשמאל, כמו אצל הפעמונים. וחסדים אלו יורדים בג' מקומות הדינים שבז"א, שהם שערות ראש ושערות דיקנא ולבושים.

439. אחר שהעטרה קיבלה כל האורות, חזרה העטרה, ואמא עילאה מעטרת לז"א בעטרה הזו, ופורשת על ז"א ועל המלכות בעטרה ההיא החסדים המלבישים החכמה, המכונים לבושי כבוד. אז הקול נשמע בכל העולמות, צאנה ורָאִינָה בנות ציון במלך שלמה, בעטרה שעטרה לו אימו ביום חתונתו. המלך שלמה הוא ז"א, אימו היא בינה.

אז היא שמחה בכל בני המלך, שהם כל אלו הבאים מצד ישראל. כי אינם מתחברים עם זיווג ז"א ומלכות, שאינם עומדים עימם, חוץ מישראל, שהם בני הבית ומשמשים אותם, שהם מעלים מ"ן ע"י תורתם ותפילתם המעוררים אל הזיווג. לכן, הברכות היוצאות מזיווג ז"א ומלכות הן של ישראל.

440. וישראל לוקחים הכול, כל הברכות היוצאות מהארת הזיווג של ז"א ומלכות, ושולחים חלק מהן לשאר העמים, ומאותו החלק ניזונים כל שאר העמים. מבין צדדי חלקם של הממונים על שאר העמים, יוצא שביל אחד דק מאוד, שמשם נמשך חלקם של החיצוניים ואוה"ע, ומשם מתחלק לכמה צדדים. וזה שאנו קוראים לו תמצית, היוצאת מצד הארץ הקדושה, המלכות.

441. וע"כ, כל העולם שותה מתמצית של ארץ ישראל. שארץ ישראל היא מלכות. ובין למעלה ובין למטה, כל אלו שאר העמים עכו"ם, אינם ניזונים אלא מהתמצית ההיא. ואפילו הספירות התחתונות שותות מאותה התמצית. וזהו, במשעול הכרמים, שהוא שביל משרי שאר העמים המתברכים ממנו.

מזיווג ז"א ומלכות יוצאות הארות גדולות, מכוח ייחוד ג' הקווים, וישראל לוקחים הכול, משום שהם דבוקים בקו אמצעי. משא"כ אוה"ע וכל החיצוניים, הדבוקים בקו שמאל בלי ימין, אינם יכולים לקבל מהארות הזיווג הזה. אמנם כיוון שהארת הזיווג באה ע"י גלגול בג' קווים, ברגע שההארה מתגלגלת מימין לשמאל ועומדת בקו השמאל, אז נפתח צינור דק מהארת קו השמאל, שאותו צינור נקרא משעול הכרמים, שמשם יורדים החיות והמזון לחיצוניים מקו שמאל.

וע"כ כללות הארת כל הזיווג מקבלים ישראל, להיותם דבוקים בקו האמצעי, הכולל הכול, ומשום שהם העלו מ"ן וגרמו לזיווג הזה. אבל

ועשתה הציווי של משה. ולא יפה, שהקב"ה יעשה הציווי של משה. שהרי משה גזר וציווה, ופצתה האדמה את פיה. וע"כ הארץ עשתה הציווי של משה, כמ"ש, ותפתח הארץ את פיה. אבל כאן, לא נמצא מי שגזר, אלא רצון הקב"ה היה, שכתוב, ויפתח ה' את פי האתון. ממנו בא הדבר וממנו נמצא.

448. מאחר שכתוב, ויפתח ה' את פי האתון, היו צריכים הדיבורים להיות חשובים, דברי חכמה. בלעם היה משתבח, שהסוס שלו רועה באחו, וע"כ לקח האתון. והאתון ענתה ואמרה, הלוא אנוכי אתונך אשר רכבת עליי מעודך עד היום הזה. וא"כ מכאן היה לה לפתוח, והיא לא פתחה. וא"כ למה הטריח עצמו הקב"ה לפתוח פיה באלו הדברים?

449. באלו הדברים של האתון לומדים דעתו של בלעם, שלא היה כדאי שישרה עליו רוח הקודש, שאין כוח באתונו, להרע או להטיב. ולומדים מהאתון, שאין כוח בבהמות להשרות עליהם דעת שלמה. וע"כ לא אמרה דברי חכמה. בלעם, בדיבור של אתונו ובדעת הטיפשית של אתונו, לא יכול לעמוד. בדעת עליון על אחת כמה וכמה. והוא אמר שידוע דעת עליון.

450. ותאמר לבלעם, מה עשיתי לך כי הכיתני. האם ברשותי לעשות טוב או רע? לא, כי בהמות אינן מתנהגות, אלא כמו שנוהגים אותן. ואע"פ שאותה האתון הייתה בצרה גדולה, לא הייתה ברשותה, כי בלעם הטעין אותה בכשפיו, וברשותו עמדה.

451. ויאמר בלעם לאתון, כי התעללת בי. היה לו לצחוק ממנה, והוא השיב לה דברי טיפשות. אז צחקו ממנו והוא נעשה נקלה בעיני השרים שעיימו, וידעו שהוא שוטה. ועל מה שאמר, כי התעללת בי, לו יש חרב בידי כי עתה הרגתיך. אמרו השרים, השוטה הזה מתפאר, שיכול להשמיד עמים בפיו. איך לא יכול להשמיד אתונו וצריך לחרב?

אין כוח בבהמות להשרות עליהן רוח חכמה. ואם יאמרו בני אדם, אם הבהמות היו מדברות, כמה דעת שלמה הייתה באה לעולם. צא ולמד מאותה האתון, שהקב"ה פתח פיה, וראה דבריה.

חסדים בלבד, ובכוח זה התגבר המלאך על השביל וסתם אותו.

וזהו שכתוב, ויעמוד מלאך ה' במשעול הכרמים גדר מזה וגדר מזה, שמצד הימין מגדיר הקב"ה את הארת השביל שלא יאיר, ע"י חסדים מכוסים שלו. וזהו גדר מימין. ומצד השמאל מגדירה המלכות הארת השביל, ע"י נטייתה לימין, לחסדים שבז"א. ובכוח ב' גדרות אלו סתם המלאך את השביל. ולומדים ממה שכתוב בלוחות, שמזה ומזה הם כתובים, מפנים ומאחור, מפנים נכתבו בהארות ז"א, ומאחור בהארות המלכות.

444. בשעה ההיא כתוב, ותרא האתון את מלאך ה', ותילחץ אל הקיר. קיר, חומה המגנה, מגן, כוח המגן עליהם. ותלחץ את רגל בלעם אל הקיר. האתון לא נתנה לו עזרה כלל, אלא בצרתה שלחה אותו לאותו הקיר, השר המגן עליהם. אז, ניוסף להכותה, בצד שמאל הזה.

445. ניוסף מלאך ה' עבור, ויעמוד במקום צר אשר אין דרך לנטות ימין ושמאל. בשעה ההיא סתם המלאך כל הדרכים וכל התמיכות, שלא תהיה נמצאת לה תמיכה מכל צד שבעולם. אז, ותרא תחת בלעם. שלא מצאה אפילו מקום לרמוז על עזרה, כמו שרמזה מקודם לכן, שילך לבקש עזרה מהקיר. כשראה בלעם שאינו יכול, כתוב, וייחר אף בלעם ויך את האתון במקל, שהטעין אותה והלביש אותה בכוחות דין קשה וחזק.

446. ויפתח ה' את פי האתון, ותאמר לבלעם, מה עשיתי לך כי הכיתני זה שלוש רגלים. אחד מהדברים שנבראו ערב שבת בין השמשות. צחקו מבלעם השרים שהיו עימו. וכשבאו לבלק, אמרו לו, וכי לשוטה הזה שלחת לקרוא? לא תמצא בו ממשות, ולא בדבריו. נמצא, שבאלו דברי האתון התבזה כבודו. אם לא אמרה האתון זה, לא עזב בלעם את שלו. אלא בדברי אתונו ידע שנשבר כוחו.

447. כתוב, ותפתח הארץ את פיה. וכתוב, ויפתח ה' את פי האתון. מהו השינוי בין ארץ לאתון, שלא כתוב בארץ, ויפתח ה' את פי הארץ? אלא שם משה גזר על פתיחת הפה. והארץ פתחה

וייקח בלק את בלעם

453. מהו, ויעלהו במות בעל? אלא הסתכל בכשפיו, באיזה צד מישראל ייאחז, ומצא שעתידים ישראל לעשות במות ולעבוד את הבעל, כמ"ש, וילכו אחרי ההבל, ויעבדו את הבעל. ויכרא משם קצה העם. ראה גדולי העם ומלכם, שעבדו

452. ויהי בבוקר וייקח בלק את בלעם. בלק היה חכם בכשפים יותר מבלעם, חוץ ממה שלא היה יודע לכוון השעה לקלל, כמו בלעם. משום זה כתוב, וייקח בלק את בלעם ויעלהו במוטות פֶּעַל. הוא היה מתקן אותו ואוחז בו, לכל.

לברך אותם. כִּי תדבר הברכה של בניי, כי כשתפתח פיך, היא תדבר הדברים שיתקיימו על בניי, ולא אעזוב הדברים לך.

461. כיוון שבא בלעם לבלק, ושמע בלק שבירך את ישראל, היה בלק חושב, שיצאו מפי בלעם. אמר, לְקוֹב אויבי לקחתיך והנה ברכת בְּרַךְ. אמר בלעם, קח אלו הכשפים בידך, כדי שתעכב כאן את כִּיָּה הזו, המלכות, ואם אתה תוכל לעכב אותה באלו הכשפים, אני אעקור אותה מאלו הדברים שאמרה, כלומר שיבטל הברכות שאמרה.

462. כתוב, התייצב כה על עוֹלָתְךָ, בזה, ובאלו הכשפים תעכב את כִּיָּה, המלכות. ואנוכי איקְרָה כה, אעקור אותה מאלו הדברים שאמרה. אמר לו הקב"ה, רשע, אני אעקור לך. וייקר אלקים אל בלעם. והדבר ההיא תרים קולה בדיבורי כִּיָּה. כמ"ש, שוב אל בלק וכה תדבר.

463. בתחילה לא כתוב, התייצב כה על עולתך, אלא, התייצב על עולתך, וְאֶלְכָה, אולי ייקרה ה' לקראתי. כיוון שראה אשר כִּיָּה אמרה אלו הברכות, אז אמר, התייצב כה על עולתך, ואנוכי איקרה כה.

464. לָכֵּה אָרָה לי יעקב. ארה כלומר, לְקוֹט. השלך אותם מאותה המדרגה, שהיו עומדים. כמ"ש, צִידָה אוֹכָה. אמר, אם תוכל להשליך אותם מאותה המדרגה שלהם, המלכות, הרי כולם ייעקרו מהעולם. וְלָכֵה זֹעֲמָה ישראל. ישראל של מעלה, ז"א, שיביא אותו לידי זעם, שיימצא רוגז וזעם לפניו, כמ"ש, וְאֶל זֹעֵם בְּכָל יוֹם.

465. כי מראש צורים אָרָאנו. מראש צורים, האבות. ומגבעות אֶשְׁוֹרְנו, אלו הן האימהות. בין מצד האבות, ובין מצד האימהות, לא היו יכולים להיות מקוללים.

466. כי מראש צורים, פירושו, מי יכול לישראל, כי אחוזים ויוצאים מראש כל צורים. צורים הם גבורות. שכל הדינים שבעולם יוצאים מאלו הגבורות, והם אחוזים בהן. ומגבעות אשורנו, אלו הם שאר המחנות האחוזים בגבורות.

הן עַם לְבַדָּד ישכון ובגויים לא יתחַשְׁב. כמ"ש, ה' בדד ינחנו. המלכות, צור, ראש כל הדינים שבעולם. ועל שמה נקראות הגבורות צורים. וישראל יוצאים מהמלכות. ועליה כתוב, כי מראש צורים אראנו. והתפשטות המלכות בבי"ע נקראת גבעות, שמשם נר"ן לישראל.

467. מי מנה עפר יעקב ומספֵר את רובע ישראל. ב' מדרגות, יעקב וישראל. בתחילה, כשהוא בו"ק,

לו. כמ"ש, ויקראו בשם הבעל. וכתוב, אם ה' האלקים לכו אחריו, ואם הבעל לכו אחריו. כיוון שראה בלעם, שעתידים ישראל לזה, מיד, ויאמר בלעם אל בלק בנה לי בזה שבעה מזבחות.

454. כנגד המזבחות, שעשו הראשונים, הקריב הוא על שבעה מזבחות. ועוד, שעשה בחכמה את הכול, כי מצא שחלקם של ישראל התקשר בשבע מדרגות, חג"ת נהי"מ, ומשום זה אמר, אסדר שבעה מזבחות.

455. בדומה לאדם, שהיה לו אוהב אחד, שעזב לו אביו. והיו בני אדם יראים לריב עימו, בגלל אותו האוהב. לימים, בא איש אחד, ורצה לעשות ריב עימו, אמר, מה אעשה, אם אריב עימו, הרי יש לו אותו האוהב, הקשור עימו, ואיני יכול לו. שלח מתנה לאותו האוהב. אמר אותו האוהב, מה יש לאיש הזה אליי, יודע אני, שבגלל אותו בן הוא אוהבי, שרוצה להצר לו. אמר, מתנה זו לא תיכנס לפניי. הזמינו את הכלבים ויאכלו אותה.

456. כך בלעם בא לעורר ריב עם ישראל, וראה שאינו יכול, משום אותו האוהב שלהם העליון. התחיל לתקן לפניו מתנה, הקורבנות שהקריב. אמר הקב"ה, רשע, ומה יש לך אליי, אתה רוצה להתחבר בבניי, הרי המתנה שלך נמסרת לכלבים. כתוב, וַיִּיקֶר אֱלֹקִים אֶל בִּלְעָם. וייקר, לשון קרי וטומאה, הרי מתנה שלך נמסרת לאלו, ולא תיכנס לפניי.

457. וייקר, הוא כמ"ש, לפני קֶרְתוּ מי יעמוד. הוא היה בטוח שבמתנה ההיא הוא יוכל לישראל. וייקר אלקים אל בלעם, שקירר עצמו מזה שבלעם חושב. וייקר אלקים, שהתעורר עליו צד הטומאה.

458. וייקר, פירושו, כי בלעם חשב שבמתנה ההיא יוכל להרע לישראל, והקב"ה עקר מלפניו אותה המתנה. ועקר את בלעם, ממה שהיה חושב. ועקר אותו מהמדרגה ההיא. זהו, וייקר. כמ"ש, וַיִּיקְרָה עֹרְבֵי נַחַל. אמר לו, רשע, אינך ראוי להתקשר עימי, ולהיכנס לפניי, מתנתך נמסרת לכלב.

459. הרשע הזה, גָּאוֹל של הכול היה. כי לא תמצא בכל פרשה זו, ויאמר ה' אל בלעם, או, וידבר ה'. אלא כתוב, וישם ה' דבר בפי בלעם, כמי שנותן מחסום בפי חמור, שלא ייטה לכאן ולכאן, כך, וישם ה' דבר בפי בלעם.

460. אמר הקב"ה, רשע, אתה חושב שעל ידך תהיה ותתקיים ברכה בבניי, או להיפך. הם אינם צריכים לך, כמו שאומרים לצרעה, לא מעוקצך ולא מדובשך. אלא אתה שוב אל בלק, וכשתפתח פיך לא יהיה ברשותך, ולא בפיך תלוי הדבר, אלא, וכה תדבר. הרי כִּיָּה, שהיא השכינה, מוכנה

היה יכול לעקור כ"ה היא. כמ"ש, ואנוכי איקרה כה, שאמר אעקור כ"ה הזו. אמר לו הקב"ה, רשע, אתה חושב לעקור אותה, אני אעקור אותך מהשלשלת שלך, שיעקור אותו מהשורש. כתוב, וייקר אלקים אל בלעם. מלשון, ייקרוה עורבי נחל, שעקר אותו ממדרגתו. אח"כ, כיוון שראה שאינו יכול, חזר ואמר, ובירך ולא אשיבנה. ולא אשיבנו, היה צריך לומר. אלא, ולא אשיבנה, לאותה שכתוב בה כ"ה, וכה תדבר, המלכות, שעליה אמר, אין אני יכול להשיב אותה מישראל.

473. אמר בלעם, בב' מדרגות רציתי להיכנס בהם. רציתי להיכנס בהם ממדרגת יעקב, ולא יכולתי. רציתי להיכנס בהם מצד אחר, ממדרגת ישראל, ולא יכולתי. משום ששם זה או זה, אינו נקשר במינים הרעים. כמ"ש, לא הביט און ביעקב ולא ראה עמל בישראל.

474. ב' מדרגות הן, נחש וקסם. כנגדן, ב' קליפות, עמל ואוון. אמר בלעם, הרי ודאי מצאתי את הכנגד של יעקב וישראל, כי אוון הוא הקליפה כנגד יעקב, שהוא קשור בכישוף, הנקרא נחש. עמל הוא הקליפה כנגד ישראל, שהוא קשור בקסם. כיוון שראה שאינו יכול, אמר, ודאי לא הביט אוון ביעקב ולא ראה עמל בישראל, משום שה' אלקיו עימו.

475. ואם תאמר באלו עמל ואוון, איני יכול, ובקסם ובנחש אני יכול, כתוב, כי לא נחש ביעקב ולא קסם בישראל. ולא עוד אלא כל הצבאות שלמעלה וכל המחנות כולם, אינם יודעים ואינם מסתכלים במנהגי המלך העליון, עד ששואלים אלו ב' מדרגות יעקב וישראל. ומה אומרים? מה פעל אל. כל אלו הדברים אמרה כ"ה, המלכות, והוא בלעם רק הרים קולו כנגדה, ולא ידע מהו, ולא נשמע ממנו אלא רק קולו.

476. הן עם כלביא יקום וכארי יתנשא. מי עם גיבור כישראל, בשעה שהאיר הבוקר, קם ומתגבר כאריה לעבודת ריבונו, בכמה שירים ובכמה תשבחות. עוסקים בתורה כל היום, ובליילה, כמ"ש, לא ישכב עד יאכל טרף. כשאדם רוצה לשכב על מיטתו, מקדש השם העליון, וממליך אותו למעלה ולמטה. כמה בעלי דין מתקשרים לפניו בשעה שפותחים פיהם על מיטתם, בשמע ישראל. ומבקשים רחמים לפני המלך הקדוש בכמה פסוקים של רחמים.

477. הן עם כלביא יקום. עתיד עם זה לקום על כל העמים עכו"ם, כאריה גיבור וחזק וישליך עצמו עליהם. דרכם של כל האריות היא לשכב על טרפם. אבל עם זה, כמ"ש, לא ישכב עד יאכל טרף.

הוא יעקב. ואח"כ, כשמשיג ג"ר, הוא ישראל. ואע"פ שהכול אחד, שתי מדרגות הן, ומדרגה עליונה היא ישראל, ומדרגת יעקב היא למטה.

468. מי מנה עפר יעקב. עפר, הוא כמ"ש, ייתן כעפר חרבו, שהיא מלכות, כמ"ש, חרב לה' מלאה דם. שהמלכות נקראת חרב לה'. עפר, מקום שנברא ממנו אדה"ר. כמ"ש, וייצר ה' אלקים את האדם עפר מן האדמה. ומהעפר ההוא יוצאים כמה צבאות, כמה מחנות, כמה מדרגות, כמה חוקרי דין, כמה חיצים, כמה אבני קלע, כמה רמחים, וחרבות וכלי זין נמצאים מהעפר הזה. מי מנה, הוא כמ"ש, היש מספר לגדודיו.

המלכות בכללה נקראת חרב לה'. ובה ע"ס. והמלכות דמלכות נקראת עפר. וזהו שכתוב בה, ייתן כעפר חרבו, שמעורר בחרב, מלכות דמלכות שבה, הנקראת עפר. ומהעפר הזה יצא אדה"ר. אלא שהיה נמתק בבינה, כמ"ש, עפר מן האדמה. עפר הוא מלכות דמלכות, אדמה היא בינה דמלכות, כי בינה נקראת ארץ אדום. וכן כל המציאות יצאה מהעפר הזה הממותק בבינה.

469. ומספר את רובע ישראל. רובע ישראל היא ה' דהוי"ה, כי ישראל, ז"א, יש לו ד' אותיות הוי"ה, שהמלכות היא אות רביעית ממנו, וע"כ נקראת רובע ישראל. ודבר אחד הוא עם עפר יעקב, שהיא ג"כ מלכות, אלא עפר הוא מלכות דיעקב ורובע הוא מלכות דישראל. רובע ישראל, פירושו רביצה דישראל, מיטתו דישראל, מלכות, הנקראת מיטה. כמ"ש, מיטתו שְׁלֶשְׁלָמָה, המלכות.

רובע, הוא כמו רביעית מישראל למטה, כלומר המלכות, היא מז"א שנקרא ישראל, שהיא רביעית ממנו, שנקראת רובע לפי הספירות. מזה משמע, שדוד, המלכות, הוא רגל רביעית של הכיסא. כי חגי"ת דז"א הם ג' רגלי הכיסא, שהוא בינה, והמלכות היא רביעית להם.

470. מי מנה עפר יעקב. כל אלו היוצאים ממלכות, הנקראת עפר, נחשבים עפר. ומספר את רובע ישראל. כמ"ש, היש מספר לגדודיו. שהכתוב הזה מבאר את רובע ישראל, ולא את עפר יעקב. מי מנה עפר יעקב, הן המצוות הנוהגות בעפר, כלומר בזריעה, בנטיעה, בקציר. ומספר את רובע ישראל, הן מצוות שבבעלי חיים.

471. ויישא מְשָׁלו ויאמר. הוא היה נושא קולו אל המדְבָר ההוא, המלכות, הנקראת כ"ה. וזהו, ויישא משלו, שבלעם נשא קולו. ויאמר, זו כ"ה ההיא, היא אמרה. כמ"ש, וכה תדבר, שהמלכות, הנקראת כ"ה, היא תדבר.

472. כיוון שראה בלעם, שבכל כשפיו ובכל אותה המתנה, כלומר הקורבנות שהקריב, לא

מצד השמאל, שמתחתיו נקשרים המינים והכשפים שלו.

485. לומדים, שאפילו בפעם השלישית לא שרה עליו רוח הקודש. א"כ מהו שכתוב, ותהי עליו רוח אלקים, ובכל אלו הפעמים האחרות לא כתוב בהן כך? כתוב, טוב עין הוא יבורך. אל תקרא יבורך אלא יברך. ובלעם היה רע עין, שלא נמצא בעולם רע עין כמוהו, שכל מקום שהיה מסתכל בו בעיניו, היה מתקלל.

486. וע"כ אמרו, כל מי שמעביר בנו בשוק, ומתיירא מעין הרע, יכסה מטפחת על ראשו, כדי שלא תוכל עין הרע לשלוט עליו. אף כאן כיוון שראה בלעם, שאינו יכול בכשפיו ובקסמיו להרע לישראל, רצה להסתכל בהם בעין הרע. משום שכל מקום שהיה מסתכל בו, בעיני הרעות, היה מתקלל. מה היה רצונו כנגד ישראל? כתוב, ויִשָּׁת אל המדבר פניו, ששם פניו אל העגל, שעשו ישראל במדבר. כדי שיהיה לו צד עזרה להרע להם.

487. ויישא בלעם את עיניו וירא את ישראל. כי רצה להסתכל בהם בעין הרע. בה בשעה, אם לא הקדים הקב"ה רפואה, היה מאבד אותם בהסתכלות עיניו. הרפואה שנתן הקב"ה באותה שעה לישראל, היא שכתוב, ותהי עליו רוח אלקים. ותהי עליו, כתוב על ישראל, שהקב"ה פרש על ישראל רוח אלקים. והוא כמו שאדם פורש מטפחת על ראש הילד, כדי שלא תשלוטנה בו עיניו.

488. אז התחיל ואמר, מה טובו אוהליך יעקב, משכנותיך ישראל. כל מי שרוצה להסתכל בעין הרע, אינו יכול אלא א"כ הוא משבח ומוקיר אותו הדבר שרוצה לקלל בעין הרע. ומה דרכו? אומר, כמה טוב הוא זה. כמה נאה הוא זה. כדי שתשלוט עליו עין הרע. אף כאן אמר, מה טובו אוהליך יעקב, כמה הם נאים, כמה הם יפים, כמה נטיעות יפות שנטעו מהם, דומים לאלו הנטיעות הנאות שנטע הקב"ה בגן עדן, מי ייתן, ואלו הנטיעות תימצאנה בהם מהמשכנות האלו.

489. בדומה לאדם, שהיו לו ידיים יפות, טובות מראה. עבר אדם אחד, בעל עין הרע, הסתכל באלו ידיים, אחז בהן, התחיל לשבח, אמר, כמה הן יפות, כמה הן נאות, ראו האצבעות שהן מגזרה של יופי עליון. אח"כ אמר, מי ייתן ידיים אלו שתהיינה שורות בין אבנים יקרות, ובלבושי כבוד של ארגמן, ותהיינה בביתו להשתמש בהן, ותהיינה גנוזות בתיבה שלו.

490. כך בלעם התחיל לשבח, מה טובו אוהליך יעקב משכנותיך ישראל. ראו כמה יפים, כמה נאים. אח"כ אמר, ייזל מים מדולגיו. שלא

478. הן עם כלביא יקום, להקריב קורבנות ועולות, לפני המלך, על המזבח. בשעה שהקורבן נשרף על המזבח, ראו שם צורה של אריה אחד רובץ על הקורבן ההוא ואוכל אותו.

479. אוריאל מלאך עליון היה, וראו אותו בצורה של אריה חזק רובץ על המזבח ואוכל את הקורבנות. וכשישראל לא היו זכאים כל כך, היו רואים צורה של כלב אחד חצוף רובץ עליו. אז היו יודעים ישראל שצריכים תשובה. והם שבים. לא ישכב עד יאכל טרף, אלו הם הקורבנות של לילה כגון עולות. ודם חללים ישתה, שהקב"ה עושה המלחמות שלהם עם שונאיהם.

480. מהו, לא ישכב? אלא בכל לילה, כשאדם הולך כמצוות אדונו, אינו שוכב על מיטתו עד שהורג אלף וקכ"ה (125) מאלו המינים הרעים השורים עימו. אלף הם מצד שמאל, שכתוב, ייפול מצידך אלף. כמ"ש, יעלו חסידים בכבוד, ירננו על משפבותם. רוממות אל בגרונם וחרב פיפיות בידם, לעשות נקמה בגויים. כמ"ש, לא ישכב עד יאכל טרף. וזהו שכתוב, לעשות בהם משפט.

481. כנגד ג"פ, שהוא היכה את אתונו, והטעין אותה בכשפיו, התברכו ישראל ג"פ. כנגדו התברכו ישראל, שיעלו ישראל ג"פ בשנה להיראות לפני המלך הקדוש.

482. ויִרָא בלעם כי טוב בעיני ה' לברך את ישראל, ולא הלך כפעם בפעם לקראת נחשים. מהו, לקראת נחשים? כי אלו הפעמיים הראשונות, היה הולך בכל כשפיו, ורצה לקלל את ישראל. כיוון שראה רצונו של הקב"ה, שאמר, שוב אל בלק, כי לדיבורך אין בניי צריכים, דיבור אחר עתיד להם מן כ"ה הזו, כמ"ש, וכה תדבר. כה תדבר, ולא אתה. כה תדבר, שהיא שולטת על כל השליטים המכשפים והקוסמים ומינים רעים, שלא יוכלו להרע לבניי. אז רצה להסתכל בהם בעין הרע.

483. הרשע הזה, כשהסתכל בישראל, היה מסתכל באלו שתי מדרגות יעקב וישראל, להרע להם בכשפיו בזו או בזו. משום זה בכל ברכה וברכה יעקב וישראל התברכו. וירא בלעם כי טוב. במה ראה? ראה שבשעה שפני המלך מאירים, המינים הרעים אינם עומדים בקיומם, וכל הכשפים וכל הקסמים, אינם מועילים בכשפיהם.

484. באלו הפעמיים, כתוב, וייקר אלקים. וייקר ה' אל בלעם. וכתוב, וכה תדבר. ועתה, כיוון שראה שלא נמצא רוגז, וכשפיו אינם מועילים, אז, ולא הלך כפעם בפעם לקראת נחשים. כיוון שנפרד וסילק את עצמו מכשפיו, התחיל בהתעוררות אחרת לשבח את ישראל. ההתעוררות שכאן, היא התעוררות של רוח

עליונה, כך, יאכל גויים צָרְיוֹ. ואין מי שיוכל להרע להם.

492. ואפילו בזמן שאינו זקוף, לא יוכלו לו. כמ"ש, פָּרַע שָׁכַב כארי וכלביא. ג"כ אינו מפחד, משום שנמצא גיבור כארי וכלביא, אפילו כשהוא בגלות בין העמים, וכרע ושכב ביניהם, כארי יהיה נמצא בחוקי התורה, ובדרכי התורה. ממשלה יש להם מאדונם, שאפילו כל מלכי העולם לא יעקרו אותה, כמו האריה הזה השוכב על טרפו שאינם יכולים להקים אותו ממנו. כמ"ש, כרע שכב כארי וכלביא, מי יִקְיָמוּ.

תימצא נטיעה יפה זו, נטיעה של התורה, מחוץ למשכנות האלו. וזרעו במים רבים, שהתכוון על בין הקליפות, הנקראות מים רבים אדירים, כלומר שלא יגדל ולא יתרבה רוח הקודש.

491. אמר לו הקב"ה, רשע, עיניך לא תוכלנה להרע, שהרי פרישת רוח הקודש עליהם. אז אמר, אֵל מוציאו ממצרים. שפירושו, הרי לא יוכלו כל בני העולם להרע להם, כי כוח חזק עליון אוהו בהם, והוא, אל מוציאו ממצרים. ולא עוד, אלא, כתועפות רַאִים לו. שלא יוכל אדם להושיט ידו עליו. מחמת גובהו. ומתוך שנמצא בהתנשאות

עזא ועזאל

493. לא נמצא בעולם חכם להרע כמו בלעם הרשע. כי בתחילה היה נמצא במצרים. ועל ידו קשרו המצרים קשר על ישראל, שלא ייצאו מעבודתם לעולם. וזהו שאמר, מה אוכל להרע להם, כי אני עשיתי שלא ייצאו מעבודת המצרים לעולם. אבל, כמ"ש, אֵל מוציאו ממצרים. וכנגדו לא יוכלו החכמים והמכשפים שבעולם.

497. אח"כ עזא ועזאל מלמדים אותו כשפים וקסמים. והוא יושב אצלם חמישים ימים. כשמגיע הזמן ללכת לדרכו, אותה חיה קטנה, הנקראת אונימתא, וכל אלו הנחשים, הולכים לפניו, עד שיוצא מההרים, מבין החושך ההוא החזק.

498. ובלעם, כשהגיע לעזא ועזאל, הודיע להם מה שרוצה מהם, וסגר עצמו עימם בהרים. וביקש לקטרג על ישראל להשיב אותם למצרים. והקב"ה בלבב וקלקל כל החכמות שבעולם וכל הכשפים שבעולם, ולא יכלו להתקרב לישראל.

499. כיוון שראה בלעם שאינו יכול להרע לישראל, החזיר עצמו, ויעץ לבלק, מה שלא ביקש ממנו, כדי להרע לישראל. והעצה שלו הייתה באלו הנקבות של מדיין, שהיו יפות. ואם לא היה אומר לנו משה, לא היינו יודעים. כמ"ש, הן הנה היו לבני ישראל בדבר בלעם.

500. כיוון שראה הקב"ה את העצה שלו, אמר, הרי ודאי שתיפול בעצמך בעצה שלך. כי הוא נהרג בנקמת מדיין. מה עשה אותו הכוח השולט על כל הכשפים, המלכות? הראה לו אחרית הכול. האם יש לו רשות לראות לזמן רחוק? העין ראתה, והדיבורים נאמרו מאותו העומד עליהם, מהמלכות. כדי שלא יתקיימו דברים של גיעול מבלעם, ברצון העליון, בדעת העליון של התורה.

494. כמה חביבים דברי תורה, כמה חביבה התורה לפני הקב"ה, כמה חביבה התורה, שהוריש אותה הקב"ה לכנ"י. בשעה שיצאו ממצרים, שמע בלעם שמכשפיו וקוסמיו, וכל אלו הקשרים שעשו, לא הועילו לישראל. התחיל להתגרד ולמרוט שיער ראשו. הלך להרי חושך, והגיע לשרשראות של ברזל, שעזא ועזאל קשורים בהם.

495. כך היא הדרך של מי שמגיע אליהם. כיוון שנכנס אדם בראשי ההרים, רואה אותו עזאל, אותו הנקרא גלוי עיניים. מיד אמר לעזא. אז נותנים קול, ומתאספים אליהם נחשים גדולים השורפים, וסובבים אותם. ומשלחים כנגד האדם מין חיה קטנה, הנקראת אונימתא, שהיא כמין חתול, ראשה כראש הנחש, ב' זנבות לה, ידיה ורגליה קטנות. אדם הרואה אותה, מכסה את פניו. והוא מביא כלי אחד עם אפר משריפת תרנגול לבן, ומשליך בפניה, והיא באה עימו.

496. עד שמגיע לראש השלשלאות, התקוע בארץ ומגיע עד התהום. ושם בתהום יש אדן אחד, שתקוע בתהום התחתון, ובאותו האדן נקשר ראש השלשלאות. וכשאדם מגיע לראש השלשלאות, מכה בו ג"פ. ועזא ועזאל קוראים לו. אז כורע על ברכיו ומשתחוה, והולך ועוצם את

בזמן של מלך המשיח

[בזמנא דמלכא משיחא]

שמחה. ששון, זהו הקב"ה. וששון, זהו צדיק, יסוד דז"א. זהו שכתוב, ששון ושמחה יימצא בה, שהם יסוד ומלכות.

507. צדיק, יסוד דז"א, נקרא ששון. מיום שכני"י נפלה בגלות, נמנעו הברכות מלרדת לעולם מהצדיק הזה. ובזמן של הגאולה כתוב, ושאתם מים בששון ממעייני הישועה. ששון, זהו צדיק, הנקרא ששון. ממעייני הישועה, אלו או"א, חו"ב, שמשם שואב היסוד.

ועוד, ממעייני הישועה, הם נוי"ה, שמהם מקבל היסוד. והכול מקבלים מהמעיינות העמוקים הנובעים, שהם חו"ב. ואז כתוב, ואמרת ביום ההוא, אודך ה'. צהלי נרוני יושבת ציון.

כל המאמר סובב לבאר הכתוב, אָראנו ולא עתה, אָשורנו ולא קרוב, דרך כוכב מיעקב וקם שבט מישראל, ומחץ פאתי מואב, וקרקר כל בני שת, והיה אָדום יְרָשָה, והיה ירשה שְעִיר אויביו, וישראל עשה חיל.

אראנו ולא עתה. לא עתה אלא בזמן הקרוב. אשורנו ולא קרוב, בזמן רחוק של מלך המשיח. דרך כוכב מיעקב. כמו שנאמר, עתיד הקב"ה לבנות את ירושלים, ולהראות כוכב אחד קבוע, המלכות, שהיא קבועה בזיווג עם ז"א, שנקרא יעקב. הנוצץ בעי' (70) כוכבים רצים, ובעי' רוחות. המספר עי' מורה על הארת החכמה, המכונה עיניים.

הכוכב כלול מימין ומשמאל. הארת קו ימין שבו מכונה עי' רוחות. הארת קו שמאל מכונה עי' רצים, משום שהארת השמאל מאירה בריצה ובחיפזון. עי' כוכבים רצים ועי' רוחות מאירים ממנו באמצע הרקיע, כלומר שכלולים בקו האמצעי של המלכות, כי עי' כתוב, דרך כוכב מיעקב. כוכב הוא מלכות, וקו האמצעי הוא מיעקב. ויהיו מצטווים ומונהגים ממנו עי' כוכבים אחרים, עי' שרי אוה"ע, קו השמאל, גם הם יינקו מהכוכב הזה. ויהיה מאיר ולוהט עי' ימים, שבע ספירות חגי"ת נהי"מ, שכל ספירה כלולה מעשר, והן שבעים ספירות, המכונות עי' ימים.

הכלים דמלכות הם מבינה. משום זה חסרה בה בחינתה עצמה, מלכות דמלכות, מנעולא. שהיא נגנזה, ובמקומה משמש יסוד דמלכות, מפתחא. ובמלכות יש רק ט"ר שבה, ובחינתה עצמה, מלכות דמלכות, חסרה, כי נגנזה. וביום השישי, יסוד, בכ"ה (25) ימים לחודש השישי, הכוכב ייראה. כ"ה ימים, היא המלכות, הנקראת כ"ה. לחודש השישי, הוא יסוד.

501. כתוב, אָראנו ולא עתה, אָשורנו ולא קרוב, דרך כוכב מיעקב וקם שבט מישראל ומחץ פאתי מואב. כי דברים אלו, מהם שהתקיימו באותו הזמן, ומהם לאחר זמן, בזמן של מלך המשיח. עתיד הקב"ה לבנות את ירושלים, ולהראות כוכב אחד קבוע, הנוצץ בעי' (70) כוכבים רצים, ובעי' רוחות, שמאירים ממנו באמצע הרקיע. ויהיו מצטווים ומונהגים ממנו עי' כוכבים אחרים, ויהיה מאיר ולוהט עי' ימים.

502. וביום השישי, בכ"ה (25) ימים לחודש השישי, הכוכב ייראה. ויהיה נאסף ביום השביעי, לסוף עי' ימים. שיתכסה ולא יהיה נראה. ביום הראשון ייראה בעיר רומא. ובאותו יום ייפלו גי' חומות עליונות מהעיר רומי, וההיכל הגדול אשר שם ייפול. והמושל של אותה העיר ימות. אז יתפשט הכוכב ההוא להיראות בעולם. ובזמן ההוא יתעוררו מלחמות חזקות בעולם לכל ד' צדדים, ואמונה לא תימצא ביניהם.

503. ובאמצע העולם, כשיאיר הכוכב ההוא באמצע הרקיע, יקום מלך אחד גדול ומושל בעולם, ורוחו יתגאה על כל המלכים, ויעורר מלחמה בבי' צדדים, ויתגבר עליהם.

504. וביום שיתכסה הכוכב, תזדעזע הארץ הקדושה, מ"ה (45) מילין מסביב למקום של ביהמ"ק, ומערה אחת מתחת לארץ תתגלה. ומהמערה ההיא תצא אש חזקה לשרוף העולם. ומהמערה ההיא יגדל ענף אחד גדול ועליון, שישלוט בכל העולם, ותינתן לו המלכות. וקדושים עליונים יתקבצו אליו. ואז יתגלה המשיח בכל העולם, ותינתן לו המלכות.

505. ובני העולם, בשעה שיתגלה המשיח, יהיו נמצאים בצרה אחר צרה, ושונאי ישראל יתגברו. אז יעורר עליהם רוחו של משיח, וישמיד את אדום הרשעה, וכל ארץ שְעִיר ישרוף באש. אז, כתוב, וישראל עושה חיל. כמ"ש, והיה אָדום יְרָשָה והיה ירשה שְעִיר אויביו, אויביו של ישראל. וזהו שכתוב, וישראל עושה חיל. ובעת ההיא יקים הקב"ה לתחייה את מתי עמו, ויסיר מהם המוות. כמ"ש, ימין ה' עוֹשֶׂה חֵיל. לא אמות כי אחיה. וכתוב, ועלו מושיעים בהר ציון. ואז, כמ"ש, והיה ה' למלך.

506. כתוב, כי בשמחה תצאו. אלא כשישראל ייצאו מהגלות, השכינה תצא עימהם, ועימה ייצאו. כי בשמחה תצאו, בשכינה, הנקראת

וברקיע, שהוא ז"א, יקום מלך אחד גדול ומושל בעולם, מלך המשיח. ורוחו יתגאה על כל המלכים, ויעורר מלחמה בבי צדדים, בימין ובשמאל, כמ"ש, ומחץ פאתי מואב, בי הפאות מימין ומשמאל, ויתגבר עליהם.

וביום שיתכסה הכוכב, בסוף עי' ימים, שהוא המלכות דמלכות, שהייתה גנוזה בכל 6000 שנה, והאור לא הגיע אליה והתכסה במקומה, אז תזדעזע הארץ הקדושה, המלכות, מ"ה (45) מילין. רמז על ז"א, הוי"ה במילוי אותיות א', שבג"י מ"ה. השם מ"ה, ז"א, ישפיע גבורות קדושות למלכות, והיא תזדעזע מסביב למקום של ביהמ"ק, מסביב ליסוד דמלכות.

ומערה אחת מתחת לארץ תתגלה, מקום הגניזה של המנעולא, מלכות דמלכות, שלא קיבלה שום תיקון עד הנה, ומהמערה ההיא, ממקום הגניזה, תצא אש חזקה לשרוף העולם, המנעולא בעצמה, המכונה אש קשה, שעד עתה בכל מקום שנגלתה, הייתה שורפת ומכלה כל האורות מאותו מקום. ואז תקבל תיקונה השלם.

ומהמערה ההיא יגדל ענף אחד גדול ועליון, כמ"ש, וקם שבט מישראל, והוא מלך המשיח, שיקבל אז העטרה שלו מהתיקון הגדול של המנעולא. שישלוט בכל העולם, ותינתן לו המלכות. שיקבל המלכות השלמה שנשלמה אז. וזהו משיח בן יוסף.

ואז עוד לא נגמר כל התיקון. ובני העולם, בשעה שיתגלה המשיח, יהיו נמצאים בצרה אחר צרה. כי להיותו מבחינת השמאל אין תיקונו עולה בשלמות, וצרות תבואנה בעולם, ושונאי ישראל יתגברו, וזה יהיה נמשך עד שיתגלה משיח בן דוד, מקו האמצעי. ולכן נאמר, אז יעורר עליהם רוחו של משיח, משיח בן דוד, וישמיד את אדום הרשעה, ישחית מלכות אדום. וישראל עושה חיל.

שהארת הכוכב תימצא רק במלכות שביסוד, שהוא כ"ה לחודש השישי, עטרת יסוד, מפתחא. ולא במלכות ממש, מנעולא, שאינה ראויה לאור, מחמת כוח הצמצום הרוכב עליה. ויהיה נאסף ביום השביעי, לסוף עי' ימים, כי עי' ימים הם חג"ת נהי"מ, שבכל אחת עשר, ובסוף ע"ס האחרונות, שהן ע"ס דמלכות, שסופן היא מלכות דמלכות, מנעולא, יתכסה האור ולא יאיר שם. כי המנעולא גנוזה ואינה מקבלת שום אור.

הפרט והכלל שווים זה לזה, וכמו שבגאולות הקודמות של המלכות, נבנית המלכות בדרך גי' קווים, כך בגאולה העתידה צריך הסדר להתחיל כך. ואחר שהמלכות נמתקה בבינה, קו ימין, אז אין עוד גילוי מהארת החכמה. ותחילת הארת החכמה היא בקו שמאל. לכן נאמר, ביום הראשון יראה בעיר רומא. כלומר, ההארה הראשונה של החכמה תהיה להילחם בשמאל בלי ימין, שהיא הארת החיצוניים, הנקראים עיר רומי. ואז יילחם עימם הכוכב הבא מקו האמצעי. ובכוח המסך דקו האמצעי, ימעט הג"ר דהארת השמאל הזה.

ובאותו יום ייפלו גי' חומות עליונות מהעיר רומי, שייפלו ג"ר דשמאל. והמושל של אותה העיר ימות, השר שלהם ימות, יתבטל. אז מתפשטת שליטת המלכות מקו האמצעי, להיראות בעולם. ועל הזמן הזה כתוב, דרך כוכב מיעקב. בזמן שהביא לנפילת רומי, יתעוררו מלחמות חזקות בעולם לכל די צדדים, מלחמות ממחלוקת ימין ושמאל. וכן המלחמות דקו האמצעי במסך דחיריק. וזה מטרם שהמלכות, הנקראת אמונה, נמצאת ביניהם.

אבל אחר שנגלה הכוכב והיכה העיר רומי, שהוא שמאל בלי ימין, אז באמצע העולם, כשיאיר הכוכב ההוא באמצע הרקיע, כאשר ייקבע תיקון קו האמצעי בעולם, שהוא מלכות,